VOJNICH IVÁN

ZUHATAG

ÚJ HERKULES KFT. 1993

© VOJNICH IVÁN, 1987

ISBN 963 8259 00 0

Megjelent az ÚJ HERKULES KFT. kiadásában
Felelős kiadó: ÚJ HERKULES KFT. ügyvezető igazgatója
Fedéltervet és a könyv műszaki szerkesztését Katona László
készítette
Címlapfotó: Székelyhidi Sándor
Dunaújvárosi Nyomda Kft. Dunaújváros
Felelős vezető: Farkas István ügyvezető igazgató

Ajánlás

Az ősz már rágyöngyözött a fákra. A reggeli eső maradéka csurranva csöppent. Ketten ültünk a szobában.

- Írhatnál állatregényt, szereted az állatokat.

- Elsősorban az ember érdekel, Pista bátyám!

- Lehet azt is szeretni - mondta elgondolkodva -, lehet!

Hallgattunk. Gondolataink belehullottak a csendbe. Aztán előrehajolt és rám nézett.

- Adj egy cigarettát.

- De Pista bátyám ...

- Egye meg a fene az orvosokat. Negyedet csak szívhatok, a többit elteszem későbbre.

Rágyújtott. Arcán elterült az öröm, s közben felnézett a mennyezetre.

- Azért mégis megpróbálhatnád - ismételte.

- Négyszáz sötét éjszaka és négyszáz fehér hajnal, körülbelül ennyi munka egy regény.

- Körülbelül ennyi - bólintott és kitolta a parazsat a cigarettából. Gondosan a kabátja felső zsebébe rejtette a maradék háromnegyed kincset.

Aztán elmúlt a délután is.

Az ajtóig kísért. Hirtelen lopva körülnézett, mintha attól tartana, hogy a megnőtt árnyak valahogy elárulják.

- Adj még egy cigarettát. Hét negyed talán egy regényhez is elég.

Nem szóltam. Felé nyújtottam a dobozt. Izgatottan végigtapogatta és a legeslegegészségesebbet kiválasztotta.

- Azért meggondolhatnád ... Elbúcsúztunk. Akkor találkoztunk utoljára ... Ajánlom regényemet szeretett Pista bátyámnak, Fekete Istvánnak ... tíz év múltán ...

1

A kora tavasz átsütött a fákon. Levél sem rezdült. Az erdő csendes volt és mozdulatlan. A fenyők vastag törzsén megtört a vízcsobogás hangja. A hó már foltokban olvadt, ezernyi kis patak sebesen iramodott a nagy folyó felé: vitte magával a távoli havasok hűvösségét.

Hirtelen harangszó támadt, kettészelte a némaságot: dél volt. Aztán elmúlt, és a csobogó víz ismét ura lett a csendnek.

Valahol messze a fenyők között egy korhadt ág éles pattanással vált le a törzsről, sustorogva zuhant lefelé.

Zuhatag felkapta fejét, fülét hegyesre igazította: belefigyelt a távolságba. Aligha csaphatta be ez a fajta sustorgás, hiszen már jól ismerte az erdő zajának minden rezdülését. Mégis felült, nyelvét visszahúzta hegyes fogai közé, orrát magasra tartva beleszippantott a levegőbe.

Megnyugodott. Visszafeküdt a nagy szikla tövéhez. Fejét a mohára igazította és az orra körül sündörgő hangyákat figyelte, amint ide-oda cikázva változtatják irányukat. De a látvány nem sokáig kötötte le, ismét előtolakodtak gondolatai. Az a két barnaság a szeme fölött még csak hagyján, de az a fehér folt a hátsó lábán rontotta tekintélyét. Anyja, Villám nézésében is settenkedő gyanú támadt, amikor erre a foltra esett a tekintete. Hónapokig rágta, kaparta, mindhiába. Az csak fehérebb lett. Így hát odavolt tekintélye és lassan farkassága is. Jól tudta, az erdőben suttognak róla, ezt is, meg azt is. Nem merték nyíltan a szemébe mondani, de tekintetükben mosolygás villant. Meg tartottak VilIámtól, az ezüstszínű ordastól, a magasra nyúló erdők rettegett urától.

Zuhatag talán valamicskével jobban ragaszkodott anyjához, mint a többiek, a testvérei. Boldogító érzés fogta el, ha csak hozzáérhetett vagy odahízeleghette magát. De Villám

mostanában már nem állhatta, a közeledési szándéknak azonnal véget vetett. Nemegyszer izmos hátával akkorát taszított rajta, hogy messzire repülve nyekkent a földön. Szeme ilyenkor zöldre váltott. - „Az erdőben nem ez a törvény" - ismételte minden alkalommal.

Zuhatag először zokon vette, de később nagy nehezen beletörődött. Rajongása ugyan nem csökkent, csak egy új érzés, egy szomorú sejtelem növekedett benne: a magány.

Távoli sípolás hallatszott a völgy felől. Zuhatag eliszkolt a tisztás széléhez. Lent a mélyben néhány kocsiból álló szerelvény prüszkölve kapaszkodott a falu felé. Kerekre tágult szemmel bámulta a füstöt fújtató masinát. Szerette volna visszatartani, hogy újra zakatoljon, újra prüszköljön. Kíváncsiságát egyre jobban felkeltette ez a csodalény. Nem vette le róla a szemét, amíg el nem tűnt éles vakkantással a hegyhát mögött.

- Magányosan, magányosan, Zuhatag? Hi-hi. Láttam a testvéreidet a villámcsapott fenyőnél. Téged itt hagytak ... De szomorú. Nemde? Hi-hi - kiáltotta a fa koronája alól tisztes távolságról Mohu.

Zuhatag még a messzetűnő vonat után meresztette szemét. Ebből a kábulatból riasztotta fel a mókus fecsegése.

- Mi? ... Mi közöd hozzá, Mohu? - mordult vissza. Csak fél szemét villantotta a hang irányába. Farkával kétszer-háromszor gyors egymásutánban megpaskolta a földet, ezzel is rosszallását akarta hangsúlyozni. Zuhatag nem túlságosan kedvelte a mókust. Baja ugyan nem volt vele. Mohu egész nap ugrálta az erdőt, mindent figyelt, mindent hallott és szenvedélyesen szószátyárkodott. Zuhatag pedig ezt a kéretlen fecsegést nem szerette.

- A nagy folyó árad, árad, árad ... Én láttam, hi-hi - folytatta Mohu cseppet sem zavartatva magát, miközben apró mancsai között sebesen forgatott valamit. - A nagy folyó már árad, én láttam ... megáradt!

Zuhatag torka összeszorult. „A nagy folyó árad" - ismételgette magában és egy lassú, megmagyarázhatatlan félelem hatalmasodott el rajta. Jól tudta, az erdő lakói aggodalommal figyelik a farkasok elszaporodását, hiszen közvetlen létüket fenyegetik. Igaz, a négy-öt hónapos Zuhatag és testvérei aligha. De ... azt is nagyon jól tudta, hogy számon tartják és várják távozásukat, mégpedig a folyó áradása előtt. Nagyobb, biztonságosabb és főleg ember nem járta erdőket kell keresniök a túlparton. Anyja mondta így. S most félt. Nem a nagy folyótól vagy a túlpart ismeretlen világától. Más fojtogatta: bizonytalan szorongás a jövőtől. Hirtelen sok minden kavarodott benne. Az erdőben már suttogták: „Zuhataggal valami baj van, Zuhatagnak fehér folt van a lábán. Zuhatag így és úgy." Kimondatlan ítélet lebegett a feje felett, melynek sem létét, sem eredetét nem értette egész világosan. De érezte: közeledik.

Egyetlen szökkenéssel talpra ugrott, szinte megperdült a levegőben. Aztán, mint akit kergetnek, belevetette magát a bozótosba. Mohut ez annyira meglepte, hogy a sebesen forgatott diót kiejtette mancsai közül. Elképedten bámult utána.

Zuhatag nesztelenül suhant a fák között, élvezte a rohanás örömét és lassan-lassan kifutotta nehéz gondolatait. Egyre vidámabban szelte az erdőt. Mozgásában volt még egy kis lomposság, a kölyökkor emlékét még nem váltotta fel a villámgyors céltudatosság.

Az erdő szétvált, a vízesés zubogása egész közelinek tetszett. A fenyők tűlevelein vastag pára pihent.

Hirtelen megállt. Az avaron puhán csusszant a talpa. Sírásféle, kétségbeesett vinnyogás ütötte meg a fülét. Néhány pillanatig mozdulatlanságba dermedt, csak orrát és fülét vágta magasabbra. Aztán tétovázás nélkül a hang irányába vetette magát.

Kisvártatva egy tenyérnyi tisztáshoz érkezett. A szél most hirtelen elállt, így hiába szimatolt a levegőbe, a szagok nem árulkodtak. Óvatosan surrant tovább. Később, mikor a vinnyogás már közvetlen közelről hallatszott, lehasalt és kúszva folytatta útját.

Végre kinézhetett a tisztást körülvevő rekettyés alól. Először Fut pillantotta meg, a rókával szemben pedig vastag fatörzshöz lapulva egy félelemtől bénult fehér őzgidát. Lehetett úgy két hónapos. Már nem is sírt, sorsa beteljesedését várta reményt vesztetten.

Zuhatag felháborodott. Jól tudta, a fehér szín áruló az erdőben, egyenlő a kiszolgáltatottsággal. „Milyen dolog az, ha valaki csak áldozatnak jön a világra, mert még a színe sem védi?"

Fu hirtelen megtorpant. Ismeretlen veszélyt sejtett. Körülnézett. A szag, melyet az imént elkapott, meghátrálásra késztette.

Zuhatag nem tétovázott tovább: egyetlen ugrással a tisztás szélén termett. Minden igyekezete arra összpontosult, hogy megjelenése és zord ínyhúzogatása: egyszóval tekintélye meghátrálásra kényszerítse a rókát. Nem vette észre, hogy a szeme fölé akadt egy bogáncs, s le-föl imbolygása egyáltalán nem öregbíti tekintélyét. Sőt, Fu arcán megkönnyebbülést látott.

- Hm - mondta Fu -, szag után rosszabbra számítottam. - Széles vigyorra nyitotta száját. - Majd azt hittem, hogy hívatlan vendég érkezik a pecsenyémhez. Csak nem értem, miért húzogatod az ínyedet? Talán kevés itt a levegő kettőnknek? Vagy az ijedtségtől remeg a szád?

Zuhatag úgyszólván kővé vált. A szemtelenkedés szinte megbénította. Bogáncsosan, tétován álldogált, s egyetlen értelmes szó, gondolat nem jutott eszébe.

Fu hangos hahotára fakadt. Mandulavágású szeme egyetlen vonallá zsugorodott.

H-ha! - visszhangzott az erdő. - Zuhi ... Zu-ha ... ha ... ha ... Talán jobb lenne, ha elkotródnál - folytatta nevetéstől jóllakottan. - Nem szeretem - kényeskedett -, ha étkezésemben zavarnak.

Zuhatag megrázkódott. Úgy érezte, mint aki hűvös patakba pottyan: józan lett és kiszámított.

- Fu, hagyd békén, a fehér őz a barátom! - morogta fenyegetően, önmaga is meglepődött szavainak súlyától.

Fu a megdöbbenéstől levegő után kapkodott.

- Mi?... Mi? - sivította fuldokolva. Arca a dühtől még vörösebbre gyúlt. - Az én pecsenyém! Egyedül az enyém ... - ordította és az őz felé vetette magát.

Zuhatag tudta: a róka erősebb nála, mégsem késlekedett. Agyán átvillant anyja tanítása: „A támadónak nem kell védekeznie." Minden erejét megfeszítve elrúgta magát.

Fu azonban résen volt. Sebesen kitért. Zuhatag átrepült felette, s fogsora a levegőben csattant. Lehuppant a földre.

Most Fun volt a sor. Zuhatag torkát célozta, de éles fogával csak szeme fölött a bőrt szántotta végig.

Irtózatos fájdalmat érzett. Látását a vér fátyolozta. Megtántorodott. A következő pillanatban állkapcsok ragadták

meg, és a kegyetlen szorítás egyre erősebb lett. Alig kapott levegőt. Hallotta Fu győzelemittas fújtatását.

Zuhatag a végsőre határozta el magát. Megfeszítette izmait, mint egy acélrugó, felpattant a bizonytalan semmibe, aztán maradék erejével a földhöz vágta magát. Fu széles ívben elrepült és egy közeli fa törzséhez vágódott. Nagyot nyekkenve, kábultan elterült.

Zuhatag teleszívta tüdejét és néhány másodperc múltán feltápászkodott, hogy a róka után nézzen. A vérzés szeme felett már csillapodott.

Fu közben feleszmélt és gyorsan elhordta irháját. Csupán néhány vérnyom jelezte útját.

Zuhatag a fehér őzhöz lépett. A kis gida még mindig a fatörzshöz lapult. A rémület odaszegezte.

- Nagy dolog volt ez tőled, nagyon nagy dolog. Köszönöm!

Zuhatag ábrázatán kiteljesedett az elégedettség. Mi tagadás, szerette, ha dicsérik. Elvigyorodott.

- Hát ... - válaszolta, mert zavarban volt.

- Nagyon nagy dolog ... De tudod, miért van ez így? - tette hozzá suttogva, mintha nagy titkot közölne.

Zuhatag érdeklődve előrenyújtotta nyakát és tagadóan megrázta fejét.

- Mert fehér csillag van a lábadon!

- A lábamon?

- Igen, igen - bólogatott nagy komolyan a kis gida -, s egyenesen az éjszakai égből hullott alá.

Zuhatag elképedt. Valami feszegetni kezdte a mellét. Gyors mozdulattal képen nyalta a fehér őzikét és akkorát ugrott, hogy egy hároméves farkasnak is becsületére vált volna. Eddigi keservét feledve iszkolt a tavaszi vízeséshez. Ujjongó hangja betöltötte az erdőt.

- Fehér csillag, fehér csillag van a lábamon ...

2

Kinyitotta az ablakot. A tévéhíradó szignálját elnyomta a villamos dübörgése; autóbusz fékezett; valaki a negyedik emeleten ordítva csapta be a függőfolyosó ajtaját. Fülledt kora tavasz volt, este fél nyolc, jellegtelen este, mely csak van, hogy a napok következése ne szenvedjen csorbát.

Mihály félrelökte a papírokat. A terveket összehajtogatta. A számítások a vártnál rosszabb képet mutattak. Tudta: valahol hibát követett el. „Majd később folytatom" - gondolta. Szerette az éjszaka csendjét. Gyakran eszmélt a munkából a hajnalra. Ilyenkor jóleső érzés kerítette hatalmába.

Leszaladt a lépcsőn. Az udvarban az étterem konyhája felfelé üzengette a hagymás rostélyos zsírgőzös szagát. Az utcára érve mélyet lélegzett: benzingőz!

Sietős léptekkel indult a Duna felé. Átvágott a hídon. Az Erzsébet híd lábánál letelepedett törzspresszójában a teraszon; a merészebbek már kint üldögéltek. A pincérnő feléje intett és rendelés nélkül hozta a duplát.

„A Gellérthegy" - nosztalgia fogta el. Valójában szerette ezt a várost, talán csodálta is. De egyre biztosabban érezte, nem vert gyökeret; vidéki maradt, diplomás paraszt, aki megragadja és marokra fogja a poharat. Barátai, ha ugyan barátok voltak - hiszen nem próbálta őket -, nevették is ezért.

„Elhibáztam tán?" - rakosgatta sorba gondolatait. Van mindene, kényelmes lakás, hivatás, csinos kis summa a takarékban. Vehetne kocsit is, ezt is, meg azt is, ha szükségét érezné, ha akarná. Elbizonytalanodott: akkor mégis mi hiányzik? Kétségtelen, sokan nem szerették - kalandozott tovább gondolatai között. Amolyan asztalra csapós embernek

emlegették, aki villámlik az igazságért. A küzdelem mindig sok, a megértés pedig kevés. Ezt jól tudta. Akkor hát mi van vele?

„Sirató utca kettő." - Visszaemlékezett a házra, mely fáradtan támaszkodott az erdő melletti hegyhátnak, a hóval fedett karácsonyokra, a szénaillatos nyárra, halott anyjára, apjára ...

„Sirató utca kettő." Ez állt a hivatalos borítékokon. Senki sem tudta, miért kettő. A Sirató utca egyetlen házacskából állt. Sem három, sem négy, sem több nem létezett, csak éppen: kettő. Az utca a faluból kanyarodott felfelé, s aztán meggondolva magát a kettes szám után, hirtelen belekeskenyedett az erdőbe.

A tréfás pesti szél friss kenyérillatot sodort a teraszra. Csaknem felugrott, hogy megnézze, zsarátnokol-e már a fa az öreg kemencében.

3

A tavaszi vízesés a völgyben kis tóvá szélesedett, aztán hanyatt-homlok bukdácsolva iramodott a sziklák között a nagy folyó felé.

Zuhatag vidáman loholt a parthoz. Alig várta, hogy valahol a pihenő vízbe sebtiben belekukkantson. Nem akart hinni a szemének: egy dagadt, szőrös kobak csillogott vissza rá. Hiába tekergette, forgatta fejét, a tükörkép nem változott: semmi fehér villogás, csak néhány jókora daganat. „Ez a Fu ennyire helybenhagyott volna? Lehetetlen. Pedig ez bizony úgy van, úgy, úgy..." Mégsem engedte rontani büszke örömét. Rávicsorgott képmására, gyorsan szügyig gázolt a vízbe és jókedvűen lefetyelni kezdte.

Észre sem vette, hogy a szegélynád némán kettéválik. Egy szoborrá dermedt, ezüstszínű ordas méregette mozdulatait.

- Zuhatag! - dördült az erdő - Ne lefetyelj, szívd a vizet!

Nyomban felismerte anyja öblös hangját és hozzárohant.

- Fehér csillag, fehér csillag ... - újságolta lelkendezve már jó messziről. Egyszerre akart elmondani mindent: Fut, az őzgidát, a viadalt, a győzelmét. Így nem csoda, hogy Villám értetlenül bámult rá és a duzzanatokra. A vércsíkok láttán alapos kétely támadt benne.

Először is, ne voníts ilyen éktelenül, mindenfelé puskás emberek járnak - vágott közbe. Csak úgy szikrázott a szeme, amint körülnézett. Nemhiába tisztelte és félte az erdő.

Zuhatagban az élményadta mámor elcsitult. Harmadszori nekirugaszkodás után sikerült érthetően elmondania a történteket.

Villám élesen figyelte minden mozdulatát, gondolatát. Korábbi gyanúja, melyet eddig altatgatott, most a valóságra döbbentette. Zuhatag nem farkas, legalábbis nem egészen az. Apja az embertől bitangolt vissza. Ezt tudta, de az összefüggést és a következményt csak most értette meg. Milyen vak volt! Hiszen az első pillanattól kezdve látta, mikor úszni, ugrani tanította, hogy messze lemaradt testvéreitől. Belepotyogott a vízesésbe; gyakran halászta ki egy-egy rosszul sikerült ugrás után félig aléltan. Ezért is kapta ezt a gúnynevet: Zuhi … ha ... ha ... hatag ...

Megkerülték a tavat. Zuhatag befejezte mondókáját és anyja felé fordította fejét. Elismerést várt.

Villám megtorpant, ismét tűz lobbant tekintetében.

- Fehér csillag, micsoda ostobaság! - Mégis Zuhatag lábára pillantott. - Ostobaság, ez egy fehér folt! - csattant a hangja. -

Egy ilyen finom pecsenyét elszalasztani! Ez nem a mi Törvényünk! Aki pedig a Törvényt megszegi, belepusztul!

Zuhatag némán kullogott mellette. Mást várt. Nagy szomorúság lepte el.

- Aztán - folytatta Villám -, ez a vacak Fu hogyan kaphatta el ilyen csúnyán a torkod? Az erdőt puskás emberek járják, egyre nehezebb a szerzés. A nagy folyó pedig árad, nem nagyon, de már árad, maholnap útra kelünk. Te pedig nem bírsz egy nyomorult, vacak rókával!

Szél támadt, a fák sustorogva támaszkodtak egymáshoz. Zuhatag hátracsapott füllel ügetett, hogy lépést tartson. Időnként fel-felsandított egy röpke pillanatra, behúzott nyakkal. Úgy gondolta, ezzel zsugoríthatja Fu fogainak helyét.

Villám megállt.

- Menj haza! Nemsokára én is otthon leszek! - parancsolta ellenkezést nem tűrő hangon.

A barlang sötét száját a kúszónövények zöldre takarták. A világosság itt ritka vendégnek számított, olykor-olykor pedig furcsa, éles szagok törtek elő a hegy gyomrából. Mélyebbre senki sem merészkedett.

Zuhatag nem szerette búvóhelyüket. Megkerülte a barlang bejáratát és egy kiugró sziklapárkányra feküdt. Keresztbefont lábára fektette fejét és várt. Zavart volt. Tudta, anyjának igaza van: a Törvény az kötelesség. Mégis úgy érezte, hogy ez a törvény idegen, hirtelen idegen lett. A másik, melyre a harc után lelt, jobban az övé. Akkor könnyű volt a szíve és nagy lelkendezés töltötte be. Ennek most nyomát sem találta, hiába is próbálta újra idézni.

Felfigyelt: ágak csapódtak nesztelenül. Éles hallásával pontosan megállapította: Villám közeledik surranó lépteivel.

Ahol a tölgyest már a kőris fojtogatta, anyja bukkant elő. Tán az estére hajló fények játéka tette, de még hatalmasabbnak és erősebbnek látszott. Ezüstös bundáján vörösre aranylott a hulló nap. Fogai között a fehér őz véres testét tartotta.

Nem mozdultak, csak a szemük támadt egymásra.

Villám a földre csúsztatta az őzgidát.

- Ez a Törvény és ez az utolsó Tanítás - mondta halkan.

Zuhatag még mindig nem ocsúdott fel. Rajongott anyjáért. Gondolatai örvénybe futottak, aztán elvette tekintetét és megfordult.

Azt hitte, lába sebesen viszi, pedig valójában csak vonszolta magát. Hitte: erdőket vág keresztül, pedig csak néhány fát hagyott maga mögött. S ott, ahol az erdő összesűrűsödött, lerogyott. Új, ismeretlen fájdalom feszítette, szeme szinte égett bele. Pedig nem ismerhette jelentőségét, mégis ez segítette álomba ...

... Pitymallott. Hirtelen riadt. Felnézett: Mohu a fa tetején ült. Furcsának tűnt hallgatagsága, fejét is más irányba forgatta, mint akinek fontos elfoglaltsága akadt.

Zuhatag gyanút fogott. Felugrott és a barlang felé iramodott. Üres volt ... Az éjszaka már senki sem aludt benne ...

Tudta, a többiek már rég átszelték a nagy folyót és ő itt ... egyedül maradt.

4

- A Nagy Fej már régóta vár. Roppant ideges - szólt Menyhárt a tervezőasztal mögül, s arcán káröröm suhant át. Mihály megvonta vállát.

- Köszönöm - válaszolta közömbösen. Mindenki tudta, ma reggel újítási tárgyalása van a műszaki igazgatónál.

Hosszú heteken át dolgozott, nem törődve azzal, mikor vált a nappal éjszakára. Tervezett, számolt, rajzolt. S a mai hajnal meghozta a biztos eredményt. A nyugatnémet gépsoron sikerült olyan négypontos változtatást végrehajtania, mely a termelékenységet legalább a kétszeresére emeli.

A mai nap fontossága túláradt benne: végigrohanta a Körutat, dupla borravalót adott a feketéért... egyszóval, megosztotta elégedettségét a világgal.

S most, ez a lopakodó káröröm lehűtötte, majd felkavarta. Jobban, mint máskor, mint valaha is azelőtt. Hiszen nem önmagáért dolgozott. A hite miatt, hogy a munka alkotás is. Az alkotás pedig közös, mindenki része, és az egyén csak eszközzé zsugorodik. Nem is akart több lenni ennél. Mégis ... valahogy cselekedetei, kimondott gondolatai és munkája az emberi rosszindulat sűrűjébe vesztek.

Mihály az évek folyamán éles megfigyelőképességre tett szert, talán éppen paraszti származása miatt. A fővárosban szögletes modora, esetlen viselkedése erős hátrányt jelentett. Így tudatosan faragta modorosságait a mások tekintetében. Ez volt a legjobb mérce, egyben a legcélravezetőbb módszer. Ellenőrizte, figyelte cselekedeteit tanulótársai, később kollégái szemében. A tekintetek mindenkor mindent elárultak. Lenézést, gúnyt, végül mint szomorú végeredményt: a leplezett elismerést. Nem szerették, félték az eszét, s nem bocsátották meg szókimondó bátorságát, jóllehet, majd mindig mások érdekében tette, de akkor sem. Ezt lassan és nehezen megtanulta.

Mihály a hajnali öröm maradékát sem érezte. Új fásultság vett erőt rajta. Hirtelen közömbössé silányult munkája.

Olympia, a főnök egyik titkárnője lépett a szobába.

Alföldi kolléga, az igazgatóhelyettes úr várja önt. - Kissé ropogtatva nyújtotta a szavakat, talán így kívánta érvényre juttatni, hogy ő a főmérnök másodlagos kisugárzása.

Mihály átment a titkárságon. A nehéz, párnás ajtó előtt egy pillanatra visszafordult. Hamupipőke egy kávét készített a főzőbe, Olympia pedig keresztbefont lábbal uralta a mezőnyt. A rossznyelvek szerint „a szóban forgó levelek esetében" Hamupipőke üti a mássalhangzókat, Olympia pedig a magánhangzókat. Mihály elmosolyodott és lenyomta a kilincset.

A főmérnök már rég belenőtt az igazgatóhelyettesi székbe. Meglehetősen nehezen állt fel belőle, mintha attól tartana, hogy egy óvatlan percben valaki kilopja alóla. „Kompromisszum és adaptálás, munka és semmi okoskodás" - ezek voltak hangoztatott jelszavai, melyek egyúttal megszabták a gyár műszaki életét, vagy még inkább korlátait. Jobbját hegyesre előrenyújtva üdvözölte a belépőt.

- Tedd magad kényelembe, Mihályom ...

Mihály a hosszú, huszonnégy személyes tárgyalóasztalon kiteregette az áttervezett gépsor rajzait, aztán rámosolygott a főmérnökre. A harc kezdetét vette ...

Az igazgatóhelyettes zavarba jött. Megszokta, hogy Mihály hanggal, hévvel gesztikulál, magyaráz, legalábbis ilyen esetekben. Most ez a csendes, mosolygó biztonság alaposan kizökkentette. Hogyan foglaljon így állást? Az ördög vinné el ezt az Alföldit!

Felállt és tüzetesen szemügyre vette a rajzokat.

- Hm ... - mondta nagy sokára. - Az új nyugatnémet gépsor...

- Az - bólintott Mihály -, négypontos változtatás ...

- Termelékenységnövekedés?

- Kettő, kettőszázötven százalék.

- Uramisten - nyögte és őszinte kétségbeesés tükröződött arcán. - Tisztára megőrültél?

Mihály hallgatott.

- Hat hónapja vásároltuk százmillióért, másfél hónapja állítottuk munkába. Tudod ki fogja nekem elhinni, hogy nem egy korszerűtlen berendezés vételére adtam engedélyt? Tudod ki fogja nekem elhinni, ha csak úgy ukmukfukk áttervezzük. Mihály, Mihálykám, ezek idejönnek szaglászni. Vizsgálat! Revízió! Százmilliós beruházás. Érted? Ebbe még a portás is kitöri a nyakát. - A főmérnök arca a rémülettől szederjessé vált és egyre csak hajtogatta: - Tudod ki fogja nekem ezt elhinni? Tudod ki?

Mihály tovább hallgatott. Figyelte a vele szemben ülő embert, amint görcsösen kapaszkodik a szék karfájába és fokozatosan csecsemővé rémül.

- Ide figyelj, Mihály, van egy ragyogó ötletem. Nem rossz megegyezés. Kifizetjük az elmaradt újítási pénzedet… a prémiumodat is megemelem, mondjuk ... Felejtsd el ezt a gépsort úgy két évre… No, mit szólsz hozzá? Kecske is, káposzta is! Ragyogó, mi?

Mihály fáradt lett és érdektelen. Csomóba fogta terveit és csendesen belecsúsztatta a papírkosárba.

- Mit csinálsz? Hova …hova rohansz? A vezérhez? - kérdezte a főmérnök ijedten.

- Sehová, illetve ... haza ...

Kilépett a vastagon párnázott ajtón. A gyár kapuja előtt megállt és még egyszer rálopta tekintetét a falakra. Szerette a forgácsolt vas kemény szagát, szerette a gépek felett olajtól redőzött emberkezeket. De mindenekfölött szerette a gondolatok fémbe öltöztetett megvalósulását.

…Sirató utca kettő. A virágok hálásan virágzanak, mindig virágzanak …Elindult.

5

A nagy folyó tiszteletet parancsolt minden földi halandónak. Fenyegetően dübörgött, morajlott. Az örvénylő víz itt-ott magával ragadta a bokrokat, a fákat.

Zuhatag szoborrá kövülve ült és szemét a sodrás felett a túlpartra szegezte. Anyját várta vissza, várta, hogy érte jöjjön.

A nyomok ide vezettek s itt tűntek el a szürkére áradt vízben. Nem hitte, hogy sorsára hagyták. Az éjszakák ugyan alaposan megvékonyították reményét, mégis bízott benne, hogy nemhiába teszi naponként a hosszú utat a sziklaodútól a nagy folyóig. S ha a túlparton egy bokor rezdült, felmordult.

- Ez már ő!

- Ez már ő, úgy bizony …úgy ám ... - tettette az örömet Mohu, aki társnak szegődött Zuhatag mellé a magányban.

Mohu ludas volt ebben a meddő várakozásban. Ő csepegtette és ápolgatta benne a hiú reményt, mikor látta, hogy mennyire búsul.

Időközben Zuhatagnak nagyot fordult a véleménye újdonsült barátjáról. Testvérei kinevették, anyja elhagyta, Mohu pedig egyszerűen mellészegődött önzetlen barátsággal. Ez először meglepte, később megnyugtatta. Nem maradt egyedül! A mókus hasznos társnak is bizonyult. A fák tetejéről a messzi vidéket belátta, irányította, így a nagy veszélyt, az embert könnyen elkerülhette.

Zuhatagnak meglehetősen zavaros fogalmai voltak az emberről, Mohunak pedig határozottan rossz véleménye: „Mert ki érti, hogy az ember egyik kezében a dióval

gügyörészik, a másikban pedig puska dörren? Ki érti ezt? Jobb messzire elkerülni." Ebben mindketten megegyeztek.

Eltelt egy hónap. A hajnalok rendre a nagy folyó partján találták. Makacsul és kitartóan várt, amíg a nyugvó nap újra és újra vörösre pecsételte csalódását. Esténként aztán szótlanul baktatott hazafelé Mohu társaságában.

- Hm … hm …hm … - mondogatta szomorúan maga elé. Zuhatag rövid idő alatt sokat fejlődött. Izmai megacélosodtak, szeme, hallása élessé finomodott. Igaz, a napi tízkilométeres vágtáknak nem kis szerepe volt ebben.

Végül Mohu unta el a sok hiábavaló várakozást. Mi tagadás, fárasztotta a hosszú út, az ide-oda szaladgálás. Már szinte belefogyott. Nem mókusnak való volt, no. Egy késő éjjel leszökött a fáról és óvatosan megkapargatta Zuhatag orrát.

- Hírt kaptam, hírt - füllentette.

Zuhatag prüszkölve tápászkodott fel, és mert még az álom nem párolgott ki a szeméből, kissé értetlenül forgatta a fejét.

- Mi a csoda?

- Hírt kaptam! Villám a messzi fekete hegyeket vadássza. Mostanában aligha jöhet érted. A nagy folyó igen magasra áradt, s a környéket puskás emberek járják. Így nem jöhet.

- Mondta?

- Mondani éppen nem mondta, de ez így van.

- Akkor ez így van, úgy bizony, úgy ... úgy … - dünnyögte Zuhatag maga elé és elszontyolodott. Fejét lábára fektetve visszafeküdt a földre.

- Hanem én mást gondoltam.

- Mit? - kérdezte Zuhatag érdeklődés nélkül, és csak a szemét fordította Mohu felé.

- Az erdő a magadfajtának nem biztonságos. Puskás emberek bizony járják, még levadásznak. A barlang ugyan

igen mély, de ki merészkedik abban lefelé. Mást találtam ki. Nem messze innen van egy öreg ház. Senki sem lakja, az jó, nagyon jó lenne neked. Múlt télen, amikor a hideg csípni kezdett, ott húztam meg magam. Nem járt arra ember, csak néha, nagy ritkán egy öreg. Menjünk oda, nézzünk körül. Nézzünk körül!

Zuhatag semmiféle hajlandóságot sem mutatott az indulásra. Az igazat megvallva, nem is igen figyelt.

Mohu dühbe gurult. Mérgében ugrott egyet, aztán cselhez folyamodott.

- Utána megnézhetnénk a pöfögő masinát, jó?

- Az jó, jóóó … - szökkent talpra egyszeriben, s mint akinek igen sietős a dolga, Mohu nyomába eredt. Elindultak ketten a düledező ház felé.

Az öreg ház a völgyoldalnak épült, így nem kezdhette ki a szél meg a hó, csak az idő. De azért szembenézett a múlással. A hosszú tornác a toldaléképületnél akadt el. A kopott, töredezett ablakok, a hulló vakolat nemigen vette el régi szépségét. A valaha-kerítés és a volt-kapu pedig még jobban beleszínezte az erdőszélbe.

Közben a hold is feljött.

Zuhatag megrökönyödve állt a komor ház előtt. Az emberkéz alkotása taszította. Minden idegen volt és kiszámíthatatlanul ismeretlen.

- Ez az? - kérdezte tétován.

- Biztonságos - erősítgette Mohu.

- Akkor ez úgy van, úgy … - helyeselt Zuhatag és egyetlen ugrással beszökött a törött hátsó ablakon. A konyhában ért földet. A régről nyitva felejtett ajtó két, egymásba nyíló szoba felé mutatott. Óvatosan bejárta a házat. Szekrények, ládák, ágyak, csöbrök, vödrök, cipők, ruhák, mind megannyi idegen

szag. Izgatottan körözött fel-alá. Végül az ágyra ugrott. A pozdorjává zúzott szalma kissé megnyugtatta, ebben az ismeretlen világban az erdőt idézte. Az ablak melletti tükörre nézett. A hold éppen akkor költözött belé egy csipetnyi időre, és Zuhatag rácsodálkozott képmására.

Megijedt. Az ősi ösztön támadásra késztette. Hatalmas ugrással a tükörnek vágódott … Az öreg ház beleremegett az új zajok csörömpölésébe.

Csomó bátyó, az erdőkerülő éppen akkor a ház sarkán időzött. A váratlan üvegcsörgésre bizony jókorát ugrott, mint akit a darázs csípett meg. Még puskája után is kapott. Pontosan éjfél volt …

Csomó bácsi ugyancsak szaporázta lépteit a falu felé. „Szégyen a futás, de hasznos, pláne ekkora ijedelemre" - gondolta.

Rég háta mögött hagyta a házat, amikor hideglelősen újrasorjázta magában a történteket.

„Ki gondolta volna, hogy az öreg Alföldi visszakéredzkedik. Megismertem a tükörben, hát hogyne ismertem volna. Bizonyára valami súlyos dolga akadhatott, azért jött vissza kísértetnek. Betyárul megijesztett, szent igaz! Ez pedig éppen nem volt szép tőle. Mert szó, ami szó, tartozásom van vele szemben. Sokat traktált, kínált Csípős hajnalokon jófajta kisüstivel. Ezt meg kell hagyni. Nem fukarkodott sem a szíves marasztalással, sem a pálinkával. De ekkora ijedelemre mégsem szolgáltam rá! Hiszen törlesztettem is becsülettel a tartozást. Idejártam, ha csak tehettem, őrzési szándékkal."

Újból kilelte a hideg.

„Ha meggondolom, még intett is nékem. Tán azt akarta mondani: Csomó bátyó, nem kell már őrzeni, itt vagyok én.

Bizony, csak így lehetett. Nem is őrzöm-többé, élő ember ne keverje holtakkal a dolgait. Nem ám!"

A falu dereka táján kifújta magát, aztán öles léptekkel elindult egyenesen az állomás épülete felé.

Csendes volt minden és egyre csendesebb lett. A gyerekeket elvitte a szaladó korszak, és többnyire csak az apák feszültek a verejtékes földnek makacs elszántsággal. A vasút is jó, ha még egy évig húzza, aztán, megszűnik a szárnyvonal, nyugdíjba kerül az állomásfőnök, a vasút, a sínek … talán minden, ami volt.

Megkocogtatta az állomásfőnök ablakát. Az is már özvegyember volt, gyors ébredésű.

- Tűz van? Csomó bácsi? - kiáltotta első álmából riadva.

- Tűz a fene, hanem visszajött az öreg Alföldi!

- Az öreg Alföldi? No, csak üljön le, majd hozok valami gyógyszernek valót. Aztán hogy volt, mint volt? - érdeklődött hitetlenkedve Rozsnyói, miközben hasas butykost állított az asztal közepére.

- Hátizzasztó ...No, isten isten ... Kell ez a nagy ijedelemre - húzott jókorát Csomó bácsi. Aztán akkurátusan belekezdett a történetbe.

Derengésig járt kézről kézre a bütykös. Hajnalra már Rozsnyói Dénes hitte is, meg nem is a szellemlátást. Meg ki az ördögnek árt, ha hiszi.

- Az ám - köpülte a szót Csomó bácsi -, a farkasért is mit hallgattam. Pedig akkora anyaállat volt, hogy csak … De az öreg Alföldit csak hiszi, igaz-e? Nohát…

Másnap, harmadnap híre terjedt a kísértet járásnak. A faluban rebesgették, hogy így, meg úgy ... Meg aztán nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja ...

6

A masina fújtatva bukkant ki a hegyhát mögül. A szerelvény egyet zöttyent és önmagával elégedetten megállt.

Rozsnyói a tárcsát azonnal magasra emelte, hogy késedelem nélkül és szabályszerűen útjára bocsássa a személyvonatot.

- Hát a tanító úr hol maradt? - kérdezte a masiniszta.

Az állomásfőnök rosszallóan csóválta a fejét.

- Menetrendszerűen késik, füttyentsen már neki a gőzzel.

Éles sivítás szaggatta a levegőt. A gömbölyű tanító rohanvást jött.

- Tanító úr, maga miatt naponként megszegem a szabályzatot. Megint három perc!

- Behozom - szólt közbe a masiniszta -, innen már amúgy is lefele megy a pálya.

Tárcsalengetés, sivítás, döccenés és a vonat igen-igen megfontoltan beletűnt a kanyarba.

Úgy látszik, itt nem fordult a világ, Dini bátyám - lépett az állomásfőnökhöz Mihály, mivel eddig illedelemből nem akarta kötelességteljesítésében zavarni.

- Nahát, Mihály … ez aztán a meglepetés. Ez az! - Majdnem kiejtette kezéből az indítótárcsát. - Tíz esztendeje nem láttalak. Megemberesedtél ... Velem vacsorálsz … - kapkodta a szót, amerre gondolatai szaladtak. - Gyere … gyere …

- Hát Mariska néni? - kezdte Mihály a beszédet. Előkerültek a poharak. A bor vidáman integetett az asztalon.

- Ő is odakint van. Jó öt éve … - Rozsnyói arca ráncba futott. - De hát te beszélj - fordított a szomorúságán. - Szereted-e még a masinákat? Itt lested a térdemen mindennap. Úgy hittem, derék vasutas lesz belőled. No, merre csavarodott a sorsod?

Megeredt a szó. Feltámadtak az emlékek, a jelen mihamar a múlt mögé veszett.

- Hát aztán meddig maradsz? - kockáztatta a kérdést Rozsnyói bácsi.

- Márcsak örökre - válaszolta. Észre sem vette, hogy fertály órán belül visszavette régi anyanyelvét.

- Örökre? - ismételte Mihályra csodálkozva. Úgy látszik, valamit megsejtett, mert bárhogy is furcsállotta, nem feszegette tovább a dolgot.

Megvacsoráltak.

- Nem jól gondoltad, fiam, itt is változott a világ. Haldoklik a falu. Alig vagyunk. Menekülnek a városba, mi pedig egyre fogyunk. Lassan se kéz, se ész. A gyerekek, hej, a gyerekek, jó, ha egy-egy kurta órára felverik benzingőzzel apjuk-anyjuk háza táját, teletömik a csomagtartót ezzel is, meg azzal is, aztán „Isten hozzád" helyett „hogy lehet itt élni"-vel rácsapják az öregek gondjára a kocsi ajtaját. Nem adok húsz esztendőt és ebek harmincadja lesz itt minden. Hanem én azt megértem, hogy visszahúzott a szülőföld - hajolt előre aggodalmaskodva. - De hogy se kutyád, se macskád, még asszonyod sincs! Egyedül ez kemény, nagyon kemény. Meggondoltad?

- Meg - bólintott Mihály.

- Hanem, igaz is. Nem akaródzik ugyan, de csak elmondom. No … egy hónapja hozta a hírt Csomó bácsi. Szellem fészkel a házatokban.

- Szellem? - nevetett jóízűen Mihály. - No, majd a szeme közé nézek.

- Azért csak éjszakázz inkább nálam - ellenkezett Rozsnyói bácsi. - Későre jár. Akad itt hely bőven akár öt embernek is. Kibeszélhetnénk magunkat úgy istenigazában.

Mihály határozottan megrázta a fejét, így aztán elbúcsúztak. Már jól fennjárt a domboldalon, de még mindig látta az estében világló ajtónyílásban az öreg Rozsnyói árnyékát.

Sirató utca kettő: A számtáblából a szegeket rég kimarta az idő. Megkerülte a házat és a konyhába lépett. Felkattantotta a villanykapcsolót, de az sötéttel válaszolt. Eszébe ötlött, hogy annak idején kikapcsoltatta az áramot. Végigtapogatta a falat és a tűzhely közelében megtalálta a lámpást. Még lötyögött benne egy kevés petróleum.

A szobában reccsenve mozdult valami, finom neszek közelítését hallotta. Végigszaladt hátán a hideg. Gyorsan meggyújtotta a lámpást és magasra emelte.

Vele szemben ott állt a szellem zöldre váltó szemmel.

Zuhatag hallotta, hogy valaki belép a házba. Veszélyt sejtett. Lesuhant a zizegő szalmazsákról és kisettenkedett a konyhába. A küszöbön megtorpant. Az ember magasra emelt szikrázó apró holdat tartott a kezében.

- Hát te? - kérdezte Mihály.

Zuhatag rácsodálkozott, s közben az erőviszonyokat mérlegelte. „Egyetlen jól irányzott ugrással leteríthetném ... " gondolta. Valami azonban visszatartotta: a szag. Ismerősnek tűnt, határozottan ismerősnek! De az öreg házat ő foglalta el, ő tartotta birtokában, az övé! Tétován álldogált, nem tudta, mitévő legyen. Váratlanul a szagok azonosultak: az ágy alatt a cipő és a harisnya. „Ez az" - tűnődött - „a cipő, a cipő folytatása jött vissza!"

Hát hogy beszédes nem vagy, sem barátságos, az biztos mondta Mihály -, mindenesetre piszokul szép a pofád. Van egy ötletem. Ha már egyszer beszállásoltad magad, maradj itt! Megleszünk barátságban. No, mit szólsz hozzá? Áll az alku? - és előrelépett.

Zuhatag a közeledésre felhúzta ínyét. Megvillant hatalmas fogsora.

- Hohó, barátocskám, ezt már nem. Barátságért barátságot! De így? Akkor kívül tágasabb! – és szélesre tárta az ajtót. - Jó éjszakát, szellem úr!

Zuhatag azonnal felfogta a mozdulat jelentőségét. Méltóságteljesen elindult. Szemét közben le sem vette Mihályról. A küszöbről hirtelen visszafordult.

- Ne add már a bankot, pajtás.

Így történt, hogy megtetszettek egymásnak.

7

A hajnal első sugara bebarangolta a szobát. Békésen aludtak. A csendet pusztán Zuhatag meg-megújuló hortyogása zavarta. Mihály meghagyta neki a birtokba vett szalmazsákot, csak a szoba másik sarkába tette.

Szinte egyszerre ébredtek. A nap forgatta ki őket az álomvilágból, amint zavartvörösről világossárgára váltott.

Zuhatag nesztelenül óckodott. Hirtelen gondolt egyet: óvatosan Mihály ágyához lopakodott és leheletnyi közelségből belebámult arcába.

- Hm - gondolta -, hm … hm … hm … - Nem tudott érzéseiben dönteni. Fejét ide-oda forgatta, szemöldöke ágaskodni kezdett.

Mihály ugyan ébren volt, de nem árulta el. Szemét csak résnyire nyitotta, úgy figyelte, mint lopakodik Zuhatag óvatos zavarral az ágya felé, hogyan vizsgálgatja őt előrenyújtott nyakkal, s miképp csorog ki nyelve jó messzire fogai közül nagy tanácstalanságában.

Egy darabig csak mosolygott, aztán hangos hahotára pukkadt. Vidám reggel volt.

Nemsokára az öreg tűzhelyben pattogott a rőzse. A friss kávé szagát meg-megtépázta a babfőzelék oldalastól terhelt illata.

Zuhatag Mihály minden mozdulatát leste, latolgatta. Hanem mikor a bab szagán végképp átütött az oldalas ínybemarkoló illata, tartózkodó merevségére hamar rácáfolt orrának izgatott remegése.

Mihály jól látta a bizalmatlanságot. Éppen ezért nem erőltette a barátságot.

Végül elkészült a reggeli. Jókora adagot kanalazott az oldalas-babból egy lábasba és a földre csusszintotta.

- No, egyél, öcsi!

Zuhatag értetlenül bámult. A Törvény nem ismeri az adás fogalmát. A zsákmányért harcolni, ügyeskedni kell! Anyján kívül egy falásnyit sem kapott senkitől. De pokoli tűz emésztette gyomrát, így az éhség gyorsan végzett a csodálkozással. Derekasan nekilátott.

Mihály szeme sarkából leste, mint pusztítja a babfőzeléket egyre nagyobb étvággyal a jövevény. Szó ami szó, rövid idő alatt erősen a szívéhez nőtt.

Zuhatag az utolsó cseppig mindent belefetyelt, majd elkezdte körkörösen tisztogatni a zománcot. Mikor pedig a mosogatás alaposságához a legcsekélyebb kétség sem fért, felnézett.

Ez jó volt, jó … jó … - gondolta és a gyomrába nagy melegség költözött, mely még a szívét is átjárta. Odasomfordált Mihályhoz, megállt előtte és lassan térdére csúsztatta kobakját.

Mihály nem akarta elhamarkodni a friss barátságot: várt, majd óvatosan, füle mögött pontosan a huppanóban, elkezdte vakargatni a fejét.

Zuhatag felnézett rá. Új rajongás támadt benne, melyet csak egyszer érzett, az anyja iránt. S most ez a rajongás Mihályé lett: utolsó tulajdonosként életében.

8

Kilencre harangoztak: a szorgalmas embernek ilyenkor bizony késő́re jár még akkor is, ha a kalendárium vasárnapot mutat. A férfiak a kocsma felé szállingóztak koccingatós beszédre. Az asszonyok a tűzhely körül sürgölődtek. A fazékban fortyogva puhult az örök szerelem. Mert ott tartósítják, jól tudja ezt az asszonynép.

- Na, öcsi - kelt fel ültő helyéből Mihály -, nézdegéljünk egy keveset. Abból nehezen élünk meg, ha a kobakodat vakargatom napszálltáig.

Zuhatag még nem sokat értett az emberbeszédből, de egy cseppnyi kételye sem volt, hogy egy csuda jó dolognak átmenetileg vége szakadt. Kelletlenül emelődött.

Mihály az első napokat tervezgetésre, szemlélődésre szánta. Így aztán útra keltek.

A háromholdnyi földecske közvetlenül a ház tőszomszédságában terült el és az erdő irányába nyomult.

- Ide figyelj, öcsi - oszlatta a csendet Mihály -, sok mindent láttam és tapasztaltam ebben a világban, de olyan kutyát, amelyik állandóan a gazdája mögött árnyékol, még nem. Hallod-e pajtás? Furcsa szerzet vagy, annyi szent!

Zuhatag gömbölyűre formálta szemét, s Mihályra gurgulázta. Fülét radarszerűen az égnek feszítve figyelt.

- Na, jól van, öcsi, nem korhollak. Szabadság is van a világon. Végeredményben a te dolgod.

Továbbfolytatták útjukat.

Mihály a domb magas partján végigtekintett a földjén. A látvány szomorú és kiábrándító volt. A természet tíz esztendő alatt visszaszerezte ezt a darabka földet.

Sokáig állt mozdulatlanul. Régi gondolatok kísértették. „Édesapám verejtéke" - mormolta maga elé. S ebben a verejtékben vétkesnek ítélte önmagát.

Meleg volt. A déli nap megzsugorgatta az árnyékokat. Leültek. Mihály átfogta Zuhatag nyakát. Fűszálat tűzött fogai közé, mint valamikor, s fennhangon beszélni kezdett.

- Látod, pajti, elpusztult a ház, a föld, elpusztult tán még a remény is. Csudát kell mívelnem! Csudát is mívelek, meglásd!

A domb jó belátást engedett a vasárnapi falura. A szénaszagú harangszó foszlányait fel-felkergette a szellő.

Mihály beszéde nyomán Zuhatag ábrázata büszkére virágzott. Igaz, nem kis hajlama volt a rátartiságra.

Mohu már órák óta vegyes érzelmekkel figyelte, miként szövődik az új barátság. Végül nem bírta tovább és a rekettyés alól kikukkantott.

-; Mit beszél az ember, Zuhi? - kérdezte, mert a kíváncsiság szúként percegett az oldalában.

Zuhatag nem akarta az ünnepélyes csendet zavarni, ezért csak szemét forgatta a hang irányába. Suttogva válaszolt.

- Igen szépet, igen okosat. Úgy bizony, úgy ám.

- De mégisz, mit? - selypítette Mohu, mert a szájában őrzött diót nem engedhette szélnek.

- Hm - válaszolta enyhe bosszankodással -, azt bizony nem tudom, de hogy igen szépet és igen okosat, az már bizony úgy van, úgy ám!

- Hi-hi, ez érdekesz, érdekesz - mondta elégedetlenkedve Mohu -, mindenesetre szólhatnál neki, hogy például a diófák más házaknál sokkal tisztességesebbek.

Zuhatag a beavatottak tudálékosságával bólintott.

- Szólok - füllentette, mert hát hiúság is van a világon.

Miközben Mohu tovább táncolt az erdőben, Zuhatag eltöprengett.

- Hm, hm … hm … meg kellene mutatni neki, hogy én milyen ügyes vagyok. Ha egy csodálatos ugrással a túlparton termek, szépen kihúzva magam a levegőben, bizonyára csodálatba ejteném. - Szinte már hallotta Mihály dicséretét: „hogy te milyen ü-ügyes vagy, öcsi, hogy te milyen ü-ü-ügyes vagy, pajti, nahát!

- Ez jó, jó, nagyon jóóó - folytatta gondolatait és annyira beleélte magát, hogy szájából majd kiesett a széles vigyor. Nem sokat teketóriázott, felpattant és uzsgyi!

- Hé, öcsi - ocsúdott Mihály -, megszállt az ördög?

Zuhatag az erdő szélén megtorpant. Visszanézett, s mikor látta, hogy Mihály követi, beügetett a fák közé. Ez ismétlődött minden hajlatnál, erdősűrűnél. Csak a tempó lett egyre ütemesebb, egyre gyorsabb.

- Mi az, pajti! - kiáltotta levegő után kapkodva Mihály. - Kocogómozgalmat szerveztél? A mindenségit! - De azért szaporázta.

Zuhatag a vízesésnél megállt, s mikor látta, hogy Mihály kibukkan a lombok közül, hátralépett.

- Most, most ... megmutatom, hogy én milyen ügyes vagyok, meg okos is, persze ... Ez már aztán úgy van ... hm ... hm … - Minden idegszálával összpontosított. Bámulatba akarta ejteni Mihályt. Már büszke volt ember barátjára, akit szeretetre választott magának. Egész teste nekifeszült a hatalmas csuda-ugrásnak.

Mihály figyelmét megragadta a rég ismert táj szépsége. A patak ilyenkor nagy tekintélyre tett szert, mert a tavasz és a

nyárelő a csurranó „vízesést" mély hangú zubogásra mutálta. Csak aztán került tekintete Zuhatagra. Először nem is értette, mit akar tulajdonképpen.

Zuhatag meglendült, nagy erővel rúgta el magát a földtől. De a sors megismételte „végzetét". A rugaszkodás rosszul sikerült. Fehér csillagos lába megcsúszott egy vízmosta kövön, s a levegőt sivítva szelő, büszkére homorított test helyett valamiféle magatehetetlen szőrcsomag kalimpált a magasban egy ideig. Aztán iszonyatos placcsanás hallatszott, a csudaugró pedig a víz alá bukott.

Mihály egy pillanatra megijedt.

- A zuhatag, a zuhatag! Vigyázz, vigyázz! - kiáltotta. A vízesés alján forgolódó örvényhez rohant. De rögtön belátta, hogy aggodalma felesleges. Zuhatag leszánkázott a vízesésen, egyet csobbant, aztán úszott kifelé. A partra kapaszkodott, hosszan rázogatta bundájáról a vizet, mint akinek súlyos elfoglaltsága nem engedi a más irányú figyelmet.

Az elázott bunda, a kandikáló nézés Mihályban féktelen jókedvet támasztott.

- Zuhatag, zuha … zuha … ha … ha … - cifrázta.

Zuhatag megsavanyodott képpel pillantott Mihályra, s időnként még nagyokat is fújtatott hozzá fájdalmában.

- Én bizony ezt már megszoktam ... - hümmögte szomorúan.

Mihály belemarkolt bundájába és magához ölelte.

- Ne kámpicsorodj el, öcsi, azért nem szabad ennyire mellre szívni a dolgot. Fürödtél is. Végtére mi bajod? Nézz csak ide - maréknyi földet csurgatott ki ujjai közül -, ebben a darabka földben milliárdnyi az élet lehetősége és én mégis majdnem eltévesztettem ... Csudát csinálunk mi ketten, meglásd! Ne búsulj, pajtás! Harapjunk inkább egyet. Okosabb ...

9

Mély csend volt, a tücskök rázendítettek cirip-nótájukra. Mihály beletemetkezett az éjszakába. Gondolataiba merült. Cigarettára gyújtott. Zuhatag a sercegésre periszkópszerűen felemelte fejét, aztán megnyugodva szuszogott tovább, öcsi sokat jelentett Mihálynak, erősen szívéhez nőtt; volt kivel új magányát megosztania.

Alig pitymallott, már talpon volt. Az éjszaka terveit a hajnal rendszerint megfakítja. Mihályt azonban más fából faragták. Tudta, az idő nyúllábakon szalad, nyomban tenni kell, különben könnyen elgazdálkodhatja a holnapot.

Megreggeliztek. Miközben kávéját szürcsölgette, Zuhatagon morfondírozott. Furcsa némasága meglepte. Nem ugatott, nem nyüszített, tulajdonképp semmiféle hangot nem adott, kivéve azt az ínyhúzogatós morgást megérkezésekor. Különös, Zuhatagnak nincsenek kimondott kutyaszokásai. Árnyékként kísérte hol szobáról szobára, hol konyháról szobára. Néha már azt hitte, Zuhatag nem követi. Mégis, mikor hirtelen megfordult, ott állt háta mögött, mint egy szellem, csak fejét billegette jobbra, balra.

- Lemegyek a faluba. Dolgom is akad néha-néha. Te szépen őrzöd a házat - mondta Mihály és kilépett a konyhából. A biztonság kedvéért ráfordította a zárat. Megkerülte a házat. Kíváncsiságból belesett az ablakon: vajon mit csinál egyedül?

Majd hanyatt vágódott. Vele szemben a függöny két ága közül Zuhatag kandikált kifelé, öt leste.

A mindenségit! Hét vármegye papjának, összes zsandárjának nincs ennyi esze. A mindenségit! Kitalál ez mindent - szólt kifelé kívánkozó büszkeséggel. Így van ez, elöl jár a szeretet, nyomában a büszkeség.

A nap reggelbe kapaszkodott, de a hajnali pára a völgyben még ülte a falut. A fújdogáló szél rég felejtett meséket dudorászott. A múlt visszaváltotta a jelent. Hirtelen apja, főkötős anyja jutott eszébe, még fordulni is akart, hogy szóljon hozzájuk. De a jelen nem engedte.

A falu az országút két oldalán feküdt keskenyre nyújtózva. A zöld tűzoltókannás, zöld kerítéses, zöld ajtós, ablakos állomásépület - külön jegyirodával - ott rátartiskodott a falu közepén, mint az öreg színész, aki hajdan nagy szerepeket játszott.

Mihály beugrott az öreg Rozsnyóihoz egy kézmelegítésnyi időre. Csak tudatni akarta, hogy megfogta a szellemet.

- Megfogtad? - hitetlenkedett. - Mondom én, Csomó nem hazudik. Foltozni ugyan foltozza az igazságot, de csak a szín kedvéért … Aztán milyen?

- Szőrös.

- Ördög lenne? ... Aztán … megfogtad - kerekedett ki Rozsnyói bácsi szeme a csodálkozástól.

- Farkaskutya.

Az állomásfőnök egy cseppnyi időre hallgatott, aztán hangos nevetésre fakadt.

- No, kitelt akkor Csomó bátyó puskás becsülete. Ha ez kitudódik, s miért is ne tudódna ki ... Én mondom el először! Nevetni fogják holta napjáig.

Mihály átvágott a Fő utcán, majd az elöl vegyeskereskedés, hátul kocsma előtt néhány percet időzött. „Nem változott" - gondolta. Valamikor lelkesen elhatározták, hogy fényt kap a cégér, de csak egy-két lógó huzal, üres foglalat bizonygatta a hirtelen kimúlt szándékot.

A téesziroda nem messze volt, oda igyekezett fontos beszédre. Belépett egyenesen az elnökhöz. Kapcsos Istvánt,

no meg a lányát régről ismerte. Annak idején van harag, nincs szerelmet játszottak Évával.

- Szép jó reggelt, István bátyám!

- Nicsak, Mihály! - kapta fel a fejét az elnök irományai közül. - Hírlik, hogy itt vagy, aztán tényleg itt vagy!

- Beszédem lenne István bátyámmal, ha nem zavarnám. - Várta, hogy hellyel kínálják.

- Ülj le és mondd! - felelt az elnök, aki szófukar ember hírében állt, de azért hajlott az okos szóra, ha nem cifrázták túlságosan.

- Apám földje igen romlik, feleszi a gaz, meg a féreg. Beadnám a téeszbe, magamat pedig ráadásnak.

- Szép dolog fiam - melegedett át Kapcsos István hangja -, hogy nem hagyod veszendőbe apád életmunkáját. Csakhogy te nem ismered a dolgok állapotját. Egyenes beszédre egyenes szó kell. Messzi határban nincs rosszabb föld, mint a tiétek ... a tiéd. Azt csak a te jó édesapád nagy furfangja tartotta termőnek. Ide figyelj, Mihály - hajolt előre -, nem lehet a földet bevennem, ezzel tartozom a közösségnek. Még a jók is parlagolnak. Nincs kéz! A gépek pedig szakértelem híján gyatrák. Ez az igazság, akárhogy is bántja az embert.

Hallgattak.

- De te nagyon kellenél - szakította meg szégyenlősen a csendet az elnök.

Mihálynak elszaladtak a tervei. Az elszántság, az „akarom” azonban gyorsan fellobbant benne. Kemény feje volt. Igen kemény. Ami egyszer bement, benn is ragadt.

- Hát ha így van, így is jó. De azt ugye megérti, István bátyám, hogy apám földjét nem hagyhatom. Ha pedig belépek a téeszbe, veszik a föld. A kettő együtt aligha megy. Hanem született egy gondolatom. Megnézegetem én a gépeket

fizetség nélkül hetente egyszer. Cserébe kölcsönkapok egyet-egyet, mikor melyikre van szükségem. Egyezkedhetünk ilyenformán?

Kapcsos István szemében öröm lobbant.

- Nagy eszed van neked, öcsém, nemhiába, apád fia vagy, no, meg idevalósi. Csapj a markomba! De egy föltétellel: borral is pecsételjük meg az egyezséget valamelyik este!

Megeredt a szó. Beszéltek erről is, arról is. A búcsúzás előtt Mihály mégsem állhatta meg, kibuggyant belőle a „majd megmutatom".

- Hanem, István bátyám, van egy fogadásom. Abból a rossz földből én nagy termő paradicsomot csinálok.

- Nem hátrálok a fogadás elől. Ha te abból paradicsomot mívelsz, akkor itt a kalapom, elég zsíros fajta, Juliska néneddel kirántatom és meg is eszem. De most már beszéltünk, itt az ideje, hogy isten segítségével elvtársi munkához lássunk.

Kezet fogtak és nevettek.

Mihály a temető felé tartott. A nap már-már tüzesedett az égen. Két horpadt sír előtt megállt. Harangszó kondult, illett a békéhez …

10

A napok sűrűn váltogatták egymást, pedig Mihály fogta volna az időt két marokkal is, de az bizony szaladt. Hiába, az idő semmibe veszi az embert, telik-múlik kicsinek és nagynak egyformán.

Nemigen mozdult a házból. Nappal méréseket, jegyzeteket készített, este pedig kiült a tornác végére és lámpafénynél folytatta. Anyagterv, kihasználási terv, állagmegóvás,

rekonstrukciós vázlat, meg az ördög tudja, mi minden magasodott papírheggyé az asztalán.

Pontosan dolgozott. A jól előkészített, szervezett munka a fundamentum. Tudta: a „paradicsom" dolgot kissé elszószátyárkodta. Ráért volna a büszkeséggel. No, de most már mindegy, hirtelen fogadkozásnak verejték lesz a következménye.

Vendége is akadt esténként Csomó bácsi személyében. Visszaszokott az öreg, a fény, a készülő új élet becsalogatta. Meg aztán a pohárka pálinka-jussát ki vitathatta volna?

- Beszélik már kigyelmedet a faluban. - Megszólításnak ezt a régies tiszteletadást választotta. - „Ki tud már eligazodni ezen a kevert világon?" - töprengett nem is keveset. Persze ismerte Mihályt régről, csősz korában még kergette is. Csakhogy azóta nagyot fordult a kerék. Tanult ember lett belőle, nagy iskolát járt. Dukál neki a tisztelet. - Gondolnak a faluban ezt is, meg azt is - folytatta -, de hogy hogyan lesz, azt nem tudja senki. Még pedzeni sem pedzik. Hanem látom, papír az már akad. Én pedig amondó vagyok, a papír megeszi a munkát.

- Igaz is: a rossz, de a jó még a silány munkát is kiegyenesítheti - felelte Mihály.

- Majd meglátjuk azt annak idején. Belehallgattak az éjszakába forduló estébe. Csomó bácsi a szokottnál is lassabban iszogatta pálinkáját. Minden kortyot külön fontolgatott. Pedig máskor látogatásait illemből igen kurtára szabta.

- Rágyújtanék - kezdte újból a szót az öreg. - Hanem a tűzszerszámom valamerre elhagytam.

- Hozd a gyufát, Zuhi - mondta Mihály. Zuhatag ott kucorgott a tornácon. Ő is unta a sok beszédet, meg a papírgyártást. Napok óta sem erdő, sem futás, egyszerűen

semmi. Az a szórványos fülvakargatás, nem is érdemes róla beszélni. Csak: „Zuhi hozd ezt, Zuhi hozd azt!" - járta egész nap. Persze szívesen csinált mindent, főleg a dicséretözön reményében. Azt igen-igen szerette.

- Na tessék, itt van - morogta -, már megint Zuhi. - Azért örömmel loholt a konyhába. A gyufát határozottan szerette, mert rázogathatta és zörgött. Kidüllesztett mellel tette Mihály elé. Várta az elismerést, mert az kell! Úgy bizony!

- Nagyon okos vagy! Nagyon.

- Van esze ennek az állatnak - mondta Csomó bácsi. Rágyújtott. - Farkasnak is nézném, de jobb, ha én nem szólok.

- Nocsak - biztatta Mihály. Az öreg hirtelen kifakadt.

- Kitelt a becsületem, megette a szellem. Kinevetnek. Nem a szemembe, a hátam mögött! Még rosszabb. Vénség, üres ház, meg a nevetés. Ez sok egy embernek. Mondtam is az elnök elvtárs úrnak, hogy leteszem a munkát. Marasztalt jószívvel, mert jó ember. De én határoztam. A puskát pedig itt hagyom kigyelmednek, így gondoltam. Jó volt hozzám az édesapja, meg maga is az.

Mihály éppen valamiféle vigasztaláson törte a fejét, de Csomó bácsi oly hirtelen eltűnt, hogy csak a kerítéskapu csattanását hallotta.

- Na, öcsi, itt az ideje a lefekvésnek - fordult Zuhataghoz. - Ne is nagyon panaszkodjunk, mert messzi még az öregség.

Másnap első útja a postára vezetett. Budapestre talajmintákat küldött egy volt osztálytársának. Fel akarta hívni telefonon.

A posta amolyan faluközpont volt, ahol „sok komoly beszéd történik". Remélte, csak megússza valahogy. Tévedett, nem úszta meg.

Postás Manci alaposan rávénült a stemplire, de azért a keze még most is hetyke biztonsággal vágta kupán az ártatlan bélyegeket.

- Visszajött, Mihályka … Miért jött vissza? Én tudom … mert … Ne is mondja ki, szerelmi bánat.

Mihályt nem bosszantotta, sőt. Itthon volt. Azon sem mérgelődött, hogy a beszélgetést postás Manci teljes odaadással lehallgatta a hívókagylón. Még bólogatott is hozzá. Ha meggondolja az ember, ez is a törődésnek egy formája. A közömbösségnél tán jobb ...

Otthon Zuhatag már várta. Előtűnt valamerről, honnan, ki tudja? Egyszerűen ott termett.

- Na, öcsi, pihenjünk! Eleget sáfárkodtunk. Gyerünk az erdőbe.

- Az jó, jó, jóóó - lelkendezett Zuhatag.

Felfelé kapaszkodtak a domboldalon. S ott, ahol az erdő éppen megakasztotta a látást, egy fehér sortos lány jött velük nagy sietve szembe.

Szép jó napot haragosom,
még azt hiszi, hogy haragszom.
Már régóta megérkezett,
engem bizony nem keresett, -

versikélt a lány és mandulavágású szeme gunyoros fényt vetett.

- A betyár mindenit, Éva! De megszépültél! Mikor elmentem, még olyan voltál, mint egy lapos folyami kavics. Most pedig ...

- Udvarlásnak egész jó. Remélem, nem azt akarod mondani, hogy olyan gömbölyűre híztam, mint Sükösdi Mari néni, akinek a dereka összepasszol a nyakával.

Éva feltűnése Zuhatagban különös ellenérzést váltott ki.

- Ez macska, macska - dadogta a felindulástól. Kettejük közé ékelte magát.

- A te kutyád? Szép példány. Megsimogathatom?

Mihály bólintott.

Zuhatag a közeledésre vészes ínyhúzogatással válaszolt. Utálta a macska-társadalmat.

- Ez nem kutya, ez sátán!

- Ja - sóhajtotta -, a kutya érzi a jó embert.

- Pfuj, Mihály! Ez alattomos vágás volt! Jó napot! - és sebbel-lobbal faképnél hagyta a két „férfit".

- Hm - dünnyögte Mihály és a lány után bámult.

- Ez macska … a javából - gondolta Zuhatag és mivel egyáltalán nem tetszett neki a macska-bámulás, sürgősen megrángatta Mihály nadrágszárát.

11

Zuhatag egyheti áristom után vidáman szedegette a lábát. Elemében volt. Igazi hazája, szülőföldje mégis az erdő. Ugrott, kúszott, suhant, tűnt és előbukkant, s miként szokta, vissza-visszalesett Mihályra félrecsusszintott nyelvvel, amolyan „no, mit szólsz hozzám?" kópés pofával. A barlanghoz csalogatta.

„Lehet, hogy Csomó bácsinak igaza van? Jugoszláviából elbitangolt farkas? Nem is valószínűtlen. Hiszen egy jól kifejlett állat képes egyetlen éjszaka ötven kilométert is megtenni."

A repkénnyel befutott sziklarepedés előtt Zuhatag megállt.

- No, mi van, pajti, itt a világ vége? Innen már egy tapodtat sem?

Zuhatag válaszképpen széttúrta orrával a folyondárt, s a sötétlő odúba nagy hirtelen beleveszett.

- Nem így gondoltam - dönnyögte Mihály, aztán ő is bebújt a barlangba.

A néhány méteres sziklaátjáró átmenet nélkül kiöblösödött. A napvilág sejtelmes szörnyrajzokká töredezett a párás falakon. A nyári meleg itt trópusi hőségre váltott. Percegő sustorgás hallatszott.

Mihály meglepődött. Sehogy sem fért a fejébe, hogy ő, aki a környék, a táj jó ismerője, hogyan nem vette észre a barlangot. „A természet új alkotása lenne? Egy földmozgás, vagy a hőmérséklet-különbség hozta létre? Az ördög tudja. Végeredményben mindegy." - Körülnézett: a felfedezők izgalma vett erőt rajta. Szerteszét állati csontok hevertek.

Feltűnt neki Zuhatag otthonos mozgása. „Talán ebben a barlangban született? Meglehet mégis, hogy farkaskölyök? Esetleg félvér? Valamiképp ittragadhatott?"

Napvilágnál ez a feltevés merésznek hatott volna. Főleg Pécstől néhány kilométerre! De itt, a sziklafalak fenyegető sötétjében nem volt olyan hihetetlen.

Zuhatag a lábához simult. Remegett.

- Ne félj, kis barátom! Ne félj már, no. Elindult, amerről a percegő sustorgás hallatszott.

Tudta, hogy könnyelműség felszerelés, lámpa hiányában behatolni az ismeretlenbe. De hát úrrá lett rajta valami, amit hívhatnak bátorságnak és ostobaságnak is.

Zuhatag azonban nem mozdult, mind nyugtalanabb lett. Ment volna, de félelme erősebbnek bizonyult.

- Jól van, akkor maradj - mondta Mihály és egyedül vágott az ismeretlennek.

A barlang tágult és szűkült, ahogy a természet hányaveti türelmetlenségében megalkotta. A pislákoló világosság is megszűnt. Semmit sem látott.

Lépésről lépésre, tapogatódzva haladt, nem tudta, ötven vagy ötszáz métert tett-e meg. Egyre melegebb lett, és a mélyből kénes gázok törtek elő. Kapkodta a lélegzetet ... Nyilvánvaló ostobaság! Vissza kell fordulni! Mégis vonzotta az ismeretlen.

A sziklafolyosó szűk torokká keskenyedett. A zaj most sustorgássá erősödött. Mihály átbújt a nyíláson. Nem akart hinni a szemének: nem messze tőle egy forrás bukdácsolt. A tajték tetején fényvillám táncolt. Nyilván a sziklaboltozat valamely repedésén hatolt át! Felkiáltott.

- Hévíz! Energia, energia!

Abban a másodpercben a barlang mennyezetéről sziklagörgeteg zúdult le. A robajt még hallotta ... Hatalmas ütést érzett a fején ...

Zuhatag Mihály kiáltására és az irtózatos csattanásra talpra szökkent. Eddigi rettegését a kénköves szagú ismeretlentől elmosta egy új érzés. Nekivágott a sötétnek. A nyomot követte.

Sokáig tartott, míg végre megtalálta a félig betemetett Mihályt. Elkezdte kaparni, marcangolni a sziklarögöket. De az idő múltával úgy érezte: ő egyedül kevés megmentéséhez. Segítség kell! Képek futottak agyában: Csomó bácsi, a fehér sortos lány ... Már-már indult volna, de aztán mégsem ...Újra hozzálátott.

Minden erejét összeszedve egyenként rágta félre a köveket. Ki tudja, meddig tartott. Végre elgörgette az utolsó darabot is.

Aztán óvatosan, kabátjánál fogva megragadta Mihályt és szinte centiméterről centiméterre vonszolta a barlang kijárata felé.

Órák teltek. Mihály nem tért magához, pedig Zuhatag ereje is fogytán volt ...

Lassan kivilágosodott körülöttük: kiértek! Zuhatag még egyszer-kétszer képen nyalta Mihályt, ennyire futott erejéből. Aztán eszméletét vesztve bukott a földre.

Az este Zuhatagnak az asztalfő dukált. A vendégek: Rozsnyói és Csomó bácsi újra meg újra rákérdeztek egy-egy, ‚hogy is volt"-tal. Míg künn fortyogva illatozott a „csibe, kacsa, meg minden", addig Mihály vastag turbánnal a fején újból elmesélte a történteket.

- Hát bizony, öcsém, ha Zuhatag nincs, otthagyod a fogad - bólogatott az állomásfőnök. - Könnyen megúsztad egy kis főfájással. Szerencse!

- Szent igaz! Máskor ne vágjon baltával olyan fát, amelyhez fejsze kell! Így is nagy csuda, hogy az állat kivonszolta. Nem is hinném, ha nem maga beszélné. Nagy becsülete van ám ennek a kutyának - fogalmazta meg az ament Csomó bácsi. Szeretetből tenyere laposával jókorát paskolt Zuhatag fejére.

Mihály csodálkozott. „Öcsi" szeme ugyan pislákolt az öreg keze súlyától, de tűrte. Nem válaszolt morgással, vagy vészes ínyhúzogatással. Sőt ... pedig erre ez ideig nem akadt példa. Úgy látszik, Csomó bátyónak külön szíve van az állatokhoz.

Ünnepi tószt következett.

- Úgy gondolom - kezdte Mihály -, hogy kiváló barátunkat, Zuhatagot, mi, itt egybegyűltek, életmentésért kitüntetjük.

- Doktornak is elmenne, olyan okos az ábrázatja - mondta Csomó bácsi.

- Hát avassuk doktorrá! - ajánlotta az állomásfőnök.

Mihály gyorsan belement a tréfába. Egy öreg pápaszemet akasztott a doktor hosszú orrára, nyakába kék szalagos, ócska medália került. Zuhatag inkább nagymamásan pislogott az okuláré felett, valahogy nem keltette a tudós doktor benyomását.

- Éljen, éljen doktor Zuhatag - csendültek a poharak az életmentő egészségére. - Éljen, éljen, éljen! - játszották a nagy tisztességet. Le is kezeltek vele szép sorjában.

Az újonnan avatott doktor pedig igen feszesen ült az asztalfőn. Ha mindent nem is értett, de egyet feltétlenül, hogy ma este kizárólag őt ünneplik. Látszott is rajta a fene nagy büszkeség.

Megvacsoráztak. Zuhatag páros debrecenit kapott számolatlanul.

Később elbeszélgettek. Felkeltették a múltat, s így a jelen olyan valószínűtlennek tetszett, hogy tán nem is létezett.

Elszaladt az est. Mihály a doktorral a kertkapuig kísérte a vendégeket. A hold beleképelt a ház ablakába, szép, tiszta éjszaka volt.

12

Vince váratlanul robbant be Zuhatag lelki nyugalmába. A nap már lefelé tartott. Mihály a tornácon tett-vett. Feje ismét sajogni kezdett. A barlang-kaland nem múlt el nyomtalanul, a fejfájás vissza-visszatért.

Megigazította fején a turbánt és elindult az erdőbe levegőt szívni.

Zuhatag nagy békességben bóbiskolt, elnyomta a forró nyári délután. Meg is engedhette magának ezt a „döglustaságot", mert az utóbbi időben igen magasra hágott életmentő

becsülete. Egy darabig félig nyitott szemmel kísérte távolodó gazdáját, aztán elszunyókált.

Mihály élvezte a sétát, az erdő hűs levegőjét. Közben a jövőt fontolgatta. A tervek készen álltak, a költségvetés szerint pénze is úgy-ahogy futotta. De ami legjobban hiányzott, a segítség. Az bizony hiányzott! Ezen morfondírozott, amikor kétségbeesett nyávogásra lett figyelmes. Néhány lépést tett előre az ösvényen. Az erdőt övező bokrok egyikében megtalálta a hang tulajdonosát: egy éhesre soványodott fekete kiscicát. Szegény pára már éppen hogy koldulta az életet.

- Hű a keservit, de cudarul nézel ki! - mondta magasra emelve a sopánkodó állatot. - Na gyere, te szerencsétlen, a költségvetésbe még beleférsz.

Ezalatt Zuhatag nem is sejtette a közeledő macskavészt. Vidáman szunyókált, egyet-egyet még hortyintott is. Később négy lábát az égnek eresztette, hanyatt feküdt, hadd melegítse hasát is egy kicsit a napocska.

A kertkapu csikorgására ráérősen feltekintett, de mikor meglátta a nyávogó micsodát, úgy szökkent talpra, mintha a mennyboltozat sistergő mennyköve csapott volna le. Ábrázata ecetesuborkára változott, s így nézett Mihályra.

- Hoztam neked egy Vincét! Szép név, nem igaz? Kell az egereknek - mutatta be Mihály, és a macskát a tornác lépcsőjére tette.

Vince természettől fogva rögtön helyezkedett, dörgölődzni kezdett. Persze Zuhatag láttán a józan megfontolás arra késztette, hogy mozgási körét minél szűkebbre szabja.

Mihály egy cseréptányérba tejet öntött. Vince derekasan nekilátott. Ez már sok volt a doktornak. Nyakát előrenyújtotta és megsavanyodott képpel akkorát fújtatott, hogy Mihály hangosan felnevetett.

- Ez egy vacak ... vacak … vacak … - hörögte a legmélyebb megvetéssel. Kérdően felnézett, aztán sértődötten eloldalgott. A ház végében az öreg pajtánál leheveredett. Fejét lábára hajtotta és olyan szomorúan bámult a világba, mint egy elhagyott szerelmes.

Mihálynak csakhamar meggyűlt a baja Zuhataggal. Nem evett, éhségsztrájkba kezdett. Másnap ugyan nagy nógatásra, kedveskedésre nagy nehezen elindult ebédelni, de mikor megpillantotta Vincét a konyhában, elfordult az ételtől és visszacammogott önkéntes száműzetésébe.

Mihály mindent megtett: kolbászt, debrecenit hozott. Még orrát is megkente jószagú, zsíros szafttal, de a doktor konokul kitartott.

Végül elhagyta a béketűrés. Sisteregve szitkozódott.

- A féltékenységes mindenit ennek a cudar világnak! Nincs elég bajom, még ez is … A mindenségit!

Éppen jókor érkezett a segítség Csomó bácsi személyében.

- A mindenségit, bátyám! - panaszolta Mihály és elbeszélte a történteket.

- Sose legyen nagyobb gondja, kigyelmednek. Hanem egy kis gyenge csibe, levesnek való akad-é a háznál?

- Konzerv.

- Az is valami - bólintott az öreg megvetéssel. - Akkor először is kitakarítjuk Vincét.

- Hát ha nem megy másképp ... eresszük szélnek ...

- Ki mondta? - rökönyödött meg Csomó bácsi. - Az is pára, akad helye ebben a házban elegendő. Csak kerüljék a macska a pincelejáróba, komázzék inkább az egerekkel.

Így történt, hogy Vincét rövid úton átszállásolták. Aztán az öreg, hang és szó nélkül kiment a pajtához és felnyalábolta a búslakodó doktort.

- Itt a helyed, barátocskám, persze, hogy itt. Te vagy a doktor a háznál, vagy mi a fene.

A leves fortyogni kezdett. Mindketten úgy ugráltak a fazék körül, mintha egy halni készülő nagybeteg utolsó kívánságát teljesítenék. Mikor elkészült, Csomó bátyó egy kövérkés combot tett Zuhatag orra elé.

A doktor először végigszaglászta, majd körüllesett, vajon Vince ott van-e. Miután meggyőződött arról, hogy a macskavész elmúlt, hozzákezdett az evéshez.

- Falja már - jegyezte meg Csomó bácsi elégedetten.

- Falja, a mindenségit!

- No, no! Érteni kell ám! Míves állat ez. Igen nagyon kedveli magát. Gondoljon csak arra, milyen jó, hogy megigazíthatja fején azt a turbánt. Ne felejtse sohasem! Megigazíthatja! - célozgatott Csomó bácsi. - Hát nagyjából kiegyenesedett a dolog - tette hozzá.

- Köszönöm, bátyám, nagy gondot akasztott le rólam, annak meg amúgy is bőviben állok.

- Hm ... - krákogta az öreg. Kényelmesen megtömködte pipáját. - Nem jár ezért köszönet, még szó is alig. - Az első füstfellegek belekunkorodtak a levegőbe. - Hát aztán mi gondja van?

- A gazdaság - felelte Mihály.

- Az már nagy gond. Hm ... mondanék én valamit, ha meg nem sértem. Jó, hogy hazajött. Becsüli is érte, aki már becsüli. Papír is akad elég. De a gazdaságon nemigen akaródzik javulás mutatkozni. A traktorok sem pöfögnek jobban, mint azelőtt, pedig felvállalta.

Mihály megrökönyödve nézett az öregre. Tudta, hiába mondaná, hogy éjt nappá téve dolgozik. A papírnak itt nincs

különösebb becsülete, ha csak nem pecsétes bizonyítvány. Hallgatással válaszolt, okosabbnak tartotta.

- Hanem - fordított később a beszéden - hiányzik a segítség is. Ha akadna, jövő év tavaszára pezsegne itt az élet.

Csomó bácsi bodros füstfelhőket eregetett pipájából a mennyezet felé.

- Ezen bizony kár volt törnie a fejét. Én szívesen elszegődöm ide, meglennénk jól egymással.

- Hát ha nem restelli a munkát, Csomó bátyám! Megegyezhetnénk, csak a fizetség ...- bizonytalanodott el.

- A fizetség, a fizetség. Ráérünk arra. Egyezzünk meg hozomra.

Jófajta került az asztalra. Mihály szaporán töltögetett. Közben a doktor is befejezte az evést, nagyokat nyalogatott a szája szélén. Odasomfordált Csomó bácsihoz és orrával megtúrta a kezét.

- Nézze, nézze ... ez a fineszes állat hálálkodik. Tudja, hogy én takarítottam ki Vincét. Biz'isten, tudja.

- Még a végén átpártol magához - mondta Mihály, de egy kis savanyúság azért belecsurrant a mosolyába.

13

Csomó bácsi gyorsan hozzánőtt a házhoz. Zuhatag is kiengesztelődött, Vince pedig tovább erőltette békepolitikáját. Megpróbált néha átsurranni a konyha küszöbén, de minden kísérlete eleve kudarcba fulladt. A doktor kérlelhetetlenül őrizte a demarkációs vonalat és mindenféle macskaságnak nyomban véget vetett.

Így billent tovább az idő kereke az Alföldi-házban. De Csomó bácsi korántsem volt elégedett.

Egy este végképp felfortyant. Keményen dolgoztak álló nap, az öreg pajtát igazították. Hol ácsoltak, hol kalapáltak, illesztettek, mikor mit. Elkészítettek egy polcrendszert is megannyi „fákkal". Ez önmagában sem tetszett túlságosan, de lenyelte. „Üsse kő, ez még elmegyen." - De mikor Mihály „veres témával" kerek számokat rajzolt minden egyes „fakk" fölé, kitelt a becsülete.

- Tán csak nem vegyeskereskedést nyitunk? Mert akkor elsőnek elkéne egy böcsületes kapa, meg ásó! Mert az nincs!

Mihály értette az öreg mérgét. Tudta, aggodalom van a nemértés mögött.

- Ne tamáskodjék már, bátyám! Sorban, sorban, akkor majd haladunk.

- Az ám - felelte az öreg csípős gúnnyal. Egyszóval a nagy békesség folytonos hadakozás közé ékelődött. Hadakoztak is derekasan.

Hanem azt meg kell hagyni, hogy Vince igazán kiváló stratégának bizonyult. Az első igazi forradalmi változás az ő nevéhez fűződött. Behízelgő ravaszkodása eredményeképp lassan-lassan sikerült Zuhatag fogcsikorgató éberségét a konyha tájékán elaltatni, sőt utóbb kijátszani.

Egy alkalommal a konyha felől csábos illatok szállingóztak és rátekeredtek Vince bajuszára. Képzeletét lángra gyújtotta a szagorgia és elérkezettnek látta az időt, hogy következetes békepolitikáját egy kissé kamatoztassa.

Sutty, átsuhant a küszöbön. Zutty, a tűzhelyre, majd a szekrény tetejére ugrott egy tál ropogósra sült töpörtyű tőszomszédságába. Vince szerette a magaslatokat, mert oltalmat ígértek és rejtve maradhatott a „zsandár" földszintes vizsgálódásától. Magában megvetően így becézte a doktort.

Éppen a harmadik töpörtyűt eszegette, mikor Zuhatag komor árnyéka ráesett a küszöbre.

A doktor azonnal észrevette, hogy itt nincs valami rendjén. A szekrény tetejére nem láthatott, de érzékeny orrával nyomban kiválasztotta a macskaszag vonulását. Tudta, hogy kijátszották. Őszinte felháborodástól vicsorítva indult a tűzhelyhez.

Vince sejtette, hogy leleplezése csak másodperceken múlik. Szorultságában csodálatos mentő ötlete támadt. Nem habozott: mancsával pofon vágott egy szép darabka pörcöt.

Zuhatag kissé meglepődve vette tudomásul az égből pottyant ajándékot, mely ínycsiklandozóan freccsent szét a kövön,. Nem teketóriázott, klutty, bekapta.

Az elsőt a második követte. Zuhatag ezt már röptében fogta és klutty ...lenyelte.

Így folytatódott. Klutty ... klutty ... klutty ...

- Ez bizony jó, igen jó, jóóó - konstatálta a doktor. Hanem azért a negyedik vagy ötödik jól megtermett pörcnél csak felpillantott, Vince zöld-udvaros szemébe bámult.

- Te setétpofájú - hördült fel -, mit, mit ... mit művelsz te ott fenn?

- Nyáuuu - felelte Vince rövid töprengés után. - Te olyan okos vagy, okos, bátor és persze szép is ... gondoltam ... - és durr, pofon vágott még egy töpörtyűt.

- Klutty - kapta be Zuhatag. Válaszra sem maradt ideje.

- Okos - ismételte Vince.

- Klutty ...

- Szép!

- Klutty ...

- Hanem mondanék én valamit - eszelte tovább a maga sorsát Vince. - Azért néha megengedhetnéd, hogy

bekukkantsak a konyhába. Nem járnál rosszul, látod. Ígérem, ha itt vagy, messzire elkerüllek.

- Jó - egyezett bele a doktor -, de azért jobban iparkodhatnál azzal a töpörtyűvel.

- Klutty, klutty, klutty ... így ismétlődött, meg a bűnbeesés története némi töpörtyűvel fűszerezve.

Csomó bátyót épp akkor hozta a jósors a konyha tájékára. Majdnem kiejtette kezéből a kalapácsot. Szaladt Mihályért azon melegében. Rövid idő múltán ketten nézték az állatok békességét.

- Egyezkednek már - hunyorított az öreg.

- Lopnak ezek, bátyám, lopnak - szólt vissza Mihály a harag és nevetés mezsgyéjéről.

- Már a lopás nem ilyen.

- Hát milyen?

- Amolyan - mondta határozottan Csomó bátyó és a nyomaték kedvéért bütykös ujjával a levegőbe szúrt.

Mihály véget vetett a paradicsomi állapotnak.

- Zuhatag - szólt szigorúan -, tolvaj vagy! Lopni ...? Szégyelld magad!

A doktor nehezen ébredt a töpörtyűs mámorból. Gurgulázta szemét jobbra meg balra is, csak éppen Mihályra nem akart nézni. Aztán hirtelen ravaszul, mint aki tökéletesen egyetért a súlyos váddal, rávicsorított a szekrény tetején kushadó bűntársára.

- Nyáuuu - fogta fel a nyilvánvaló árulást Vince és nyugvó napként tűnt el a pörcös tányér mögött.

- Nem oda Buda! Bűnrészes vagy te a javából! Volna képed kenegetni a dolgot? Kifelé, kifelé! Ma nincs vacsora - szabta ki a büntetést Mihály, de azért nem haragudott komolyan.

Zuhatag morgolódva nyúlt el a tornác végében. Szó ami szó, restellte a történteket. „Csak kapjam el azt a setétpofájút" - ígérgette magának a kétes értékű felmentést.

- Doktor, doktor, hozd a kosarat, lemegyünk a faluba egy kis szögféléért - kiáltotta Csomó bácsi.

Zuhatag úgy pattant fel, mint akit ezer darázs csíp. A tornác légköre sehogy sem tetszett, pláne hogy Mihály jártában-keltében oda-odamorogta: „te tolvaj!". Örült, hogy kereket oldhat. Nem kellett kétszer mondani, rohant a konyhába. Leemelte a hokedliról a kosarat és iszkolt Csomó bácsi után.

Zuhatag rendkívül tanulékony volt. Se szeri, se száma, annyi tárgyat tudott megkülönböztetni. Büszke is volt ám tudományára. Csomó bácsi szélesítgette tehetségét dianás cukorkával, meg ami még ennél is fontosabb, erős dicsérgetéssel. „Hú az árgyélusát, de okos vagy" és így tovább.

A vegyeskereskedés üres volt, a nagy meleg elriasztotta a vevőket. A boltos is beleálmosodott a nyitva tartási időbe.

Csomó bácsi vagy tíz-tizenöt lépésnyire az üzlettől megállt. Pénzt és darabka papírt tett a kosárba.

- No, doktorkám, eridj vásárolni!

Zuhatag szép komótosan behullámzott az üzletbe. Letette a kosarat a pult elé és várt. Nemsokára három doboz szeggel és a visszajáró apróval megjelent az ajtóban. Csomó bácsi persze leste, hogy „megyen" a vizsga.

- Jól van, doktorkám, okos vagy, nagyon okos. Hopp, ihol egy dianás. Azt a kis tolvajságot üsse kő! Legközelebb már egyedül jön vásárolni - fordult a boltos felé.

- Több esze van ennek, mint sok embernek.

- Meghiszem azt - büszkélkedett az öreg, miközben a doktor fejét lapogatta. Mert hát főpróba az főpróba. Ez pedig az volt a javából.

Hazafelé indultak. Csomó bácsinak hirtelen kedve szottyant egy pohár borra. Később igen megbánta, meg is keseredett a szájában.

- Azt mondják, Csomó úr, elszegődött a diplomás paraszt mellé kéznek - erőltette a beszédet a kocsmáros.

- Ha mondják, mondják ...

- Rebesgetik, megbukott az már Pesten is. Jobb lóra is tehetett volna.

- Jobbra-e? - csapta le a poharat az öreg. - Sok esze van magának, az már szent igaz! De ha ilyen okos, inkább azt tudassa vélem, mennyi víz van ebben a borban? Mert az jobban érdekelne!

Vacsora közben Mihály észrevette, hogy Csomó bátyónak hervadt kedve van.

- Nagyon bújja azt a levest, bátyám. Bántja tán valami?

Az öreg megrázta a fejét.

- Csak hasgat a hátam közepe ...

14

Június végére a pajta készen állt. A tetőszerkezet büszkén feszült a frissen meszelt falak, a zöldre festett ablakok fölé. Még a régi ajtóveretek is szikráztak. Három neoncső szórta napvilágfényét a finomra gyalult polcokra, a betonpadló pedig olyan egyenes volt, de olyan.

Mihály fütyörészve nézegette.

- No, Csomó bátyám, tetszik-e?

- Megjárja, meg bizony, nagyon is. A baj most onnan jön, hogy silányítja a házat.

- Arra is sort kerítünk rövidesen.

- De azt már igazán megmondhatná kigyelmed, miért a pajtánál kezdtük a munka öregjét, mikor a föld és a ház előbbre való volna?

- Nem ördöngösség ez, bátyám. Úgy gondoltam ki, hogy a régibe szépen belehúzom az újat. A régi megmarad annak, ami volt, az újtól sem maradunk el egy jottányival sem. Először a műhely, aztán a dolog. Nem megy másképp! Higgyen nekem!

Csomó bácsi hosszan eltűnődve nézett Mihályra.

- Szépen mondja, tán még jól is, de azért én csak nem értem a gondolatját.

Mihály lehajolt és megsimogatta Zuhatag kobakját, mert a doktor természetesen ott műszaki-ellenőrösködött.

- Eső lesz - törte meg a csendet Csomó bácsi. Fenemód bántotta az előbbi. Látta, hogy Mihály arcán megcsappan az öröm. - Hanem magának, aztán kemény feje van - folytatta -, nem enged egykönnyen a negyvennyolcból. Így van ez már rendjén. Nohát, én tisztelem is ezért.

Egy korai villám megcsipkedte az ég alját, vakítóan felfénylett. Az eső szemerkélve nekilódult.

Éppen a tornác felé tartottak, mikor a ház sarkánál Rozsnyói bukkant elő. Lélekszakadva szaporázta lépteit. Az eső megkergette.

- Nagy újság van, nagyon nagy - kiabálta messziről és lehuppant egy konyhaszékre. Mikor kifújta magát, kapkodva folytatta. - Kész szenzáció, az egész falu erről beszél, Mihály öcsém! Szenzáció!

- Nocsak, mi történt?

- Egy egész, egész vagon áru érkezett az állomásra. Mind a te nevedre. Szállítmány, nem csomagocska, nem ám! De - méltóságteljes szigorral körülpillantott -, de a szabályzat

előírja: az értesítéstől számítva harminchat órán belül kirakási kötelezettsége van a címzettnek, aztán fekbéres. Mert nálam nincs protekció!

- Holnap szerzünk fuvart és kirakjuk - bólintott Mihály. - Épp jókor érkezett, pontosan belepasszol a tervbe. Indulhat a munka.

- Hanem, öcsém, már ne is haragudj, hiszen a térdemen lested a masinákat, honnan van neked ez a tengernyi pénzed?

Mihály szívből felnevetett.

- Csak nem aggódik, Rozsnyói bácsi? Nem loptam. A pesti öröklakásomból, a találmányokból is csurrant-cseppent. Nehogy rosszat álmodjék felőlem.

- Tulajdonképpen miért csinálod ezt? - kérdezte fejcsóválás közepette az állomásfőnök -, hiszen élhetnél kényelemben, nyugodtan.

- Nem tudom. Így érzem …

Nagyot fordult a világ az Alföldi-házban. Volt sürgésforgás, érkezett a szállítmány. A szekér jött és fordult. Mihály és Csomó bácsi szorgalmasan rakták ki a tengernyi szerszámot, kézigépet, elektromos fúrót, gyalut, csöveket, csavarokat. De mielőtt egy-egy darab a szerelőcsarnokba került volna, Mihály pontosan beírt mindent egy nagy könyvbe. Aztán „veres tentával" megjelölte, s csak így kerülhettek a megfelelő „fakkba". A rend szinte önmagától alakult ki.

Öreg este lett, mire az utolsó csomagot is helyére tették. Holtfáradtan telepedtek le a tornácra.

- Kemény nap volt ez a mai, igaz-e, bátyám? Csomó bácsi hallgatagon tömködte pipáját. Nemsokára kerek felhőcskék szálltak felfelé.

- Mondanék én valamit … Van ám ezeknek a veres tentás számoknak jó rendelésük.

15

A gépek helyükre kerültek a nagykönyv előírása szerint. A betonpadozathoz erősítve sorjázott a köszörű, fúró, gyalugép, no meg egy kiszuperált eszterga is. Igaz, Mihály pénze fogyott, zsugorodott, de volt minden: gép, szerszám és anyag. Már csak a munka nagyja hibádzott.

Végigsétált a pajta-szerelőcsarnokon. Az olajozott gépek, a zsírozott vas, a huzalok, csövek keverékszaga hirtelen a múltba mozdították szívét. „A gyár" - gondolta és üröm cseppent nyugalmába.

Csomó bácsi fordult be.

- Valami erős fogó kellenék. Hanem itt akár egy Ikaruszt is lehetne reparálni. Mondják is a faluban, hogy nagy dolgok történnek a Sirató utca kettőben. Meg hát mondom én is - villogott az öreg. - No, mennék vissza a tetőre.

- Megyek én is, bátyám, csak előbb ezt a vasat meghegyezem.

A köszörűhöz lépett. A kő megperdült, ezernyi csillag röppent szerteszét. „Diplomás paraszt lettem" - fűzte tovább gondolatait. - „Az, miért is ne" - Sürr ... sürr... sustorgott a köszörű. - „Tán van ez is olyan szép, mint egy automatizált gépsor ... a gyár ..." Sürr - surrogott a köszörű. „Talán . . .talán ..."

No persze Zuhatag ott lábatlankodott Mihály körül. A gépzsír és az olaj szaga ugyan nemigen csiklandozták étvágyát, de a tejutakat köpködő masina erősen felkeltette kíváncsiságát. Mihály hiába rendelte többször is hátrébb, a doktor csak előreólálkodott. Egy óvatlan pillanatban klutty ... elkapott egy messzire pattanó, tüzes csillagot. Volt is nemulass!

- Nyám, nyám - csiszolta szájpadlásához a nyelvét.
- Nyám, nyám! - De a hirtelen támadt hólyagocska csak ott maradt.
Mihály homlokára tolta a védőszemüveget.
- Látod, öcsi, az a dög kíváncsiság hova vitt! Mondtam! Most aztán alaposan póruljártál. Beszélhet neked az ember!
- Nyám, nyám - panaszolta Zuhatag és olyan fájdalmas pofát vágott, mint egy világháborús hadirokkant.
- Tudálékos, tuuudálékos - csúfolódott Vince. - Úgy kell, úgy kell! - Az arisztokratikus távolságot persze megtartotta.
- Setétpofájú ...- morogta Zuhatag -, elkapom én még a grabancodat.
- Doktor, te csak ne vicsorgass! Hagyd Vincét, fogd inkább a kosarat, eridj vásárolni! Maholnap felkopik az állunk, se vacsora, se ebéd, se reggelinek való.
- Vásárolni! - kapta fel a fejét Zuhatag. - Ez már bizony igen jó, jóóó. A bevásárlás az aztán igen jó - csillogott a szeme. - A bolt, ahol lomha szagok, illatok hullámoznak. A bolt, amely tele van rejtelmes csomagocskákkal. Ez már beszéd! - Egyszeriben elfeledkezett a sajgó csillag-hólyagról nyelve közepén.
Mihály alig fogott a lista összeállításához. Zuhatag már ott topogott.
- Aztán siess, mert becsukják az üzletet!
A biztatás felesleges volt, illa berek, nádak erek, csak úgy porzott utána az út.
A vegyeskereskedésben a kuncsaftok között némi megrökönyödést váltott ki az előbukkanó „bornyúnyi" farkaskutya, kosárral a szájában. S mire felocsúdtak az első álmélkodásból, Zuhatag már a pult közepére tette a kosarat s ott terpeszkedett a sor elején.

- Jó napot kívánok, doktor úr, mint szolgál az egészsége? - köszönt a boltos kissé túlozva a tiszteletet. Aztán a vevőkhöz fordult. - Ne tessenek haragudni, soron kívül kell kiszolgálnom. Félnék megharagítani, mert bizony képes átpártolni a konkurenciához.

- Az emberek nevettek, persze akadt, aki morgolódott.

Zuhatag nem zavartatta magát, inkább szemügyre vette a húspultot, melyet egy vastag üveg zárt el a külvilágtól. Nézte, nézegette az ínycsiklandozó falatokat, a tekerődző debrecenit, a füstölt csülköt. Különösen az egyik csülök kötötte le: sokatígérő csont kandikált ki belőle. „Ó be szép, ó be gyönyörű ..." - mondogatta magában, miközben reszkető nyelvéről az elragadtatás nyálgörgetegként csepegett a padlóra. Rakosgatta, szortírozta az illatokat. „Igazán egészen gyönyörű" - gondolta. Hanem hirtelen valamilyen átható, jól ismert szag csapta meg az orrát. „Dianás cukor, hm, hm ... és pont a kosár közvetlen közelében."

Zuhatag a tettek farkasa volt. Sebtiben felkapott a pultról egy degeszre tömött százas zacskót és zutty ... a kosárba vágta.

A boltos épp akkor fordult vissza.

- Ez nincs ám a listán, doktor úr - és nyúlt is volna utána, hogy visszavegye.

Zuhatag érthető felháborodásában akkorát morrintott, hogy a rémületbe még az ablaküvegek is belecsilingeltek.

- Ahogy méltóztatik parancsolni - szabadkozott a boltos elkapva a kezét. - Nyilván elfelejtették. Majd én ide írom alá! Ötven forint.

Zuhatag nem volt kicsinyes, mit sem törődött a pénzzel. Mikor elkészült, az emberek csodálkozó morajától kísérve elindult hazafelé. A kuncsaftok egyike bosszankodva meg is jegyezte.

- Elkelne nekem is egy soron kívüli bornyú, az istenit! Magát sem láttam boltos úr ilyen udvariasnak, mióta ide járok!

Mihály és Csomó bácsi a tetőn dolgoztak. A gerendázat kész volt, már a zsúpot vastagították, meg a tetőszéleket nyírták szép egyenesre. Alakult, szépült az ódon ormánsági talpas ház.

- Már jön - rikkantotta Csomó bácsi -, jön a kis bevásárló.

Lekászálódtak a létráról.

Zuhatag öntudatosan ügetett be a kertkapun, peckesen fújtatva, mint a hathúszas gyors. Mihály lábához tette a kosarat és leült. Természetesen várta az elismerést, a dicséretet, némi cukorkával fűszerezve. Mert ez ilyenkor kijárt.

- Nagyon, nagyon okos kutya vagy - mondta Mihály és végigsimogatta kobakját.

- Kincset ér, én mondom, kincset! Nem is tudom, mi lenne nélküle.

- Ejnye, bátyám, nincs egy dianás véletlenül magánál? Az enyém elfogyott.

Csomó bácsi végigkutatta zsebeit, de akárhogy kereste, nem akadt egy sem.

- Ejnye, de sajnálom.

Közben Mihály lepillantott a kosárra. Rögtön szemet szúrt neki a degeszre tömött zacskó. Elhűlve hajolt le. - Sose sajnálja, bátyám, hozott ez magának! A doktor diadalmasan nézett körül.

- Ide nézzen, Csomó bátyám! Elkorhelyeskedi a pénzünket. Ötven forint! Magam sem tudom, sírjak-e vagy nevessek. Legközelebb egy traktort fog vásárolni a kontónkra. Mondja meg, mit csináljak? De ne is haragudjon - fordított a szón -, maga erősen ludas ebben a dologban. Kényezteti, csiszolgatja

a doktor rossz hajlamait. Büszke, hiú, kíváncsi és már lop is az ebadta. - Az öregre függesztette a tekintetét. Látta, hogy pántlikázza kezével a bajuszát, mert a nevetést alig tudja visszafojtani.

- Beszélhetek én maguknak, hiszen cinkostársak... - morogta.

16

A csillagok egymás után tűntek elő a szürkülő égen. Este volt. Kanalak csapódtak a tányér széléhez ütemes csörrenéssel.

Vince a küszöb tájékán a tejecskét takarította nagy szorgalommal, Csomó bácsi és Mihály a levest ritkította. Egyedül Zuhatag fanyalgott az étel felett. Egy darabig spekulált, aztán az asztalhoz somfordált és odatúrta fejét Mihály lábára.

- Büntetést érdemelnél! Tolvaj ... - No, de jól van, jól. - simogatta. Utóbb elrestellte gyengeségét Csomó bácsi előtt és magyarázkodni kezdett. - Látja, bátyám, mire viszi az embert a szeretet. A szeretet olyan a becsületben, mint a gerendában a szú. Erősnek kell lenni! Nem szabad csak úgy ukmukfukk engedni a szív szavának. Nem szabad! No, jól van, kis doktorom, meg ne sértődj.

- Van ám mindennek mértéke, csak érezni kell - válaszolta az öreg és fel sem nézett a levesestányérból.

Elhallgattak.

- Hanem - kezdte újból Csomó bácsi - mondok én valamit. Öreg ember vagyok, láttam a világot, elég is volt belőle. Időm van is, meg nincs is hátra. Megtakarítottam egy kis pénzt, minek az. Gondoltam, odaadnám. Egyenesítse véle a gazdaságot. Majd megadja egyszer, ha úgy adódik.

- Nem lehet, bátyám! Sokhavi munkával én vagyok adósa. Hogy vehetném el még a pénzét is? Milyen ember lennék én akkor?

- Ismerem én az esze járását, meg a szíve szavát is. Gondoltam ezért a válasszal. Mondanék valamit. Tudja azt nagyon jól, hogy néha öröm és hosszú bánat az öregség. De mióta ideszegődtem, nem érzem a kort. Nagy dolog ám, ha az embernek megadatik, hogy beléifjodhat a munkába vénülése előtt. Itt van ni a pénz - mondta és egy újságpapírba göngyölt, átzsinegelt csomagot tett az asztalra. - Elhoztam. Egyet se szóljon.

Tovább kanalazták a levest. Hűlt az étel, hogyne hűlt volna. Észre sem vették. Mihály tudta, hogy részestanúja valaminek, amely egyszerűvé, hiszékennyé teszi az embert és ami múlik, tűnik ebből a modern világból. Jól tette, hogy hazajött. Itthon van, övéi között.

- Hanem mondanék én is valamit, Csomó bátyám. Eddig nem akartam a dolgok érésének elévágni. Minek jön-megy maga kora hajnalban, meg késő estében. Költözzék ide! A szerelőcsarnok és a ház között már alakul egy kis szoba. Ezt magának szántam, ha úgy gondolja. Így külön is van, meg nem is, ahogy a gusztusa diktálja. Meglennénk szép békességben, no meg a doktort is ronthatja kedve szerint - tette hozzá humorral vesztegetve az ajánlatot.

Csomó bácsi köszörült egyet a torkán.

- Nem megyen az, pedig jó volna. Mert van még *a* Jolán. Azzal mitévő legyek?

- Jolán? Ki az a Jolán? - kérdezte meglepődve Mihály. - Sose emlegette!

- Hát a tehénke. Szolgált egy fél életen, nem hagyhatom, no. Hiába!

- Nem nagy dolog. Kerítünk helyet Jolánnak is, ha csak ez hiányzik. Kialakítjuk, meglátja. Van itt hely bőven.

- Hát ha Jolán is jöhet, megegyeztünk volna. A sok ide-oda szaladgálásnak bizony a dolog látja kárát.

Vacsora után jófajta került az asztalra. Csomó bácsi szokása szerint pipára gyújtva pöfékelt, s néha-néha kortyintott a borból. Nem szóltak, ki-ki a saját gondolatára hallgatott.

A pitymallat Mihályt már talpon találta. Szerette ezeket a hűvös hajnalokat, különösen mikor az éjszaka éppen megőszül a világosság gondolatától.

Öt óra körül Csomó bácsi is megérkezett. Megvitatták a soros teendőket, aztán Mihály elindult a faluba.

Zuhatag természetesen ott sündörgött. Ment volna, de hát visszaparancsolták. Így csak a kertkapu lécei közül dugta ki orrát és nagyokat fújtatott a tovatűnő Mihály után. Aztán Csomó bácsihoz baktatott panaszkodni.

Kapcsos István is jókor kelt aznap. Irományai fölé hajolt, számlákat böngészett a hajnal elejétől. Egyre jobban belemérgesedett, mert a rubrikák, számok között a pénz olykor előjött ugyan, de jobbára csak eltünedezett. Így aztán az egyenleg láttán csuda rossz kedve támadt. Mihály kapta el haragja legelejét.

- Hát terád sem lehetne várat építeni, Mihály öcsém! Vártalak inspiciálásra, vártalak vacsorára, vártalak áldomásra. A lányomat is eszi a fene utánad, de úgy eltűntél, mint szürke szamár a ködben.

- Restellem a dolgot, István bátyám, erősen restellem! De akár hiszi, akár nem, észre sem vettem az idő múlását a dologtól.

- No, azért csak ülj le, ha már itt vagy, ne álldogálj egyik lábadról a másikra. Ide figyelj! - csattant ismét az elnök hangja

-, áruld már el nekem, honnan a fenéből veszed azt a tenger sok pénzt? Mondják: hodályt építesz gépeknek, házat reparálsz, a gazdaságot alakítod. Hunnan veszed? Mert éppen pénz kellene ide is a téeszbe. A szentségit! Bizony sajnálom, hogy annak idején a rusnya földeddel együtt nem csíptelek nyakon. Nagy marha voltam, öcsém! Az! De a titkodat áruld el csak gyorsan!

- Nincs, István bátyám. Alapos tervezés, kevés pénz jól befektetve, no, meg kemény munka. Ez az egész. Szóval racionálisan ...

- Rac ... Rac ... Ördögit neki! Hanem erre megtanítasz, különben addig élsz! No, térjünk most a lényegre. Inspiciálni jöttél, ugye?

Mihály bólintott.

- No, akkor még egy. Említettem, hogy akarom hallani a tudományodat. Hát mikor vacsorálsz nálunk?

- Csütörtökön este, jó lesz, István bátyám?

- Nagyon is. Csak aztán tartsd a szavad, öcsém! Most pedig lássunk munkához, mert az idő gyors lábakon jár ám, ott egye meg a fene!

A gépállomás alig néhány száz méterre feküdt a szövetkezet irodájától. Mihály nem sok jót remélt, mégis a telep látványa minden elképzelését felülmúlta. Megroggyant célgépek, traktorok, szerteszét alkatrészek hevertek rozsdától barnultan, értelmetlen összevisszaságban. Döbbenetét fokozta, hogy látott olyan gépeket is, melyeken még a vasúti feladócédula is rajta volt. Beszállították, lerakták, aztán hagyták esőnek, szélnek.

- Kurta András hol van? Már bizonyára megint reszel a torka! Kerítsétek elő, mert elevenen megnyúzom - pattogott az elnök. - Majd Mihály felé fordult. - Ez a Kurta a

gépállomás vezetője. Iszik, mint a gödény. De ő a technikus. Ha ő nincs, nincs senki. Azt hiszed, engem nem markol ez a látvány?

A gépállomás vezetője rohanvást jött. Nagydarab ember volt, csak úgy csattogott alatta a föld. Borvirágos arcán átsütött a hirtelen támadt igyekezet.

- Két ... két traktor már megyen ... elnök elvtárs. Dolgoztunk keményen - lihegte messziről.

- Hát a többi hat mit csinál?

- Makacskodik, elnök elvtárs! A szentségit! Alkatrész kéne, ez is, meg az is!

- Hát a Poncius Pilátus nem kellene, András? Közben Mihály fejében egyre hevesebben kezdett kalapálni a vér. Nem a szakértelem majd teljes hiánya ingerelte, hanem a gondatlanság, hanyagság és nemtörődömség. Régi harcok távoli emlékei hirtelen újjásűrűsödtek benne.

- Hanem ne is haragudjék, István bátyám, de azért maga is erősen ludas a dologban. Hogy tűrheti! Ilyen kezelés mellett itt jövőre egymilliót megeszik a rozsda. Aztán futhat a termeléssel a pénze után, ha győzi!

- Jól van, öcsém - lepődött meg az elnök -, csak ne hegyezd olyan nagyon a szavakat. Már kezdek tartani tőled! A szentségit! Maga meg mit álldigál itt? - rivallt rá Kurtára, hogy mégis valamilyen formában továbbadja hirtelen pattant mérgét.

- Ide kell legalább egy szín a gépeknek, hogy szállásuk legyen az esős időszakban, nehéz télben. Ide pedig - napóleonoskodott tovább Mihály - építsünk egy raktárhelyiséget az alkatrészeknek.

- Az legalább egy félmillió! Honnan a magasságos magasságból vegyem?

- István bátyám, ötvenezer saját rezsiben. Cement, könnyűszerkezet, néhány ezer tégla, meg jóindulat! De ezzel ráérünk ősszel. Legfontosabb: az alkatrészeket összeszedni, mechanikai úton rozsdátlanítani, lezsírozni! Átmeneti korrózióvédelemről majd még beszélünk. De a zsírozás, rozsdátlanítás, rendszerezés egy héten belül meglegyen ám!

- Meglesz! Hallod-e Kurta? - kiáltotta nyomatékkal az elnök és kárörömféle jelent meg az arcán.

Mihály nem sokat teketóriázott, szemügyre vette a néma traktorokat. Csapódtak a gépházfedelek sűrű egymásutánban. Rövid félóra múlva nyakig olajosan kászálódott ki a traktorok közül.

- A hatból hármat kevés munkával üzemképessé lehet tenni - mondta egészen csendesen. De ez a halk szó ostorpattogásnak is beillett volna a legmélyebb éjszakában.

- Hármat? Méghogy hármat! - zuhant ki a visszafojtott keserűség a gépállomás vezetőjéből. - Könnyű ám messziről idejönni, szépeket mondani. Igen könnyű! De le kell ám feküdni a gép alá sárban, fagyban és csinálni! Az beszéljen, aki teszi is!

- No - válaszolta Mihály felhőtlen nyugalommal -, éppen ezt akartam ajánlani, ha szavamba nem vág.

Ledobta magáról az inget, aztán fogta a szerelőládát és hozzákezdett a reparáláshoz. Nemsokára meztelen hátán hosszú fekete csíkokban patakzott az olajos veríték.

A nap rátűzte forró fényét a földre. Az elnök meg Kurta András némán követték Mihály minden mozdulatát. Meggörnyedten álltak előrekulcsolt kézzel ... Vasárnap volt ez, a munka vasárnapja.

Az idő a napnak egy darabkáját letörte, mire elkészült a szerelés.

- No, próbálja ki őket!

Kurta András kelletlenül mászott fel. Szemében a lopakodó félelemmel eggyégyűlt a soha meg nem bocsátás.

A traktorok egymás után bődültek fel.

Némán bandukoltak hazafelé. Nem is esett szó közöttük, csak a búcsúzás előtt.

- Hát öcsém, derék ember vagy, mondhatom! Most aztán már igaziból itthon vagy, mert ellenséget is szereztél életre-halálra. Azt remélem, tudod.

Mihály elmosolyodott azzal a mosollyal, melyben mindig ott gomolygott valamilyen kéretlen szomorúság.

- Hanem csütörtökön várlak, ne feledd - szólt vissza még egyszer az elnök.

17

- Hanem a doktort vigye magával kigyelmed, ha már így kihúzta magát!

Mihály meghökkenve fordult vissza. A sötétszürke öltöny, a habfehér ing, a kék selyem nyakkendő igen jól illett barnára sült arcához. Maga volt az erő, az akarat jólszabottan.

- Ezt meg miért mondja? - fürkészte az öreg arcát.

- Hát azért, mert a doktor nem hagy nyugtomat. Örökké játszódnék, még a dunyha alatt is böködi az arcomat a dianáért. Holnap bepucoljuk a falakat, meg betonozunk. Nyugság kell, különben nincs tervteljesítés.

A „tervteljesítésre" Mihály elmosolyodott.

- Bátyám! Itt valami azért nem stimmel! Hiszen úgy gügyörészik a doktornak, hogy rossz hallgatni, Most pedig ... Máshonnan fúj a szél! Bökje ki már az igazságot! Szóból ért az ember.

Az öreg sokáig hallgatott.

- No jó! Valaki ólálkodik a ház körül. Ki fia, ki bornya, nem tudom, de hogy rosszban sántikál, az szent igaz, különben mutatná a fajtáját.

- Rémeket lát, bátyám ...

- Meglehet az is, de csak hallgasson rám! Addig-meddig erősködött az öreg, míg végül Mihály morgolódva bár, de kötélnek állt, intett Zuhatagnak.

A Sirató utcából két út is vezetett a faluba. A rövidebb egyenesen a Fő utcába torkollt, a másik pedig felkanyarodott a hegyre és az erdőt érintve a kertek alatt futott végig.

Mihály ezt a hosszabb utat választotta. Nem akarta magát a falu kukucskáló ablakainak kitenni.

Szép nyári este volt. A völgyben vékony pára nyújtózott, s alatta a játékházakból játékfények villództak elő.

A gerincen megállt. Gyönyörködve nézte az estébe igyekvő tájat.

Már várták. A terített asztal közepén az ünnepi lámpa régi petróleumos hangulatot árasztott.

- Öcsém, fiam! - ugrott fel Kapcsos István - Hozott Isten! Nézd, Juliskám, ez a Mihály gyerek.

- Nékem ugyan ne mutogasd, ismerem én! - pattogott a ház asszonya.

Éva úgy vált ki a szoba homályos szögletéből feszes ruhájában, mint egy kísértő szellem. Olyan szelíden, kedvesen nyújtotta kezét, hogy szinte harangzúgás támadt körülötte.

- Emlékszel a petróleumszagú régire? - kérdezte. Mihályt is meghatotta a villany nélküli esték emléke.

Éva keze után nyúlt.

- Villanyt, a szentségit! - oszlatta el a hangulatot az elnök.

- Ezsván - rivallt Juliska néni -, nem megegyeztünk?

- Egyezett a fene - csendesedett el ijedt hirtelenséggel Kapcsos István -, mondták, aztán punktum. Hanem lelkem, Juliskám, a pálinkát már hozhatnád, épp itt az ideje - fogta kérlelőre a hangját.

Köztudott dolog volt, hogy Juliska néni bizony erős marokkal fogja a családot. Övé a nadrág és a vele járó összes hatalom. Így szegény elnök elvtárs szívesebben kel birokra a fennhatóság összes revizorával, mint hites párjával.

- No, itt a pálinka, Ezsván, de ... tudod, a vendég igyon, ne te.

- Haj-jaj, édes fiam - sóhajtott az elnök, miután a konyha megnyugtató távolságában tudta „édes Juliskámat" - haj-jaj, no, de igyunk a nagy ijedelemre!

Koccintottak.

- Hanem, öcsém, sose nősülj, ha van eszed! No, még egyet, mielőtt nem késő.

Ismét koccintottak.

- Jó íze van, István bátyám, igen jó.

- Meghiszem azt, saját termés. No, még egyet!

- Ne, nem. Sok lesz egyszerre - szabadkozott Mihály.

- Igyál ... később úgysem ihatsz, ha már bekaptad a horgot, no ...

Nem, köszönöm.

- Akkor legalább tettesd a kedvemért - mondta cinkosan és kitöltött magának még egy pohárkával. - Ejha, ez még jobban esett! Igaz, nem is kérdezem, hogy érzed magad idehaza!

- Nem lenne semmi baj. Halad a munka is, csak néha szorongat a magány.

- Örülj, míg az szorongat, nem pedig holmi fehérnép fondorlatos szeszélye. Addig vagy ember, Mihály! - Jelentőségteljesen közelebb húzódott, miközben sűrűn pislogott a csengő-bongó konyha felé.

- Itt a finom tyúkleves - tárult az ajtó. - Ezsván, hiszen te veresedsz! Mondtam, módjával igyál! Megbeszélgetjük még ezt! - rázta meg sokat sejtetően a merőkanalat Juliska néni, aztán belesuttyantotta a tálba.

- No, Mihály, szedjél bátran. Az én Juliskám főztjének nincsen párja. Igaz-e lelkem, szépségem? - hízelegte ki a villámokat hites társa szeméből.

Éva maga elé nézve szótlanul evett. Mihály olykor rápillantott. A mandulavágású szem azonban nem felelt. Egy merőben új Éva ült vele szemben a régi perlekedő helyett, madonnás mosollyal, zárkózottan.

A kertkapunál Zuhatag elunta a várakozást. Gyomra is kegyetlenül megcsikordult. Vacsorája a vacsora miatt elmaradt. Morgolódva fordult egyik oldaláról a másikra. De mikor a kiszűrődő beszéd mellett még a finom hússzagok is rácsavarodtak orrára, odasomfordált a muskátlis ablakhoz és bekukkantott.

- A nagy macska! Ez a nagy macska ... ez bizony nem jó ... nem jóóó ...

Kapcsos István felfigyelt a morgásra. Látta, hogy szeretett élete párja feje fölé egy villogó szemű, szőrös ábrázat tornyosul.

- A szentségit, micsoda böhöm nagy farkas. Ne mozdulj, édes Juliskám, mert rögtön bekap! - mondta reménykedő aggodalommal, aztán Mihályhoz fordult. - Ez a te csuda kutyád! Beszélik, még vásárol is.

Éva arcán árnyék suhant végig.

- Tán a muskátli az ablakban nem látja kárát? - fogalmazta aggodalmát ilyen formán Juliska néni.

- Rád morog, Juliskám lelkem, úgy látszik, nem vagy az ínyére. Nem is értem - mondta az elnök. Csudára megtetszett neki a doktor. - Mutass már véle valamit, öcsém!

Mihálynak sem kellett kétszer mondani. Egy kis produkcióba szívesen benne volt. Ha nem is mutatta, vagy mondta, de titokban roppant büszke volt Zuhatagra.

- Doktor! Hozd el a konyhából a kosarat! Zuhatagnak nyomban kivirult a képe. Szerette magát kelletni, főleg közönség előtt. No, meg a konyha, kosár ... aztán egy kis dianás dicséret. Fene jó dolog! Egyetlen ugrással vitte át a kertkaput. Csak néhány ágaskodó rózsa látta kárát hirtelen távozásának.

- Oda a Karolina szépe - sóhajtott fájdalmasan Juliska néni.

- Szép egy ugrás volt, meg illatos is - örömködött István bácsi. Ki nem állhatta ezt a hivalkodó, csupa tüske növényt.

Nem sokáig beszélgethettek, mert Zuhatag hamar visszaérkezett, ott termett, mintha földből bújt volna elő. Kertkapu, rózsafelhő s máris ott szobrozott kosárral a szájában.

- Hát ez kész csuda! Akár cirkuszban is felléphetnél véle, Mihály!

- Postásnak sem lenne rossz - szólalt meg hosszú idő után először Éva.

- Nem bizony, afelől a címzett nyugodt lehet - kapta fel a lapot Mihály. - Későre jár, sokáig is maradtam ...

- Maradtál, maradtál, dehogyis maradtál. Komoly dolgokra nem jutott idő. Sebaj, legközelebb!

- Ha hívnak, István bátyám ...

-Hív a fene. Itthon vagy, jössz, amikor jössz, aztán punktum.

Mihálynak jólesett a szíves szó, a marasztalás. Régóta nem érezte ilyen otthonosan magát. Felállt.

- No, majd én ki ... - tápászkodott volna Kapcsos István, azonban hites párjának jól irányzott rúgása az asztal alatt megakadályozta ebbéli szándékában. Sziszegve zuttyant vissza alapülőhelyzetébe.

- Évám majd kikísér, Mihály fiam - jelentette ki Juliska néni harsogva, hogy idejekorán elnyomj a férjeura jaj kiáltását.

- Mi lelte István bátyám, hiszen falfehér az arca?

- A csúz öcsém, a csúz. A szentségit! - cifrázta.

- És gyakran elővesszi? - kérdezte Mihály szánakozva.

- Nem, csak olykor-olykor - felelte gyilkos pillantást teregetve maga köré.

Mély éjszaka volt.

- Mikor látunk, Mihály?

- Holnap majd üzenek a kis postásommal. Jó?

- Várni fogom - mondta Éva és kezét Mihály érdes tenyerében felejtette.

Egy másodpercre megállt a világ. A csend is feneketlennek tűnt. Csakhogy Zuhatag szűnni nem akaró morgása ezt nem engedte. Addig-addig ügyeskedett, míg kettőjük közé ékelődött. A készülődő áhítatnak egyszeriben vége lett. Nem volt mit tenniök, elbúcsúztak.

- Piszokul viselkedtél doktor, kimondottan piszokul.

Zuhatag kedveskedve Mihály lábához dörgölte fejét.

- Még van képed hízelegni ...?

18

A hold elbukott a felhőkben. Egymás mellett lépkedtek a feketére sűrűsödő éjszakában.

- Levizsgáztál, lebőgtél! Mit is mondok, engem bőgettél le! - folytatta a dohogást Mihály. - Végeredményben mit gondolsz? Mert neked nem tetszik? Akkor ... a szentségit!

Zuhatag a gesztikuláló Mihályra nézett. Cseppet sem tetszett neki az érzés-zivatar.

- Macska az, csak macska ... a javából - morogta.

- Féltékeny vagy, igaz-e, hékás? Szégyelld magad! S így ment ez tovább. Mihály szidta, Zuhatag meg halkan visszamorogta nemtetszését. Fenn a gerinc hajlatán egy árnyék suhant a többi közé.

- Az érzés az támad - folytatta Mihály nekihevülve -, ébred váratlanul. Olyan, mint mikor melegszik a föld, pendül a természet. Újjászületik az ember! A gond, a magány mind elmúlik. Érted-e egykomám?

Fenn a gerincen újra mozdult az árnyék. Már-már elérték az első fákat. A doktor megtorpant. Ideges remegés futott át rajta. Villámgyorsan előresuhant.

- Mi az, forgatod a szokásaidat? Most előttem bóklászol? De hol az ördögbe vagy, köddé váltál? Farkas ez, nem kutya - folytatta félhangosan. Éppen fordulni akart, mikor velőtrázó ordítás szakította ketté a világtalan éjszakát. A kiáltással egy időben érezte, hogy egy súlyos tárgy végigszántja hátát.

- Segítség ... - hörögte valaki.

A hold előbukkant és bevilágította az események gyors egymásutánját.

Mihály valójában nem fogta fel a történteket. Érezte hátán az ütést, kibillent egyensúlyából és a földre zuhant. A segélykérésre szökkent talpra.

Csak akkor látta, hogy a fa tövében Kurta András fekszik és ép karjával kétségbeesetten védekezik. Zuhatag pedig tépi, marcangolja, veszedelmesen keresi villogó fogaival az utat a torkához.

Hogy Csomó bácsi honnan került elő, azt végképp nem értette. Mielőtt bármit tehetett volna, az öreg minden erejét

összeszedve leemelte a doktort a vergődő férfi testéről. Alig bírt vele, újra és újra ki akarta tépni magát.

- Kegyelmezzen az úr, kegyelmezzen, el ne engedje a kutyát - könyörgött a földről Kurta András.

Mihály csodálkozva nézett rá: miért kellene néki kegyelmezni? Csak mikor Csomó bácsi ujja hegye megmutatta a fűben csillogó fejszét, akkor gyúlt világosság az agyában. Ez az őrült meg akart ölni!

- Takarodjék!

- Nem úgy van az - vágott közbe Csomó bácsi. - Rendőrségre az ilyennel! Gyilkosság volt ez szándékában! Tudja, hogy ha nincs a kis védelmező, akkor már kongathatnák is a harangot. Ő ütötte el a fejsze irányát.

- Kegyelmezzen! Sok családom van - szűkült könyörgőre Kurta András szeme.

- Takarodjék, ha egyszer mondtam, s ne találkozzunk többé! - tette hozzá Mihály fenyegetően.

Kurta András szapora léptei csakhamar belevesztek az éjszakába.

- Nem jól tette most, amit tett. Az ilyen fajta nem bocsátja meg a bocsánatot. Újra döf, meglátja, ha majd úgy kanyarítja a sors. Hanem a doktor megérdemel akár egy kosár dianást!

- Meg van bocsátva minden bűnöd, a féltékenységed ... te csodakutya!

- Megbocsátás? Inkább maga van eladósodva ennek a ... ennek a dupla doktornak. Én már amondó vagyok.

- Bizony, az lehetséges. De azért nagy kópé ám a dupla doktor. Dür … dür dupla doktor.

- Dür ... dür dupla doktor! Ez nagyon jó - mondta Csomó bácsi és rákezdte. Rövidesen Mihály is vele fújta.

- Dür … dür dupla doktor - masíroztak katonásan a hajnal felé. Zuhatag pedig ott lomháskodott közöttük, hol ide, hol oda hízelegve magát.

19

Jolán ünnepélyes bevonulása a döbbenet széles skáláját váltotta ki.

A „szent tehén" - mert ez a név nyomban ráragadt - valós rokonságot mutatott szabadon kóborló indiai társaival. Járását valami sejtelmes nyekergés kísérte, s bőre, mely épp hogy csak összetartotta csontjait, aggasztóan reszketett. Félő volt, hogy egy óvatlan pillanatban lecsusszan róla. Szóval a szent tehén kissé megakasztotta a lélegzetet az emberben.

- Ez lenne Jolán - mondta Csomó bácsi csendes büszkeséggel a hangjában.

- Ez az? - nyögte Mihály és nem győzte törölgetni szeméből az ijedt ámulatot. Még a szekerce is kibillent tenyeréből.

- Ki ez? - kérdezte Zuhatag délelőtti szunyókálásából riadva.

Vince a tornác karfájáról megvetően pillantott a zsandárra. A kettőjük közötti távolság hetykeségre ösztönözte.

- Ez Jolán, a tehén. Még ezt sem tudod? Hogy te milyen buta vagy - válaszolta nyomatékos felsőbbrendűséggel.

- Buta ...- horkant fel a doktor - A bundádhoz közelebb rögtön okosabb lennék, he? - krákogta felindultságában. Keserves pofával becsülgette az áthidalhatatlan métereket.

- Nem emlékszem, hogy valaha is mondtam volna, hogy te okos vagy.

- Nem-e? Nem-e? ... - tajtékozott tehetetlen mérgében a doktor - Kapjalak csak el, setétpofájú ... csak kapjalak el!

- Haj-jaj - nyávogta Vince tökéletes elégedettséggel, öröme osztatlan volt a dühtől fuldokló zsandár láttán. Meggörbült

háttal nyújtózkodott. - No, megyek, megeszem azt a kis csirkecombot, amit reggelire a gazdától kaptam - folytatta kényeskedve, majd ráérősen eltűnt a pincelejáróban.

Zuhatag üveges szemekkel bámult utána.

- Ez csirkecombot kap reggelire? Ez? Én meg kávéban kenyeret? Nem járja - gömbölyödött vissza előbbi helyére. - Ez bizony felháborító - dohogta, készpénznek véve Vince lódítását. Hiába is igyekezett szunyókálni, a csirkecomb minduntalan elkergette álmát.

Mihály hosszan bámult a távolodó Jolán után. Felemelte a szekercét, megvonta vállát s befordult a konyhába. „Végeredményében az a fontos, hogy Csomó bácsi végleg a házhoz szegődik."

Gondolt egyet: papírt és tollat kapott elő a konyhakredencből. Sebtiben írta a sorokat, mint aki attól tart, hogy meggondolja magát.

- Doktorkám, kis postásom - kiáltotta -, gyere, gyere! - Izgatottan forgatta a zöld borítékba zárt találkát. Ismét képzeletébe idézte Éva gesztenyebarna haját, finom arcélét és ívelt szemöldöke mögül kibukkanó meleg szemét. - Kis postásom, hozd csak gyorsan a kosarat - sürgette.

Zuhatag sértődötten pattant fel.

- Zuhi hozd ezt, Zuhi hozd azt! Eridj vásárolni! A csirkecombot pedig a setétpofáj ú kapja! Bizony ez nem igazság - morgolódott.

- Hoppla, itt egy dianás előlegben. De aztán igyekezz! - húzta alá a feladat fontosságát Mihály, majd odanyomta a doktor orrához Éva zsebkendőjét, melyet tán épp e célra kapott tőle.

- Brr ... micsoda macskaszag! - prüszkölte elkeseredetten Zuhatag. Megértett mindent, semmi kétsége nem volt a címzett felől. Szomorú ábrázattal nézett körül.

- A dianás az jó volt, mi? Ha igyekszel, kapsz még kettőt. Zuhatag egy cseppet sem vette komolyan a sürgetést. Meg-megállt, visszanézett, aztán kínos lassúsággal útnak eredt. Úgy festett, mint egy temetési vállalkozó, aki kényszerű kötelességét teljesíti némi haszon reményében. De azért becsületesen elvégezte feladatát. Vitte a borítékba zárt hívogatást és hozta is nyomban az ígérő választ.

Mihály fütyörészve készülődött. Igaz, a fütty csak hangerőben jeleskedett, a harmónia egyéb követelményeit nélkülözte. Mindenesetre a jókedv átsütött a ház falán.

Zuhatag fejét lábára támasztotta és mozdulatlanul leste a sürgölődő Mihályt. Nem moccant, csak a szeme lódult hol erre, hol arra. Hanem mikor útra kelt, ő is indult volna.

- Hogyisne, majd egész este a te brummogásodat fogom hallgatni. Maradj csak szépen itthon!

Zuhatag a visszaparancsolást rendszerint zokszó nélkül fogadta. Most azonban szétvetett lábakkal kérdően nézett, mint aki nem egészen érti, miről van szó.

- Hopplá, itt egy dianás kárpótlásul.

Csakhogy a doktor szemrebbenés nélkül hagyta a cukrot porba zuttyanni. Nem is nyúlt hozzá.

- Zsarolsz? Akkor sem jössz! - mondta Mihály és nagy határozottsággal becsapta a kertkaput. De azért a fordulóban mégis visszapillantott. - Az ördögbe, az ördögbe ... - morogta maga elé. Mert hiába, no: csak megmozdult a szíve a cserbenhagyott, keserves pofájú áldozat láttán.

Alkonyodott. A tó partján Éva már várta. Alakja élesen metsződött a tóparti nádas függönyébe. A kis vízesés titkolódzva surrogott.

Egy száraz ág jajdult éles csattanással Mihály talpa alatt. Éva megfordult: találkoztak.

Nem kellett a szó sokáig. A hold belerokkant a hullámzó víz tükrébe.

Aztán beszélgetni kezdtek. Valamikor első szerelmesek voltak. Ébredt a múlt: titkos eskük, zöldre kopott iskolapadok, nagy bűnök, nagy szakítások, nagy kibékülések, nagy csalódások, örömök, fájdalmak igaz sora.

„Amolyan szentjánosbogárka az életben az első szerelem, örökké kísért. Újra meg újra meglopja az ember álmát nyugodt, egyszerű fénnyel" - gondolta Mihály.

Ráhallgattak az emlékekre. S idő múltával Mihály szép lassan átölelte a lányt. Így ültek csendes megértésben. Néztek egymásra hosszan. A világ magánya épp halálát lelte volna a pillanatban ... mikor egy rémes üvöltés szétmarcangolta az estét.

Zuhatag nyugtalansága Mihály távozásával nőttön-nőtt. Csomó bácsi csitítgatta ugyan, még „játszódott" is vele. De mindhiába: sem a fadobálás, sem a kötélhúzás, sőt a bőkezűen osztogatott dianás is csak tessék-lássék fogadtatásra talált. Fel-alá szaladgált az udvaron. Szőre hirtelen kifényesedett és valamilyen vad, lebírhatatlan ösztön egész lényét uralmába kerítette.

- Csak nem vagy beteg, doktorkám? - simogatta Csomó bácsi.

Hanem mikor a hold végképp feljött, Zuhatag nem bírt magával. Egyetlen ugrással átúszta a kertkaput s csakhamar eltűnt. Természetesen Mihály után eredt. A nyom gyorsan és

egyértelműen vezetett a vízesés felé. Nesztelenül suhanva rohant. Épp hogy árnyék volt az árnyékok között.

Nem telt bele tíz perc, a doktor megpillantotta Éva és Mihály egybeolvadó sziluettjét. Kúszva közelítette meg őket. Ág sem reccsent utána. Aztán közvetlen a hátuk mögött felemelkedett. Orrát az égnek tartva hosszú üvöltéssel megmarta a holdat.

- Mi ez? - ugrott fel rémülten Éva.

- A doktor - felelte megadóan Mihály.

A varázs eltűnt. A hold pedig olyan lett mint tegnap, tegnapelőtt vagy azelőtt.

20

Nyár volt még, az augusztus javában fulladozott a hőségben. Ki gondolt volna az ősszel? Mégis a múlás váratlanul előrelopakodott és megkondította a harangokat.

Reggel még Rozsnyói bácsi annak rendje-módja szerint útjára bocsátotta a szerelvényt. Csak épp átvette a masinisztától a sokpecsétes, hivatalos borítékot, aztán tárcsalengetés, sípolás és a reggeli „expressz" óránként húsz kilométeres sebességgel elsistergett.

Megtörölte izzadó homlokát és megfontolt pontossággal befordult a külön jegypénztáros állomás épületébe. Elővette okuláréját, majd tüzetesen elolvasta a levelet. „... a MÁV igazgatósága és a mellette működő műszaki bizottság korábbi határozatának érvényt szerzendő ... Melynek értelmében a szárnyvonal teljes megszüntetését a következő év április harmincadikában jelölte ki ..."

Visszatérőben délután a masiniszta hiába sürgette az indítást. Furcsállta ugyan, hogyne furcsállotta volna, hiszen sohasem fordult elő. Pedig még a gőzzel is sípolt vagy hármat. Így nem tehetett egyebet, lekászálódott az „expresszről" s

megkocogtatta az ablakot. Látta, hogy az állomásfőnök egy nagy papírra borul és szundikál. Szólogatta tisztes szóval: „már bizony nagy a késés". Mindhiába. Csak amikor közelebb lépett, akkor vette észre, hogy Rozsnyói Dénes ráhalt a sokpecsétes levélre.

Így történt pontosan. Mondták ... beszélték ... A templom tornyán pedig megcsendült a lélekharang.

A temetés körül azonban némi bonyodalom támadt. Rozsnyói bácsinak nem voltak rokonai, sem egyenes, sem más ágon. Mihály vállalkozott, hogy eligazítja a dolgot. Szép, de egyszerű temetést gondolt ki.

Csakhogy a falu nem hagyta annyiban a dolgot. „Derék, derék Alföldi Mihálytól, hogy magára vállalta a végtisztességet" - mondogatták -, „de Rozsnyói mégiscsak a mi emberünk volt, nekünk igazgatta vagy negyven évig a vasutat. Beleszólásunk van, erős beleszólásunk."

Megnyíltak a bukszák, hullottak az ötvenesek, a százasok. „Csak aztán nagy temetés legyen, amilyen még sohasem volt" - ismételgették újra meg újra.

Mihály szándékát pillanatok alatt elsöpörte a közakarat. Meg sem próbált ellene hadakozni. Érezte, hogy többről van szó, sokkal többről.

Három pap, tizenkét ministráns, húsztagú énekkar kísérte utolsó útjára Rozsnyói Dénest. A harangok meg kongtak, bongtak végestelen végig - mert így szólt az egyezség -, alig hagyva csendülésnyi beleszólást a lélekharangnak.

A koporsó mögött ott feketéllett az elöregedett falu. Nem panaszolta csukló zokogás, vagy hangos jaj a fájdalmat, csak az arcokra keményedett néma gyász.

A temetés után pedig, mintha összebeszéltek volna, ki-ki elindult az állomás felé. A délutáni vonat épp akkor futott be.

A mozdonyon fekete zászlócskák lebegtek a füstös szélben. Valaki gyertyát gyújtott és magasra emelte. A masiniszta megértette a jeladást, meghúzta a karmantyút. A gőz szüntelen sípolással jajdult az ég felé. A harangok is újra megkondultak.

A szerelvény megereszkedett, s mintha egy korszakot vonszolna maga után, ünnepélyes lassúsággal kigördült az állomásról.

21

A munka és az élet folyt tovább, folynia kellett. Mihály megszállottként dolgozott. Rozsnyói bácsi halála mellbe vágta, s valamilyen fogcsikorgató elszántsággal akarta, célját.

Az ormánsági talpas ház lassan előlépett a múltból, s nemes egyszerűséggel hirdette önmagát a domb hajlatában.

Csomó bácsi a kerítést reparálta, Mihály a vizet szerelte a konyhába és a fürdőszobába. Minden pontról pontra terv szerint készült: kint a háborítatlan múlt, bent pedig a célszerű modern szolgálta a népi hagyományt.

A faluban egyre inkább fordult a szó a diplomás Mihályra. „Van annak marka is, nemcsak esze" - mondogatták büszkén bólogatva. „Idevalósi, hiába. Megbukott volna Pesten? Ki meri mondani? Hiszen a faluban nem is beszélgettek ilyesfélékről. Mindenki látta első szemhunyorításra, ember a talpán ez a Mihály gyerek! Mindenki!"

Délután Mihály és Csomó bácsi pihenésképp cementlapokat öntött. Járható út is szerepelt a tervben, meg hát az udvar sem maradhatott el a ház mögött.

- Haladunk, no! - jegyezte meg tenyerébe pökve Csomó bácsi. Aztán két marokra fogta a lapát nyelét.

Oda-odagondolok azért az öreg Rozsnyóira - foltozta a beszélgetést Mihály.

- Az élet az élet, a halál meg halál. Nyugodjék meg ezzel az ember. Szép temetése volt, szólni kell véle. Bizony kár, hogy a boldogult nem érhette meg ezt a tisztességet. Nagy kár!

- Haj, de öreg ez a falu, bátyám! Még belepusztul a nagy öregségbe. Fordítani kellene rajta.

- Fordítani, méghogy fordítani az idő kerekén? Aligha megyen. Tudja-é kigyelmed, a régiek hogy tartották? - s a tanításhoz magasra emelte bütykös ujját:

A múltba bé ne ragadj,
A jövendőt meg ne kapard,
Merre az idő kereke halad,
Mindig csak arra szaladj!

- Szép tanítás, mondhatom - mérgelődött Mihály. Épp a küzdelmet, a sorsnak szegülést, azt tagadja! No, én nem kérek belőle!

- Jól van, jól van, nem kell azért mindjárt lenyelni az embert - válaszolta az öreg és sóder után nézett.

Zuhatag ott ravaszkodott az udvaron. Igyekezett magára terelni a figyelmet, azonban csakhamar tapasztalta, hogy a kutya sem törődik vele. Így aztán eloldalgott. Ellenőrizte Vince tányérját, s abban a biztos tudatban indult az istálló felé, hogy semmiféle csirkecomb nem leledzik benne. Szegény Vince! Mindennapi tejecskéjéhez is kétszeres, háromszoros ellenőrzés után juthatott és micsoda késedelemmel! A zsandár most már állandóan ott szorongott Csomó bácsi ételosztó keze mellett, s álnokul lesett.

- Nézze, nézze kigyelmed, milyen szíve van ennek a doktornak. Figyelmeztet, nehogy a macska eledelét

elfeledjem - szólt meghatódva, miközben elismerően megpaskolta Zuhatag hátát.

Szegény, szegény Vince! A zsandár megdicsőült képe láttán majd szétpukkadt a dühtől.

Jolán derűsen szendergett, mikor Zuhatag felriasztotta.

- Bú, búúú, kr ... kreh ... kreh ... mindig megijesztesz, ejnye, kreh ... kreh - ... ejnye, kreh ... kreh ... - krákogta.

A doktor megszokta, hogy látogatásai mindig így kezdődnek. A hosszú, unalmas délutánokat jólesett valakivel megosztania. Azonkívül, Jolán szívesen hallgatta panaszolását. Sérelmei nagy bólogatásra és még nagyobb krehegésre találtak.

- Jó alvókád van - kezdte Zuhatag és leheveredett a szalmára.

- Ugyan - válaszolta bosszankodva Jolán -, hiszen nem is aludtam. Napok óta szinte le sem hunyom a szemem.

- De hiszen mindig szunyókálsz, mikor jövök.

- Csak próbálgatom, kreh ... kreh ...

- Akkor bizony igen rossz lehet neked.

- Hát keserves - bólogatott Jolán és a nyomaték kedvéért farkával rácsapott a szalmára.

- Persze nekem is keserves - mondta Zuhatag megnyúlt ábrázattal. - Képzeld, járok bevásárolni, viszem, hozom a leveleket brr ...és nem a setétpofájú Vince kapja a csirkecombot? Képzeld!

- Bú, búúú, kreh ...kreh ...ez nem járja!

- De mennyire, hogy nem járja - háborgott a doktor.

- Persze láttad, hogy Vince kapott csirkecombot? - kérdezte Jolán alapos gyanútól vezérelve.

- Látni nem láttam, de ő mondta!

- Akkor nem is kapott!

- Nem-e? - csodálkozott Zuhatag. - Mondta és mégsem kapott? Ezt bizony nem értem.

- Pedig egyszerű - fényesítette saját bölcsességét reszketeg hangon Jolán -, ismerem én Vincééket, régi hazudós család, olyan Fu-fajta.

- Hazudós? Az meg micsoda? - kérdezte érdeklődéssel vegyes zavarral a doktor, mert igen restellte tájékozatlanságát.

- A hazugság, kreh ... kreh ... főleg éhség ellen igen jó. Van aki ezzel szolgálja a kenyerét.

- Nahát, mik vannak - csodálkozott Zuhatag, miközben néhány szalmaszál felhegyezett fülére tekeredve meg-megbillent.

- Doktorkám, kis postásom! - szakította félbe a komoly eszmecserét Mihály hívogató hangja. - Hol vagy?

- No, látod, látod! Levél a nagy macskának! Rosszabb, mint Vince ... És milyen szaga van, brr ... - rázkódott össze Zuhatag. - Meg hazudós is - ragasztotta elégedetten a frissen tanult fogalmat Éva neve mellé. Aztán sietve loholt Mihályhoz. A szalmaszálak ott zizegtek feje búbján, erősen csökkentve ábrázatának tudálékos komolyságát.

- Hát veled meg mi történt, doktor? Fejedre pottyant egy szalmakazal? - nevetett Mihály. - No, vidd a levelet gyorsan kis postásom. Igen sürgős!

Zuhatag nem szerette, ha kinevetik, különösen Mihálytól vette zokon. Fancsali képpel üldögélt és várta a postásmunkáért kijáró dianást. De valahogy Mihály elfeledkezett a jussáról.

- Na mi lesz már, Zuhi? Rád hajnalodik. Gyerünk, gyerünk - ösztökélte türelmetlenül.

- Keserves ez így, még dianás sincs! - siránkozott a dupla doktor.

Mihály lemosta magáról a nap fáradalmait. Gyorsan átöltözött és a tornác végébe telepedve cigarettázott. Várta vissza négylábú hírnökét.

Éva és Mihály között a kapcsolat mind mélyebb lett, de amolyan hideglelős vésszé nem akaródzott terebélyesedni. A szerelem inkább csak füstölgött, mint nedves avar a friss tűzön.

Persze ennek sok oka volt. Mihály a magateremtette új életben erősen küszködött. Lassacskán anyagi bázis nélkül marad. Ha pedig a jövő megtréfálja, számításaiba hiba csúszik, rázuhan a nincs. A nincs egynek sok, kettőnek elviselhetetlen. Féltette a gyermekszerelem emlékét is. Jól tudta, ha pusztul az új, vele hal a régi érzés is.

Hozzásegített a szerelem füstölgéséhez fordított akarattal Juliska néni is. Szegény feje, mindenáron ki akarta ugrasztani a nyulat a bokorból. „így az orvos, meg úgy az orvos. Méregeti ám a vérnyomásom. Pumpálni még csak pumpál, de arra rá sem hederít, hányat mutat az óra, csak a lányomat méregeti. Vak lennék, ha nem látnám a nagy hajlandóságát" - mondogatta.

Egyszóval Juliska néni akkora szeget ütött Mihály koponyájába, hogy hegye egészen szívéig ért.

Az összekötő kapocs a két ember között Zuhatag volt. Vitte, hozta a leveleket. A randevúk ilyen megszervezése leginkább megfelelt Mihály érzékenységének. Esetlegessé tette a személyes vágyat. Éva is örült ennek a megoldásnak.

Csak egy valaki nem örült, isten bizony nem: a doktor.

Zuhatag közben felért a dombhajlatra. Már éppen fordult volna Éváékhoz, mikor hirtelen megállt. Régóta sejtette, hogy ez a zöld borítékos levél valamilyen erős kötést jelent.

Legyőzhetetlen féltékenység lobbant benne. Gyűlölte a nagy macskát. Nincs helye Mihály mellett, főképp harc nélkül!

- A nagy macska Fu, a nagy macska Vince ... és hazudós. De még milyen! Jolán bölcs, ő csak tudja - zizzentek a gondolatok agyában.

Villám fia a szürkülő estében megroppantotta a kosár fülét, aztán lomhán elindult a barlang felé ...

22

Éva nehezedő szívvel várta a négylábú postást, de nem jött. Bizony megkeseredett körülötte a világ. Először magyarázta a késedelmet, de végül elpárologtatta az ámítást a levéltelen valóság.

Zuhatag pedig nagy buzgalommal hordta a rábízott borítékokat a barlangba. Egy kis földet is kapart rájuk kutyafuttából. Aztán loholt vissza.

Mihály döbbenten bámult a válasz nélküli kosárra. Bizony, bizony, már vagy a harmadik levelet menesztette, de válasz egy sornyi, annyi sem érkezett ...

- Kimért bennünket az orvos a vérnyomásmérővel, doktor! - húzódott vissza a tornác sötétjébe, rágyújtva ki tudja, hányadik cigarettájára. - De még idejekorán - tette hozzá gunyoros keserűséggel.

- Sokat fújja, kigyelmed a füstöt - fordult a tornácra Csomó bácsi, hogy más irányú aggodalmát szavakba formálja. Látta jól Mihály esti készülődéseit és rendre hoppon-otthon maradását. - „Igaz, elkéne már az asszony a háznál, még ha zsémbel is esetleg. De ez a dolog valahol fennakadt" - gondolta.

- Fújja maga is kegyetlenül, bátyám! Pedig az orvos is tiltja. Árt!

- Az orvos! Bolond likból bolond szél fúj. Hát az élet nem árt az embernek? Csak kell! Méghogy az a kis dohány - berzenkedett az öreg. Nem is szólt többet. „Az ember érzelme az asszony irányába nem beszédnek való. Hiába, no." - Megtömte pipáját, nagy gonddal eligazította benne a szálas dohányt, aztán rásercintette a gyufát a körzetorvos aggodalmára.

Másnap kora reggel Mihály jól felitatta bánatát friss erdei levegővel. Később a faluba indult a „hetenként tartandó inspiciálásra". Szentül megfogadta, ha netán a sors úgy sodorintaná, hogy Évával találkozik, átnéz rajta, mintha ablaküveg lenne.

Így is történt. Találkoztak ... Jobban mondva, egymásba botlottak.

Éva lemondó szomorúsággal és némi aggodalommal pillantott ki ívelt szemöldöke alól a szájzáras férfira, akinek vicsorgó fogsora olyanféle hangot adott, mint a nyöszörgő penna a rossz papíron. Végül elhaladtak egymás mellett szó és hang nélkül.

Mihály persze beleizzadt a vicsorgásba. Csak mikor Éva messze járt, nyitotta ki száját lélegzés céljából. Felsóhajtott: a csata „megnyeretett", az adott szó „meg lett tartva". Csak épp a háború „lett elvesztve" De honnan is tudhatta volna az utóbbit, honnan? Hiszen aki asszonnyal harcba száll, rég megadta magát érzelmeinek. Így van ez rendjén.

Aznap egy kicsit sietett az ellenőrzéssel. Kijelölte a gépszín helyét, megnézte a traktorok műszaki állapotát. Kurta András úgy ugrált körülötte, mint egy öles szöcske, de azért tekintetét állhatatosan kerülte. A munka ment, soha így. Már az egyenlegben is megmutatkozott Mihály keze áldása.

Hazafelé tartva még rázörrentette az ajtót Kapcsos Istvánra, mert komoly és sürgős beszéde volt vele.

- Emlékszik, István bátyám, úgy szólt az egyezség - kezdte -, ha gép kell ...

-Ne emlékeztess te engem, Mihály! Amiben megállapodtunk, az hétszentség. Melyik kell, mondd?

- Az árokásó.

- Az árokásó? - csodálkozott az elnök. - Mi az isten csudáját fundáltál ki?

- Majd a végén meglátja.

- Mennyi időre kell? Egy hétre elég?

- Bőven.

- No, itt a papír, viheted. Hanem - latolgatta egy darabig a további beszédet - kerülöd ám a házunk táját. Megbántottunk rossz szóval?

- Javult-e Juliska néném vérnyomása? - tért ki a válasz elől Mihály.

- Mi a fene? - lepődött meg az elnök. - Mi van az én Juliskám vérnyomásával? Hogy a jóságos isten tartsa vagy két hónapig!

- Mi? Tán még sohasem látta István bátyám, hogy az orvos naponként méregeti, pumpálja?

- Pumpálja? Az én Juliskámat az orvos? Furcsa egy szerzet vagy te öcsém, hallod-e?

Mihály felfelé bandukolt a kaptatón. Az iménti beszélgetésen morfondírozott. Bántotta, hogy kibillent belőle a szó.

Zuhatag viszont tökéletesen kiegyezett a világgal. Most, hogy Mihály esténként sem suhant macskás utakra, hanem többnyire a tornác szegletében kuksolt, megnyugodott. A fülvakargatós, békés esték közérzetét a boldogságig fokozták.

Ott cövekelt Mihály lábánál hosszúra nyújtott nyelvvel és öreg lokomotív módjára szuszogta kifelé elégedettségét.

Először így is volt. Később azonban Mihály levertségéből valamicskét átérzett. Egyre nyugtalanabb lett. Képek kavarogtak benne: a nagy macska, Mihály, a levél, a féltékenység, a rajongás. Elhatározta, kikéri Mohu tanácsát. Végigszáguldotta a diónagykereskedő egész körzetét, de írmagját sem találta. Nem maradt más hátra, Jolánhoz fordult. Meg kell vallani, az öreg tehén „irtózatos bölcsessége" zavarta.

- S milyen színű volt a levél? - kérdezte rövid hallgatás után.

- Zöld - nyögte Zuhatag a vádló tekintet súlya alatt.

- Zöld, kreh ... kreh ... - mondta Jolán és hangjából kihallatszott a rémületes felindultság. - Kreh ... kreh ... igen nagy vétkes vagy. A levél az szent dolog, igen szent, még akkor is, ha csak agáca, vagy bikk. Nem beszélve az igazi apróbb fajtáról kreh ... kreh ...

A doktor úgy érezte magát, mint akit alaposan kupán vágtak. Tulajdonképpen valamilyen feloldozó megnyugvásért szaladgált, most pedig ítéletet kapott lelkiismeretére.

23

Amikor a cementlapok ráfeszültek az udvarra, a kalendárium szeptembert mutatott. De a nyár nem hagyta magát kiseprűzni. A fák sem igen hittek a közelgő elmúlásnak: makacsul tartották haragoszöld színüket. „Hosszú lesz az ősz" - mondogatták az öregek, akik jól ismerték a természet szándékát.

A ház elkészült kívül, belül. Olyan lett, mint egy ormánsági skanzen. Csodájára jártak messze környékről is. Meg-megálltak rövidke hümmögésre, kérdezősködtek,

bólogattak. Csomó bácsi pedig lelkesen magyarázott. Ha tehette, nem mulasztotta kiemelni a tervszerű építkezés, gazdálkodás fontosságát.

- Mert kérem, a papír a munka esze - jelentette ki szúrósan körülnézve, hátha akad kételkedő, ugyebár?

Lassan az öreg ázsiója igen magasra csapott. Igaz, a kocsmában régen is szívesen el-elhallgatták a helyreigazított történeteket, de most már erősen ügyeltek Csomó úr - mert azzá vált, hiába, no - szava jelentőségére. Viselkedésére rá is vastagodott a nagy tisztesség, különösen mikor a doktorral peckeskedett végig a Fő utcán.

A Sirató utcába egyre többen szállingóztak tanácsért, ötletért. Mihály pedig segített jó szívvel, kinek-kinek mivel lehetett.

Az árok is elkészült. Ott pendült - méghozzá zsinórban - a ház és a barlang között. Mindenféle masinisztának becsületére vált volna ez a munka. Mihály értette a gépek nyelvét, szinte az ujja hegyéből nőtt ki a „tudom".

Csomó bácsi az árok körül szorgoskodott, de egy világért sem kérdezte volna, mi készül. Csak a feje búbját vakargatta időnként, no, nem kételkedésből, mert azt régen félrerakta. Napok múltán azonban mégis kibukkant oldalából a kíváncsiság.

- Ez meg mi lészen?

- Melegvíz-vezeték - felelte Mihály szűkszavúan.

- Mi a fene?! - rökönyödött az öreg. - Oszt nem lesz drága?

- Ingyért van az!

- Akkor tényleg nem drága, szent igaz.

- Ott folyik pocsékba a barlangban. Szépen ideszelídítem fűtésnek a fóliaházakhoz.

- Hinye a szentségit! Ezt igen jól kifundálta. Aztán hogyan bukkant rá?
- Annak idején a doktorral.
- Ejnye, sose mondta.
- Nem.
Pedig mondhatta volna.
- Éppenséggel mondhattam volna - válaszolta Mihály, de nyomban látta, hogy elvétette a beszéd fonalát, mert az öreg igen sértetten pislogott rá.
No, de a hirtelen borulás gyorsan derül. Csomó bácsi is hamar kiengesztelődött. Nem lehetett orroskodni egy kis „nem megmondom" miatt, mikor az idő ott sürgölődött mindkettőjük nyomában.
Megtanácskozták, megosztották a munkát. Mihály a hővezetéket szerelte, Csomó bácsi pedig a fóliaházakat készítette elő. A doktornak igen fontos feladat jutott: ő volt a telefon, a hírközlési eszköz kettőjük között.
Zuhatag természetesen nagy méltósággal és szokott fontoskodással végezte új hivatalát. Loholt ide-oda, aszerint, mikor hol volt szükség a másik kézre. Vince a tornác karfáján üldögélve nagy bosszúsággal figyelte a sebtiben előbukkanó, majd erre-arra tünedező zsandárt.
- Idióta stréber! - kiáltotta irigykedve. Zuhatag hősies elszántsággal tűrte ezt az alantas mocskolódást - egy ideig. De mikor ötödször vagy hatodszor traktálta Vince effélékkel, bizony kifogyott a béketűrésből.
- Vacak Vince, vigyázz! - csattogtatta félelmetes fogsorát, s máris indult volna tovább, hogy soros küldetését teljesítse.
- Idióta stréber, idióta stréber! - nyávogta újra meg újra Vince s remekül szórakozott a zsandár tehetetlen dühe láttán.

- Semmiházi doromboló! - perdült a levegőbe már-már habzó szájjal a doktor - megfoglak, kinyújtalak hazudós családoddal együtt!

- Az én családom finom, finom, finom ... haha ... meg okos, sőt előkelő! Idióta stréber!

A doktor hamar belátta, hogy ilyeténképp ezzel a nyavalyás macskával nem boldogul. Ezért cselhez folyamodott. Gyorsan Csomó bácsihoz szaladt, szelíd ráncigálással tudtára adta, hogy Mihály várja. Aztán visszaútban megkerülte a házat, s vadászó farkasok nesztelenségével közelített a tornáchoz.

Vince nagyban élvezte a fénylő napot, s bizony későn vette észre a felé repülő veszélyt.

- Nyáuuu! - vernyogta kétségbeesetten, miközben katapultálta magát a korlátról. Csakhogy későn, mert egy maroknyi szőr már ott ékeskedett Zuhatag fogai között. S mivel a baj nem jár egyedül, a katapultálás is balul ütött ki. A doktor villámakciója olyan váratlanul érte, hogy a vészugrás inkább szaltó mortáléra emlékeztetett, mely aztán dübörgés, döngés közepette az esőtározóban ért csúfos véget.

- Megvagy, setétpofájú! - nézett lefelé a hordóba Zuhatag.

- Jaj, jaj, végem van! Most már ki eszi meg azt a finom csirkemellet - sopánkodott Vince.

- Azt bizony már csak én - húzta ki magát Zuhatag. Igencsak delet kongatott a gyomra, mert Mihályéknál sajna a munka többnyire bizonytalanba tolta az ebéd rendjét.

- Igen ám, de Lurkó rögtön elviszi a pinceajtó mögül ezt az ízes falatot. Éppen erre tart. Láttam! Aztán sutty, volt nincs. De kár érte, de kár érte - sopánkodott tiszta szívből.

- Szóval sutty - ismételte elgondolkozva a doktor. Ismerte Lurkót, a rozsdaverte fehér macskát. Látta erre ólálkodni minap. - Itt nem lesz semmiféle sutty - jelentette ki - majd én

biztonságba helyezem a csirkemellet. Máris fordult a pinceajtó irányába.

Vincének sem kellett több. Mihelyt a zsandár elügetett, akkorát lódított magán, mint soha azelőtt. Szinte kirepült a vashordó börtönéből. Aztán iszkiri, felfutott a legelső fára.

Zuhatag csakhamar loholt vissza.

- Nem találom, setétpofájú! - kiáltotta messziről az üres hordónak.

Vince pedig már a fa tetején ülve kényeskedve nyalogatta tépett bundáját. Magas fennsőbbséggel épp csak leszólt a dermedten bambáskodó doktornak.

- Édes fiam, de nagy marha vagy!

24

Az öreg iskola hallgatagon komorodott a múltba. Nem verte fel tóduló gyermekzsivaj a tízperces szüneteket, az itt maradt tíz-tizenöt gyereknek csak egy-egy rikoltásra futotta. Elszármaztak innen fényes, paneles iskolába, magára hagyva a régi, egyszerpingált öreget. Miért nem zárták be, ki tudja? De hogy nem költöttek rá, az bizonyos, csak épp toldozgatták, toldozgatták, mint a kiszolgált, lyukas cipőt szokás.

Csomó bácsi léptei alatt sűrűn koppantak a kőkockák, még visszhangot is vert rá a hosszú folyosó köszöntésül. Rég volt, mikor ő aprózta ezt a folyosót, bizony nagyon rég. Igaz, nem végzett csak három iskolát, azt is inkább félvállról, de kinek volt ideje akkortájt ilyen úri foglalatosságra. Hej, boldog emlékezetű tanítója suhogtatta a nádpálcát, ezzel oktatta a mórest, ha másképp nem ment. Volt is ázsiója, fene nagy. Nem úgy, mint manapság, mikor a nebulók szabják a mórest, a tanító meg úgy ugrál, mint egy bolond szöcske.

Csomó bácsi megigazította ünneplőjét, mely meglehetősen feszült rajta. Aztán lenyomta a kilincset. Meg kell hagyni, kutya rosszul érezte magát ebben a gúnyában és a kezével sem tudott mit kezdeni.

- Szép jó napot, Lajos bácsi - köszöntötte a gesztenyehajú tanítónő. - Mi szél hozta erre?

- Hát - tétovázott az öreg, mert a szép lány szelíd nézése, hangja csengése ugyancsak messzire futamította belőle a bátorságot.

- Csak nincs valami baj? - segített hirtelen Éva a látnivaló zavaron.

- Hát van is, meg nem is - felelte megfontoltan Csomó bácsi, miközben összerendezgette magában jövetelének célját.

- Akkor? - húzta fel kérdőn szemöldökét a lány.

- Restellem, restellem - melegedett mondandóra az öreg egyelőre csak lassacskán -, de úgy van az nohát, az emberben egyszer csak megszületik a kívánság, és nem hagyja békében. Fúrja, rágja. Végül csak nem bír véle. Ott van a doktor, tudja kisasszonykám, a Zuhatag doktor, hordja, viszi a leveleket, megbízható, jó postás. Igaz, többnyire csak hordja, mert válasz nemigen érkezik. De ez már nem az én dolgom. Istenemre, úgy elkívántam! Mondtam is magamnak, ha addig élek is, levelet kell írnom és a doktor által elküldeném. Hej, de baj van a tollal. Nem akaródzik a kezembe! A fránya idő elvette ezt a tehetségemet. Úgy gondoltam ...

Éva nehezen tudta kivenni Csomó bácsi ide-oda tekergőző, zegzugos gondolatmenetét, bármennyire is figyelt. Egyet azonban ösztönösen megérzett: más valamit takargat a szándék.

- No, ezen könnyen segíthetünk - és olyan bársonyosra igazította hangját, hogy az öregre egyszeriben rámelegedett a kabát.

- Hát aztán hogyan, kisasszonykám?

- A nevét le tudja írni?

- Az még megyen ...

- Akkor meg is kezdhetjük a tanulást. Mégpedig már holnap. Szépen leírja a nevét ötvenszer, borítékba zárja. Aztán hozhatja is Zuhatag. Kijavítom és nyomban visszaküldöm. Így megsegítjük a kívánságát.

- Hijnye, ötvenszer? - veresedett Csomó bátyó gyorsan felejtve a levélküldés örömét. - Nem lesz az elsőnek kicsit sok? - hunyorodott félszegen a bársonyhangú lányra. - „Krisztus Máriáját" - gondolta magában -, „cudar egy dolog. De úgy kell annak, aki mások perpatvarába ártja magát. Úgy kell."

- Ez csak a kezdet, egy-egy nehezebb mondatot ajánlatos százszor, kétszázszor is leírni - mosolyogta a vészes jövőt Éva.

Csomó bácsi oly hirtelen kapta össze magát, mint akinek égő ház düledezik a feje fölött.

- Hát köszönöm, kisasszonykám nagy jóindulatját - darálta savanyúan. S már fordult kifelé, illetve fordult volna. - Ejnye no, majd elfelejtettem, Alföldi Mihály tisztelteti ám erősen kisasszonykámat általam.

- Hát ha még az utcán is köszönne, mennyivel többre értékelném a nagy tisztességet.

„Hijnye, ezt alaposan elrontottam" - húzta be maga mögött sebesen az ajtót Csomó bácsi.

Meg kell hagyni, cudar rosszul érezte magát. Pontosan úgy, mint nebuló korában, mikor boldog emlékezetű tanítómestere

elhegedülte hátán a nádpálcás mórest. Szaporázta is elfelé lépteit. Vissza sem nézett az iskolára.

Másnap már jókor abbahagyta a munkát. A mosakodást is elkapkodta, hogy minél több ideje maradjon. Aztán papírt, golyóstollat készített. Még nyalt is a tollon egyet - levélpostástól elirigyelt tentaceruzás mozdulattal -, hogy jobban fogjon az a fránya. Nem telt bele egy fél óra, sűrű sóhajtozásoktól, nyögésektől visszhangzott a konyha.

Egyszeriben az érdeklődés homlokterébe került. Zuhatag nyomban odacsörtetett, meg-megbökdösve jéghideg orrával, gondolva, hogy ez a priznicszerű gyors vigasz tán gyógyírként szolgál. Mihály is álmélkodva kerülgette az írástudományba görnyedező öreget, de végül nem bírta hallgatással.

- Bátyám - kérdezte mély részvéttel -, csak nem fáj valamije?

- Az bizony nem fáj - hangzott a kurta válasz.

- Tán haláleset, mert ír is, látom.

- Nem az.

- Segíthetnék mégis?

Csomó bácsi arca hirtelen felragyogott.

- Segíteni éppen segíthetne.

- Nosza, rajta - ült le jó szándékkal a konyhaasztal mellé Mihály.

- Írja le kigyelmed vagy negyvenkilencszer a nevem, aztán punktum.

Mihály úgy meredt az öregre, mint az éhes ember a disznótoros asztalra.

- Ugyan már, ne járassa velem a bolondját.

- Nem járatom azt én senki ember fiával.

- Hát akkor minek?

- Újra tanulom a betűvetést, mert kiszaladt a kezemből a tudomány.

- Ejnye, sose mondta ezt a szándékát!
- Nem mondtam.
- Pedig mondhatta volna!
- Mondani éppen mondhattam volna ... Mihály elértette a célzást. Gyorsan másfelé terelte a beszéd folyását.
- Ki lesz a mestere, bátyám?
- Hát ki lenne? A tanítónő.
Mihály mérgesen pattant fel a konyhaasztal mellől.
- Aztán jobbat nem tudott magának választani?
- Attól jobbat aligha.
- Hát akkor, Csomó bátyám vesse, vetegesse a betűket egymaga, majd kikél a tudománya.
- Kikél az majd bizonyára, ha akar. - Elkeseredve nézett a hirtelen távozó Mihály után. Még várt egy cseppecskét - mert a pihenés ugye nem árthat, kiváltképp egy ilyenfajta munka előtt -, aztán nagy sóhajtások közepette hozzálátott az ötvensoros keresztúthoz.
Már régen elharangozták a nyolcat, mikor ujjongva felrikkantott.
- Doktorkám, édes szolgám, hozd izibe a kosárkát. Ihol van e, öregapád elkészült!
Talpalt is Zuhatag nyomban. Térült-fordult és máris ott okoskodott Csomó bácsi előtt a nagy dianásszagú bevásárlókosárral.
- Nem addig van az hékás, kézbesítés lesz, nem üzletelés. A kiskosarat! - mondta, miközben nagy gonddal nyalta és ragasztotta le a zöld borítékot.
A doktornak persze hosszúra nyúlt az ábrázata. A zöld borítékos postáskodás nem volt kifejezetten az esete. Morgolódva cammogott a másik kosárért.

- Egész nap talpaltam, talpaltam, talpaltam. Kis macska, nagy macska, ez bizony keserves.

Vince sátáni pofával figyelte az eseményeket tornácbeli főhadiszállásáról.

- Jobb a levél, mint a hús, gyerünk zsandár, szaladj, fuss!

- Ha-ha! - küldte a versikés vígasztalót. Zuhatag elsápadt, már amennyire egy ordas farkas elsápadhat. De nem árulta el mélységes mély felháborodását, csak ínyének reszketése tanúskodott lelki válságáról.

- Ez a vacak macska mit meg nem enged magának - mondta, miközben minden méltóságát összeszedve hullámzott a kapu felé.

- Aztán vigyázz, kis postásom, ki ne hulljék a levélből egyetlen sorocska sem - kiáltotta aggodalmaskodva Csomó bácsi a csigákkal versenyző doktor után.

25

Csomó bácsi mindent megértve bámult az üres kosárra. Sejtette már régen a turpisságot, csak éppen nem tudta, hogyan forszírozza ki az igazságot. Hát kiforszírozta.

- Megállj te zsivány, hitehagyott tekergő, semmirekellő postás, megállj ...!

Zuhatag érezte, hogy leleplezték. Egyszeriben felkapta a kosarat, megrázta, majd letette. Játékosan tett-vett, egyszóval fenemód bűbájoskodott az öreg lába körül.

- Látom, a válasszal nem lesz éppen súlyos dolga - gúnyolódott parázsló cigarettája mögül Mihály.

- Nem-e? Így szól az egyezség - füllentett Csomó bácsi.

- Az más.

Egy darabig még hallgatták az estét, a ciripelő csendet. Csomó bácsi felállt és a konyha felé tartott.

- Gyere csak, kis szolgám, hadd adjam oda a dianás postás jussodat.

No, persze Zuhatag sem hiába volt kétszeresen avatott doktor: rögvest kieszelte, hogy a hangsúly, a hangszín nem parolázik az ígérettel. Ezért inkább Mihályhoz ravaszkodta magát egy kis estéli fülvakargatásra.

- Krisztus Máriáját, hát nem kifogja az emberből még a gondolatot is ez a pokolravaló ördögfajzat - morogta Csomó bácsi.

- Mit szól hozzá, bátyám, jobban ragaszkodik hozzám, mint a hasához - szólt meghatódva Mihály.

- Az ám - válaszolta az öreg.

Később azonban a doktor csak beoldalgott a konyhába.

- No, te bitang pokolfajzat, van tenéked képed? A Krisztus Máriáját! Írhatom megint ötvenszer a nevem. Mert csak el kell vinnem! - korholta Csomó bácsi a penna fölé görnyedve.

Zuhatag, értette a szidást, hogyne értette volna. Lekussintotta fülét és bánattal itatott szemmel forgatta fejét. Megpróbálkozott a szomorúsággal is.

De az öreg nem dőlt be a doktor mesterkedésének.

-Vághatod te énnékem a gyászpofákat napestig. Levélsinkofár vagy akkor is. Tolvaj!

Zuhatag lábára hajtotta a fejét és csak a szemét gurgulázta ide-oda.

- Mert nincs a te kobak fejedben csak az a nagy önzés, meg önteltség - szidta a doktort folyamatosan, miközben elkeseredve kaparta a sorokat: Csomó Lajos ... Csomó Lajos ... - Mert tán azt hiszed, hogy akibe nagy ész szorult, annak már aztán nagy bűnei is lehetnek. - Csomó Lajos ... Csomó Lajos ... - írogatta tovább. - Nem úgy van az! Elárullak én a Krisztus Máriáját. El én!

- Látom belejött a pennáskodásba, bátyám - lépett a konyhába Mihály.
- Bele én! Jólesik az embernek a tudomány - tapogatta, dörzsölgette zsibongó ujjait Csomó bátyó.
- No, akkor csak írogasson, én lefekszem. A doktor majd kitart magával.
- Ki az, bizonyára.
- No, jó éjszakát!
- Jó éjszakát - felelte az öreg és újra nekiveselkedett a soroknak.
- Haj doktor, doktor, de meghúztad a kötelet. Most már kit áruljak el, tégedet, őtet, vagy a lányt? Mitévő legyek? Hogy egyenesítsem ki ezt a dolgot? Elárullak én tégedet, meglásd. - Csomó Lajos ... Csomó Lajos ... - csikorogta a penna keservesen.
Míg hadakoztak kettecskén, rájuk álmosodott az éjszaka.

26

- Csípősek a reggelek, éppen idejében fejezzük be a munkát - jegyezte meg Mihály az ajtót kitárva.
- Csipkod az már, bizony csipkod - dörzsölgette kezét Csomó bácsi és a kapu felé indult.
- Ne feledje, bátyám, délben főpróba.
- Már hogy felejteném, jövök én vissza szaporán. Csak befordulok az iskolába.
Mihály bólintott.
- Hanem - folytatta Csomó bácsi -, vendéget nem hívunk a főpróbára?
- Kire gondolna?
- Hát Kapcsos Istvánra, amúgy is tartozik nékünk a hitével.
- Korai lenne.

Csomó bácsi egy pillanatra hallgatott. - Ha már itt tartunk, az iskolába nem izen valamit?

- Hát már mit üzennék?

- Csak éppen gondoltam.

- Hát ezt nagyon rosszul gondolta.

- Az már meglehet - motyogta az öreg és gyorsan megnyitotta a kertkaput.

Mi sem természetesebb, hogy Zuhatag ott loholt a nyomában. Egy kis reggeli csámborgás, dianás bevásárlás jólesett volna. Miután a zár rácsattant hiú reményeire, elszontyolodva dugta ki orrát a lécek közül és horkantva jelezte mérhetetlen szomorúságát.

- Aki tolvaj, az ne sóhajtozzék, inkább csak restellkedjék - szólt vissza az öreg és határozott léptekkel indult az iskolába.

Éva végigfutotta a Csomó Lajosokat, majd bátorítóan elmosolyodott.

- Megy ez igen szépen, Lajos bácsi.

Csomó bácsi szeméből megkönnyebbülve szakadt fel az iskolás tekintet. Öreg korában aligha szeret az ember csúful vizsgázni.

- Hát - kezdte az imént forgatott gondolatot beszédre váltani -, muszáj neki!

- Mi is legyen a következő házi feladat? Megvan! Írja le Lajos bácsi most Mihály nevét, no, persze az Alföldi se maradjon el. Százszor elég is lesz.

- „Hijnye" - töpörödött ijedségbe Csomó bácsi - „ezt jól kifogtam. Fránya doktor, hogy az ördög csimpaszkodna vitorla füleidbe! Megvoltam én betűvetés nélkül erőben, egészségben jó félszázad éve. Éppen a végén rontom el a dolgomat. A keserves mindenségit!" - De csak nem holnapra? - hangsúlyozta "a rémületet.

- No nem, Lajos bácsi, magára bízom. Amikorra elkészül, elkészül - nyugtatta Éva, mert jól látta szemében az iszonyatot.

- Ezt bizony igen jól teszi, kisasszonykám.

Elhallgattak, egy rebbenésnyi csend ereszkedett közéjük. Csomó bácsi éppen azon törte a fejét, hogyan forgassa a beszédet, mikor Éva hirtelen megszólalt.

- Aztán, Mihály hogy van? - kérdezte tűnődve, mintegy önmagától. Szívta is volna visszafelé hamarjában az elszabadult szót. Csakhogy már késő volt.

Az öregnek persze kapóra jött. Fel is virradt ábrázatán a mosoly, mint zápor után a napsütés.

- Hát - komorította az arcát, mert a színészet így kívánta - búsongónak nézném, ha nem tudnám, hogy búsong.

-Búsong? - csapott a szóra Éva és hangjában megtermékenyült az öröm.

- Hát én bizony azt nem mondtam - tiltakozott határozottan az öreg.

- Hát nem most mondta, Lajos bácsi?

- Ha tudnám - emelte fel ujját oktatólag Csomó bácsi -, az más, de nem tudom!

Éva meglepve nézett rá. Ösztönösen megérezte, hogy Lajos bácsi girbe-gurba gondolatai mögül valahogy kivillámlik a szerelmének szánt elsősegély. Úgy tűnt: szövetségese az öreg, aki beszél, beszél, még tudat is, de nem mond semmit.

Elbúcsúztak. Végül Éva üdvözöltette is Mihályt. Így azután Csomó bácsinak minden oka megvolt, hogy fütyörészve szaporázzon hazafelé. Csak egyenesre sikerítette a dolgot, amit a fránya doktor úgy összekuszált. Most még a másik oldalon is lódít egyet a nehézségeken, aztán gurul ez a kő saját magától is, mert igen jó lesz a lejtése. A szentségit!

- De nagy jó kedvében van, bátyám! Tán jól sikerült a leckeóra? - kérdezte Mihály enyhén bosszankodva, miközben a tolózárat vizsgálgatta az akna mélyén. Csak a feje búbja, meg a szeme villanása látszott ki belőle.

- Jól bizony, jól. Megyen már a dolog, megyen. Hanem hallja-e, igen szemrevaló lyány az a tanítónő. Üdvözölteti is énáltalam - biggyesztette csak úgy mellékesen a többi után.

Mihály úgy tett, mint aki nem hallja az utolsó mondatot, belemélyedt a tömítések vizsgálatába.

- Még meglátogat bennünket, meglátja - árkolta mélyebbre a mélységet az öreg.

Mihály szeme méregszikrákat szórt felfelé.

- Aztán ki hívta?

- Én.

- Az más! Akkor fogadja is, bátyám!

- Nem úgy van az. Kapun bévül a vendégnek jussa vagyon illedelmes, jó szóra.

Mihály az öregre ugratta tekintetét. Valami keményet akart mondani, de meggondolta magát. A Csomó bácsi szemében villódzó huncut fények takarodóra intették. „Még tán nevetésbe pukkan az öreg."

Egy darabig bajlódott a tolózárral, majd ünnepélyesen elforgatta.

- Menjünk inkább, bátyám, nézzük, mit végeztünk! - hangjában nyoma sem volt már az indulatnak.

Csomó bácsi megértette a pillanatot. Némán elindultak ketten, illetve hárman a földek felé.

Lenyűgöző látvány fogadta őket, megannyi gőzölgő forrás csobbant az égre. A nyitott csőcsonkok tetején pergett, forgott, bukkant a hővíz, az őszi nap pedig szivárványt festett az illanó

permetből. Karácsonyi csend volt, a meglepődés és az öröm közt.

Mihály lábához húzta Zuhatag fejét és megszorította.

- Nem kell ám a csudát várni, mívelni is lehet - szegte meg az öröm kenyerét Csomó bácsi.

27

- Esik a hó, hó, hóóó, hapci, hapci - újságolta Zuhatag Jolánnak.

- Kreh, kreh ... ezért kár volt felkeltened, éppen most szenderegtem egy kicsinykét. Hó, az csak hó. Majd ha újra zöldül. Kreh, kreh ... Akkor ... kreh ...

A doktor nem értette Jolán abszolút közönyét. Hancúrozva futott vissza az udvarra és egy-egy kövérkésre hízott hópille után vetette magát. - Csitt-csatt - kattant hatalmas fogsora. Aztán felsandított az égre. - „Milyen kár, hogy nem dianások potyognak" - gondolta-, „bizony nagy kár!"

Mihály komorodó arccal számításai fölé görnyedt, Csomó bácsi pedig az ebédet sóhajtozta össze a konyhában. Mert hát hiába: hol ez nem akadt a keze ügyébe, hol az nem volt.

Mihály meg számolt, újra számolt. A végeredmény kiábrándítónak mutatkozott. A sok beruházás összekapta pénzecskéjét, mint a forró serpenyő a húst. A karácsony is közeledett. Csomó bácsinak meg Kapcsosoknak is kellene valamivel kedveskedni. No, meg a doktornak persze. Elkeseredve dőlt hátra. A kombira félre kell tenni a pénzt. Saját szállítóeszköz nélkül nincs gazdaságos termelés. S mindent összevetve, legalább fél évet kell várnia, hogy visszafelé folyjék a pénz. De nagy idő! S akkor is ott van a „ha". Még egyszer átfutotta a józan számoszlopokat: maholnap még szükséget is láthatnak.

A valóság világából irtózatos káromkodás riasztotta.

- Hogy az a ... szakassza rá az eget erre a kapura, hát nem tudom kinyitni! - hallotta Kapcsos István vastag hangját. Mihály felugrott.

- Ne haragudjék, István bátyám, nem kell ahhoz sok. Csak egy gombnyomás - kiáltotta már messziről.

Az elektromos zár berregve nyitott, az elnök pedig dühösen türemkedett be az automatikus ajtón.

- Fenékbillentőt nem fundáltál ki a hívatlan vendég számára? Mert mostan csak azt várom! A szentségit! - vert gyökeret Kapcsos István lába, amint körülnézett.

- Csudára kikupáltál te itt mindent. Nohát! Még flaszter is akadt az udvarra - esett egyik ámulatból a másikba. - Az meg micsoda? Ispotály? Mert annak nézném!

- Dehogy - nevetett Mihály -, gépműhely.

- Gépműhely? Lássam csak bévülről.

Mihály felkattintotta a kapcsolót. A neonizzók szemérmesen remegtették fényüket a számozott rendben sorjázó masinákon.

- Isten az atyám, alig hiszek saját tulajdon két szememnek! A betyárját! Kedvem lenne államosítani az egészet veled együtt. Ha lehetne! Csak azt nem értem - folytatta -, hogy a fenébe nem kerültél az újságokba? Nincs ugyan semmi közöm a te dolgodhoz, de csak repeszt az a marha nagy kíváncsiság. Mondd már a kedvemért: becsültek téged ott azon a Pesten?

- Becsülni éppen becsültek - válaszolta Mihály, de arcán átszaladt a régi keserűség.

- Akkor Samu legyek, ha értem. Akadékoskodniuk csak kellett, ha egyszer már itt vagy - faggatódzott tovább.

Mihály nem válaszolt.

- Elkanyarodtunk egy cseppet - változtatott Kapcsos István -, nem is ezért jöttem. Ide figyelj! - csapott Mihály vállára -, meg

kéne reparálni a téesz gépkocsiját. Az utak egyre rosszabbak, a hó is esik. Honnan akasszak le autószerelőt? Te érted a gépek lelkét. Vállald már el a reparálást, fizetünk is érte vagy kétezret. Amúgy is tartozásunk van az inspiciálásért.

- Abban másképp egyeztünk.

- Most meg így egyezünk! A nemjóját! Ne kéresd már magad, mert rögvest begurulok - fortyant az elnök. - Áll az alku?

- Áll - válaszolta nagy sokára Mihály.

- No, végre, hogy megjött ahhoz a mérhetetlen nagy eszedhez a szükséges kevés!

Mihály másnap felhozta a gépkocsit. Beállította a műhelybe és egy hét sem telt bele, a motor olyan finoman zümmögött, mintha nem is benzin, hanem néhány legyecske hajtaná. Híre is ment a dolognak, faluhelyen így van ez. Szállingóztak az autók: az orvosé, ezé, azé. Akadt más is: szétpattant vezetékek, csapok, szivattyúk és ki a megmondhatója, mi minden. Mihály meg ment „reparálni". Ott, ahol látta, hogy a szükség ki-kiteregeti szennyesét, nem fogadott el pénzt. Híre ment persze ennek is. És lassacskán a bukott parasztból Kincses Mihály lett. Az ám: „igaziból".

Csordogált a pénzecske, a kamra is telegetett ínyfacsaró füstölt kolbásszal, oldalszalonnával.

A doktor persze igen nagy örömmel üdvözölte az esténként hazatérő, füstölt kolbász szagú Mihályt. Az elégedettség csak úgy pukkadozott ábrázatán. A sáp pedig kijárt. „Kell adni a doktorkának" - mondogatta Mihály, miközben jókora darabot kanyarított a finom falatokból. Mert a doktor doktorka lett, fene jó dolgában.

Nem úgy Csomó bácsi, aki egyre sötétedő arccal figyelte Mihály új tevékenységét.

- Nem drótostót, maga! Van elég munka itthon is!

-Ejnye, bátyám, jól jön ez a kis pénz. Ami pedig mi munkánkat illeti, eltakarja előlünk a hó, meg a fa. A többi pedig elfér kevéske időben.

- Csak leadja, kigyelmed magát ezzel a házalással rátartiskodott az öreg kiengesztelhetetlenül. - Le bizony!

Szóval Csomó bácsi nem békült a „drótostótsággal". Dohogott, mint egy öreg lokomotív. Mihály mosolyogva hallgatta.

Munka ez is, meg az is, bátyám. Nem büdös egyik se! Megvan annak a szépsége, ha beleformálja az ember a lelkét. Ezenkívül segítség is a falubelieknek - jegyezte meg olykor-olykor, ha már kifogott rajta a hallgatás. Közben azon törte a fejét, mit is vegyen karácsonyra. Egy este aztán kitalálta. Ezüstműves ősi pipát, meg hozzá láncos zsebórát. Mert egyszer nagyon régen látta az öreg szemében a villanó vágyat. Megörült a gondolatnak.

A doktort az estéli füstölt kolbászok - melyek édes testvérséget mutattak a páros debrecenivel - az elégedettség csúcsára emelték. Napjai a várakozás és a beteljesülés között teltek. Már alig lehetett megcsikorgatni bordáit, a füstszagú jólét erősen meglátszott rajta. Néhány héttel karácsony előtt egy délután Zuhatag Jolánhoz készülődött egy kis eszmecserére. Éppen átvágott a havas udvaron, mikor az erdő felől valamilyen furcsa, neszező jajveszékelésre lett figyelmes. Néhány másodpercig ráhegyezte fülét a hangra, aztán uzsgyi, átrepült a kapun és az erdő felé iramodott. A hó csak úgy porzott utána.

A jajveszékelés erősbödött. Zuhatag felismerte a hang tulajdonosát: „Csak Mohu lehet, senki más." Gyorsította az iramot. A hang vezette. Hamar ráakadt, régi cimborájára egy

odvas fa tövében. Ott feküdt törött lábbal, igen-igen keserves ábrázattal.

- Jaj, jaj, végem van, nézd, jaj ... jaj!

- Ez bizony nem jó, nem jóóó - huppant a hóba Zuhatag és tanácstalanul mustrálta Mohu törött lábát.

- Nem jó? Mi az, hogy nem jó! Vég ... végem van! Mi lesz most már azzal a sok finom diócskával, ócskával ... ócskával.

- Azzal ne is törődj, majd megeszi más! - sietett a válasszal a doktor.

- Más, más, más - hadarta Mohu. Ez a gondolat annyira elborzasztotta, hogy sebtiben talpra akart ugrani. Csakhogy sziszegve puffant vissza. - Jaj, jaj, végem van ... van ... van ...

- Ez bizony igen nem jó, sőt elgondolkoztató - hümmögött Zuhatag Jolántól vett tudálékossággal. - De képzeld - kapkodta a szavakat a hirtelen ötlettől felbuzdulva-, képzeld, elviszlek az emberhez, ő majd kigyógyít. Mit szólsz hozzá? Mohu gyanakodva sandított fel.

- Majd még megfőznek levesnek.

- Hiszen alig van rajtad hús - nyugtatta meg Zuhatag. - Meg az én emberem nagy ám, hatalmas, okos, okos és nagyon jó. Tudd meg, az én emberem mindennap füstölt kolbászt, páros debrecenit eszik, nem pedig mókust. Meg azt is tudd meg, hogy inkább csak nekem hozza. Az ám!

- Azért a füstölt kolbász is csak húsból van ám! Hi-hi! Jaj-jaj! - szisszen Mohu.

A doktor ezt a tényt diplomatikusan elengedte a füle mellett.

- Na gyere, hadd kapjalak fel!

- Valahogy nem kívánkozom a fogaid közé - szabadkozott még mindig Mohu.

Végül csak kiegyeztek. Zuhatag nagy vigyázva szájába emelte cimboráját, aztán a havas erdőn keresztül elindultak a ház felé.

- Csomó bátyám, jöjjön csak! - kiáltotta Mihály. - Nézze, mit hozott a doktorka! Nézze!

Zuhatag óvatosan a tornác lépcsőjére helyezte Mohut. Zakatoló lihegéssel Mihályra nézett.

- Nohát, ez kész csuda! Nem kutya ez, én mondom. Egy ember lelke bujkál benne. Még patronál is. Kész csuda!

- Nézze, bátyám, a mókus eltörte a lábát.

- Látom én!

- Hozzon már egy kis pálinkát, narkotikumnak jó lesz! Sínbe rakjuk.

A nagy hangzavarra, futkosásra Vince is előkíváncsiskodott.

- Na tessék, egy új lakó. Ez borzasztó!

Mihály óvatosan felemelte a mókust. Mohu már nem ellenkezett. Az izgalom, a fájdalom, amolyan lesz ami lesz állapotba hozta. S mikor a két-három csepp pálinka legurgulázott a torkán, a diócskákról is megfeledkezve, álomba szenderült.

A műtét pontosan és gyorsan folyt le. Mihály volt az operatőr. Csomó bácsi képezte az asszisztenciát, a doktor pedig az ellenőrző közeg szerepét töltötte be.

Félóra sem telt bele, Mohu egy bélelt szakajtóba került. Egyelőre kétségbeesett pofát vágott.

- Néhány hét múlva kutya baja, akár ugrálhat is - mondta Mihály vidáman.

Csomó bácsi diós mézet kevert: erősítőnek.

- Tudja ám, úgy van az, akinek lelke van az állathoz, lelke van az emberhez is. No, egye fene a drótostótságot!

Egymásra néztek, egymásra nevettek. Mintha a világon béke lenne, mindig béke.

Mohuban a leves-kényszerképzet lassacskán feloldódott. Hangos rágicsálással látott neki a diónak. Zuhatagot a ropogtatás az ellenőrző tevékenység azonnali megkezdésére ösztökélte. Két lábra állt és belesett a szakajtóba. Éppen, de csak éppen a nyelve hegyével meg akarta kóstolni.

- Na-na, na-na - hördült Mohu -, ez a betegé, na-na!

28

- Áldás, békesség, szép ünnepeket, kisasszonykám!

- Lajos bácsi? Kedves magától - csapta össze az osztálykönyvet Éva. - Ilyen jókor? Hiszen még vagy tíz nap választ el az ünnepektől.

- Az már szent igaz, de az is, hogy korai kívánság nem jön későn.

Nevettek. A hó pedig nagy pelyhekben teregette a maga mély csendjét a világra.

- Fehér lesz a karácsonyunk - nézett az ablak felé Éva.

-Annak készülődik - állapította meg Csomó bácsi. Hallgattak. Igaz, okos beszédhez szükségeltetik egy kis előkészület. Pediglen Csomó bácsi azért jött, nem másért.

- Aztán, hogy megy a betűvetés tudománya? - vette fel a szót ismét Éva

- Menne az nagyon is, ha nem volna éppen szünet.

- Milyen szünet?

- Hát a karácsonyi szünidő. Ki van írva az iskola kapujára. Csak bé kell tartanom nekem is - fondorlatoskodott az öreg.

- Készítettem egy kis házi feladatot is, Lajos bácsinak - ugratta komoly arccal Éva.

- Mi a ménkű? - rémüldözött Csomó bátyó. Szeme úgy

gurgulázott ide-oda, mint Zuhatagé, ha mélységes mély bánat éri.

- Na jól van jól, Lajos bácsi, eltesszük majd ünnep utánra - adta fel a tréfát az ijedtség láttán.

Éva, ha nem is tudta teljes bizonyossággal, de azért sejtette, hogy stratégiai harc folyik. Az öreg egy szóra, egy mondatra vár, mely kedvére van, melybe belekapaszkodhat. Addig úgysem rukkol elő a jó szándékkal. Kezdte kiismerni.

- Aztán hol töltik az ünnepeket és hogyan?

- Ünnepeket? - tagolta a szót Csomó bácsi és úgy megörült a kérdésnek, hogy még egy mosoly is felkunkorodott az arcára. Pedig nem volt szándékában. El is igazította onnét sebtiben. - Ünnepeket? Hát, kisasszonykám, két ember fenn a hegyen, magányosan, karácsonykor. Gondolhatja, ez szomorú. Ha pedig karácsonykor nem fojtogat az öröm, akkor igencsak a bánat settenkedik a porta körül. - Nagy szomorúságában még a fejét is megforgatta. Pontosan úgy, mint a „fránya doktor".

- Na-na, Lajos bácsi, ne kedvetlenítsen már engem is - válaszolta Éva. Szinte belesajdult a szíve a két ember magányába.

- De hiszen régen - sóhajtozott az öreg tüzesre kalapálva a vasat -, mikor még angyalkák jártak. Haj-jaj! Karácsony estelén rákopogtatták az emberre a kaput: áldás, békesség, megnyugvás; szeretet. Efféléket hírnököltek. Haj-jaj, hol van ez már! Ejnye no, de elmaradtam, koptatom csak az időt! - ugrott fel. - Hát akkor még egyszer: áldás, békesség, szeretet, kisasszonykám!

Csomó bácsi hazafelé vette az irányt. Csizmája talpa alatt meg-megroppant a porcukros hó. Csípős szél támadt, de az fütyürésző jókedvét aligha oltogatta. „Hát csak becsomagoltam Mihálynak a karácsonyi ajándékot. Úgy

nézem, még aranymadzag is került rája."

- Ropp-ropp - felelte a friss hó. - Reccs-reccs.

- De madárfogó jókedvében van, bátyám - fogadta az öreget Mihály.

- Az ám, de milyen! Hopp egy dianás a doktorkának!

- Klutty - nyelte Zuhatag a váratlan ajándékot és elégedettsége jeléül kétszer-háromszor belekaszált farkával a levegőbe.

- Már megint rontja, bátyám!

- Rontja kigyelmed is betyárul, ha már erről van szó. De most érdemli is, mert hát nagyot tanultam attól az ánglius eszétől.

- Aztán mit?

- Hát csak tanultam, elégedjék meg ennyivel, kigyelmed.

- Hanem - fordította hirtelen másra a szót Mihály - sokszor akartam említeni, megtisztelne, ha csak Mihálynak, esetleg öcsémnek szólogatna. Együtt birkózzuk az életet, meg a karácsony is közeleg ...

- Az már nem megyen, bizony nem! Én parasztember vagyok, az is voltam világ életemben. Meg hát tanulatlan is. Maga meg tanult ember, meg emberséges ember. Ha pedig a kettő össze van téve, akkor meg kell adni a tiszteletet.

Mihály kénytelen-kelletlen ráhagyta az öregre bölcsességét. Ha nem is értett vele egyet, de azt feltétlenül elismerte, hogy valahol a mélyben ősi bölcsesség lappang ezekben a gondolatokban. Nem is erőltette a dolgot, különben is hiábavaló lett volna.

A karácsony pedig egyre közelgett. Csomagok csörrentek itt is, ott is.

Mohu is gyógyulgatott. Igen jó dolga volt, ágyba hozták a reggelit, ebédet, meg a vacsorát is. Annyira kényeztették,

hogy a doktor nemegyszer elirigyelte jó sorsát. Mohu vidáman kandikált ki a szakajtóból.

- Beteg vagyok, nagyon beteg, bizony ... bizony ... - kiabálta, mikor Zuhatag szemében megvillant a féltékenység. Mert hiába, a doktor „dög féltékeny" volt, de Mohu esetében igyekezett ezt valahogy palástolni - némi sikerrel.

A karácsony végül is felvirradt. Az emberiség egy kurta estére ismét foldozgatta a békét.

Mihály zárt ajtók mögött, díszítette a fát. A hátsó szobába senki emberfiának nem volt belépése. A doktor hiába repesztette a levegőt az ajtó rése alatt, nem nyert bebocsátást. Így aztán kiszorult a konyhába karácsonyt tanulni. Mert tanulnia kellett, az már szent igaz Ugyanis Vince szabadon radírozhatta az ünnepi vacsorát szorgalmazó Csomó bácsi lábát, miközben jobbnál jobb falatok hullottak a diadalmas setétpofájú elé.

Zuhatag persze a tőle szokott tapintattal megtette a szükséges ínyvicsorgató diplomáciai lépéseket jogai helyreállítása érdekében, de Csomó bácsi útját állta az efféléknek.

- Csendesség, békesség, doktorka! Csendesedjél no, hát karácsony van!

Mihály közben ki-kikukkantott, hogy rendeződnek-e a vacsoradolgok. S mikor látta, hogy Csomó bácsi már a fenyőágakat rakosgatja díszítőnek a terített asztalra, megnyugodva húzta be az ajtót.

Az első gyertyát gyújtotta. A láng növekvő fényében rásajdult szíve a múltra. Szelíd szemű apja, vékonyra görnyedt anyja alakja tűnt fel emlékeiből. Mert karácsonykor karácsonyok emlékeznek.

Aztán kicsomagolta az ajándékokat: Csomó bácsinak

ezüstveretes pipát, míves órát, doktorkának egy erős bőrből való labdát, mert a gumi valahogy nem állja a fogát. Vincének felhúzható egeret, hátha ráfanyalodik a fogásra, mert ez ideig nemigen pusztított belőlük. Mohunak, hogy azért ő se maradjon ki a sorból, ha már idepottyant, egy nagy adag extra diót. Narancs, csokoládé, szóval minden. Mert hát Mihály pazarolta a pénzt, igaz, ilyentájt pazarolni is kell. Elrendezett szépen mindent, amolyan első látásra lélegzetelállítónak. Éppen a csillagszórót lobbantotta, mikor váratlanul megszólalt a kapuberregő.

Éva lépett a szobába. Karján kis kosárban bejgli.

- Békés ünnepeket, Mihály - mondta csendesen.

Csomó bácsi vidáman somolygott kifelé a lány háta mögül, Mihály arcára pedig rápirult a váratlan öröm.

S így történt, hogy egy karácsony újból megtörtént ...

29

Fogvacogtató januárt hozott az új esztendő. A kalendáriumból ugyan már lerepült két-három lapocska, azonban a hideg derekasan tartotta magát. Nem engedett a negyvennyolcból.

Csomó bácsi meg a doktor külön-külön, vagy együtt lekorcsolyázgattak a boltba, mert az bizony inkább korcsolyázás volt, mint járás. A meleg szoba csak jobban esett, mint a mínuszos hideg nyavalya. Zuhatag vastag téli bundáján aligha fogott az idő, mégis szívesen vette a pattingató tűzhely hátsimogató melegét. Vince is ott vincéskedett Csomó bácsi körül: a nagy hidegre való tekintettel a setétpofájú útlevelet kapott a konyhába. Baj volt ez is, elég nagy. De az igazi nem itt kezdődött. Hanem, hogy karácsony óta Mihály egyre sűrűbben látogatott

Kapcsosékhoz és hordta, hordta hazafelé a mind töményebb macskaszagot a doktor mélyérzésű orra alá. A füstölt kolbászdarabkák is csak épp enyhítették a hidegháborús helyzetet Zuhatag étvágya és morcos érzelmei között.

Január vége felé azonban egy reggelen kisütött a nap és alaposan rálépett a jéggé aszalódott hó hátára.

- Enged az idő, engedjük mi is a kis mókust a szabadságnak, ne raboskodjék már szegény, a végén még elbúsul - mondta Csomó bácsi kifelé jöttében a palántásházból. Mert hát működött már a fűtött palántázó is. Jókorra várták a kis paradicsom-, paprika-pöttömkéket. Bizony kellett a korai termés, különben belefullad az Alföldi-porta az irdatlan befektetésbe, ha nem térül valamicske vissza az első esztendőben. Mihály és Csomó bácsi együtt számoltak, komorodtak, meg ha úgy esett, vidámodtak is. Találgatták a jövőt.

- Jól van, bátyám, legyen - felelte Mihály, mert bizony erősen megkedvelte a rozsdaverte, cipőgombszemű diószarkát. Akkor persze még egyikük sem sejtette, mekkora gondot rántottak a nyakukba.

Csomó bácsi ünnepélyesen kihozta Mohut a szakajtóból. Letette a nagy fa alá. Mihály és a „no persze" doktor körülállták az eseményt.

Mohu elsőre nem értette, „mi fán terem a dió". De hamar észbe kapott. Villámgyorsan körültekergette fejét - mint egy óraműves masina -, aztán usgyi, fel a fára. Kis idő múlva újból le, aztán ismét fel. Le-fel, le-fel, hancúrozott jó darabig, végül eltűnt a kopár gallyak sűrűjében, csak valamiféle rikoltó, diadalmas makogás maradt utána.

- Szép dolog a szabadság - törte meg a csendet Mihály.

-Nincs anélkül semmi, ember is minek - köszörülte torkát

Csomó bácsi, miközben a sivár ágak közé erőltette szemét, hátha visszajön a kis rozsdás.

Vissza is jött reggelre. Igaz, nem személyesen, hanem egy nagy halom dió képében. Ott találták a konyha küszöbén kipakolva.

- Hej-jaj - hümmögött Csomó bácsi -, hálálkodik már a kis beteg.

Így is volt. Csakhogy Mohu hálája egyre szertelenebb méreteket öltött. Gyűlt a sok dió szakajtóba, kosárba szépecskén.

- Azért, bátyám, valahonnét csak hozza - aggodalmaskodott Mihály.

- Hadd hozza, az övé - büszkélkedett az öreg.

Hanem egy estére fakuló délutánon a faluból jövet erősen besötétedett Csomó bácsi arca.

- Baj van ám, tudja-e? Azt mondják, irdatlan mókushad garázdálkodik. Kamrából, padlásról, nyitva felejtett ablakból hordják ám a teméntelen drága diót.

- Ide hozzánk, igaz-e, bátyám?

- Hát - tanácstalanodott el az öreg -, valahogy így kell annak lennie.

- Mondtam én, bátyám, előbb-utóbb baj lesz ebből, de maga nagyon peckeskedett.

- Hát nem gondoltam, igaz, ami igaz.

- Most aztán törhetjük a fejünket, különben levadásszák szegényt.

Egész este tanácskoztak. Végül Mihály kifondorlatoskodta a megoldást. Csomó bácsi egy nagy szakajtó dióval kiosonkodott a ház végébe és letette egy fa tövébe. Aztán várt. Egy jó fertály óra múlva deresedő bajusszal, de igen vidáman lépett a konyhába.

- Ráharapott ám a dióra a kis rozsdás, takarítja már befelé. Megvan a körforgalom - lelkendezett. - Tettünk ismét valamicskét.

- Tettünk ... - mondta Mihály.

30

A február nagy mérgesen lehúzta csizmáját és belehajította a március közepébe. Odavolt a tél. A fóliaházak termálvizes melegében már emberesedett a paprika és a paradicsom. A vezetékes öntözőrendszerből a víz cseppenként pottyant egyenesen a növények gyökérzetére. A kis palánták szinte csuklottak a gyönyörűségtől. Meg is hálálták. Olyan benyomást keltett ez a pár holdnyi terület, mint egy modern vegyiüzem, melyben ugye a főtechnológus Mihály, a TMK Csomó bácsi, és meg kell hagyni, rendészet sem kutya, mert képzettségénél fogva legalábbis doktor.

- Megyen már szépecskén előre! - dörzsölgette kezét vidáman Csomó bácsi.

- Csak el ne kuvikolja a dolgot, bátyám, a földnél nem lehet előre számolni. Szép asszony az, méghozzá szeszélyes - válaszolta aggodalmaskodva Mihály.

No persze, semmi sem maradhat titokban. Híre ment a faluban: Kincses Mihály nagy dologra készül, nem árt kicsikét odafigyelni. Szállingóztak is felfelé a hegyhátra, hümmögtek, csodálkoztak.

- Jó volna ebből a melegből nekünk is - mondották.

- Jut maguknak is bőven - válaszolta Mihály.

- Aztán segítene-e?

- Szíves örömest - ragyogott Mihály.

Csomó bácsi amúgy is megnőtt tekintélye egyenesen tetőpontra hágott. Most mind idegenvezető bizonyította kiváló

szakértelmét.

- Ezt nézze meg. No, ez se kutya ...- magyarázta nagy büszkén az álmélkodóknak. Az igazság az, hogy - Mihály szavaival élve - erősen peckesedett az öreg. - Még majd a vasutat is visszahozza, meglátja - jelentette ki egy délután, nagy öntudatában.

- Hát azt már aligha. Elmosta az idő.

- De hiszen - erősködött az öreg - én már bizony azt jól látom, hogy egy fecske is csinálhat nyarat, csak igen jó fajta legyen.

- Jól van, bátyám - csendesedett Mihály -, maga kedvel engem, aztán épp ezért nagy az elfogultsága.

- Nem addig van az - heveskedett Csomó bácsi. - Tanultam én annyit magától, hogy nagyon. Meg aztán kimondom én azt is, hogy sem a tanultság, sem pediglen a nagy okosság nem érvényes jóemberség nélkül. Mert mit jelent egy véka arany, ha fejbesuhintanak véle? Hát bizony a pusztulást. De ha egyenként a markomba számlálják, akkor bizony nagy módosságot. Ez a különbözet.

Egy este aztán nagy tülkölések közepette megérkezett a „fuvareszköz": egy meggypiros kombi.

- No, ezt is meghoztam, bátyám. Mit szól hozzá?

- Szépnek mondható, már aki annak tartja - csavargatta a szót Csomó bácsi. - De azért a ló meg egy szekér csak többet ér.

- Aztán mire Pécsre érnénk, ivólének sem kellene a paradicsomunk.

- Én nem azt mondtam. De azért a ló az csak ló. Annak lelke vagyon. Ez pedig akkor is mérgelődik, morog, ha áll.

Mihály kikapcsolta a zümmögő motort. Közben Csomó bácsi ellenségesen nézegette a gépkocsit.

- Aztán mibe kerül egy ilyenféle? - kérdezte és a hangvétellel, meg az „ilyenfélével" mutogatta a foga fehérjét a modern kor benzingőzös alkotmányával szemben.

- Hát bizony, sokba!

- Ami pedig sok, az nem kevés - csóválta rosszallóan fejét az öreg.

Persze az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy ez a nagy beruházás végképp kiürítette Mihály kasszáját. Akár a tízet is rászámolhatták volna, csak úgy szédelgett a nagy ürességtől.

- Tollasodjunk, tollasodunk, már autó is van - toppant be váratlanul Kapcsos István. Tőle megszokottan szaporázta kurta lábait, meg a szavakat is.

- Az ám - válaszolta Mihály -, ha így megy tovább, olyan csupasz leszek, hogy még a templom egere is rámsajnálkozik.

- No, te csak ne sajnáltasd magad, mert rövidesen ríva fakadok! Ahogy így elnézem, a paradicsom meg a paprika rövidesen termőre fordul. Méghozzá jókor. Egy kalap pénzt hoz ez neked, öcsém! Csak győzd számolni! A szentségit! Első osztályú primőr áru, nem akármilyen fene nyavalya! Hanem aztán most nyomban tedd le a voksot és rögvest áruld el, hogy fabrikálod a meleget! Mert itt se kazán, se füst, ezt már kifigyeltem.

- Nem nagy ügy az egész, István bátyám! A barlangban ráleltem egy hőforrásra, aztán idecsöveztem. Ennyiből áll! Innét a meleg, ezzel fűtöm a fóliaházakat.

- Krisztus Máriáját, miket beszélsz! Hol van itt hővíz, meg barlang. Bolondját járatod velem, Mihály! Hiszen ismerem az egész környéket. Fűszál sem hajlik, csak amerre én tudom.

- Pedig ez már így van, nyugodjék bele.

- Jobban tudom hinni, hogy kilyukasztottad az anyaföldet. A furfangos eszedtől kitelik az ilyesmi - pislogott felfelé

amolyan oldalvást nézéssel, erősen gyanakodva.

Mihály hallgatott. Mosolyogva nézte Kapcsos István elképedését.

- Szólj már valamit, öcsém, mégis!

- Mit szóljak, ha egyszer így van.

- Hm - folytatta az elnök most már nyugodtabban -, nem kellett ehhez sem ész, sem számolás, kifabrikáltad a paradicsomot! Ki bizony! Tán még paradicsomibb is lesz. A szentséges szentségit! - mérgelődött újra. - Panírozhatja már Juliskám a kalapom! A nyavalya üssön bele! Undok íze lehet egy ilyen sokéves jószágnak!

31

Érett a paradicsom, sárgállott a paprika. A kísérleti görög paradicsomból néhány kilónyi szedésre narancslott.

Mihályt elfogta a kétség. A tervezés, a munka, a veríték az ő világa, de most óhatatlanul ki kell lépnie egy másikba, az adom-veszembe; ahol egy az úr, a törvény: a pénz. Félt, mert tudta, ha ez a számára érthetetlen hatalom kudarcra csúfítja, akkor a holnap elmossa a jövőt, Évát, Csomó bácsit, a verejtékes földet, mindent mindennel együtt. S ő maga pedig nem tudja, milyen ösvényre lép.

Égő kezekkel rekeszelték, osztályozták a zsenge paradicsomot, paprikát. Némán dolgoztak, szót sem igen váltottak. Bizony éjfél is elmúlt, mire elkészültek.

A pirkadat már talpon találta őket.

- No, még hozom a zsákot, aztán indulhatunk is - mondta Csomó bácsi.

- Zsákot? - csodálkozott Mihály - az meg minek?

- Hát a pénzecskének kell az.

- De jó humora van, bátyám!

-Hát hogyne lenne, mikor ilyen szép napot élünk. Vince is ott lábatlankodott. Hátát a kocsi gumikerekéhez dörzsölgette. De hát a kutya sem törődött szegénnyel! A doktor sem, aki egyébként meglehetősen rosszallóan szemlélte ezt a pirkadatos, hajnal előtti zajos sertepertélést.

- No, doktorka, hoppla-hopsz, ide mellém - kiáltotta Csomó bácsi az álmosan óckodó Zuhatagnak.

- Ejnye, bátyám, csak nem akarja a doktort is kihozni a piacra? - kérdezte Mihály, miközben szeme Zuhatag-szerűen gurgulázott.

- Éppen hogy akarom.

- Aztán már minek? Hátramozdítónak?

- De hiszen nem annak, cégérnek, meg kasszásnak.

- Ha nekem most azt mondja, bátyám, hogy megtanította a doktort számolni, menten kiugróm a bőrömből.

- Sose ugorjék! Jó lesz az még máskorra is. Bízza csak ide a dolgot. A vén Csomó tudja ám, mitől döglik a légy. Vagy nem? - önérzeteskedett.

Mihály feladta a harcot. Begyújtotta a motort.

Zuhatag szép kényelmesen bekvártélyozta magát a kocsiba. - „Megjárja" - gondolta. Rendkívüli felsőbbrendűséggel dugta ki fejét az ablakon. - Na mi van, öcsi? - kérdezte abszolúte lekicsinylően.

Vince majd szétfreccsen az irigységtől. - Cégér, cégér, -, kapkodta a levegőt -, cégér leszel!

- Nagy dolog a cégérség, setétpofájú, az bizony nagy dolog - válaszolta Zuhatag kissé mórikálva magát.

- Az ám - felelte álnokul Vince -, csak ne lógna éppen szögre akasztva egy darabka madzagon az ajtó felett. Ha-há! - ha-há .

A kocsi meglódult és lassan kigördült az udvarról. A doktor

savanyú pofát vágva, adós maradt a válasszal. Ez a setétpofájú mindig beleköp a levesébe, méghozzá pont a közepébe.

A hegyek-völgyek szélesvásznú filmként peregtek mellettük, aztán összezsugorodva tűntek el a visszapillantó tükörben. Fél óra múltán sokszemű szörnyetegként bukkant elő a város. Megérkeztek ... Innen-onnan már szállingóztak a pécsi kispiacra.

Csomó generális - mert ugye a paprika-paradicsom parancsnok másodpercek alatt teljhatalmú vezénylő tábornokká vedlett át - kezébe vette a dolgok kiegyenesítését. De hiszen jól látta, Mihály erősen elbizonytalanodott. Hiába no, a kereskedésnek megvan a fortélya. Ember kell ahhoz is, nem is akármilyen, csak más járású ésszel.

Egyszóval Mihály adjutánssá degradálódott. Csomó bácsi pedig peckeskedett, persze módjával, hogy meg ne karcolja érzékenységét.

- Maga csak a görög paradicsomra ügyeljék! Doktor, ha mondom tűz ... ejnye, no már miket beszélek, ha mondom: pénz vissza, akkor ...

Csomó bácsi a nagy generálisságban tán még azt is elvárta volna Zuhatagtól, hogy válaszoljon, vagy legalábbis főhajtással vegye tudomásul a parancsot.

A portéka mögött kialakult a háborús hadrend. Legelöl Mihály a göröggel. Még arcszíne is ráhibádzott, mert amolyan narancsosan sápadt volt. Középen Csomó bácsi az izgalomtól, meg a tisztességtől veresen. A sort a doktor, a kasszás zárta két kosárral, egy nagyobbacskával, no, meg egy kisebbel, az utóbbi jócskán megtöltve kétforintosokkal.

- Körülnéztem. Nyolc forint tíz dekáért nem sok, nem kevés. Mert az olcsó portéka mindig gyanús, a drága meg drága - ügyeskedett Csomó bácsi és máris rákezdte.

- No, kisasszonykám, válogasson csak, ha talál lottyadtat; ingyért adom az egészet!

- Nem vagyok már kisasszony, asszonynak sem fiatal.

- Ki hinné? - hüledezett az öreg. - Serdülő lánynak nézném kiskegyedet. Hát a görögből nem adhatnék még tízdekányit, igen finom fajta.

- Abból köszönöm, nem kérek - rázta fejét mosolyogva a fiatalasszony. - A paradicsom legyen piros. De meg kell adni, szép szava van az emberhez. Legközelebb is ide jövök vásárolni.

- No, akkor engedje meg kiskegyed, hogy két szemet a görögből rátegyek, no persze ingyért, meglátja ...

Mihály adjutánsból lassan statisztává silányult. Inkább csak az események szemlélője lett. Csomó bácsit figyelte a nagy forgatag közepén. Mestere volt az öreg a kereskedésnek. Mindenki számára akadt egy-egy kedves szava, de mégsem bizalmaskodott. Jól fogalmazta a fiatalasszony: „szép szava volt az emberhez".

- Kassza, pénz vissza! - vezényelt a hadseregtábornok.

Zuhatag megvárta; míg az első kosárba belepottyant a tízforintos, aztán a másikat, a kétforintos kosarat felemelte és hagyta, hogy kivegyenek egy pénzdarabot, természetesen csakis egyet.

- Aztán mi lenne, ha kétszer két forintot vennék vissza? - kíváncsiskodott az egyik vevő.

- Meglátja azon nyomban - ragyogott fel Csomó bácsi arca. Már várta ezt a kérdést, no, meg a produkciót is kifundálta.

- Aztán ha megkap, jól nézek ki, hiszen akkora, mint egy borjú.

- Nem bánt az senkit, jámbor állat. No, csak fogjon hozzá!

- Nem bánom - mondta a férfi és óvatosan tenyerébe vett

kétszer két forintot. A produkcióra már csinos tömeg csoportosult össze kíváncsian várva a fejleményeket.

A doktor a fizetési kötelezettség ilyenfajta rendellenességére nyomban reagált. Egyet morrintva kimászott a pult alól és se szó, se beszéd, megfogta az idegen kabátja szélét, miközben szemét Csomó bácsi felé forgatta.

Volt nevetés, taps. A fránya doktor rögtön tudta, hogy ő a sláger, olyan öntelten ült vissza a kosár-kassza mögé, hogy rossz volt nézni.

Fogyott is a paradicsom, meg a paprika. A cégér hihetetlenül meggyorsította az eladást. Két jóllöltözött férfi - idegenek lehettek, csak az egyikük törte a magyart - ötször is vásárolt. Még Csomó bácsi is megsokallta.

- Lecsónak bizony még nagyon drága - mondta. Tíz órára az utolsó darabig túladtak a portékán. Csak a görögből maradt valamicske. Hiába, az új, ha jobb is, nem olyan kapós.

- Hát, bátyám, köszönöm - szólt Mihály, miközben az üres ládákat rakták vissza a kocsiba. - Maga nélkül bizonyára megbuktam volna. Nem értek a kereskedelemhez, hiába.

- De hiszen nem bukott volna meg. Csak most úgy gondolja. Belejön az ember mindenbe, ha a szükség úgy sodorja.

Éppen indulni akartak, mikor honnan, honnan nem, az egyik lecsós idegen bukkant elő és Mihályhoz lépett.

- Buon giorno, signore, elnézni, nekem nehéz magyar beszéd. Én a kutyát megvenni, sok pénz. Fizetek most. Ötezer forint.

Mihály meglepve nézett az olaszra.

- A doktor nem eladó, uram!

- Ha az lenni doktor, professzore, akkor adni tízezer érte!

- Nem, nem uram - rázta a fejét Mihály. - Nincs annyi pénz a világon. Zuhatag nem eladó, Zuhatag barát.

- A professzore barátnak lenni. Az más. Elnéz zavargást. Buon giorno, signore - hajolt meg udvariasan.

- Van esze ennek a taljánnak, a doktort akarja, doktorkát! - zsémbelt Csomó bácsi felháborodva.

- Bátyám, nem veszünk magának valamit, ha már itt vagyunk Pécsett? Elkelne új gúnya, meg cipő is.

- Ugyancsak nem. De ha már vásárlásról esik a szó, a doktorkának kijárna egy zacskó dianás.

A dianás szóra Zuhatag rendkívül mozgékony lett. Hol Mihályra, hol Csomó bácsira nézett várakozóan. Az öreg megpaskolta a nyakát.

- Megkapod, hékás, bizony megkapod, erősen megszolgáltál érte.

A motor zümmögött, a hazafelé út egyre fogyott.

- Szép nap volt ez a mai. Érdemes volt rá egy életet várni - folytatta Csomó bácsi. Később nótára gyújtottak, így rakosgatták egymásra a kilométereket.

Észre sem vették, hogy is vehették volna, hogy egy hatalmas Ford messziről követi őket.

32

Az „elöl vegyeskereskedés, hátul kocsma" üresen tátongott a dél felé bandukoló időben. Csak néhány légy társalgott egymással, no meg Kurta András iszogatta az ilyentájt szükséges sörét, hogy ne csikorogjanak a traktorok.

A Ford olyan zajtalanul állt be az ivó elé, hogy a szunyókáló italboltvezető első riadtában a csupa ablak szuperkocsit repülő csészealjnak vélte, s a befelé igyekvő idegeneket pedig valamely társbolygó éppen idelátogató égi küldötteinek.

- Valami harapni, meg sör inni - rendelkezett a magyar beszédet épp hogy csak törögető idegen, s letelepedtek egy

asztalhoz.

A kocsmáros felébredt. Gyors mozdulattal a pult alá vágta a helybeliek számára fenntartott piszkos-szürke pohártörlőt és egy habfehéret kirántva széles mosollyal közeledett a vendégek felé.

- Forgasd ki a kocsmárost, Marcello! Hol laknak? Kell valaki szövetséges is. Érted - mondta előrehajolva a másik, egy negyvenöt körüli férfi, akin látszott, hogy úszik, evezik, tornászik, egyszóval minden sportot űz, hogy ragyogó fogaihoz minél tovább megtartsa izomkészletét.

- Inkább próbálkozz még egy ajánlattal. Duplázzuk meg az összeget, Leonardo.

- Marcellino, Marcellino, te tökéletesen hülye vagy! - sziszegte a másik. Nem bejártuk fél Európát? Véletlenül ráakadtunk egy királyi farkasra és te ... Mit gondolsz, mit érhetnénk egy újabb ajánlattal? Felhívjuk magunkra a figyelmet. Ezzel mindent elrontanánk, az egyetlen lehetőséget is! Akármilyen nehezedre esik, ide tett kell. Tett és cselekvés!

- Oké, Leonardo - válaszolta az idősebb megadóan. Arcára ugyan az iménti gunyorosság rálobbantotta a lázadást, de nyomban lefolyt róla. Marcello Vandetti a legyőzöttek osztályába tartozott. Szeme kék volt és szomorú. Tekintetében régen megbicsaklott az élet, s ez a törés az évek folyamán felaprította akaratát.

- Friss fasírttal, pilzenivel szolgálhatok az uraknak - csapkodta a hivalkodó pohártörlővel a tegnapi morzsákat az italboltos.

- Vidék lenni csoda! Gyönyörködni - kezdte a megrendelt beszélgetést Vandetti.

A boltvezető természetesen kapott a szón, hogy hegyibe vághasson délelőtti unalmának.

- Csodálatos táj! Micsoda levegő! S lehet itt pihenni is. Mennyi érdekesség! - lelkendezett.

- Érdekesség? - pillantott fel Vandetti.

-Az ám - lódította felfelé a hangsúlyt a kocsmáros. S mivel ezen a környéken széles e határban semmi néven nevezhető érdekesség nem akadt, sebtében vagdosta gondolatait memóriájának falához, hogy hazugságban ne maradjon. - Az ám kérem, itt van például ... ez az Alföldi Mihály, kész regény. Meg a csoda kutyája. Ilyet még nem látott. Bevásárol kérem, de válogatósan ám. Még a pénzt is megszámolja - szegezte egyre szélesebbre a mentődeszkát.

Ebben a szempillantásban Kurta András kirúgta maga alól a széket.

- Tudom, hova lyukadsz ki, Dezső, az isten verjen meg! Itt a pénzed, fogd! Egyszer meglásd, kitekerem a nyakadat.

- De Andriskám ... külföldiek - mentegetődzött italbolt vezetője.

- Az úr haragudni rájuk? - vágott közbe Marcello Vandetti.

- Úgy ám - helyeselt a kocsmáros.

- Érteni, - válaszolta Marcello és sebesen fordított a történteket.

Leonardo Pirese szeme csak egyetlenegyet villant és máris kész volt a parancsszerű utasítással: kocsmárossal beszélgetés snitt, dühöngőt asztalhoz invitálni idegenvezetőnek. Pénz nem számít!

- Az urat meghívni egy italra, amit akarja ő. Aztán megmutatja a vidéket. Mi fizetni pénzt. Filmesek vagyunk.

- Hallod, András, az urak filmesek, aztán meghívnak egy pohár italra, még kereshetsz is - szólt a boltvezető, mert rendkívül örült a tetszetős megoldásnak. - Ne kéresd már magad, Andris, no!

Kurta András elbizonytalanodva álldogált az ajtónál. Tekintete amolyan pislogó vízilóra emlékeztetett. Persze eltelt egy kis idő, míg az ajánlat megtette a maga rögös útját a megértéshez.

- No, nem bánom - nyögte letelepedve az asztalhoz.

Beszélgettek, aztán kocsiba szálltak. Leonardo Pirese megnyomott egy gombot és a kondicionált levegő zümmögve áramlott befelé. Kurta András megilletődve süppedt a hátsó ülésre, miközben kezét-lábát kívánta valahogy rendszerezni - kevés sikerrel - az alkalomnak és a luxuskocsi előkelő atmoszférájának megfelelően.

- Te csak fordíts, a szervezés az én dolgom - jelentette ki Pirese.

Marcello bólintott és hátradőlt. - Akarja, az úr keresni ötezer forintokat? - kérdezte azonnal a lényegre törve.

- Hogy az istenbe ne akarnék - szakadt fel Kurta Andrásból az első elfogulatlan mondat.

- Akkor lenni sok egyetértések velünk. Akkor ma éjszaka - hajolt előre - elvezetni csoda kutya háza, segíteni megszerezni. Érteni?

- Érteni! - vette át az idegen akcentusát Kurta András, miután villámként hatolt tudatába a felismerés: „hiszen ezek megfizetik a saját bosszúmat!" - Itt a kezem, nem disznóláb! Áll az alku! - kiáltotta harsányan.

Pirese fanyalogva fogadta a felé markolászó tenyeret. Az aljasság nem szívesen parolázik önmagával.

- Tizenegy harminckor találkozni itt. És hallgatni, mint a temető!

- Majd marha leszek beszélni!

- Marha, az nem lenni jó - szólt ki a felzümmögő motor hangján keresztül Vandetti.

Aznap este Mihályék korán lefeküdtek. Nem is csoda hiszen a tegnap éjszakát jóformán átdolgozták. A piac és az ezzel járó izgalmak erősen kifárasztották mindkettőjüket. Csak úgy düledeztek jobbra-balra az álmosságtól. De azért még egyszer átszámolták a pénzt, összebólogatva megállapították: egyenesedik már a dolog. Agyba-főbe dicsérték Zuhatag nagy eszét, miközben szórták elé a finom dianást.

A doktor meg virult, haj-jaj, de hogy! Olyan büszkén járt fel-alá, mint egy vérbeli szabadkasszás gebines.

Talán még kilenc óra se múlt, mikor az Alföldi portára mély csend borult. Azaz borult volna, de Csomó bátyó úgy elkezdte cifrázni a mélyalvók himnuszát, hogy bizony a tücsökzenészek vonót, nótát felejtve hanyatt-homlok menekültek.

A doktor szokása szerint körbejárta a házat. Jolánhoz is bekukkantott, örömest szót váltott volna vele, de az húzta a lóbőrt. A tornác felé ügetett, mikor észrevette Mohut, amint éppen a diószállítmányok egyikével ereszkedett lefelé.

- Mohu, Mohu - kiáltotta. - Képzeld, a setétpofájú Vince igen megharagított. Ugyan vágd már kupán egy diócskával légy szíves - kérlelte körbenyalva szájaszélét.

- Hi-hi, az jó! Hi-hi - válaszolta Mohu és nyomban cselekedett.

- Csak arra ügyelj, hogy nagy és kemény diócska legyen ám - adta az ötletet a doktor.

Vince mit sem sejtve nyújtózkodott a tornácon. Éppen a korlátot csipkézte körmeivel, mikor derült égből villámcsapásként puffant fején a sikeres légitámadás.

- Hi-hi-hi - rázkódott a nevetéstől Mohu. Még tapsikolt is az örömtől.

Lassan elcsendesedett a ház. Zuhatag elégedetten heveredett

végig Csomó bácsi ablaka előtt. Elszunyókált. Nemsokára ez a szunyókálás hangorkánná fajult, így már ketten fűrészelték az éjszakát: hirr-hurr, hirr-kuty-kuty-hurr.

Éjfél múlhatott, mikor Zuhatag ösztönszerűen ébredt. Először maga sem foghatta fel a riadás miértjét, de néhány pillanat elég volt a megértéshez: egyre erősbödő idegen szagot kevert orra alá az éjszakai szellő. Beleszippantott a levegőbe, egyik a sokféle közül ismerősnek tűnt. Átcikázott benne a felismerés: Mihályt veszély fenyegeti! Nem félt, de érezte, hogy segítségre van szüksége. A nyitott ajtón besurrant Csomó bácsihoz, s hideg orrával megbökdöste.

- No, a görögből is tessék, kisasszonykám - reagált az öreg az ébresztésre, aztán másik oldalára fordulva hirr-hurr, tovább húzta.

A doktor nem próbálkozhatott még egyszer. Tudta, nincs már idő. Egyedül kell felvennie a harcot. Árnyékként megkerülte a házat és a kapuval szemben földre lapult.

Nem sokáig várt. A kerítésen túl megjelent az első lopakodó árnyék. Az ismerős!

Nem tétovázott. Elrúgta magát és kilőtt nyílként csapott le. Kurta András mint a tömött zsák zuhant a földre, miközben Zuhatag hatalmas fogsora csattanva mélyedt a vállába. Jajszóra, segélykérésre sem maradt ideje.

Ezután az események gyorsan peregtek. Piresét ugyan meglepte a váratlan támadás, de már nem egy reménytelen helyzetből vágta ki magát lélekjelenlétével. Azt tudta, hogy puszta kézzel aligha van esélye. Most sem késlekedett. Mikor Zuhatag szeme zöldre váltott, fegyvert rántott és gondolkodás nélkül lőtt. A hangtompítós fegyver kattant ...

Zuhatag éppen elrugaszkodott, hogy Piresére vesse magát, mikor észtvesztő fájdalom hasított agyába. Minden erejét

összeszedte, de hiába, végtagjai nem engedelmeskedtek. Eszméletlenül zuhant a földre. A kábító lövedék megtette hatását.

- A vállam! A szentségit ennek a rohadt dögnek! Elintézett! - tápászkodott fel Kurta András.

Pirese legyintett.

- Mondd meg neki, Marcello, fogja be a pofáját, ezerrel többet kap!

Vandetti Zuhatag fölé hajolt.

- Szegény, szegény professzore!

- Vén ripacs! - csattant élesen Pirese hangja. - Érzelgésre nincs időnk. Tizenkét óra múlva kialussza magát. Jövő héten kezdhetjük az idomítást. Gyerünk, gyerünk! Minél előbb túl vagyunk a határon, annál jobb!

A professzorét óvatosan a hátsó ülésre fektették. Pirese késlekedés nélkül Kurta markába csapta a júdáspénzt. Aztán meglódult a kocsi és egyre nagyobb gyorsasággal suhant bele az éjszakába.

Zuhatag aludt. Nem tudhatta, hogy a dianás szeretet, Mihály, Csomó bácsi, Mohu, setétpofájú Vince százkilométeres sebességgel emlékké válik ...

33

Öt óra volt. Jócskán reggel, legalábbis Csomó bácsinak. „Ejnye, de hosszút aludtam" - mondta az órára pislogva. Kiballagott az udvarra. Furcsa érzés támadt benne, mintha a hajnal csendesebb lenne. Maga sem tudta miért, de akárhogy forgatta is, így volt. - „No, de hol a doktorka?" - kérdezte. - „Ilyenkor már itt sürgeti a früstököt. Bizonyára Jolánnál sáfárkodik" - és ballagott az istállóba. Hiába, a doktort nem lelte. - „No, akkor megint Vincével egyezkedik." - Elindult a

pince felé.

Ez az útja is meddőnek bizonyult. Nagyon rosszat sejtett, olyannyira, hogy belerémült. - „Álmodtam volna, vagy tényleg költögetett?"

Az öreg most már ugyancsak szaporázta lépteit. - „Tán elment bevásárolni magától? Bár ilyet még sohasem tett, de az ánglius eszétől kitelik."

A konyhába érve pillantása a kosarakra esett. A helyükön lógtak. Kicsapott rajta a hideg veríték.

- Mi az, bátyám, kialudta a tegnapi örömét? - kérdezte Mihály vidáman borotválkozás közben.

- Amondó vagyok, bajnak aludtam át az éjszakát, nem örömnek. Eltűnt a doktorka! Még költögetett is az éjszaka, ha nem álmodtam.

- Költögette magát? Akkor nagy baj lehetett, bátyám.

- Lehetni lehetett. Én meg ráalydtam a bajra.

- Ennek fele sem tréfa - kiáltotta Mihály, s úgy ahogy volt, szappanos arccal kirohant a házból, Csomó bácsi meg utána.

Tűvé tették az egész környéket, bekukkantottak még a fóliasátrak alá is. Hívogatták, szólongatták: „doktor, doktorkám!" - Mindhiába, Zuhatagnak nyoma veszett.

Tanácstalanul álldogáltak. Néztek egymásra, meg nem is.

- Kimondom én, ne kerülgessük az igazságot, olyan ez a ház, mintha kiszippantották volna belőle a lelket. Hej az én vétkem, meg az öregségé. Nem bírtam le a fáradtságot - horgasztotta mélyre fejét Csomó bácsi. Elcsuklott a hangja.

- Ne itassa már az egereket, bátyám - szólalt meg Mihály bizonytalanul.

- De hiszen itatom, itatja őket maga is. Csak én nem erőlködöm! - Elővette tarka kockás zsebkendőjét és éppen beletrombitált, mikor Mihály felkiáltott.

- Oda nézzen, bátyám! Vér!

- Ez bizony az!

- Kérdés, kié? - vizsgálta a füvet Mihály. - Csak annyit mondok, ha valaki kezet emelt a doktorra, azt ugyancsak rossz napon szülte az anyja.

- Azt bizony rossz napon - fogadkozott Csomó bácsi is. - De én nem a doktorka vérének nézném, mert itt van egy darabka ruhacafat. Voltak itt többen is, látja mennyire letaposott a fű? Egy szent bizonyos - keverte már saját szavait is az öreg -, nem tisztességes dolog esett!

- Gyerünk a faluba! - mondta határozottan Mihály.

- Éppen erre gondoltam én is. Csak törölje le előbb a szappanos habot, mert igen cifrán néz ki ezzel az orcával.

Mihály már a kapuban várakozott, mikor az öreg puskával a kezében megjelent a konyha ajtajában.

- Hát ez meg minek, bátyám?

- Kell ez! A gyilkoláshoz, ha éppen úgy esik - válaszolta Csomó bácsi marokra fogva a fegyvert. Tán hosszú életében most először komolyan is gondolta.

Elindultak kettecskén vadnyugati léptekkel a falu felé. Először a postára mentek, mert Csomó bácsi véleménye szerint a posta mindent hall. Ebben nem is védett.

- Á, Misike! - lelkendezett Manci - miket beszélnek, nahát és ... - kezdte volna a szavak locsolgatását, de Mihály éles tekintete megfagyasztotta benne a szót.

- Kisasszonykám - vágott közbe Csomó bácsi - nem hallott valamit ezen a kagylón?

- Miért? - rebbent postás Manci - mit kellett volna hallanom, amit nem hallottam? - A csalódottságtól megállt kezében a bélyegeket kupánveregető stempli.

- Hát azt ugyan nem tudom, éppen ezért kérdezem jelentette

ki nagy súllyal az öreg.

Postás Manci szomorúan megrázta a fejét.

- Hát aztán emberek, nem láttak-é tegnap valamit? - fordult Csomó bácsi a jövő-menő, itt-ott csoportosuló beszélgetőkhöz.

- Hát ha tudnánk, mire gondol, meg is mondanánk válaszolta az egyik. - Ha csak nem arra a nagy marha szélehossza egy amerikai autóra, amelyik ott ácsorgott délfelé a kocsma előtt.

- Jöjjön, bátyám hamar - mondta Mihály és akkorát rántott az öreg kabátja ujján, hogy szinte kipenderült ajtón.

- Mi a fene, mi van meg?

- Emlékszik, tegnap a doktort ... érti, megakarták venni - kapkodta összefüggéstelenül a szavakat.

- Hogy ezzel nem számoltunk korábban! - csapott fejére Csomó bácsi. - Gyerünk a kocsmába! Úgyszólván futva tették meg a kilométernyi utat. Szinte berobbantak az étteremnek becézett helyiségbe.

- Dezső - rivallt az öreg, először szólítva keresztnevén a kocsmárost, akit ez ugyancsak meglepett. S mivel évtizedes gyakorlata folytán jól ismerte a hangok színét, tekintetek árnyalatát, tudta, hogy oka van az ijedelemre. Hogy miért, az persze nem volt egészen világos. De hát egy valamirevaló italboltos hivatalból rezeg, mert rezegnivalója mindig akad. - No, Dezső, jártak-e itt digófélék tegnap?

- Hát jártak volna? - kérdezte a kocsmáros és olyan sebesen kezdte pergetni a törlőruhában a poharakat, hogy úgy kifényesedtek, mint soha azelőtt.

- Puskát is hoztam, Dezső, s a ravaszt is meghúzom, ha úgy adódik!

Az italboltvezető felpillantott. Most vette észre Csomó

bácsi kezében a fegyvert. Megdöbbent, s ezt a döbbenetet a fenyegető tekintetek a hideg verítékig fokozták. Nem vállal cinkosságot - nyomban elhatározta. Mikor azt sem tudja, miért és miben.

- Ejnye, no, emlékszem már, jártak itt amolyan digófélék. Még fizetni is csaknem elfelejtettek, úgy szaladtam utánuk. Ismerheti, Csomó úr a digókat, nem szeretnek azok fizetni, fogtam magam ... - váltotta az iménti szűkszavúságot az erővonalak hatására bőbeszédű bizalmaskodássá.

- Aztán beszéltek-é az itteniek közül valakivel? - vágott közbe vaktában Csomó bácsi.

A boltos kezében megállt a pohártörlő. Ezt a kérdést igen szerette volna elkerülni. De hát ha nem, nem.

- Hát - válaszolta kényszeredetten -, Kurta Andrással.

Mindent megértettek.

- Azt hiszem, bátyám, rövidesen meglátjuk a doktor foga helyét - szólt Mihály csendesen.

Így is történt. Hamar ráleltek Kurta Andrásra. Valami ágyfélén feküdt és ijedten dörzsölgette kifelé az alkoholos álmot szeméből. Szó ami szó, Csomó bácsi nem éppen kíméletesen költögette.

- No, András no, semmi ember vagy te, tudod ezt magad is. Beszélj, míg beszélhetsz, ne akard már, hogy feneked alatt ravatallá legyen ez az ágy.

A gépállomás vezetője amolyan gyáva ember volt, akit meg kell egy kicsit szorongatni és azonnal kibuggyan belőle az igaz szó. El is mondott szaporán mindent. Amikor pedig megakadt benne az igazság, Csomó bácsi kicsiklandozta belőle a folytatást.

- No, András, ha már ilyen szépen feladtad magad itt a penna, a papiros. Add föl magad a rendőrségnek is!

Kurta András kezében megállt a toll. Képe szétlapult, int a keletlen kenyér. Könyörgőre fogta volna a dolgot, de az öreg megelőzte.

- Egyszer volt bocsánat, András, aztán az is minek. Írjad csak hamar, mert sürget az idő!

Alig telt bele egy fél óra, Pécs felé száguldtak. **A** kilométertáblák süvítve kezeltek egymással.

- Megértem én magukat - mondta a rokonszenves fiatal hadnagy a kapitányságon -, van nekem is farkaskutya cimborám. Nem adnám oda semennyiért. Hanem az adatok! Két olasz, egy bizonytalan típusú Ford. Ez kevés! Egy kutya miatt pedig aligha fordulhatunk a jugoszláv és az olasz hatóságokhoz. Megérthetik. Itt van előttem a határátkelőhelyek jelentése. Nyolc ilyen típusú kocsi hagyta el ma hajnalban az országot. Remény persze van, mert a megfigyelést folytatjuk. De nem akarom áltatni magukat. Kevés, igen kevés az adat.

Csomó bácsi és Mihály jó darabig nézegették a kapitányság épületét. Hátha utánuk szólnak. Aztán mégis elindultak hazafelé.

Némán szelték az utat. Igaz, mire is a szó, ha a reménynek határt szab a lehetőség, mégpedig: országhatárt.

34

- Még mindig semmi? - ordította torkaszakadtából Pirese. - Átkozott dög! - Dühében a szoba sarka vágta kesztyűjét. - Érdemes volt Rómából ide jönnöm.

- Az ablakhoz lépett s kinézett. A táj hátborzongatóan szép volt. Amerre a szem ellátott, mindenfelé erdő, erdő és erdő, hallgatagon és zárkózottan. A látóhatárt hatalmas hegyek

csipkézték komorra. Nem messze a tábortól egy tó vize csillant szerényen, mert a fojtogató rengetegtől igen ritkán kapott engedélyt a csillogásra. A hegyoldalban kunyhót ácsoltak, terepjárók rakodtak, emberek rohantak ide-oda lázas sietséggel.

Elfordult az ablaktól.

- Úgy látom, rosszul állnak itt a dolgok, Marcello. Holnap telefonálsz Belgrádba Miticsnek, méltóztasson idefáradni és hozzon magával legalább még tíz embert és legalább három terepjárót. Próbáld megértetni vele hogy ez egy koprodukció, nem pedig műkedvelő színjátszók fesztiválja.

Leonardo Pirese elgondolkozva süppedt a támlás bőrfotelbe, azon kényelmes alkotmányok egyikébe, melyet kizárólag a főrendező, a producer és néha főszereplő kedvéért vonszoltak fel a hegygerincre. Hátradőlt és halkan beszélni kezdett. Nem Vandettinek, hanem önmagának.

- A New York-i megbeszélést a kiadóval olcsó megúsztam. Százezer dollár nem pénz! Tagadhatatlan, a forgatókönyv némileg emlékeztet Jack Londonra. Megállapodtunk! Nem akasztanak plágiumpert a nyakamba. Százezret megér! Rómában a stúdiófelvételek már folynak. Ivó és Giulietta csodálatos az első képsorban. A közönség beledöglik a szívfájdalomba. Minden, minden oké. Csak itt ... - Arca hirtelen bíborvörösre váltott és ordítani kezdett. - Marcello! Én annak idején kihúztalak a ... az öngyilkosságból! Igaz?

Vandetti csendesen bólintott. Szemében tán most először valamiféle elszántság lobbant.

- Nem is győzöd eleget hangsúlyozni, Leonardo. Pirese egy másodpercre felhagyott az üvöltéssel, de csakis egy másodpercre. Legyintett és tovább folytatta.

- Nyomorult ellenvetésekre nem érdemes az időt fecsérelni.

Négy hete vagy itt! Mit csinálsz? Azt a vacak kalibát a hegyoldalon? Ébredj már a szunyókálásból, Marcello! A sajtónak beharangoztam, hogy ez a jugoszláv-olasz film olyan siker lesz, de olyan siker, hogy az összes kópiát rongyosra pergetik. Csak éppen egy aprócska szépséghiba van a dologban! A mi Rin-Tin-Tinünk egyszerűen nem hajlandó engedelmeskedni! Hívd ide Nicolinit, hívd ide!

- Hallom signor Vandettitől, hogy az eddigi eredmény zéró - csapott le a belépőre késedelem nélkül Leonardo.

- Nézze, signore, tűnődtem a dolgon ...

Pirese kissé hátradőlt a fotelben, majd hirtelen előrelendült.

- Azért hozattam ide Olaszország legjobb állatszakértőjét Palermóból Macedónia kellős közepébe, hogy tűnődjön? Bravó, signor Nicolini, bravó! - és akkorát csapott az íróasztalra, hogy a tollak mint zavarodott békák ugráltak a földre.

Nicolini nyelt egyet. Piresének félelmetes híre volt a filmszakmában. Ragyogó rendező, ragyogó üzletember egy személyben. Minden szál az ő kezében futott össze s vezérelve futott tovább. De legnagyobb erénye, egyben sikerének kulcsa mégsem ez volt, hanem a válogatás. Kizárólag tehetséges emberekkel dolgozott és ezeket szemvillanás alatt választotta ki. Piresével együttműködni fogalom volt. Az illetőt jegyezték. Akit pedig szélnek eresztett, annak bizony gyorsan rossz híre lett a szakmai berkekben. Erre gondolt Nicolini is, miközben még egyet nyelt.

- Signore kérem, próbáljon végighallgatni!

Leonardo nem válaszolt, csak beleegyezése jeléül bólintott.

- A professzore, mivel Vandetti úr így nevezi - kezdte az állatszakértő - rendkívüli, megoldhatatlan feladat elé állított. Először, mint bizonyára tudja, nem fogadott el semmiféle

ennivalót. Már attól tartottam, elpusztul, mikor végre nagy nehezen rávettem az evésre. Akkor azt hittem, ez a siker. Legalábbis az első lépés a siker felé. Utóbb beláttam, hogy tévedtem. Ezt az állatot aligha lehet bármiben is befolyásolni. Különleges karakter, hogy miért, arra tegnap kaptam választ. Éppen megfigyelés alatt tartottam, mikor váratlanul felugrott és amit eddig sohasem tett, elkezdte nyolcas alakban róni a ketrecet. Uram - jelentette ki Nicolini -, a professzore nem kutya, hanem farkas! Illetve minden bizonnyal félvér!

- Csodálatos, bravissimó! Ez kell, egy félvér! - pattant fel Pirese. - Micsoda lehetőség!

- Sajnálom, signore, ki kell ábrándítanom. A lehetőség úgyszólván a nullával azonos!

- Micsoda? - hördült Leonardo.

- Uram - vágott közbe Nicolini -, nyilván látott már cirkuszban idomított tigrist, oroszlánt, medvét, elefántot. De kérdezem: látott valaha idomított farkast? Nem. Miért? Egyszerű: a farkast nem lehet betörni, mert karakter. Ezt a hihetetlenül intelligens félvért még kevésbé! Az kérem szinte köztudott, hogy a farkaskutya sohasem válik az ember rabszolgájává. Elfogadja a gazdáját falkavezérnek, társnak, istennek. Rajongásból engedelmeskedik. Signore, ennek tudatában hogyan várhatunk engedelmességet a professzorétól?

Pirese elgondolkozva méregette az állatszakértőt, mielőtt megszólalt.

- Köszönöm, signor Nicolini, meg kell hajolnom érvei előtt. Úgy látszik, elkalkuláltam magam. Előfordul!

- Azonban mégis van egy értelmes lehetőség - folytatta Nicolini.

- Mégpedig? - villant Leonardo.

- Ha már megvette, gondolom nem kevés pénzért ezt a gyönyörű példányt, szerződtesse le mellé korábbi gazdáját idomítónak. Ez az egyetlen ésszerű megoldás és biztosíthatná a sikert!

Az állatszakértő már régen elment, de Pirese még mindig zsebbe süllyesztett kézzel fel-alá mérte a barakkszobát. Vandetti arcára esett a tekintete.

- Te röhögsz, Marcello? Ki vagy rúgva! - kiáltotta és durr, bevágta maga mögött az ajtót.

Vandetti magára maradt. Fáradtan felállt. Végeredményben megvetette Leonardot és csodálta. Öregnek és megalázottnak érezte magát. „Rabszolga vagyok, semmi egyéb" - gondolta és kilépett a szobából.

Kinn a stáb vacsorához készülődött. A délután már épp hogy csak tartotta magát. A hegyekről zúduló levegő borzongatóan éles volt.

Marcello tétován megállt egy pillanatra, majd határozott léptekkel elindult.

Zuhatag megváltozott. Ábrázatáról eltűnt a korábbi tudálékos büszkeség, s a tréfás játékosságot nyugtalan komorság váltotta fel. Ma délután is csak rótta, rótta a ketrecet pihenés nélkül, majd leheveredett és várt. Minden neszre felfigyelt, időnként még a levegőbe is beleszippantott. Aztán tovább várt, állhatatosan, elszántan: Mihályra.

Marcello elhúzta a tolózárat és habozás nélkül belépett.

- Signore, signore, ez veszélyes!

Vandetti szótlanul visszaintett. Nicolini felhúzta a vállát, majd leengedte. De azért nem ment messzire, fél szemét a ketrecen tartotta.

Zuhatagot Vandetti váratlan jötte meglepte, különösen ilyenkor estefelé. Azt már megszokta, hogy forgolódnak

körülötte. Az utóbbi napokban egy hosszú láncon szabadon is engedték. De hogy valaki belépjen a ketrecbe, némán leüljön vele szemben, ez újdonságnak számított. Gyanakodva felkapta fejét s rögtön az ajtó felé nézett; nem maradt-e véletlenül nyitva. De mikor látta, hogy az egyetlen lehetőségre ismét rácsattan a zár, közömbösen lábára hajtotta fejét, úgy méregette Vandettit.

- Doktor, mi lenni? - szól csendesen. Hangjából kicsendült a szánalom.

Zuhatag hegyezte a fülét. A hang, a magyaros szó, az áradó szomorúság váratlan rokonszenvet keltett benne. S még egy: Vandetti szaga valamiképpen Csomó bácsira emlékeztette. Megremegett és a múltból előtolakodó képek belemarkoltak a szívébe.

- Szegény, szegény, doktor! Mi lenni? Baj lenni, ugye?

Zuhatag felállt, ösztöne a szeretetet és a megértő sajnálatot jelezte. Elindult Vandetti felé és hosszan belebámult arcába. Bizalmat érzett, megnyugtató bizalmat. Térdére csúsztatta barna buksiját és halkan nyüszíteni kezdett.

Vandetti meghatódott.

- Lenni professzore rabszolga, lenni Vandetti apó is, de ígérni szabadság, nagy-nagy szabadság - simogatta magához húzva rabszolgatársát.

35

Az Alföldi-portára gyász borult. Kevés földi halandó értené ennek miértjét. Egy kutya miatt nem állhat meg az élet. Tán nevetséges is lenne! Csakhogy Zuhatag nem volt ám csak kutya, hanem társ; mi több: Mihály első magányának részelő társa. Az élet persze nem állhat meg, járták a pécsi vásárt, amint azt a termőre fordult paradicsom, paprika kívánta. Már

a görög is jócskán fogyott, mert Csomó bácsi kiügyeskedte. Gyűlt a drága, verejtékes pénzecske. Mégis, akárhogy fordult a dolog, magányosabbak lettek. Hiányzott a doktor, napról napra egyre jobban, mint a húsételhez a falás kenyér. Úgy, pontosan úgy hiányzott.

Csomó bátyó egy este még a vándortarisznyát is nyakába akasztotta.

- Megkeresem én a doktort, nem olyan nagy ez a gonosz világ.

Mihály koptathatta a száját napestig, míg lebeszélte. Térképet vett elő és megmutatta. Mennyi határ, hányféle nép, beszéd, vízum, útlevél, valuta s mi egyéb kell egy gyalogos vándor számára. Addig-addig érvelt, míg az öreg végül belerémült a nagyvilágba és megadta magát a reménytelenségnek.

Persze Mihály mindent megpróbált. Újsághirdetést tett közzé: tízezer forintos jutalommal. Mindhiába! Egy nap aztán pecsétes levél érkezett. A rendőrhatóság is befejezte az ügyet, eredménytelennek nyilvánítva a nyomozást.

Az élet mindig az idővel szövetkezik a száguldásban. Futottak a napok becsülettel. Csomó bácsi és Mihály keményen dolgoztak, tán még keményebben, mint azelőtt. Epernek meg málnának készítettek helyet, mert hát igen jól fizető mind a kettő. Egyszóval már a következő évi aratást tervezték. Akadt munka bőven. Nagy dolog volt a földet termőre fogni, de verejtékes, kegyetlen munka megtartani. Sem Mihály, sem Csomó bácsi nem engedte, hogy valami is elsilányuljon.

Mihály esténként át-átjárt Kapcsosékhoz szíves beszédre. Virult is Juliska néni, mint az ablakban frissen hajló muskátli. Még férjeurát is rávette a tapintatoskodásra egy-egy

kupicával. Így hát megvolt az egyezség, no meg a béke is.

A faluban gyakran emlegették Kincses Mihályt. „Nézzék csak, emberek, mit csinált abból a semmirevaló földből. Ilyen ember kell nekünk. Esze, marka, meg még szíve is van. Segít az mindenkin, szólni sem igen kell neki" - bólogattak összefele.

Már a június is leperdült a kalendáriumról, mikor zavar mutatkozott a vízvezetékrendszerben. Akármilyen meleg volt, Csomó bácsi és Mihály felkerekedtek a barlangba „helyszínelni".

Szerencséjükre a hiba nem volt komoly, egy tömítőgyűrű cseréjével, némi olajozással gyorsan megcsinálták, így aztán kifele jövet leültek diskurálni a jó hűvösben.

- Hát, bátyám - kezdte Mihály -, nagy újságot mondok. Megnősülök. Úgy gondoltam, elsőnek magával tudatom. - Cipője orrával zavartan döfködte a földet.

- Aztán éppen velem - szívott nagyot a pipából az öreg. De látszott rajta, hogy igen jólesik ez a nagy megtiszteltetés.

- Hát kivel mással? Hiszen még apostolkodott is. Ne is tagadja. A betűvetés karácsony táján nem volt hiába - hunyorított egyet.

- Az már bizony szent igaz - szotyorgatta pipáját Csomó bácsi. - Kis híján még írni is megtanultam - tapogatta önkéntelenül bütykös ujját.

- Ez meg mi a csuda? - kiáltott fel meglepetésében Mihály, mert amint cipőjével a földet kotorgatta, zöld borítékos levelek tünedeztek elő szép sorjában. Egy, kettő ... három … - Ez meg egy Csomó Lajosos! Hát maga érti ezt, bátyám?

- Hát hogyne érteném. Egyszerű a dolog! Apostolkodott itt más is, nemcsak én!

Mihály agyában világosság gyúlt. Mindent megértett. Az

estéket, melyek nem válaszoltak, a pennáskodó Csomó bácsit, a karácsonyt.

- A doktor, a fránya doktor - mondta - csak kifogott rajtam, több esze van annak, mint ... – De nem fejezhette be, mert hangja nevetésbe fulladt. S nevettek, nevettek, csak úgy zengett-bongott a barlang. Aztán elcsendesedtek, mert váratlanul visszacseppent a valóság ...

Még aznap, alig hogy hazaértek, Mihály kihozta a szerelőszínből a hosszú létrát és a ház oromzatához támasztotta. Festéket kevert, s szép, pontos betűkkel felrajzolta: ZUHATAG.

- Tudja, bátyám - mondta, miközben fél karjával átölelte az öreg Csomó bácsit -, legyen már neve is a háznak, úgysem volt eddig.

36

Pirese eszeveszett száguldásba kezdett, versenyt futott az idővel. Tárgyalt Londonban, Franciaországban, Madridban, mindenütt. Tárgyalt állatkertekkel, állatpszichológusokkal, egyetemekkel, szakértőkkel. Repült ide, rohant oda, mégis úgy tűnt, hogy most az egyszer legendás szerencséje cserbenhagyta. Túlzottan korán indította a gépezetet, s a mozgásba lendülő mechanizmus pénzt emésztett, méghozzá irtózatosan sok pénzt.

Természetesen más megoldás is felmerült benne, de elvetette. Nagy filmet akart, egy második Rin-Tin-Tinnel. Az egykori híres, filmes csodakutyát akarta feltámasztani. Egyébként is sajtónyilatkozatai alapján csak ez jöhetett számításba. A stúdiófelvételek már javában folytak Rómában, de még mindig a „nagy megoldást" kereste egyre borúsabb tekintettel.

- Mondd, Leonardo, mi lesz a professzoréval tulajdonképpen? - kérdezte Vandetti néhány héttel később.

- Hogyhogy mi lesz? - robbant Pirese, mert jobb szeretett nem hallani első számú kudarcáról. - Lepuffantjuk, Marcello, vagy tán arra gondoltál, mutassam be a sajtó képviselőinek, miközben egy-kettőt szétaprít közülük? Nem rossz ötlet. Megfontolandó. Csak egy kicsit kínos. - Már rohant is, mert délután egy újabb „lehetőség" tárgyalása volt Rómában. - Egyébként - fordult vissza az ajtóból - ha véletlenül túlságosan! elszunyókálnál, ne legyenek lelkiismeret-furdalásaid, Marcellinom, két nap múlva újra itt vagyok, majd tapintatosan felköltögetlek. Piszkosul éles ez a hegyi levegő. Érdemes lenne szanatóriumot nyitni. Vagy már nyitottam is?

Vandetti megkönnyebbülve vette tudomásul a terepjáró egyre távolodó hangját. Két teljes nap állt rendelkezésére. Nagy terveket szőtt. Sőt, főszerepre készülődött, valódi főszerepre. Újra játszani! Nem a „sokan mások" között a senkit, hanem ... S ehhez egyetlen szövetségesre volt szüksége: a professzoréra.

A terepjáró már beleveszett a szűk hegyi ösvény első kanyarulatába, hangját az irdatlan rengeteg könnyedén elnyelte.

Marcello határozott léptekkel elindult. Sietve végigszaladta a kijelölt munkahelyeket, meghatározta a díszlettervezőknek a szükséges tennivalókat. Nem telt bele két óra, már ott állt Zuhatag börtöne előtt.

- Hülye egy helyzet, doktor, ugye? Mindkettőnk vágya rács mögött van! Jönni kifele, doktor velem! - mondta magyarul és gyors mozdulattal szélesre tárta a ketrec ajtaját.

- Signore, signore! - kiáltotta az állatszakértő - ez veszélyes!

Úgy eltűnik a rengetegben, hogy nyomát sem leljük!

- Ez a játék már az én bőrömre megy. Köszönöm eddigi hallgatását, signor Nicolini. Bízza rám a dolgot! Jönni velem kifelé a doktor, velem! - ismételte a ketrec felé fordulva. S tudta, hogy néhány pillanaton belül eldől főszerepe.

Zuhatagot a szélesre tárt ajtó meglepte. Zavarodottan bámult hol Vandettire, hol a szélesre tárt szabadságra. Ez a Csomó bácsi szagú ember, aki minden idejét megosztotta vele ebben az idegen szavú világban, aki önkezével etette napok óta s akitől ezt a szomorú szeretetet kapta, bizalmat ébresztett benne. Válaszút elé került. Ösztöne a fák sűrűje felé vonzotta.

Izmai pattanásig feszültek, szinte szoborrá merevedett. Aztán félig nyitott szájából kiejtette piros nyelvét s megindult Vandetti után. Mozgása ismét amolyan doktorossá vált. Gondolatai mélyén valami azt súgta, hogy így és most tart igazán haza, a szabadság felé.

- Bravó, bravisszimó, signor Vandetti! - kiáltott szinte magánkívül Nicolini, s hogy örömének nyomatékot adjon, az első tárgyat, mely keze ügyébe akadt, magasan a levegőbe hajította. - Bravó, bravisszimó!

Marcello feszült várakozása hirtelen felengedett, s hogy olasz temperamentumának ő is valamelyest tanújelét adja, két tenyerébe fogta a professzor fejét és kupán csókolta.

- Te lenni nagy, okos farkas, ember … professore, doktore!

37

- Fantasztikus, sikerült a professzorral zöldágra vergődnöd! Fantasztikus! - Pirese arcára csodálkozás ült.

- Ez életem legnagyobb meglepetése! Bátran kijelentem, semmi sem biztos ezen a világon, még a hülyeség sem! Halljam a feltételeket, Marcello!

- Először is - válaszolta Vandetti tartózkodóan - bocsánatot kérsz! A mostani, a múltkori, a jövőbeni sértésekért!

Nincsen olyan optika, mely nyomon tudta volna követni Pirese arcán a változást, amint a hirtelen bosszankodás nyájas derűvé cikázott át.

- Marcellino, Marcellino, hogy te milyen gyerek vagy! Én bántottalak? Sértegettelek?! Hihetetlen. Nem hiszek a fülemnek! Hiszen ... - s az itt megkezdett mondatot hirtelen lenyelte. - Bocsánatot kérek. Sőt: ünnepélyesen kérek bocsánatot.

- Rendben van - bólintott Vandetti. - Másodszor: százezer dollár. Ötven természetesen előre.

Piresének szeme sem rebbent.

- Ez oké - mondta szinte egykedvűen.

- Harmadszor: az öreg farmert én játszom.

- Ez lehetetlen, Marcello! Már rég leszerződtem Luigival!

- Luigi örömmel mond le erről a szerepről, azt nagyon jól tudod. Heteken át gyúrtad, míg kötélnek állt. Kiegyezel vele, igazán nem lesz nehéz.

Pirese elgondolkozva fűrészelte keze fejével borotválatlan állát. A sistergő hang egyre erősbödő nyekergessél töltötte be a szobát. Aztán hirtelen megszűnt.

- Oké - mondta határozottan, de minden meggyőződés nélkül. - Nincs más választásom. Vedd át a szerepet.

Vandettiben fellobbant az öröm. Rég elképzelte ezt a napot, ezt az órát.

- Ha több feltételed nincs, akkor megegyeztünk.

Vandetti bólintott.

- De - folytatta Pirese - természetesen megállapodásunk első pontjában kikötöm, hogy a professzore idomítása a forgatókönyvnek megfelelően elsődleges szerződésbeli

kötelezettséged, az összes többi ennek csak függvénye. Remélem, ebben egyetértünk.

Marcello ismét bólintott.

- S mikor kezdhetjük a felvételeket?

- Számításom szerint egy hónap múlva.

- Ez kitűnő! Pontosan egyezik elképzeléseimmel - dőlt elégedetten hátra. - Tán szükségtelen megjegyeznem, Marcello, hogy egy esetleges kudarc milyen következményekkel jár. Hajjaj! Ne is gondoljunk erre! Akkor hát: sok sikert, signor Vandetti ... - fejezte be fenyegetéssel a hangjában.

Nehéz, fárasztó napok következtek. Vandettit a főszerep és Zuhatag idomítása kétszeresen nehéz feladat elé állította. Azonkívül magyarul is újra tanult. Közelebb akart férkőzni szövetségeséhez és a magyar beszédet a megvalósítás egyik feltételének tekintette.

A doktor átvészelte az erőszakos környezetváltozást, valahogy átvészelte. Mert hiába, Zuhatag mégsem volt ember - homo sapiens -, sokféle hűséggel, sokféle szeretettel, megszámlálhatatlan hittel s országhatárral. Csak egyszerű félvér farkas, akinek primitív lényében egyetlen kép létezett: Mihály s mellette valahol Csomó bácsi.

Így hát szegény Marcellonak nem volt könnyű dolga. A doktor először teljesen idomíthatatlannak bizonyult. Hiába masíroztak hajnalok hajnalán a fenyegetően sistergő erdő széléhez, hiába lejtett a professzor körül amolyan indián táncot, hiába rimánkodott, könyörgött, Zuhatag nem mozdult. Enyhe elismeréssel nyugtázta ugyan Vandetti tornamutatványait, de ennél többre nemigen mutatott hajlandóságot.

Esténként elcsigázva, a vigyorgó szemek kereszttüzétől

kísérve tért haza a „gyakorlótérről". Mögötte pedig nagy kényelmesen a professzor lomháskodott. Nem gyötörte magát agyon a sietséggel, annyi szent.

Lefekvéshez készülődtek. Vandetti még sokáig tett-vett, miközben a doktorral folytatott egyoldalú eszmecserét. Zuhatag szélesen elterülve feküdt a földön, felgyűrt ábrázattal, csak a szemét forgatta a hang irányába. Lehajolt és megvakarta a doktor füle tövét, pontosan a huppanóban.

- Ha tudnád, amit én, megesne szíved az öreg Marcellon! Bizonyára. Egyszer lehetett volna szerencséje az életben, akkor is szép csendesen elhaladt mellette. Mit is kezdhet az ember a jött-ment örömmel, ha már a bánat szolgájának szegődött.

- „Bizony szépen beszél, ez úgy van, bizony úgy, úgy ... de nem Mihály. Viszont a fülemnek a vakarás igen jólesik" - morfondírozott a doktor és hatalmas mancsával megkotorta a padló deszkáját. Aztán teleszívta tüdejét és jókorát sóhajtva fújta kifelé magából a minduntalan ébredő szomorúságot.

Másnap, harmadnap azonban, miért, miért nem, a doktor eddigi magatartásában váratlan fordulat következett be. Lehet, hogy megsajnálta a körülötte szökdécselő Marcellot, lehet, hogy egyszerűen elunta a tétlenséget, ki tudja? Mindenesetre elkezdett dolgozni.

Vandetti tulajdonképpen csak most győződött meg igazán arról, hogy Zuhatag valóban professzor. Úgy ugrotta át a palánkot, úgy szökellt szikláról sziklára, úgy csavarta ki ellenfele kezéből a fegyvert rövid betanítás után, hogy ámulatba ejtette. Lassacskán egyre többen sereglettek a gyakorlótér köré, s olykor már egy-egy spontán „bravó" is elhangzott.

A hónap végére már az összetettebb jeleneteket

próbálhatták. A nézőközönség mind nagyobb lett. A stáb tagjai, mihelyt tehették, vagy munkájuk engedte, meg-megálltak egy csodálkozásnyi időre. Persze a doktor a közönség növekvő számát elégedettséggel fogadta.

Akkorákat homorított a levegőben, hogy szinte belenyekergett a gerince. Sokszor egy-egy veszélyesebb ugrásnál rá is fizetett a nagy hányaveti kelletésre. De hát eredendően hiú volt, hiába.

A közös munka, az állandó együttlét meghitt kapcsolatot hozott létre kettőjük között. Kívülállók számára úgy tűnt, minden rendben van. Csak Vandetti tudta, hogy ez távolról sincs így. A professzor hajlandó volt - szó szerint hajlandó - a legkomplikáltabb jeleneteket hiba nélkül, engedelmesen végigjátszani, mégis nemegyszer a legegyszerűbb utasítást is megtagadta. Ilyenkor csak ült és hivatalból szomorú tekintetébe szemrehányás lopódzott. Talán ezzel akarta kifejezésre juttatni, hogy Marcello sohasem lehet azonos Mihállyal, függetlenségét pedig megtartja. Vandettit azonban más is aggasztotta. A filmezés elképzelhetetlen volt a professzor teljes vagy részleges szabadsága nélkül. Gyakran észrevette, hogy a doktor megáll s a gyakorlóteret körülvevő palánkot nézegeti, mustrálgatja, mintha a szabadulás lehetőségét fürkészné. Pedig hát nagyon szívéhez nőtt ez a szomorú, barna-fekete mackó. Elképzelte, magához édesgeti és becsületes alkuval megszerzi. De minél inkább megismerte, annál világosabban látta, hogy még az alku gondolata is becstelen.

A nyár talán észre sem vette az augusztust. Elérkezett a nap! A tábor megpendült. Mindenki kiabált mindenkivel. Vad őrület szállta meg az embereket. Úgy tűnt: a ragály megállíthatatlanul terjed, dagad, hömpölyög. Pirese

parancsokat osztogatott. A felvevőgépek lesben álltak. A kiabálás, veszekedés az elviselhetetlenségi fokozódott ... Aztán hirtelen, átmenet nélkül leszakadt a csend, a felvevőgépek pedig több állásból lőni kezdtek.

... Vandetti imbolygó léptekkel bukkant ki egy hatalmas fatörzs mögül. Kezében alaktalan rögöt tartott.

- Arany - suttogta maga elé, majd hangosan felkiáltott szinte tébolyultan az örömtől. – Arany, arany ... arany!

A következő pillanatban lövés dördült. Marcello revolvere után kapott. De mire kezében megvillant a fegyver, már nem maradt ideje a tüzelésre. Megtántorodott s arcán torz, értetlen vigyorral földre bukott. A sziklák mögül egy idegen lopakodott elő ... Megállt és ismét Vandettire emelte puskáját...

Ebben a másodpercben robbant be a jelenetbe Zuhatag. A völgyoldal irányából kígyózott át és mielőtt az idegent alakító színész meghúzhatta volna a ravaszt, egyetlen ugrással leterítette, majd a súlyosan sebesült Marcellohoz vágtatott és az erdő felé vonszolta.

Ezzel a filmjelenet tulajdonképpen véget is ért volna, ha ...

A doktor, bármilyen intelligenciával is rendelkezett, mégsem vehette tudomásul, hogy csak játszik, ő élte a filmet. A földre bukó Vandetti láttán - hiába gyakorolták a jelenetet - ijedt féltés ébredt benne. Sírva nyüszített.

Ez a kétségbeesett hang a hétpróbás szakembereket is meglepte. Képtelenek voltak együttérzés nélkül nézni.

Pirese már-már intett, jelezve, hogy vége, mára befejezték, mikor váratlan esemény jött közbe. A szerencsétlen epizodista nagy hibát követett el: lehajolt a puskáért! A professzor a földön fekvő Marcello mellől nyílként vágódott előre, a megrémült színésznek nem maradt más megoldása, mint

iszkiri, fel az első fára! Kúszott is mind magasabbra, amennyire szuflával bírta, mert bizony a doktor fogai igen veszedelmesen csattogtak az ülepe alatt.

- Bravó, bravisszimó! - tört ki a felszabadult elismerés. - Bravó, bravisszimó!

Pirese a feltápászkodó Vandettihez rohant.

- Gratulálok, Marcellino, gratulálok, bár nem tehetsz róla! Ha ebbe nem döglik bele a közönség, akkor dögöljön meg! - ordította magánkívül.

Így történt, hogy a doktor, a professzore s egyéb címek várományosa órák leforgása alatt sztár lett. Hatjegyű szám fémjelezte satöbbi, satöbbi ... Másnap már külön szakács készítette fogára a vitamindús falatokat, gondos ellenőrzés mellett. Nicolini kizárólag Zuhatag pszichológiájával foglalkozott ... csinos összegért. Egyszóval a doktor nagy kutya lett ...

38

Ketten ültek a tornácon, Csomó bácsi és Mihály, konyhában csörrenve cuppantak a vacsoraedények. Éva mosogatott.

- Hát - szortyogatta pipáját az öreg - csak megforgatta itt a világot. Minap beszéltem Csenkei bácsival, nem megy ám az unoka a pécsi üzembe. Itt marad, mert már hogy maga lett az elnök. Lesz akkora virulása falunak, hogy nem győzzük kisebb részekre parcelláz a munkát. Lesz itt annyi kéz, hogy nagyon, ő mondta nem én.

- Bátyám, bátyám, nem vagyok én Jézus Krisztus.

-Nem arról van szó! De a paradicsomot mégiscsak kigyelmed fundálta ki ezen a darabka semmi földön.

- Mondhatja, bátyám nyugodtan többes számban is. Mert azért többnyire együtt csináltuk.

- Nem addig van az! - heveskedett Csomó bácsi. - Én csak a kéz voltam. Aztán mennyit ér az egymagába. Csak kinyilatkoztatom a gondolatomat: egy szépakaratú ember tiszta ésszel javulására vagyon egy falunak, kettő az egész országnak, négy-öt tán a világnak is elég lenne. Látom én, fojtogatná belém a szót, de akkor is kimondom. Az ilyen embert őrzeni kell, mint viharos, setét éjszakában a mécses fényét.

Távol a békák belezavarodtak az estéli kuruttyolásba. Mihály nem válaszolt. Magában ismét rácsodálkozott az öreg paraszt iskolázatlan doktori disszertációjára.

- Nicsak, ez a Vince. Kikerekedett ám! - kezdte ki másfelől a csöndet.

- Nincs aki hajkurássza, azért kövéredik hamarjában - válaszolta Csomó bácsi. Szívta volna visszafelé abban a minutában a rossz vágányra tévedt szót. De hát hiába! Volt kettőjük között egy hallgatólagos megállapodás: „a doktorkáról ne essék beszéd többé". De hamar kilyukadt ez a fogadalom, hogyne lyukadt volna ki, mikor a némaság is kikezdte.

- No, én lefekszem - pattant fel az öreg, nehogy ismét csorbát szenvedjen az egyezség.

- Jól teszi, bátyám - felelte Mihály -, én még méregetem egy keveset az estét.

A békák ismét rázendítettek kurutty-nótájukra. A szólista kezdte, aztán szép lassan a többiek is átvették a normál „k” hangot ...

Éva suhant a tornácra. Fejét Mihály vállára támasztotta.

- Merre jársz?

- Nem is tudom. Rossz napom van. Furcsa gondolatok fordulnak meg a fejemben. Az elnökség is aggaszt. Sokat

várnak tőlem, bizonyára azonnal. Meg valahogy a múlt is itt kavarog egy karnyújtásnyira. Nehezemre esik a felejtés. Pedig tegnappal nem lehet holnapot építeni. Az éj nem válaszolt, mit is válaszolhatott volna ...

39

Zuhatag, a sztár, a siker csúcsán volt. Rozsdabarna, morcos pofájával rövid időn belül a stáb kedvence lett. Simogatták, dédelgették volna, csakhogy nem tűrte, legalábbis Vandettin kívül senki mástól. Még Nicolini összes állatpszichológiai tudása is csődöt mondott, többnyire csak hadonászott az arisztokratikusan zárkózott doktornak.

Igazi népszerűsége tulajdonképpen másban rejlett: a gyűlöletben, melyet Pirese iránt táplált.

Piresét nem szerették munkatársai. Elismerték rendkívüli üzleti, rendezői talentumát, de célratörő embertelenségét nem bocsátották meg. Eltűrték, mert féltek tőle.

Nem úgy a doktor. Szinte az önkívületig acsarkodott, ha csak megpillantotta, vagy hangját hallotta. Így végre akadt valaki, aki szembeszállt és meghátrálásra késztette a jól fizető önkényt. Ez a tény viharossá fokozta népszerűségét.

Sőt mi több, a professzore megérezte központi szerepét a filmben, játszani sem volt hajlandó Pirese jelenlétében. Ezzel aztán ráadásul nevetségessé is tette. Kénytelen volt a felvételeknél egy-egy bokorban szerényen üldögélni és éppen csak suttogni az utasításokat, nehogy a sztárt felingerelje maga ellen. Máskülönben tönkrement a jelenet!

Pirese persze átkozottul mérgelődött. Nehezen viselte a mosolyra húzódó, meg-megvonagló szájszögleteket. De nem volt mit tennie, a siker, az siker. A stáb pedig hihetetlenül élvezte a suttogó főrendezőt.

Az idő rohant. A kalendáriumból a lapok szökdelve ugráltak a papírkosár felé.

A rengeteg évszázados fái meghajoltak az ősznek, aztán fehérre öregedtek. Télre fordult. A tábor kiürült. Karácsony felé járt s aki tehette, hazautazott Rómába, Palermóba, Belgrádba, kit hova, merre húzott a szíve. A film csaknem elkészült. Néhány téli felvétel hiányzott még, melynek befejezését Pirese legkésőbb február közepéig tervezte, ha az időjárás közbe nem szól. Errefelé az irtózatos erejű hóvihar napi eseménynek számított. Akkor aztán se le, se fel, esetleg hetekig, Pirese bízott hagyományos szerencséjében, nem ok nélkül.

Vandetti a táborban maradt. Nem volt kedve magányos karácsonyhoz, meg a professzort sem bízta volna másra.

Békés napok következtek. A tábor néma volt, esténként csak itt-ott égtek lámpák.

Rendszerint a környéket barangolták. Zuhatag szerette ezeket a vidám kirándulásokat. Sokszor határozott biztonsággal érezte, ha a sziklák gerincén túl kidugja csali pofáját az erdő fái közül - „úgy bizony ám" - megpillantja az ormánsági házat, Mihályt és a pipáját szortyogató Csomó bácsit.

Az éjszakák viszont nem voltak békések. Gyakran riadtak innen-onnen felhangzó, rémületes üvöltésre. Ez a vészt jósló hang nekicsapódott a közeli sziklafalnak és visszacsattanva birtokba vette az emberek álmát. Marcello ilyenkor lámpát gyújtott és felkönyökölt: hallgatta a farkasokat. Olvasni is megpróbált, de hiába. Ez a hátborzongató üvöltés kiverte kezéből a könyvet. Zuhatag pedig égnek hegyezett füllel, előrenyújtott nyakkal figyelt. Alig kifejezhető izgalom hatalmasodott el rajta. Mozdulatlanul ült, egyre kifelé bámult,

néha órákon keresztül.

Vandettit újabb meglepetés érte. Észrevette, hogy a barangolások mindig ugyanegy ponton fejeződnek be. Onnan aztán a professzor uzsgyi, toronyiránt előre. Sokszor, nem kis ijedelmére, alig tudta visszacsalogatni.

Először nem talált magyarázatot, de egy hirtelen ötlet rávezette a kérdés nyitjára. Térképet kapart elő és betájolta azt a bizonyos pontot és az irányt. Volt oka a csodálkozásra. A berajzolt vonal nyílegyenesen átszelte a Szávát, majd a Drávát. - „Szóval a professzore készülődik! Egyelőre vár. Vajon mire?" - gondolta szomorúan.

Piresének ismét kedvezett a szerencse, nem került sor komolyabb hóviharra. Így zavartalanul folytathatták munkát.

A napok már hosszabbodtak. Késő délután a táborban nagy sürgés-forgás támadt. Egy vontatóról négy markos ember fából eszkábált, jókora ketrecet huppantott a földre.

- Nem volt ám könnyű dolog befogni, uram, de hát jó pénzért a magunk fajta hegyi ember az ördögöt nyakon csípné.

Marcello rosszat sejtve lépett Pirese mellé. Tekintete szinte rákövült a ketrecre.

- Mit akarsz te ezzel a hatalmas farkassal? - kérdezte gyanakodva.

- Szép példány! - tért ki a válasz elől Pirese.

- Felelj!

- Hm - pillantott Marcellora. Szeme kifejezéstelen volt és közömbös. - A nagy jelenetet: a véres, nagy jelenetet akarom. Összeengedem őket!

- Kiket?

- A professzorét, meg ezt - válaszolta egykedvűen.

- Ezt nem teheted! Nincs benne a forgatókönyvben!

Pirese kurtán felnevetett.

- Sajnálom, Marcello, majd benne lesz!

- Fellázítom az embereket!

- Az embereket? - mosolygott Pirese. - Ezeket itt? Mind a zsebemben vannak. Mulatságosan naiv vagy, Marcello. A megfizetett ember igen ráérősen lázadozik, ha egyáltalán lázad. De azért próbáld meg, mondta és sarkon fordult.

Vandetti maga sem tudta, hogyan tért vissza. A túlfűtött szoba szinte fojtogatta. A hó ismét megeredt, a pelyhek percegve rakódtak egymásra. Zuhatag a sarokban mit sem sejtve szunyókált. Marcello fáradtan ereszkedett a székbe, s kezét görcsösen rákulcsolta a karfára. Szerette a doktort, hozzánőtt. Régen elhatározta, hogy a film befejezése után visszaadja valódi életét: hazaviszi! Piresének igaza van: kiszolgáltatott, mint általában a jó szándék az embertelenséggel szemben.

Sötét éjszaka volt, csak az olajkályha fénye rajzolt torz árnyékot a falra. Vandetti hirtelen felugrott.

- Professzore, doktore, te lenni nagy, okos, borzasztóan okos. Hazatalálsz te magad is. Szív vinni téged. Vinni bizony - suttogta hol olaszul, hol magyarul.

Egyszeriben hihetetlenül tevékeny lett. Az idő sürgette. Nemsokára holnap lesz! Összeszedett minden fellelhető élelmet és sorra Zuhatag elé tette.

- Sokat enni, nagyon sokat, professzore. Enni, enni! Végtelenül hosszú az út.

A doktort meglepte ez az éjszakai vacsora, de azért derekasan nekilátott.

Aztán Vandetti eloltotta a lámpát és a doktorral együtt kilépett a házból. A hó már nem esett, szikrázóan hideg éjszaka volt.

- Haza ... haza ... - suttogta és elindultak a tábor széle felé.

Alig tettek néhány lépést, két árnyék bukkant ki a ház mögül.

- Signor Vandetti, sajnáljuk, de ha tovább folytatják útjukat, le kell lőnünk a kutyát. Signor Pirese így rendelkezett.

40

A gyakorlóteret körülölelő palánkot sebtiben megtoldották, erősítették, helyenként magasabbra igazították. A felvevőgépek a ketrecre irányultak, melyet a sziklás hegyoldal előtt helyeztek el barlangnak díszletezve.

Az izgalom tetőfokára hágott. Holnapra a tábor jóformán eltűnik, néhány bontómunkás marad vissza, aztán vége, valószínűleg örökre. De ma még forrott, izzott a levegő.

Mindenki tudta, ez a jelenet nincs a forgatókönyvben. Pirese rögtönzött! Akadtak olyanok, akik nem értettek egyet a „nagy jelenettel". Nicolini is tiltakozott. Pirese hajthatatlan maradt. A Circus Maximus modern változata lassacskán megtelt. Az arcok izgalomra vörösödtek. Az embertelenség mindig talál emberséges magyarázatot; egyesek fogadást kötöttek. Alkalmi bukmékerek már szedték a pénzt, s a doktornak, a sztárnak alig adtak esélyt a hatalmas idegen farkassal szemben.

Vandetti ezen az éjszakán sok-sok évet öregedett. Most tehetetlenül támaszkodott a palánkhoz. Zuhatag különösebb nyugtalanság nélkül baktatott a kerítés mögé. Érzékelte ugyan a levegőt telítő elektromosságot, de ezt a feszültséget a hosszú filmezés alatt úgyszólván megszokta.

Hirtelen mégis felfigyelt. Furcsán ismerős szagot hozott a hegyhátat söprögető szél. Pirese intett, a felvevőgépek több állásból indítottak. A ketrecajtó kinyílt s a résnyi szabadságon keresztül, szemmel alig követhetően valami suhanva villant. A csend megfagyott, az

alkalmi bukmékerek lezárták a fogadást. Jóformán egyszerre rúgták el a földet. A felvert hó molyként követte az iszonyatos vágtát. Úgy tetszett: már-már összecsapnak, mikor az idegen egy másodperc századrésze alatt kitért. Csak a semmiben találkoztak. Aztán egy gyors félfordulat következett, s ott álltak egymással szemben.

Zuhatag tekintete egy zöldre váltó szempárba mélyedt, ismerős szempárba. Emlékezetében mozaikkockák sűrűn váltogatva tolultak egymásra ... Mihály ... a ház ...a barlang... és ...

- Hogy lehet ilyen ostobán támadni?! Zuhi-ha-ha, hi-hi, ha-hatag! - hallotta a csúfondáros hangot. .

A doktor annyira elképedt, hogy meglepetésében és zavarában szinte beletottyant a hóba. Nyakát hosszan előrenyújtva bámult anyjára.

- Brr, micsoda ronda emberszagod van, de azért messziről kiéreztem alóla az igazit! Az orrom sohasem csal!

- Én,,is, én is, úgy bizony ám, megéreztem - hadarta a maga igazát Zuhatag. Hirtelen ismét kölyökké zsugorodott s olyan zavartan pislogott, mint az esti petróleumlámpa oltás után.

- Hát, te aztán nem sokat változtál! - jelentette ki Villám merően rászegezve tekintetét.

- Hm, hm, hm - nézett anyjára megsemmisülve a doktor.

- Fussunk inkább - tanácsolta Villám s nekilódult, Zuhatag meg ocsúdásnyi idő múltán utánavetette magát.

Lélegzetelállítóan szép játék kezdődött. Hol egyik szökellt, úszott a levegőben s a másik üldözve követte, hol pedig fordítva. Az izmok acélosan feszültek, a hó gejzírként vágódott körülöttük a magasba. Úgy célozták egymás torkát, mintha életre-halálra folyna a küzdelem, foguk iszonyatosan csattant a levegőben. De ha elvétve mégis valamelyiküknek

sikerült torkon ragadnia a másikat, a szorítás nyomban engedett, a játék pedig újra kezdődött.

Villám hirtelen lefékezett.

- Most figyelj! Ugorj velem a szabadságba! Egyetlen, hihetetlennek tűnő szökelléssel átvitte a kétszeresen biztosított palánkot.

Zuhatag egy pillanatra megtorpant. Tekintete Vandettit kereste. Marcello görnyedten támaszkodott a korláthoz, de mikor látta, hogy Villám már száguldva közeledik az erdő felé, az izgalomtól artikulátlan hangon felkiáltott.

- Menj te is, menj, professzore! Isten veled! Menekülj!

Zuhatag nem hallotta Vandetti hangját, mert elmosta a szisszenő ámulatot követő összevissza kiabálás. Aztán ő is elrugaszkodott és átrepülte a palánkot. Nemsokára a két sebesen távolodó pontocska beleveszett az évszázados rengetegbe.

41

Az erdő sötétre sűrűsödött, vágtájuk baktatássá szelídült. Némán haladtak egymás mellett.

- Hm - mondta Villám. Szeretett hümmögni, mert ezzel hangsúlyozta tekintélyét és valahogy tiszteletet is parancsolt.

- Hm, hm ...hm ... - kontrázott Zuhatag, hogy le ne maradjon.

Villám rosszallóan nézett vissza.

- Én csak egyet hümmögtem, te pedig sokat. Hogy van ez?

- Hát bizony csak úgy - sietett a válasszal a doktor, de azért összehúzta magát.

- Vagy úgy - felelte Villám és kisvártatva hozzátette: hm!

Zuhatag nem mert a hümmögésre ráhümmögni, inkább hallgatott. Anyja iránti tisztelete hamar visszaszökött.

Egy gyors sodrású hegyipatak kettészelte útjukat.

- Hallod? Valami súlyosan reccsent!

Zuhatag bármennyire is erőltette fülét, az égadta világon semmit sem hallott, csak a patak csörgedezését.

- Bizony jobb, ha óvatosak vagyunk, mert errefelé könnyen megszólalnak a fák, aztán piff-puff ...

- Piff-puff - tudálékoskodott Zuhatag.

- De ez csak a talpas, úgy látszik, iszik. Jókor kibújt a barlangjából. Ugorjunk hát!

A túlparton Villám csodálkozva torpant meg.

- Hogyhogy te nagyobbat ugrottál, mint én? Próbáljuk csak még egyszer! Menjünk vissza!

Ismét átrepültek a patak felett. Zuhatag ezúttal még távolabb ért földet.

- Hm - dünnyögte Villám elismerően, de nem feszegette tovább a kérdést.

Zuhatag nyomban kivirult. Bajusza peckesen meredezett.

Villám fokozta a vágtát. Teljes biztonsággal suhant előre. Látszott, talpában van ez a barátságtalan erdő.

Zuhatag arcáról lassan lefogyott a diadalittasság. Lába elgémberedett és minden szökellésnél apró nyilacskák száguldoztak izmaiban. Már öt órája vágtattak megállás nélkül. Bizony kapaszkodnia kellett, hogy el ne maradjon.

- Csak nem vagy fáradt? - kérdezte majdnem-frissen az anyja. Láthatóan meg sem kottyant neki hosszú út.

- Nem, nem, nem! - csattintott fogával a doktor! De hangjában a meggyőződés alig-alig pislákolt.

- Még egyszer ennyi se és otthon vagyunk!

- Még egyszer ennyi se … - cuppant a hóba Zuhatag. Szemét anyjára emelte. Ábrázatára széles karéjban ült ki a rémület.

- Látsz valamit?

- Hát bizony szép piros meg sárga karikákat ...

- Hm ... Persze azokat én is látom - füllentette, mert nem akart másodszor is lemaradni. S mivel éles látására különösen büszke volt, még erősebb iramot diktált. A karikaügy enyhén nyugtalanította. Ismeretlen veszélyt sejtett.

A doktor tüdejéből már-már kiszorult a levegő, mikor Villám lefékezett. Előttük az erdő megkopott. Sziklatömbök meredeztek a havas éjszakába. Jobbra-balra hatalmas üregek tátongtak.

-Megérkeztünk! Nézd: a nagy barlang - mondta beleszippantva a levegőbe. - A falka vadászni ment. Senki sincs itthon. Villám orra nem csal soha - tette hozzá elégedetten. Lopva körülnézett és suttogóra fojtotta hangját. - A vezér igen-igen gyanakvó. Hm! Nehogy összeakadj vele! Először mesterkedj, figyeld, mit tesz, hogy tesz. Aztán ha kitanultad jól: zumm! Erős vagy, ügyes vagy, no meg szép is! Miért ne lehetnél akkor te a vezér?!

Zuhatag hangjából hirtelen elveszett a fáradtság. Megrázta sörényét.

-Nem zumm - jelentette ki ellenkezést nem tűrve.

-Nem zumm? - kapta fel fejét Villám bosszankodó fenyegetéssel.

- Az már bizony úgy van. Mert engem vár az ember, főleg az öreg. Páros debrecenit is főznek ám!

-Hogy-hogy-hogy? Nem akarsz velünk maradni? Rangos farkasnak?

- Nem-nem-nem! A barlangon túl, ott-ott a ház!

-A barlangon túl semmi sincs, csak fák és fák - krákogta Villám. - A te embered sokszor sok éjszakányira van innen, messze a nagy folyón is túl.

Zuhatag lába a földbe gyökerezett. A végtelenbe tűnő vágtában becsapta az idő, a távolság. Már elképzelte, hogy ugrik Csomó bácsi dohányszagú nyakába, mint komorodik szeretetre Mihály szeme. Maga előtt látta a sandán óckodó Vincét, az istállóban szunyókáló Jolánt. Most mindez egy szempillantás alatt sok-sok éjszakányi távolságba veszett.

Villám jól látta a Zuhatag arcára költözködő szomorúságot. Hangja megvetésbe csapott át.

- Kutya, kutya - mondta és elindult a barlangba.

Bent meleg volt s valami különös, fojtott szag terjengett. Zuhatag összegömbölyödve egy kiugró sziklapárkány alá feküdt. Bántotta anyja megvetése. Még hallotta, hogy nagy elégedetlenségében csattintgat a fogával, aztán a fáradtság úgy főbe kólintotta, hogy messzire álmodta magát.

Másnap késő reggel ébredt. Jólesett volna még egy kis szunyókálás, azonban egy jéghideg tárgy szűnni nem akaró erővel bökdöste. Először megpróbálta talpával elfedni orrát az illetéktelen beavatkozó elől, de hiába! így nem volt mit tennie, kisandított a félálomból.

- Ó be szép vagy, ó be szép - hallotta.

Csodálkozva nézett fel. Ez a beszéd természetesen felülkerekedett bosszúságán és nyomban megnyerte tetszését. Pillantása ábrándos szemekkel találkozott. Egy fiatal nőstény farkas feküdt vele szemben. Szuszogva egyre hajtogatta.

- Ó be szép vagy, ó be szép!

- Az már bizony úgy ... úgy van, úgy - helyeselt élénken Zuhatag. Felült és peckesre igazította magát. Diadalmasan körülnézett, mert ilyenkor egy kis bámuló nézőközönség nem árthat, ugyebár? Bosszúsan tapasztalta, hogy a barlang teljesen üres. Így hát engedett előbbi peckességéből és leereszkedően a rajongóhoz fordult.

- Te ki vagy?
- Zenita!
- Zenita - ismételte a doktor. - Nem is rossz. A többiek hol vannak?
- Mindenki elment vadászni. Villám is utánuk indult kora hajnalban.
- Hm, hm - válaszolta Zuhatag öntudatosan a mély elgondolkodás látszatát keltve. - Hát, te miért nem mentél velük?
- Mert téged néztelek egész éjjel.
- Aztán mit láttál? - kérdezte a doktor és nyaka megnyúlt a kíváncsiságtól.
- Hogy ó be szép, ó be szép vagy - vonította Zenita legkeservesebb hangján.
- Megértelek - válaszolta a doktor nemes egyszerűséggel.
- Villám mondta, hogy reggel útra kelsz. Igen mérges volt. Muszáj neked elmenni?
- Muszáj - komorodott el a doktor. Engem, tudod, várnak az emberek és páros debrecenit főznek. Kizárólag nekem!
- S a páros debreceni olyan nagy dolog? - Zenita szeméből ismét kipattant a csodálkozó rajongás.
- Igen, igen - bólintott Zuhatag tudálékosan. - Mondhatnám azt is, súlyos, komoly dolog.
- Ó be kár, ó be kár ... - nyüszített fájdalmasan Zenita.

Mi tűrés, tagadás, a doktort meghatotta az érzések eme özöne, no, meg az elismerő rajongás is megtette a maga hatását. Hosszan bámultak egymásra. Zuhatag balra forgatta fejét, Zenita meg jobbra. A nap kisütött és itt-ott már fekete foltokat olvasztott a hóban. Zuhatag szíve váratlanul nagyot dobbant, s valami különös meleg környékezte. Minden bátorsága inába szállt; megijesztette ez a gyanús érzés.

Hirtelen elhatározással az erdő felé fordult.

- Várj! - kiáltotta Zenita. - Én is megyek. Elkísérlek a nagy sötét erdő széléig.
- Az már bizony jó lesz, jó ... jóóó!

42

Az út három napig tartott a nagy sötét erdő széléig, Zuhatag szédületes iramot diktált. Hamarosan hozzáedződött a kitartó, egyenletes futáshoz. S amint a távolság csökkent, úgy növekedett a múlt valóságos valósággá. Egyre izgatottabb lett.

Végül harmadnap szétváltak a fák és a világosság ura lett a térnek.

- Innen nekem már nincs tovább - mondta Zenita szomorúan, aztán hirtelen reménykedve hozzátette. Ha elintézed a páros debrecenit, visszajössz ugye, ugye?

- Hm, hm, hm ... - késlekedett a válasszal Zuhatag. Zenitára nézett, szíve nem engedte kimondani az igazságot. - Visszajövök - ígérte bizonytalanul. Gyorsan hozzálépett, képen nyalta, majd sarkon fordult és irtózatos vágtával nekiszaladt a világosságnak mintha kergették volna.

- Csak éjjel szaladj, nappal bújjál - kiáltotta után Zenita. Felügetett a legmagasabb dombra és onnan nézte, mint zsugorodik Zuhatag a látóhatár szélébe.

A doktor repült. Vitte, vitte valamilyen megmagyarázhatatlan biológiai szerkezet pontosan hazafelé.

Hányszor húzódott meg tavi nádasban, bozótosban, elhagyott major düledező pajtájában! Hányszor maradt étlen-szomjan, ki tudja. De az éjszakák mindig úton találták. Ütemes vágtával egyre kitartóbban utasította maga mögé a hosszú kilométereket. Nem volt számára akadály, mint ahogy nem szeghette útját Pirese, emberséges Vandetti, Villám, sem

pedig az új érzés: Zenita.

Zuhatag egész énjét egyetlen érzés töltötte be létének kora tavaszától: Mihály és Csomó bácsi. S ment, loholt, vágtatott... Csapzott volt és piszkos, bordái kikunkorodtak bőre alól.

Végre egy kora hajnalon megpillantotta a sebes sodrású nagy folyót. Megállt. A levegőben már érezte a ház ismert szagát.

A túlparton a fák kopár ágain apró gubócskák pattantak. A tél ismét állta szavát, mert minden halandó tudja, örök hűséget esküdött a tavasznak.

43

- Olyan szépet álmodtam, hogy még.

- Aztán mit, Lajos bácsi? - kérdezte Éva, miközben ügyes kézzel tisztába pólyálta a veszettül hadakozó, óbégató kis Mihályt.

- Azt éppen nem tudom, de hogy világos lett tőle a szívem, az szent igaz! - Árgus szemekkel figyelte Éva tényked ését, nehogy hiba essék a gyerek körül.

A konyha olyan volt, mint régen, megmaradt főhadiszállásnak. A ház újdonsült asszonya is szerette a frissen pattanó, fürge lángokat, a vastűzhely szagát. Volt természetesen modern propán-bután gázos is, de az öreg tűzhely megtartotta elsődleges szerepét. A hosszú téli estéket többnyire a konyhában beszélgették át, hol vidáman, hol el-elkomorodva, hol pedig vérre menő kártyacsaták közepette. Így történt, hogy Csomó bácsi elesett a becsület mezején. Kiderült ugyanis, hogy erősen segíti szerencséjét. Oda volt hát a becsület, no meg Csomó bácsi feltűnő, legendás szerencséje is. De nincs olyan csorba, melyet jóízű nevetéssel ne lehetne simára köszörülni.

- Gyönyörű egy gyerek! Párja sincs talán - jelentette ki olvadozva Csomó bácsi.

- De bátyám! - szólalt meg Mihály felsandítva a hivatalos papírok közül.

- Így van, aztán hatszáz! - tartotta a maga igazát az öreg.

- Csak hatszáz? Nem is negyven-száz, ultimó? - célozgatott kajánul Mihály.

- Mit gondol, kivihetem a napra, Lajos bácsi? - vetett véget a civódásnak Éva.

- Hát, kisasszonykám, már miért ne tehetné ki? - adta a régi tiszteletet Csomó bácsi. Talán csak a „kis" szócskát harapta valamelyest kurtára, az „asszonykámat" pedig inkább hangsúlyosnak hagyta. - Nem szabad ám a gyereket széltől, hótól is óvni, mert akkor nem óvja sem szél, sem hó. Jön egy kis szellő, megfújja, már oda is van. Bezzeg a mi időnkben április derekán már réges-rég mezítlábosan kergélkedtünk. Nagy sora volt ám akkor a cipőnek. Ukmukfukk nem is jutott az ember teremtményének. Mondtam is egyszer: „édesapám, csipkod ám a föld". Hát boldogemlékezetű apám felkapott a levegőbe. „Most is csipkod, Lajkó?" - Már nem az!" - „No látod fiam, ha lenn vagy, akkor igen, ha fenn vagy, akkor nem. Hát tegyél róla Lajkó, hogy minél többet legyél fenn, majd akkor nem csipkod!" - Így is volt. Nem is láttam, kisasszonykám, orvosságszagú doktort, sem patikárust, mióta, eszemet tudom.

Mihály irományai fölé hajolva dolgozott. Volt a téesszel gondja-baja elég. Megfordítani az időt időben, ahhoz kell néhány dolog. Mindenekelőtt szív, ész, emberség és kemény munka. A gyereknevelésből lassacskán kirekedt. Csomó bácsi viharos gyorsasággal átvette az apai feladatokat. Még tessék-lássék sem kérték ki a véleményét. Éva és az öreg

közösen konzultálták a gondokat, közösért döntöttek. Mihály kinyitotta az ablakot. Elmosolyodott. Látta, amint Csomó bácsi a padlásról előkapart, újrafabrikált bölcsőben ringatja a kis emberpalántát. Hallotta, hogy az öreg valamilyen apáról fiúra szállt, ősi népdalt dudorászik. Aztán elmerült a számok világában. Edények csörrentek, setétpofájú Vince lomhán körülólálkodta a konyhát s néma nyávogással tudatta, hogy messze még az ebéd, igen messze. Delet kongattak. A harangszó végigúszott a tájon és megsimogatta a tavaszt.

Mihály letette a tollat. Valami megzavarta. Szó, hang vagy beszéd? Maga sem tudta, de hogy gondolatait kirántotta az elmélyedésből, az bizonyos volt. Csak később világosodott tudatában: régóta Csomó bácsit hallgatja. Felállt, s az ablakfélfának támaszkodva átadta magát az öreg meséjének.

- Aztán - lendült az elbeszélésbe mind jobba Csomó bácsi - tudod-e azt cseppem, cseppem, cseppecském, iciny-piciny tengerkém ... hogy volt egyszer, hol nem volt, hogy ne lett volna, egy tengerszemű király s annak világszép tengerszemű lyánya. Éltek is boldog békességben, vidám dínomdánom lakomákba, míg egy nap, éppen tegnap betoppant a hétfejű vízisárkány és hangosan elkiáltja magát: „Add oda király a lányod, ráadásnak fele országod, mert ha nem, megbánod! Oda volt ám a király, hogyne lett volna. Lótott is, futott is a kristálypalotában minden emberfia. Akkor azt cseppem, cseppem, cseppecském, előállt a tengerszemű királylyány hű pajtása, játszótársa, Zuhatagos Zuhatag. Csak farkas volt az istenadta, nem is ember, de oly jámbor, olyan szelíd, hogy nagyon. Ki gondolta, hogy ilyen vitéz! - „Megmérkőzöm én a hétfejűvel, király! - mondta és nem is kért egyebet cserébe, csak hadd őrizgesse, hadd vigyázza a tengerszemű király lányát míg szeme bírja, lába futja. Meghatódott ám a király,

cseppem, cseppem, cseppecském, iciny-piciny tengerkém, már miért is ne hatódott volna. Mondta is íziben „Zuhatagos Zuhatag, édes komám, nagy vitézem ...”

Meghatódott ám persze nemcsak a király, hanem maga Mihály is. Az öreg duruzsoló meséje régi emlékeket idézett s az idő elfutott vele.

A gyerek elaludt. Csend lett, olyan csend, hogy a felhők is fennakadtak a nagy némaságban. Az őr lábujjhegyen állva oldalazott elfelé a bölcsőtől. Már éppen járásba ereszkedett, mikor valami hatodik érzék arra ösztönözte, hogy a kapu irányába nézzen.

A bejárat felett egy ismerős, rozsdabarna árnyék süvöltött át.

Hirtelen meglepődésében akkorát kiáltott, hogy udvaron kapirgáló csirkék ijedtükben szökellve ugrált tovább.

- Doktor! A doktor! Megjött! - S már csak annyi ideje maradt, hogy széttárja karját.

A következő szemvillanásban Zuhatag már ott csimpaszkodott, ott sírt Csomó bácsi ölelésében. Sírt az öreg is. Az udvar közepén forogtak, kergélkedtek, pazarolták az időt, mintha az élet nem mérné szűkmarkúan ezeket a pillanatokat.

Mihály sem maradt tétlen. Hamar kiugrott gondolatai mögül. Kikapta Csomó bácsi keze közül a doktort s úgy magához lapította, hogy szegényből majd kiszorította még azt a jártányi erőt is, mely épp hogy pislákolt benne.

-Éva! - rikkantotta - két kiló páros debrecenit a boltból!

- Haj-haj - csárdásozott Csomó bácsi magasra tartott karokkal. - Haj-haj - kiabálta, mikor nem éppen ő volt a soros ölelő. Meddig járt a doktor kézről kézre, meddig kapkodták, ki tudja? Csak most vették észre, hogy Zuhatagnak alig van

ereje, az utolsót pedig eljátszotta, elörömködte. Kikívánkozó bordái felett több sebből szivárgott, csordogált a vér.

- Szegény, szegény, doktorkám - kapkodta a lélegzetet Csomó bácsi. - Orvos is kéne!

Mihály azonban nem várt orvosra. Gyógyszer után nézett. Csomó bácsi hűvös tépést csinált. S mire a páros debreceni kiengedte ízes levét a fazékban, Zuhatag már az álmot szuszogta egyre hangosabban kifelé.

- Szegény pára! Vajon honnan űzte a jósors hazafelé? -

- Bizonyára messziről, bátyám - válaszolta Mihály. - Talán éppen a tengerszemű király tengerszemű lányának kristálypalotájából ...

44

- Aztán hogy lehet, hogy olyan sokmerre jártál? Tegnap még beszélgettünk. Azóta épp hogy szunyókáltam egy pirinyót.

- Hogy-hogy-hogy tegnap? - háborodott fel Zuhatag. - Elmúlt egy nyár, egy ősz, egy tél, egy tavasz is. Méghogy tegnap?

- Kreh, kreh - köhécselte zavartan Jolán, mint akit rajtakaptak. Hiába, az öregség már összemosta benne az időt. - Kreh, kreh, végeredményben az is csak tegnap volt - vágta rá hirtelen.

A doktor szeme fennakadt a csodálkozástól s meglepődését sűrű hümmögéssel fejezte ki. Utóbb mégiscsak belátta Jolán igazát, fene nagy bölcsességét. Bajuszkáját hegyesre igazította, így készülődött neki egy rendkívül, rendkívül fontos kérdésnek, mely napok óta foglalkoztatta.

- Mondd, mondd ... mondanál nekem egy komolyat?

- Lehet - klattyintott Jolán hatalmas nyelvével -, ha csak el

nem szunyókálok. Mert kerülget az álom.

- A szerelem, az komoly dolog?

Jolán hosszan elgondolkozott, majd kisvártatva megrázta fejét.

- A komoly dolgok mind ehetőek. Nem is hallottam ilyenfajta táplálékról. Ha pedig valami nem ehető, hogy lehetne akkor komoly?

A doktor széles vigyorral az ábrázatán távozott. Mostanában többször eszébe jutott Zenita. De ez a magyarázat tökéletesen kielégítette. Végeredményben hogy is lehetne Zenität egy füzér páros debrecenivel összehasonlítani. Úgy bizony, úgy, úgy ám!

Zuhatag gyorsan talpra állt, hála a lelkes ápolásnak. S olyan aranykorszak virradt rá, de olyan ... Csomó bácsi és Mihály versenyt kényeztették. Restelkedve titkolták, de fondorlatosan egymást túllicitálva jártak a doktorka kedvébe. Mihály mindenhova magával vitte, amerre csak dolga akadt. Az autóban pedig egyenesen az első ülés dukált neki. Hiába, sok gyökere volt már ennek a szeretetnek s ezt Zuhatag hűsége, hazatérése a messze idegenből még mélyebbre verte.

Nem is lett volna baj, csakhogy a régi szeretet mellett a régi féltékenység is lángra lobbant. Igaz, először csak zsarátnokolt. A doktor elfogadta Évát, de mindig betolakodónak tekintette, macskaszagú nagy macskának. A kis Mihállyal más volt a helyzet: rajongott érte! Persze egy kis macskabeütés abban is akadt, de hát nem számított, elmosta nagy Mihály imádott szaga. Hiába, no: a doktor egyéniség! Míg a gyereket órákon keresztül őrizte, sőt ringatta is - mert a huncut Csomó bácsi legnagyobb mulatságukra erre is megtanította -, addig Évától még az ételt sem fogadta el. Mihály ha nem is nyíltan, de mulatott ezen.

A zsörtölődések, zsémbeskedések mégis elkezdődtek.

- Te jobban szereted ezt a kutyát, mint engem!

- Éva! - mondta Mihály.

- Miért, talán nem így van? Hiszen még védekezni sem vagy hajlandó!

- Védekezni?! - gurult dühbe Mihály - ugyan mi ellen? Miért? Minden érzésnek megvan a maga helye, rendje, kategóriája.

- Mármint első, második és harmadik osztályú! Engem hova sorolsz, a negyedikbe?

Erre összeszólalkoztak. Végül Mihály mérgesen kiült Csomó bácsi mellé az esti tornácra, aki már jókor kisomfordált a vihar elől.

- Hát hallott már ilyet, bátyám?

- Hallottam - szortyintott egyet pipáján az öreg.

Mihály erősen ránézett.

- Így van ez rendjén - folytatta -, ami kéménynek a füst, az az asszonynak a perpatvar. Kell az!

- Kell egy frászt! Szép csendes esték, azok kellenek, hogy hite maradjon az embernek.

- Az már szent igaz, de ha mindig béke vagyon, akkor hogy tesz különbözőséget.

- Hogy-hogy-hogy? - fortyant fel Mihály - ne bosszantson már maga is azzal a fene nagy bölcsességével.

- Jól van már, no. Ne mérgelődjék annyit! Csak azért szóltam, nehogy bajra vegye azt, ami nem az.

A civódások pedig egyre szaporodtak. Éva teljes egészében akarta férjét birtokolni, s nehezen viselte el-ellágyuló tekintetét, ahogy a doktorkára pillantott. Az idő hirtelen csípősre fordult, kitört a vihar.

- Gyere, doktorkám, beszaladunk Pécsre, veszünk meleg

réklit a kis Mihálynak.

- Talán mégis én mennék veled gyerekholmit vásárolni - jegyezte meg csípősen Éva, bár - tette hozzá - lehet, hogy Zuhatag ügyesebben válogat.

- Tényleg, kedvesem, milyen igazad van - mondta Mihály kissé restelkedve.

A baj nem jár egyedül. Zuhatag már ott cövekelt az első ülésen és diadalittas pofával nézte lefelé a világot, elsősorban persze Vincét.

- Én hova üljek, a csomagtartóba? - kérdezte Éva a kocsihoz lépve.

- Doktor, szállj ki! - parancsolta Mihály az egyensúly kedvéért.

Igen ám, csakhogy Zuhatag úgy tett, mint aki végképp nem érti a dolgot. Meg sem moccant. Különben is, az első ülés neki dukált.

- Zuhi, gyere ki - ismételte Mihály, de hangjában máris ott lapult az engedékenység.

Csomó bácsi, aki látta, hogy ennek fele sem tréfa és a villámok már készülődnek, közbevetette magát.

- Gyere már, jó szolgám, gyere, majd őrözgetjük ketten a kis Mihályt. - Grabancánál fogva kihúzta a sértett pofát vágó doktort.

- Ide a hátsó ülésre pajti, ugorj - kérlelte Mihály.

De a doktor nem ugrott. Szemrehányó pillantásokat vetve tekergette fejét.

- A Krisztusát! - fortyant Mihály s magára dörrentette a kocsi ajtaját. Aztán gázt bele! A szerencsétlen alkotmány füstölve fordult az útra. De a bejáratnál jajvörösre szégyenkeztek a stoplámpák. - Ne bomolj már, koma, ugyan ne kéresd magad, gyere! - szólt ki a félig nyitott ajtó mögül.

A doktor nem volt akárkicsoda. Ami dukál, az dukál. Első ülés, vagy semmi! A nagy macskával nem osztozik. Meg sem moccant.

- A Krisztus Máriáját! - robbant Mihály. Ismét rátaposott a gázpedálra és olyan élesen vette a kanyart, hogy kis híján elvitte az automata csodakaput.

- Egyet se búsulj, kis szolgám! Akad ám itt egy-két dianás a búslakodás ellen. Van Csomó bácsinak mindene. Haj-jaj!

A doktor a dianás biztatásra követte az öreget. A konyhában jó meleg fogadta őket. Hiába volt nyárelő, cudar hűvös járta. Leszánkóztatta a dianásokat, aztán lefeküdt a bölcső tőszomszédságába a tűzhely közelébe. A konyhai vekker keményen tiktakolt, a tűz sercenve pattogott. Csomó bácsit nagy hirtelen elnyomta a buzgóság, alaposan kicifrázta a tiktakoló pattogást. - No, én már nem várom őket. Jönniök kell úgyis rögvest. Lefekszem. Te majd kitartasz, ugye kis szolgám - mondta és kicsoszogott.

A vekker újra átvette az első szólamot. Zuhatag is elszenderedett, de csakhamar felriadt.

Vész ... vész ... vész! - jelezte valami. Talpra ugrott. A tűzhely ajtaja félig kinyílt, néhány parázs recsegve robbant szerteszét. A bölcsőből lidérces lángnyelvek csaptak felfelé ...

Iszonyatos félelem fogta el. Az ajtó felé hátrált. A tűz hatalmas és lebírhatatlan. Így tanították az évezredek. Aztán váratlanul Mihály arcát, szemét látta. Megfordult. Egyetlen szökelléssel feldöntötte a bölcsőt. Kis Mihály sírva huppant a földön. Fogával megragadta a pólyát és az ajtó felé vonszolta. S miközben a kövön húzta, a lidérces lángok kihunytak.

A ház felől motorzaj hallatszott. Éva nyitott a konyhába. Velőtrázó sikoltás szakadt ki belőle. Hirtelen rémtörténetek villantak át az agyán. Látta tulajdon szemével, hogy

megszenvedett vérét tépik, cibálják. Aztán az ajtó szegletéből felkapta a baltát, minden erejét összeszedve sújtott.

Zuhatagot nem találta el a hatalmas ütés, csak a balta hegye szántotta végig szeme felett a bőrt, pontosan ott, ahol a fehér őz miatt Fu egyszer réges-régen felmarta.

Értetlenül nézett Évára. S mielőtt a balta másodszor is lesújthatott volna, kisurrant a kora nyári estébe, mely ott feketéllett az ajtó mögött.

Csomó bácsi és Mihály szinte egyszerre értek a konyhába. Éva egyik karjával magához ölelve a gyereket zokogott. Másik kezével még mindig görcsösen markolta a baltát.

- Mi ... mi történt? - kérdezte Mihály, miután Éva kicsit megnyugodott. - Felborult a bölcső?

- Szét akarta tépni! Istenkém, Istenkém ... az utolsó pillanatban nyitottam rá ... már marcangolta. Istenkém ... - nyögte reszketve.

Mihály és Csomó bácsi közös erővel vigasztalták, csendesítették. Hitetlenkedve pillantottak egymásra. Megfordult bennük a kétely is: „a doktor, a doktorka ezt tette volna? Feltámadt ereiben a farkasvér?"

Éva végül megnyugodott és kikerült karjából a síró rívó kis Mihály. Az asztalra fektették s mikor az első világosság ráderült a megpörkölődött pólyára, mindent megértettek.

Mihály elkomorodott. Nem tett szemrehányást Évának, hiszen miért is tett volna?

- Menjünk, bátyám, tán valahol utolérjük. Lámpást is hozzon.

- Merre kezdjük? - kérdezte az öreg.

-A barlanghoz! Ott lesz, ha lesz.

Csomó bácsi bólintott. Szótlanul vágtak neki az útnak. Nem beszéltek, mert gyászolták az igazságot.

Hirtelen megálltak. Valamilyen szomorú, elnyújtott üvöltés verte fel a készülődő éjszakát.

- Ez ő! - mondta Csomó bácsi. - Siessünk! Nemsokára megpillantották.

Az égre kanyarodó hold kirajzolta mozdulatlan alakját a sziklaorom tetején.

- Doktor, doktor! - kiáltották egyszerre.

Zuhatag azonban szoborrá dermedt. Mégis úgy tűnt, őket nézi előrenyújtott nyakkal, hosszan ... igen hosszan.

- Doktorkám, gyere, gyere vissza! - szólította ismét Mihály.

Az orom tetejéről hirtelen eltűnt az árnyék. A Dráva felől könnyű párafelhőket kergetett az esti szél ...

II. rész

45

A hold hirtelen tűnt el az égről, Zuhatag pedig belerepült az éjszakába ... Mellét tüzes nyilak feszítették. Megszorongatták a torkát, aztán továbbsuhanva, árnyékként ráborultak a szemére.

Zuhatag ismerte a szeretetet, a hűséget, sőt a reményt is, de nem ismerhette a kiszolgáltatott hűséget. Úgy vélte, hogy az iszonyú vágtával mindezt maga mögött hagyhatja. Elfuthat a tüzes nyilak elől, el, messzire ... Nem törődött már semmivel, ösztöne felett eluralkodott a szomorúság.

A meg-megcsobbanó Zengőt hatalmas ugrással szelte át. Célt tévesztett. A repülésnek egy öreg tölgy szegte útját. Zuhatag megperdült a levegőben.

Csitt-csatt, kapta fel a fejét az éjszakai erdő, s rábólintott a döngő huppanásra.

A friss vér már rászáradt bogáncsos fejére. Egy szemvillanásnyira sötét lett körülötte a világ, aztán révülten pillantott fel.

Mohu éppen a diókat szortírozta, fényesítgette, amikor egy szárny nélküli tömeg széjjelzúzta napi munkáját.

- Hi-hi ... hijnye! ... - kiáltotta magából kikelve a mókus - hi ... hijnye! ... Oda a sok diócs-kám ... ócskám ... ócskám! Szétszórtad az egészet, Zuhatag! Barátság ide, barátság oda, de a diócska is valami ám! Te csak repülsz és zutty! Talpalj inkább, nem a gólya költött ... Hi ... hijnye ... - méregette a nagy veszteséget. - De megjártad - folytatta -, mert ... mert ... hi ... hijnye ... a szép nagy diócskák mind ránőnek a fejedre ... éppenséggel a huppanódra. Aztán nézheted! Kerek dinnyévé tágul a kobakod, tán még meg is sárgul - tette hozzá enyhe rosszindulattal. - Ó jaj, a sok szép diócska, nagy diócska, takargattam ... rakosgattam ... Jaj ... jaj...ó,jaj!

Zuhatagban keserűségre váltott a fájdalom.

- Te is csak olyan vagy, mint az ember a sok szeretetével. Rakosgatod, takargatod a diócskákat, de amikor nagy szükség lenne rá, nem találod. Hiszen azt sem tudod, hova rejtetted.

- Nono ... - vágott közbe a mókus - nono ... nem így van ez! Tudni tudom, legfeljebb elfelejtettem.

- Ippeg ez az - váltott Csomó bácsi szavára Zuhatag.

- Mi az, hogy ippeg?

- Hát az ippeg az nagyon nagy dolog - magyarázta kidüllesztve mellét, mert hiába: a hiúság a büszkeséggel társulva még a szomorúságot is kikezdi egy röpke időre. - Hát - folytatta -, amikor neked reccs volt a lábad, ippeg jöttem. Aztán úgy halásztalak ki a vastag, fehér hóból, mint Csomó bácsi a páros debrecenit a krumpli-szagú krumpliból.

- Hi ... hijnye ... pedig ippeg nem kívánkoztam farkasfogaid

közé ... - vette át az igen tetszetős kifejezést nagy komolyan Mohu.

- Aztán ippeg dupla doktor is vagyok!

- Dupla dok ... doktor? Az igen nagy dolog! Tán még egy szakajtó diócskával is felér ...

- Kettővel is!

- No ... no ...- tiltakozott a mókus. - De erről nemigen beszéltél.

- Egy doktor nem beszél nagy dolgokról. Főleg, ha dupla! Meglátszik az messziről is. Így van ez, így, így.

- Ez már szent igaz, hi ... hijnye - kontrázott Mohu.

- Meg aztán, amikor start lettem - szőtte tovább a múltat a doktor. Hirtelen képek színesedtek benne. A Csomó bácsi szagú Marcello ...Nicolini ...a gyűlöletes Pirese ... a stáb ... a film ... - Start, úgy bizony!

- Mi az, hogy start? - vágott közbe értetlenül Mohu. Tudatlanságát sebesen két vállra fektette a kíváncsiság. Nem árulta volna el senki mókusfiának, de barátja előtt nem szégyellte.

- A start az igen nagy dolog. A dupla doktorságnál is nagyobb. Még az is meglehet, hogy az ippegnél is fontosabb.

- Még az ippegnél is ippegebb?

- Úgy bizony - fújta ki magából büszkén a levegőt Zuhatag -, még talán az ippegnél is! Képzeld ... reggel kongós tányérban hozta egy doktor a finom kolbászokat. Egy doktor ... Igaz, hogy csak .szimpla volt, de mégiscsak az. Én meg csipegettem, válogattam. Ez ízleni a doktorkának, ízleni sztárnak? - kérdezgették. És én ippeg csak beletúrtam egyikbe, másikba, és máris rohantak egy új tányérral. Ez ízleni, ez ízleni? Doktore lenni nagy farkas, nagy kutyafarkas - hízelegtek körül. Így bizony, így volt, így! Aztán start!

Nyári pára volt csak a múlt. Az emlékek jelenné zsugorodtak. Zuhatag büszkeségére ráomlott a bánat. Lábára ejtette rozsdabarna fejét, s felnyüszített.

Mohu az álmélkodásból felocsúdva úgy tett, mintha értené barátját.

- Start vagy, nagy start ... ippeg start! - hadonászott összevissza: majd Zuhatagra tekintve megrökönyödve kérdezte: - Téged meg mi lelt? - S aztán, mint aki fején találja a szeget, felkiáltott. - Nőnek már a huppanódon a diócskák! Mohu érti, Mohu segít! Barátság az ippeg barátság. Volt reccs a lábamon, van reccs a fejeden - s eliramodott a Zengő felé.

Kisvártatva visszatért. Felkapaszkodott Zuhatag hátára, és rápermetezte a hűs vizet a fejére.

- Ez bizony jó, igen jóóó ...

-No most már látod - fontoskodott Mohu -, ha abbahagyod az éktelen üvöltést, akkor két vitorlafüled közé nem fakad egy harmadik. Csak tartsd magad!

Zuhatag megadóan bólintott. Szomorúságában amúgy sem játszott szerepet ez a fájdalom. Legalábbis egyelőre.

Mohu nagy hirtelen hozzáfogott a kezeléshez. Mindkét mancsával hihetetlen gyorsasággal püfölni kezdte a sarjadzó púpokat.

- Hijnye! - kiáltott a doktor. - Mit csinálsz?

- Egyengetem a diócskákat.

- Egyengeted?

- Addig, míg lapos nem lesz!

- Hijnye! - üvöltötte Zuhatag. - A csillagok is idejárnak ám!

- Hadd járjanak! Te csak tartsd magad! Már ippeg a végén vagyok.

- Ippeg ... neked ippeg, nekem meg zutty a fejem. Kong-bong, mint a kései lopótök.

- Nono ..., már készen is vagyunk. Eltakarítottam az egészet. Egy-két növendék diócska azért még maradt, de azt a kutya sem veszi észre. Olyan szép vagy mint voltál.

- Ez már bizony így van, így, így. - De büszkeségére nyomban rásápadt a szomorúság. Szemét sem gurgulázta Mohu felé. Lábára horgasztotta fejét és akkorát szusszantott, hogy a nyári avar ijedt porfelhőbe fulladt.

- No ... no ... - tanácstalankodott Mohu. - No ... no. Te csak fújtatsz, mint a pöfögő masina a sínen. Az is füstöl ... és füstöl ... és sóhajtozik.

- Füstöl és füstöl ... Füstölt ám a kis Mihály is - szakadt ki a felháborodás Zuhatagból. - Aztán ha nem talpalok, nem inalok el, a nagy macska a kólintós fejszével bizony-bizony jókora barackot csap a fejemre.

- Pedig füstölt?

- Úgy ám, úgy bizony ...

- Akkor ezt nem értem ... nem értem …

- Nem érted? Nem érted ... - dohogott Zuhatag. Ez egyszerre történt, az meg kétszerre.

- No ... no. Az más! - bizonygatta az eszét Mohu. - így egészen más! De azért - hajolt előre sebesen pislogva - ha az egyszerre történtet a kétszerhez passzítanád, más lenne ám!

Zuhatagot a dupla doktorság kötelezte. Bölcsességben sem akart alulmaradni. Rábólintott a mókus igazára.

- Tudod - kezdte -, a tűz! Nem kedvelem. - Hirtelen ünnepélyesre fordította a szót, mert hát a múlt és a jelen, meg a szomorúság is így követelte. - Ha lehet, kerülöm, sőt ...

- Ha lehet, kerülöd, sőt ... A tűz, az tűz ... - helyeselt izgatottan Mohu. - Aztán?

- No most már - nyújtotta mind hosszabbra tudálékos büszkeségét Zuhatag - egyszerre csak felpattant a tűzhely

ajtaja.

- Szóval nem kétszerre?

A doktor megrázta fejét.

- Csak úgy sercentek, tolakodtak kifelé az apró csillagocskák. Persze, nagyobb is akadt. Füstölt már a bölcső! Akkor aztán zutty, kiborítottam a kis Mihályt. Az ajtóig vonszoltam. Kétszerre: jött a nagy macska, az asszony. Villámlott ám kezében a kólintós fejsze. És zutty ...

- Zutty - álmélkodott Mohu,-, nono, ez nem igazán van rendjén. Csomó bácsi és nagy Mihály csak ... csak úgy hagyta?

Zuhatag nem válaszolt. Szemébe újra belecsípett a múlt. Dür-dür dupla doktor, dür ... dür ... dupla doktor. Az életmentő egészségére! - Páros debreceni számolatlanul. - Dür-dür, dupla doktor … - elevenedett fel emlékezetében Mihály és Csomó bácsi hangja. Az ormánsági talpas ház felől piruló szalonna küldte szagos üzenetét. Zuhatag megremegett. Érezte, ha egyszer a fiatalságra ráfeszül az alattomos fájdalom, akkor messzire menekül a Volt. S ő felnőtt lett ... Az ég peremén megrepedt a sötétség. Hajnalodott.

Zuhatag felállt. Az elő-előlopakodó napsugarak kiváltak a szürkületből s rászínesedtek rozsdaverte bundájára. Orrát a levegőbe szúrta.

- Zenita, Zenita ... - üvöltötte messzire nyújtva a hangot.

- Mi az, hogy Zenita ... ta ... ta? Ne ordíts már! Idecsalogatod a puskás embereket, aztán még levadásznak! - kiáltott felháborodva Mohu.

- Zenita ... Zenita - bizonygatta a menekülés egyetlen útját a doktor. - Zenita azt mondta ám: Ó be szép vagy, ó be gyönyörű!

- Vince is mondta, amikor a vizeshordóba ügyeskedted. De

csak addig, ippeg addig, amíg ki nem mászott belőle.

- De Zenita nem a hordóból siránkozott kifelé - büszkélkedett Zuhatag.

- Nem-e, nem-e? - fortyant veresre Mohu. - Nagy macska az nagy macska, kis macska az kis macska. A macska mind macska! - szavalta fennhangon. - És hazudóóós! Milyen start az, akinek szomszédol az esze?

- A nagy fekete hegyekben aligha akad vizeshordó - védte igazát a doktor. De azért a „megfontolás okából" kerülte Mohu tekintetét.

- De zutty azért van!

- Hát az ippeg akad!

- Nono, akkor ... neked befelhősödött ...

Zuhatag nem akarta, hogy cseperedő reményeit Mohu mind megegye. Váratlanul képen nyalta, aztán elrúgta maga alól a földet. A rekettyés pedig rábólintott a távolságra, melybe beleveszett.

46

- Marcellino, drága Marcellinóm! - tárta szélesre karját Leonardo Pirese. - Hadd öleljelek meg! Sikeren osztozni, ez az igazi barátság!.Csak azt a rohadt keserűséget törölnéd le már egyszer az arcodról! Marcllinóm, újra sztár vagy! Mit akarsz még? A jó öreg Pirese sztárt csinált belőled. Megjegyzem, nem volt könnyű dolog! Emilio, drága szép gyermekem, ügess be! Leonardo Pirese Via Flaminia-i házát inkább csak becézni lehetett volna villának. Az építészet, a technika, ritka régiségekkel ötvözve, költeménnyé varázsolta, ki ide belépett, az nyomban összezsugorodott. A gazdagság az ízléssel párosulva, szinte alvilági vándorrá silányított minden földi halandót. Pirese természetesen kiszámítottan tudta ezt,

hogyne tudta volna: hiszen hadiszállását is magára rendezte. Méghozzá zseniálisan! Tárgyalójában a relatív páratartalom gombnyomásra csökkent vagy nőtt, a fotelek süllyedtek és emelkedtek. Így rövid idő múltán a szerencsétlen finanszírozók meredt nyakkal, levegő után szédelegve mindent aláírtak. S nem is jártak rosszul. Leonardo valójában csak az ellentmondást és a szószaporítást utálta. Határozott és döntött: másodperceken belül mindenkire rákényszerítve akaratát. Az eszközökben nem volt válogatós, messziről felismerte a tehetséget. Ez volt sikerének egyik titka. A másik: a kezében összefutó szálakat úgy vezérelte tovább, hogy a zöld idejekorán váltson pirosra, a pirosat pedig sohase kövesse indokolatlanul szabad jelzés. Egyszóval: Pirese valóban zseniális filmrendező és menedzser volt. Vandetti úgy érezte, ismét összezsugorodik. Gyakran megfordult ugyan Leonardónál, mégis az ólomkeretes ablakok színorgiája, a vízinövényekre sóhajtozó vízesés, a boltívek hajlata, ez az egész félelmet keltő harmónia újra és újra letaglózta.

Emilio előtűnt a jól rendezett homályból.

- Drága fiacskám, milyen pezsgőt tudsz nekünk ajánlani?

- 1927-es Francois-t, uram, még két üveg rendelkezésünkre áll.

- Nagyszerű, nagyszerű? Emilio ... igazán kiváló. De elmondhatnád, mit ír rólunk a Della Sera - célozta a szavakat egyenesen Marcellónak.

- Pirese ismét zseniális volt!

- No és a Daily Express?

- Pirese és az új Rin-Tin-Tin ...

- No és a New York Times?

- Két ember rosszul lett ...

- Kettő?! - vágott közbe Pirese. - És én hány mentőautót rendeltem a premierre?

- Ötöt, uram, ötöt ... - ismételgette dadogva inas.

- És csak? ...

- Signore - védekezett Emilio -, nagyon lekötött a film. Csak kettőt tudtam elkábítani, többre már nem futotta az idő. Elnézését kérem. Rendkívül sajnálom …

- Semmi baj, hozd a pezsgőt! Az egyik palack a tiéd. Megérdemled. De azért szeretném, ha a jövőben soha sem tévesztenéd össze az ötöt a kettővel.

- Felháborító, undorító, amit megengedsz magadnak, Leonardo! - ugrott fel Vandetti. Emilio már rég a homályba veszett, a vízesés álmosítóan sustorogta a csendet.

- Marcellino, drága Marcellinóm - nevetett fel harsányan Pirese -, a te naivitásod szinte ... szint megható. Tudom, megvetsz engem, de én: Leonardo Pirese még az utálatot is megbecsülöm. Persze nem mindenfélét, csak az értékes utálatot. Ez egyfajta hőmérő, Marcellóm! Mutat és fokol. Sohasem fogsz rájönni, hogy a cél: az cél, a pénz: az hatalom, az ember pedig játék: szórakoztató játék a pénz és a hatalom között.

Marcello hallgatagon süllyedt vissza a medvebőrök közé a fotelba. Gúny villant a szemében. Emilio kitöltötte a pezsgőt. Leonardo magasra emelte harát.

- A sikerre!

- A doktoréra, a professzoréra! Pirese íróasztalára csapta a serleget.. A pezsgő sárgaságot kapott és megszűnt habozni.

- Azt a ... rohadt dögöt ne említsd még egyszer, Marcello, ha szabad kérnem!

- A te Rin-Tin-Tined! Igazán nem értelek, Leonardo!

Pirese hirtelen észbe kapott. Vandetti játszik vele! S ő

bekapta a horgot, mint egy ostoba ponty a paprikás kenyeret. Széles mosolyra hengerelte arcát, és tarkójára kulcsolt kézzel, tökéletes elégedettséget színlelve hátrált.

- Igazán zseniális vagy, Leonardóm - szőtte tovább a gúny fonalát Marcello. - Ez a derű az arcodon emlékeztet ... emlékeztet egy nagy rendezőre, aki egy bokor közepén ücsörgött és suttogva sustorogta az utasításokat. Az egész stáb rajtad röhögött!

- Röhögött?! - hördült fel Pirese. - Az már múlt ő. Mind kirúgtam a nyavalyás senkiket! A kezemből zabáltak, és ... "

- Rendkívül nagy hiba volt, Leonardóm, rendkívül nagy hiba - ismételte Vandetti. - Holnap lesz a sajtókonferencia és te minden valószínűség szerint nem olvastad a Stampát.

- A Stampát? Mi a fenét ír?

- Drága Leonardóm, szeretnélek megkímélni ...

- Megkímélni?

- Természetesen! Hiszen tudod, milyen mélyre, nagyra utállak!

- Emilio! A Stampát!

Az inas kettészelte a homályt. Az újságot arca elé tartva kérdezte.

- Feltétlenül olvasnom kell, uram?

- Olvasd!

- „Pirese ismét zseniális volt. Hol van az új Rin-Tin-Tin? Eltették láb alól? Négy láb alól? ..."

47

A tépős kalendárium ugyancsak augusztusra vetkőzött, s egyre jobban silányult, hogy a következő évnek idejében helyet adjon.

Csomó bácsi korán felkelt, még a pitymallat is épp hogy

pitymallott. Hiába no: az álmot minduntalan kifogta szeméből a gondolat. Csak zuhatagolta a szalmazsákot, az alvás meg kerülgette, körüljárta. De jönni nem akaródzott.

Tekintete ráesett a polcra. A dianás cukorkák ott sorakoztak példás rendben.

- Hej, doktorkám, doktorkám - sóhajtozott -, most már ki eszi meg ezt a fránya sok dianást - dörgölte a szemét, mert mi tagadás, az emlékek jól helybenhagyták szíve táját.

Aztán nagy gondolata támadt. Villant egyet a szeme, és már vágott is az agya. Sebtiben felhajtotta a lepedőt és beletúrt a szalmazsákba. Akkurátusan zsinegelt csomagot halászott elő. Szép gondosan kiteregette az újságpapírt és számolni kezdte a bankókat.

- Pontosan százötvenezer, szép pénz, jó pénz latolgatta, fontolgatta. - Ippeg elég - sistergett tovább az iménti cikázás. - Ippeg, ha nem több - vidámodott egyre szélesebbre. - Hijnye, Csomó, Csomó, de nagy marha Lajos vagy ...- s annyira megörült, hogy nem is hallotta Mohut, amint rádöngette a ház tetejét.

- De jókor kelt, bátyám! - kiáltotta Mihály.

- Hát költögetett a dolog, de ha jól meggondolom, kigyelmed sem raboskodott az álom fogságában.

Éva lépett a tornácra.

- Szép jó reggelt! - kívánta a napot -, mi legyen a reggeli?

- Hej, kisasszonykám, nekem ugyan édes mindegy. Hiszen nincs a főztjének se íze, se párja - tévesztette a szót az öreg. Fordult is nyomban az istálló felé.

- Kreh, kreh ... - köszöntötte köhécselve Jolán.

- Kis szolgám, jó szolgám - simogatta, tenyerével óvatosan csapkodva az elaggott tehenet. - Elkellene már egy kis álldogállás. Emelkedjél, Jolánkám!

- Kreh, kreh ... - hálálkodott a szent tehén. Összefogta csontjait, s mielőtt bőre lecsusszant volna, lábra állt.

- Bátyám, bátyám, jöjjön azonnal! - hallotta Mihály segélykérő hangját.

- Ég a ház? - gondolta az öreg, és kirohant az istállóból.

Döbbenetes látvány fogadta, ötszázasai szanaszét hevertek az udvaron, mint döglött potykák a halvész után. Mohu meg rázta, rázta a hajtogatott csomagból az ember verítékét.

Csomó bácsi figyelmét nem kerülte el az öt szem dió szalmazsákja szélén. A gesztenyefa teteje felé bökött.

- Hálálkodik mán a kis beteg, igen hálálkodik! - De azért torkát megfogta a félsz.

- Az bizony hálálkodik, fene módon - mérgelődött Mihály -, elmulatja fél élete munkáját.

Nagy keservesen összeszedegették a pénzt. Mihály morgolódott, Csomó bácsi meg hallgatagon egyezkedett mérgével.

- Mind megvan, bátyám?

- Meg az, fia sem hibádzik!

- Akkor hatszáz, visszük egyenesen a postára, betesszük a takarékba.

- Be?

- Be bizony, fenntartásosra! Csak éppen alákanyarítja a nevét, aztán senki fia nem férhet hozzá. Sem ember, sem mókus.

- Aztán ippeg én se?

- Ne járassa már rosszra az esze kerekét, bátyám!

- Éppen hogy csak maga nyúlhat a pénzhez. Kivehet, betehet, kedve, kívánsága szerint.

- De azért a rolót csak lehúzhatják, csitt-csatt! - ellenkezett az öreg, mert hajnali vidámságára aligha passzolt a takarék.

- Csitt-csatt! - kapta fel a fejét Mihály. - Akkor reggelizzünk.

Ravatalnak is beillett volna a terített asztal. Mihály a tojásrántottába fújta haragját, Éva csak ívelte, ívelte szemöldökét, Csomó bácsi pedig a tányérba temette arcát, csak a feje búbja rezdült egyet-egyet. Néma reggeli volt.

- No - mondta az öreg, amint befejezték -, elkísérne kigyelmed a postára, ha nem restellené a fáradságot.

Mihály rávillantotta szeretetét. Összemosolyogtak, amolyan régi, cinkos betyársággal.

- Lajos bácsi - kérte Éva -, majd elfelejtettem! Vigyázna-e a kis Mihályra? Készülődnék édesanyámhoz.

- Örömest, kisasszonykám, hogyne vigyáznám az én cseppem ... cseppem … cseppecskémet. - Gyorsan kiszalad a szó, ha az embert meglepi az emlékezés. Szívta is volna visszafelé a „cseppecskémet", de hát elkapkodta, no.

Mihály a rigmus hallatán úgy rátaposott a gázpedálra, hogy a kombi füstös méregbe gurult.

A Sirató utca kettőtől a postáig alig két kilométernyi az út. Tudta jól az öreg, miért bosszantja Mihály a motort, s miért forgatja olyan konokul az istrángot: megsajdult a szíve Zuhatagért.

Postás Manci rácsodálkozott a kékhasú bankókra.

-Tengernyi pénz ez, Csomó bácsi, pardon, Csomó úr ...

- Aztán fenntartásosra ám, Manci kisasszony - adta vissza a tiszteletet. De azért sehogy sem volt ínyére a dolog. Mi az, hogy úr? Csak úgy, ukmukfukk? Az emberfia leteszi a kékhasú voksot, aztán nyomban úr? Itt valami nincs rendjén. Vagy a becsület csorba, vagy az uraskodás hamis.

- Én meg azt hittem, hogy csak úgy hozómra dolgozik az Alföldi elnök úr portáján ...

- Hozomra?! Mondanék én valamit, Manci kisasszony, de nem mondom, tán megsérteném. Aztán minek sérteném meg, ha úgysem mondom.

Postás Manci felemelte a stemplit, és zavartan vágta kupán a rubrikákat. Átnyújtotta a betétkönyvet.

- Százötvenezer, Csomó úr.

- Aztán a roló jó-e? .

- A roló? Hát hogyne volna jó. Kiszolgálta már a második világháborút is.

- Hijnye - csipkedte ezer darázs Csomó bácsit. - Hát nem befizettem egy ingyen előadásra? Milyen őrzése vagyon itt a pénznek, ha még a roló is százesztendős?

Mire visszatért, Éva már készülődött.

- De megizzadt, Lajos bácsi - korholta szép szóval -, ejnye-bejnye, eltúlozta a sietséget.

- Nem úgy van az, kisasszonykám. Szó az szó, becsület az becsület - törölgette a verejtéket. Tenyerében ott párásodott a betétkönyv. Az aggodalom meg húzta, nyúzta.

Kiült a tornácra. Megbillentette a bölcsőt. Kis Mihály mindkét kezével csapkodva hadonászta az örömet, még valami szeretetfélét is gügyörészett. Nyomban elolvadtak nehéz gondolatai, mint a teába pottyantott szaharin.

- Cseppem, cseppem, cseppecském, iciny-piciny tengerkém ... - változtatta hangszínét, s az érzések egyenesbe szaladtak.

Vince kikényeskedte magát a konyhából. Mióta a zsandár elillant, szabad bejárása volt. A demarkációs vonalak hirtelen megszűntek és ő lett az illatok koronázatlan királya. Sündörögve kerülgette az öreg lábát, aztán egy kis szunyókálásra a meleg kőre gömbölyödött. Álmosan pislogott, lehunyta szemét, csak éppen két metszőfogát felejtette kint egérriasztónak.

A csend letette terhét. Csomó bácsi újra megbillentette a bölcsőt. Mihály elnökösködik a téeszben, egyhamar nem jön vissza - gondolta. - Akkor miért is ne?

- Még egyszer körülkémlelte a portát, és belekezdett a tiltott mesébe ...

- Hát cseppem, cseppem, cseppecském, iciny-piciny tengerkém, volt egyszer, hol nem volt, hogyne lett volna, egy tengerszemű király s annak világszép tengerszemű lánya. Éltek is boldog békességben, vidám dínom-dánom lakomákban, míg egy nap, ippeg tegnap betoppant a hétfejű vízisárkány és hangosan elkiáltja magát: Add oda, király, a lányod, ráadásnak fél országod, mert ha nem, megbánod! Odavolt ám a király, hogyne lett volna. Lótott is, futott is a kristálypalotában, minden emberfia. Akkor aztán, cseppem, cseppem, cseppecském, előállt a tengerszemű királylány hű pajtása, játszótársa, Zuhatagos Zuhatag. Csak farkas volt az istenadta, nem is ember, de olyan jámbor, olyan szelíd, hogy nagyon. Ki gondolta, hogy ilyen vitéz! - Megmérkőzöm én a hétfejűvel, király! - mondta, és nem is kért egyebet cserébe, csak hadd őrizgesse, hadd vigyázza a tengerszemű király lányát, míg szeme bírja, lába futja. Meghatódott ám a király, cseppem, cseppem, cseppecském, iciny-piciny tengerkém, már miért is ne hatódott volna. Mondta is íziben: Zuhatagos Zuhatag, édes komám, nagy vitézem ... - kiáltott fel magáról felejtkezve Csomó bácsi, s nyomban elszégyellte hangját. Hiszen aludt már a kis Mihály, aludt Vince is, s a természet sem igen ártott a csendnek. Csak ő hadakozott erős vállaival, melyeket meg-megrázott a szomorúság.

Teltek, múltak a napok. A paprika és a paradicsom még mindig bőven termett. A málna is újra virágzott, itt-ott már

belepirosodott a zöldbe.

Hosszú lesz az ősz - jósolta Csomó bácsi, és megnyitotta a vízcsapot. A szökőkutak permetet szórtak az égnek.

- Lesz itt még egy-két pécsi vásár - örömködött. Hirtelen belevágta az ásót a földbe. A gondolat hosszú gyökeret vert fejébe.

- Hová iramodik, bátyám? - csodálkozott Mihály, felpillantva a papírhalmaz közül.

- Súlyos dolgom akadt.

- Elviszem én akárhová a géppel.

- Én csak magam akarom.

- Ahogy gondolja ...

- Ippeg így gondoltam - csukta magára a kertkaput.

Sietős léptekkel a posta felé vette útját. Sehogysem tetszett neki ez a takarék. A roló tán még megjárja, ha második világháborús is, de az „úr"? Az nem stimmel! Vajon megvan-e még a pénze? És ha nincs? Akkor bizony-bizony befellegzett.

- Manci kisasszonykáüi! - nyitott be a postahivatalba. - A pénzecskémet kivenném!"

- Mind?

- Mind az egészet!

- Egy hete sincs, hogy betette.

- Azzal, kisasszonykám, ne legyen gondja, csak számolja ki ízibe!

- Hát nem úgy van az, Csomó bácsi - emelte fel hangját Postás Manci.

- Hát hogy van? - izzadt bele a rafinériába az öreg.

- Előbb ki kell töltenie ezt a bizonylatot.

- Az megyen ... - lopta a büszkeséget verejtéke mögé.

- Kész is lennénk? - kérdezte kisvártatva a postamesternő.

- Az ám! - kanyarította a nevét a blanketta aljára. - Kész bizony.

- Ötven ... hatvan ... egyszáz ... százötvenezer ..."

- Ez bizony nem hibádzik - konstatálta megnyugodva Csomó bácsi. - Most már rakhatja is visszafele a könyvbe.

- Vissza???

- Csak ellenőrizni akartam, hogy megvan-e - tartotta égnek bütykös ujját.

48

A nagy folyó haragosan méregette az útjába roppanó szálfákat, felkapta és megpörgette, aztán üvöltve vágta a panaszkodó szirtekhez. A törzsek reccsenve engedelmeskedtek a folyó hatalmának.

Zuhatag egy öböl szélére heveredett. Nézte a meg-megismétlődő színjátékot. A nagy potykára gondolt, az apró halakkal alig-alig törődött. Csak éppen partra vetette őket, hogy másnak is jusson az örömből. De a potyka az igen nagy dolog volt.

Hijnye, az árgyélusát - visszhangzott a múlt. - Megvan ez vagy öt kiló is. Meglátja kigyelmed, ha majd az öregség botra kunkorítja kezünk, ippeg csak kívánnunk kell: Zuhatag, édes komám, ehetnénk már, gondoskodjál, gondoskodjál ...

A nagy folyó párafelhőt fújt a múltra. Zuhatag hirtelen elhatározással belecsobbant a vízbe. Tajtékozva zubogott körülötte az ár, őrjöngve szaggatta a mázsás rönköket.

A doktor nemhiába volt félvér, jól ismerte a folyók kedvét. Egyik tölcsért a másik után kerülgette. Néha-néha megpergették, s le is húzták a mélybe, akkor egyszerűen átharapta az örvény gyengéjét.

De most elszámította magát. Egy kettészelt fatörzs pont a

fejét találta el. Piros, fekete karikák táncoltak szeme előtt, s a túlpart közömbössé vált. A nagy folyó elragadta ...

- Tovább! Tovább ... - hallotta. - Tovább, tovább ... - kérincsélt az életmentés.

Az ösztön megfeszítette erejét. Egy fűzfába kapaszkodva lassan, lassacskán a partra domborodott. Némán, magatehetetlenül feküdt. A habzó folyó rá-rászórta képmutató engesztelését. A fekete karikák eltűntek, csak két vörös csík szabdalta látását.

- Kelep, Kelep vagyok, de Otyinkónak hívnak ... - A gólya szorgalmasan ütögette az áldást Zuhatag feje búbjára.

- Jaj ... - szisszent a doktor. - Hagyj már fel ezzel a kopácsolással, mert a csillagok ugyancsak perdülnek, fordulnak szemem előtt ...

Otyinko szerényen hátralépett. Zuhatag alaposan kirázta bundáját. Meg is bánta abban a pillanatban. Nemcsak a vízcseppek kerekedtek táncra, hanem a fák is. Szédelegve ült le egy tócsába, s előrenyújtott nyakkal egyre várta, várta, mikor hagy fel a fergeteges csűrdöngölővel a gólya lába.

- Így aggodalmaskodnak értem - pusmogta, amikor végre kiegyenesedett előtte a világ. - Nagy dolog, ha így örömködnek, igazán nagy dolog. - Teleszívta tüdejét levegővel, s megszólalt. - Zuhatag vagyok, a dupla doktor és a start!

Otyinko elengedte a csőre mellett a hivalkodást.

- Köszönöm a halacskákat, Zuhatag, mert az idén béka bizony alig járta, a csimaszokat és a sáskákat is megrontotta az aszály. Fiókáim bizony éhen haltak volna. Köszönöm ... - ismételte.

A doktor fejében még a kapukulcs is nehezen nyitotta a szerénységet. Rozsdaverte arcán ugyan átparázslott a szégyen,

de ez nemigen klappolt eredendő büszkeségével, így hát tovább erőltette a professzorságot.

- Az úgy, úgy volt ...- tudálékoskodott.

- Hogy az miképp volt, nem rám tartozik - vágott közbe Otyinko -, de a mérges sziklát azért elkerülhetted volna.

- Kerülgettem én! Bizony kerülgettem - füllentette a doktor.

- De rosszul kerülgetted!

- Rosszul? - hebegte önérzetesen Zuhatag. - Hogyhogy? ...

- Mert nem jól.

- Az megint más! - fordította egyezkedésre a szavakat. A szerénység átlátott a hivalkodáson. Ánglius eszén gyorsan léket vert a felismerés: jobb idejekorán felhagyni az efféle melldöngetéssel, mint alulmaradni a büszkeségben. - Köszönöm, Otyinko, hogy a sodrásban kopogtattál a fejemen.

A gólya szélesre tárta szárnyát. Nem szerette a hálálkodást.

- Aztán merre tartasz? - vágta ketté a köszönöm fonalát.

- Te doktornak is passzolnál - mondta elismerően Zuhatag. - Hozok én neked halacskát - ajánlgatta.

- Merre tartasz? - élesítette pillantását a gólya. - Azt kérdeztem.

A doktor végleg elveszítette professzorságát, rátartiságát.

- Zenitához! A nagy fekete erdőben vár engem ... - dadogta elpirulva Zuhatag. Mondta is nekem: ó, be szép vagy, ó be gyönyörű ...

Otyinko közömbösen szárnya alá dugta csőrét.

- A hűség az hűség ... Nem rám tartozik. Holnap indulunk messze Afrikába. Nem kell éjben talpalnod és nappal bújnod. A magasból vigyázlak. Ha pedig veszély kerülget, a veszély elé repülök. Az ember nem árt a gólyának. Az ember örül a gólyának ...

Zuhatag megdermedt. Ez a szerénység szinte letaglózta és

szótlanságra kárhoztatta.

- Azért folytatta tapintatosan Otyinko -, meggondolhatnád. Az embernek több szíve és több hűsége van, a mifélénknek azonban csak egy. Ha pedig elajándékoztuk, akkor bizony üres reménnyel talpalunk az üres hűség felé ... Te pedig már elajándékoztad. De ez nem rám tartozik ...

49

Pirese sajtókonferenciája ismét legendásnak ígérkezett. A terem már izzott. A dór oszlopokat ölelő egzotikus növények sejtelmes fényben pompáztak. A légkondicionáló gyenge szellőt varázsolt. Fényképezőgépek kattantak: laptulajdonosok, sajtóvezérek, riporterek merevedtek egy-egy rezdülésnyi időre Leonardo karjai közé.

- Antonio, az én Antonióm, milyen nagy öröm ... - villant a vaku.

- Your seeing is ... a legnagyobb megtiszteltetés ... - hajolt bele az újabb filmkockába Pirese.

Egyszóval: karolt, ölelt, kezet rázott.

- Te csak arra vigyázz, Emilio, hogy mindenki tönkrezabálja magát! Egy vagon hús ... a legnehezebb borok ... semmi saláta, gyümölcs. Gasztronóm depresszió! Most erre van szükségem. Egy agyonzabáltatott sajtóra, akinek eszére nő a gyomra ... Tíz tizenötkor a légkondicionáló felmondja a szolgálatot. Érted, édes fiam? - súgta.

A virágok hirtelen egyenesre igazították fejüket. Levél sem rezdült. Pontosan tíz tizenöt volt.

- Uraim - emelte fel hangját Pirese -, nem szeretném drága idejüket feleslegesen pazarolni, önök azért jöttek a világ minden tájáról, hogy kérdezzenek. Rendelkezésükre állok! Még valamit: a konferenciaasztalkákon találnak egy

számozott listát. Csak fel kell mutatniuk a számot, s a kívánt ételt, italt azonnal felszolgálják. Gondolom, ez nem zavarhatja értekezésünket. Véleményem szerint a korgó gyomornak sokkal kellemetlenebb a hangja.

- Pirese, Pirese, csodálatos vagy, Pirese! ... - az elismerő nevetést ütemes taps követte.

- Uraim - folytatta, karját magasba emelve Leonardo -, eltúlozzák. A házigazdának legnagyobb szentség, a vendég.

- Pirese, Pirese - hangzott fel ismét, egyre erőteljesebben a tetszésnyilvánítás.

Leonardo látszólag megadta magát sorsának, tanácstalanul álldogált az emelvényen. Valamilyen madonnás mosoly telepedett arcára, melyen a meghatottság szerénységet és áhítatot sejtetett.

Órájára pillantott: tíz harminc. Tudta, hogy negyven-ötven perc elteltével felforr az amfiteátrum. Nem vesztegetheti az időt, kezdenie kell!

- Uraim, uraim ... - ismételte fennhangon. A zaj hirtelen elült, s Pirese ismét az érdeklődés homlokterébe került. - A tegnapi premier - folytatta - felülmúlta minden elképzelésemet. A film úgyszólván letaglózta a közönséget. A siker frenetikus volt! Természetesen ez nem az én érdemem, hanem elsősorban kiváló munkatársaimé - hajolt a megtizedelt stáb felé.

A szerénység újralobbantotta a tapsot.

Leonardo finom mosollyal várta a csendet.

- Uraim, rendelkezésükre állok. Kérdezzenek, önöké a szó!

- Signore Pirese, engedje meg, hogy kifejezzem őszinte nagyrabecsülésemet a Daily Star nevében. Pusztán egyetlen kérdést. Valóban igaz, hogy a filmet már London, Párizs, New York is lekötötte?

- Köszönöm az elismerést. Pontosak az információi. A sajtó pokla elszabadult. Kérdések repkedtek, Leonardo tőmondatokban pattogtatta a válaszokat.

- A doktore német juhász vagy félvér farkas?

- Félvér.

- Az egész világ lekötötte a filmet. Gondolt-e a folytatásra?

- Nem.

- Miért?

- Nem szeretem a folytatásos dolgokat.

- Signore Pirese, honnan tett szert erre a csodálatos állatra?

- Sajnálom, ez műhelytitok.

- Ki idomította?

- Nicolini professzor. Azt hiszem, nem kell önöknek külön bemutatnom. - Szeme Vandetti gúnyos tekintetével találkozott.

Tizenegy tizenöt. Ezek már nem húzhatják sokáig. Arcára ráfényesedett a diadal. Valóban, a puskaropogás megszűnt, csak néhány gellert kapott golyó csikordult a semmibe.

- Si ... si ... signore Pirese ... az ünneprontás nem kenyerem. Nevem Guido Bertolucci ...a Stampa munkatársa ... – dadogta - Saj … sajnálom, asztmás vagyok. Ox ... oxigénre van szükségem ... tü ... türelmét kérem - folytatta levegő után kapkodva. - Mindig van nálam. - Sürr … sürr … - bugyborékolt a flakon.

Ez a sistergő sustorgás hirtelen megolvasztotta Pirese mélyhűtött mosolyát.

- Szeretnénk látni az új Rin-Tin-Tint! Ez a közvélemény kívánsága!

Ez egy asztmás mélybúvár, oxigénnel a zsebében vagy a hátán. Mindegy, erre nem számított. S pont a Stampa, pont a Stampa asztmás! Leonardo letörölte homlokáról a

kondenzvizet, s újra fagyasztotta arcát.

- Sajnos, ez lehetetlen …

- Lehetetlen? …

A sajtófogadás gőzfázisba csapott át. Emilio elzárta a légkondicionálót. Tudta, hogy a zöld posztón megcsusszant a dákó.

- Pirese, Pirese! Látni akarjuk a sztárt! - követelték innen is, onnan is egyre erőteljesebben. - Pirese, Pirese, mutasd be a sztárt!

Leonardo lehorgasztotta fejét. Várt. Mikor a csend kezére játszotta a lehetőséget: felnézett. Tekintete búskomorrá vált.

- Sajnálom, uraim, de a doktore az utolsó jelenetnél elpusztult …

- Elpusztították!? - hadonászott feldúlva Bertolucci. - Kétségbe vonom, inkább embertelenül sorsára hagyták! Gladiátorjáték, signore Pirese! A huszadik században! Fogadások! Tudjuk! Figyelmeztetem, mindent tudunk! Egy befogott farkast összeereszteni egy domesztikált félvérrel?! Ez brutalitás!

- Gyengék az információi! Professzor Nicolini! - harsogta túl a megbolydult kaptár zümmögését Pirese. - Kérem, válaszoljon! Ez rágalom!

A Stampa munkatársa asztmáját felejtve mindkét karját magasba lendítette.

- Professzor Nicolini, az ön kiváló képességét, tudását nem vonjuk kétségbe, de kérem ... a félvért Marcello Vandetti úr idomította. Ennyire rosszak az értesüléseim, igaz, signore?

A némaságnak nincs hangja, de olykor-olykor légnyomása akad.

- Mi - folytatta halkan Bertolucci - mindent elkövetünk, hogy ezt a kedves állatot visszalopjuk számító, kemény

világunkba! Egy-egy pillanatnyi mosolyra, feledésre! Ez perdöntő, uraim.

50

A nap mindjobban kurtította útját, unta már a földet. A forró augusztusban korábban lett este.

Mihály és Csomó bácsi a tornác lépcsőjén üldögélt. Hallgattak. Éva a gyerekkel szorgoskodott. Az elégedett gőgicsélés kiosont az udvarra.

- Szép gyerek, ippeg gyönyörű - szortyintott pipáján Csomó bácsi.

- Megjárja, bátyám, megjárja - szívta fényesre cigarettáját Mihály. De hangjában azért megkondult a büszkeség.

- Aranyból van annak még a szíve is!

- Ezt meg honnan veszi? Hiszen csak éppen most bújik ki a pólyából.

- Az én szemem látása messzire megyen. Ezt mán elhiheti énnekem kigyelmed.

- Ne ugrasszon ki már a bőrömből, bátyám! Apróság ez még! Se gondolata, se tette! Honnan ítélhetne ilyen nagyot?

- Hát az mán úgy vagyon - ünnepélyeskedett Csomó bácsi -, hogy amit én látok, nem láthatja kigyelmed. Ami pedig kigyelmed gondolatjában megfordul, nem fordulhat meg az enyémben. Nem egyre vagyunk igazítva, hanem különbözőre.

- Az a fene nagy bölcsessége, bátyám - horkant fel Mihály -, az maga a rontás. A doktorkába is addig-addig csepegtette a cukorkás büszkeséget, mígnem ...

- Mígnem ... - pödört egyet bajszán hamiskásan Csomó bátyó, mert hát: fel volt rúgva ismét az egyezség: Zuhatagról egy hangot sem! Így szólt az új pecsétű fogadalom.

- Megvert engem, bátyám, meg bizony! Hiányzik a kis

szolga a huncut rátartiságával. Hiányzik, no ... Lemondom a fogadalmat, le én!

- Hát, szó, ami szó, a pécsi vásár ma nem sokat érő vót. Hej, ha a doktorkával kasszáskodunk, hullott vóna a tengernyi mutatványos pénz. Mert ez így dukál - tolta Mihály szomorúságára a bánat szekerét Csomó bácsi.

- Jó, hogy említi, majd elfelejtettem a részét. Itt a fél kereset: háromezer.

- Minek az mán énnékem? Kigyelmedék megtisztelnek becsülettel, urasán kosztolnak és kvártélyoznak. Szíves beszéddel tartanak. Én mán úgy gondoltam, hogy ezentúl minden járandóságom a kis Mihályé legyen. Könyvbe rakjuk, aztán ha úgy hozza a kell, kergetheti pénzzel a szükséget. Postás Manci majd kiszámolja. Keresztapa lennék, vagy mi a fene? - tett a rendelkezés végére hangsúlyos pontot Csomó bácsi.

Éva Mihály mellé szökött. Ketten hallgatták az öreg testamentumát. A konyhai vekker ütemesen aprította a csendet.

- Nem úgy van az, bátyám - emelte fel kezét tiltakozva Mihály -, a munka az pénz, illeti, akit illet, nem mást.

Éva rásimította tenyerét a magasba lendülő karra.

- Ne ellenkezz, ha Lajos bácsi egyszer így gondolja, tiszteljük tisztelettel akaratát.

- Virágzik mán a lelke, kisasszonykám, látom én jól! Még a bánatot is megfordította.

- Hanem - titokzatoskodott Éva -, látták-e a reggeli lapot? Hát ide nézzenek!

- Hijnye, a keserves keservit! Ez a doktor!

- A mindenségit! - szökellt egyetlen ugrással a világosságba Mihály.

Egymás kezéből kapkodták az újságot. Tépték, húzták. Végre kialkudták a megoldást: Mihály olvasta, Csomó bácsi öklével ütötte a taktust.

- „Botrány Rómában a premier után!" – tagolta a szavakat. - „Leonardo Pirese, a híres filmrendező szó szoros értelmében kutyaszorítóba került. Állítólag eltette láb alól félvér sztárját. Négy láb alól ... - írja a Stampa. Pirese rágalmazási pert indított, Az olasz filmrendező határozottan cáfolja a vádakat. Az utolsó jelenetnél halálos sebet kapott a professore - nyilatkozta Pirese. Vajon mire készül? Az olasz állatvédő liga megteszi a szükséges lépéseket ..."

- Hej, hej ... - tapsolt a levegőbe Csomó bácsi -, a mi kis szógánk az ánglius eszével eljáratta a taljánokkal a ropogós csárdást, Hej, hej …

- Korai az öröm, bátyám - hajtotta össze az újságot gondterhelten Mihály -, ha itt lenne, vigyáznánk rá. De ki tudja, merre jár? Egy bizonyos, halálos veszedelem kerülgeti.

Csomó bátyóban az öröm lecövekelt, mint sűrű paszulyban a kanál.

- Ezt meg hogy gondolja kigyelmed?

- Csak úgy, bátyám … Ha Stampáék meglelik Zuhatagot, oda Pirese hírneve. Megengedheti ezt magának a talján? Mindent elkövet, hogy ő bukkanjon rá a doktorra. Akkor pedig befellegzett. Halotti bizonyítvány kell neki, nem egyéb!

Éva könnyekre ívelte szemöldökét.

- Közelebb áll a te lelkedhez Zuhatag, mint én - szipogta, s a régi féltés ismét lángot kapott.

- Éva! - csitította Mihály. - Megmentette a gyerek életét!

- Kisasszonykám, kisasszonykám - csendesítette a vihart szellővé az öreg. - Más ennek a foganatja. A doktor elsőnek szegődött a házhoz. Bizony akkor görbén mentek a dolgok.

Verejték fürdette a munkát. Még a holnapot is alig sejtettük. De a kis szóga vót a hit, meg az estéli nevetés. Végül is egyenesre fordult minden. Ott peckeskedett, kasszáskodott a pécsi vásáron. Kisasszonykám, ne itassa mán az egereket, mert hát sírva fakadok én is.

Éva lassan felállt, s átkarolta az öreget.

- Ejnye, ejnye - vesztette el határozottságát Mihály. - Ejnye, ejnye!

- No de mondanék én valamit, sírás-rívás helyett ünnepeljünk! Láttuk a doktorkát, az is valami – emelte fel bütykös ujját Csomó bácsi. - Holnap halvacsora lészen, potyka, harcsa, miegymás. Kifogom hajnalra! A körítést is állom. Pukkanós borral koccintunk - fortélyoskodott. - Macedónia nincs is messze - gondolta. Hej, hej …

Éva és Mihály nem sejthették, hogy búcsúra készülődik a holnapi vacsora ...

Csomó bácsi másnap belemasírozott az éjszaka végébe. Cupp-cupp - ragasztották a sarat bakancsára a Drávát szegélyező tócsák. Cupp-cupp ...

Széles jókedve támadt. - Ilyen az ember, ha tudja, mitévő legyen - bizonygatta magának. - Most aztán díszlépés! Vállára szorította a pecabotot, a merítőhálót, aztán úgy kivágta a rezet, mint réges-régen, ifjonti baka korában. Nótára is gyújtott volna, de nem gyújtott, mert minden valamirevaló horgász tudja, hogy a halak nem kedvelik a hangoskodást.

A sással ölelt vízparton letelepedett. Bevetette a horgokat. Volt is kapás azonnal! Hiába no, tudni kell, hol és mikor. Csomó bácsi pedig tudta.

- Ejnye, de kicsinke vagy, csupa szálka. Kerekedni kell még néked - emelte le a halat a horogról. Visszadobta a sekély vízbe. - Ússzál, szógám, ússzál! - mondta. A harcsa egyet

villant, és eltűnt a mélyben.

- Hijnye, ez mán valami - kapott a másik bot után. Az orsóról sivítva fogyott a zsinór. A küzdelem megkezdődött. - Még beránt! Én meg, biz isten, kirántom ... Van itt erő! A betyár mindenit!

A falu harangja nyolcra kondított. Csomó bácsi kimerülten egy fához támaszkodott. A tízkilós potyka sóhajtozva hevert lábánál.

- Kegyetlenül megizzasztottál! Aztán, mondd, minek? Zsírosnak zsíros vagy, ízesnek aligha. A húsod négy embernek sok, még pocsékba mennél. Eridj vissza, ahonnan jöttél!

A falu harangja elütötte a nyolcat ...

- Hijnye - kapott észbe -, a halvacsora! Ezt jól elpuskáztam … Inalt is a falu felé, erősen szorította az idő. - Lelkem, Mancikám - lihegte -, számoljon ide vagy ötvenezret a markomba kivétnek. Izibe!

A zöldhasú bankók némileg megnyugtatták. A fűszeres felé vette útját.

Körüljárta az üzletet, úgy tett, mint aki nézelődik. S mikor az utolsó vevő. hátára csapódott az ajtó -, beugrott a boltba.

- Csuka és potyka akad-é? - kérdezte sietősen.

- Már miért ne akadna? Kicsi, nagy, közepes, kívánsága szerint - válaszolt a boltos.

- Akkor ide, a merítőhálóba.

- Értem én, Csomó úr - adta a tiszteletet a takarékbetétnek a vegyeskereskedő. Mert hát hallotta a szigorúan bizalmas hírt Postás Mancitől. - ígéret van, ugye – bizalmaskodott -, hal meg sehol.

- No csak rakja gyorsan, a bölcselkedéssel ráérünk! Még bejöhet valaki.

- Kész is lennénk, kétszáz forint - fogta vastagra ceruzáját a boltos.

- Itt van háromszáz, nem sajnálom, de - emelte fel figyelmeztetően bütykös ujját Csomó bácsi - benne foglaltatik ám a hallgatás is. Ezt jól jegyezze fel!

Rég elhagyta a falut, már a Sirató utcán kaptatott felfelé. Gondolatait cifrázgatta, mikor egy éles fékcsikorgás kizökkentette.

- Jó fogása volt, bátyám - hajolt ki á kombiból Mihály.

- Hát - csavarta a szót az öreg - megjárja.

- Csak azt furcsállom, hogy a potykák nem kapkodják a levegőt.

- Nem bizony, mert kupán verdestem őket. Minek szenvedjen a rántanivaló.

- Az más - hunyorított Mihály.

- Aztán kigyelmed csak arra ügyeljék, hogy ne elnökösködjék az éjszakába. Mert az egyezség másképp szól.

Csomó bácsi délután átvette a konyha uralmát. Sercent a zsír, pattogott az olaj, színesedett a saláta. A vekker mutatója még a hét órát sem takarta, minden készen állt.

- Életemben sok finomat ettem, de még ilyet sohasem. Lajos bátyó, megadná a receptjét? - mondta Éva.

- Meg én, szíves örömest, kisasszonykám. A bosnyákoktól lestem el.

- A bosnyákoktól? - kérdezte csodálkozva Mihály. - Erről sohasem beszélt. Tán még a szavukat is érti?

- Hát hozomra nem adnának el - szedte le a tányérokat a vendég-gazda. - De - folytatta - a vigasság kedvéért hoztam egy-két üveg pukkanós bort. Hadd szóljon az ünnep!

A pezsgőre gyorsan álmosodott az este. Így gondolta ki Csomó bácsi.

A csend a mélybe ereszkedett. Csak az öreg hajolt az írásra a jánosbogárkányi fény alatt.

„Kigyelmednek, itten ... - kezdődött a levél. - Tudatom kigyelmeddel, hogy nagy útra térek. Egy oldalnyi szalonnát, két pár füstölt kolbászt, egy vekni kenyeret magammal viszek. Úgy, hogy ne keresse, ha keresné. Könyvemet Postás Mancival megtanácskoztam, átraktam látszatósra. Kérném, kigyelmedet, amíg vissza nem jövök, gondoskodjék Jolánkámról. Jó szóga vót, megérdemli a becsülést. Kigyelmed bizonyára érti, miért indulok a bosnyákok földjére. Veszélyben a doktorka, s a doktorka mindkettőnk szíve gondolatja."

Csomó bácsi vállára vetette iszákját és kilépett az éjszakába. A hold rácsodálkozott, volt is miért …

51

Lövés dördült. Zuhatag megpördült a levegőben s nyekkenve terült el. A senki földjén jártak, a jugoszláv határ tőszomszédságában.

Otyinko megbicsaklott a repülésben és szinte leesett égről.

- Zuhogó, Zuhogó - kelepelte kétségbeesetten -, megpuskáztak?

A doktor látszólag magatehetetlenül feküdt. Fene jólesett neki az aggodalom. Libahájjal kenegették hiúságát. - Felér ez egy zacskó pörccel is, nem számítva a dianásokat - gondolta. Aztán szemét komótosan felráncolta és a gólyára kukkantott. Természetesen módjával, mert a nagy eseményhez pontosan így illett.

- Ippeg akarták - magyarázta.

- S nem is vagy zuhanó Zuhatag?

- Hm ... hm ... - hümmögte büszkén a doktor. Nem bizony,

ez már így van, így ám. Mert én start is vagyok.

- Bukfenceztél, meg nyekkentél is - álmélkodott Otyinko.

- Így van, így ... de okítottak ám. Kijár ez egy nagy startnak. Egy Csomó bácsi szagú ember, Etti vagy Vandetti sűrűn vakargatta a kobakom. Dicsért is: ez jó lenni, ez kitűnő lenni, professore! Jönni a más jelenet! Figyelni, dottore! Ott lenni rongyos puskás ember, lopni aranyat. Zutty neki! - Én kihúztam magam amolyan professzorosan, mert az lennék - jegyezte meg szerényen -, aztán zutty a pénzszaga embernek.

- Zutty neki? S mi az a pénz?

- A pénz ... - adta a bankot a doktor – nagy dolog, igen nagy. Csak ippeg szúrós szaga van. Adnak ám érte páros debrecenit, dianást.

- Még talán békát is?

- Akár egy egész nádasravalót.

- Milyen kár, hogy én csak gólya vagyok - bánatoskodott Otyinko.

- Mindig lesz békád, amíg engem látsz - vigasztalta Zuhatag. A szomorúság őt is átjárta.

- Most már indulhatunk!

- Akkor igen jól tennéd, ha körüllesnél felülről.

Otyinko bólintott s a magasba lendült. Három-négy kört írt le a füzes felett, aztán egyenesre igazította az irányt.

A doktor nyomban megfejtette: a veszély elhárult. Talpra szökkent, és belelendült a vágtába.

A napok egymást kergették, sietve teltek-múltak. A vidék is változott, inkább domborodott. Völgy már alig-alig akadt. A fák is egyre tekintélyesebbre mérték törzsüket, sűrűsödve beszélgettek az estéli fuvallattal.

Zuhatag izmai acélossá erősödtek. Első időben

bizony-bizony piros karikák ingerelték a szemét. Most ötven kilométernyi út meg sem kottyant, csak bordái tolakodtak mindjobban kifelé. A nap veres sapkát húzott fejére. Otyinko megállt a levegőben, majd szélesre tárt szárnnyal ereszkedett a mocsarasra.

- Körülnézek! Itt bizonyára akad valami.

Zuhatag lábára hajtotta fejét és a gólyára pislogott.

- Bizonyára - ismételte.

- De neked ugyancsak kolompol a gyomrod! Mert hallom!

- Ettem tücsköt, fogtam halat. Brr ... - horkant fel a doktor. - Brr ... brr ... úgy ám, bizony ám. - Nemigen simogatta torkát a keszeg.

- Nagy baj ez, nagyon nagy ... - aggodalmaskodott a gólya. - Kolbászhoz vagy te szokva. A rengetegben más a törvény járása. Mi lesz veled?

- Majd Zenita süt, főz nekem. Te, Otyinko – fogta bizalmasra hangját -, láttál már páros debrecenit füstölögni? Nemigen nyugszik az a piros vízben, nem! Forog, bukdácsol. S az íze! - szúrta át a szagos emlékezés szívét.

- Az íze?

- Az ám nagy dolog, igen nagy dolog - hümmögte a doktor a keszegre fanyalodva.

Otyinko elhallgatott. Értette is, meg nem is a doktor esze járását. De az újra kélő szomorúságot mindenképpen átvette. Le-leszúrta csőrét az ingoványba. Mi tagadás, szívéhez nőtt a bundás. Akárhogy is büszkélkedett, tette-vette magát, ráfeledkezett még a kölyökkor pora. Hirtelen mentő ötlete támadt.

- Csak néhány szárnycsapásra van a veszedelmes erdő. Tudod-e?

- Hogyne tudnám – rázta le orráról a debrecenis fájdalmat

Zuhatag. - Talpaltam erre, nem is egyszer. Ott vár Zenita.

- S ha nem vár?

- Hogyhogy nem vár?

- Csak úgy gondoltam.

- Hát, Otyinko, ezt nagyon rosszul gondoltad. Zenita vár engem, meg a nagy Villám! - Hm ...hm ... - tette hozzá a nyomaték kedvéért.

- Villám, az anyád ugyancsak megfeledkezett rólad, sorsodra hagyott a nagy folyó partján.

- Csak te nem tudhatod azt, Otyinko, hogy én nagyobbat ugrottam, mint ő! Többet is hümmögtem. A start, az start - emelkedett fel, s a leszálló este támogatta növekvő önbizalmát.

- Nem messze innen - dobta a mentőövet a gólya Zuhatag nyakába -, a nagy szurdok előtt találsz egy embert. Egyre nehezebben csapkodja a nagy fejszét. Ritkul a piff-puff, mert nő benne az öregség. Nincs annak egy cseppnyi szúrós szaga sem, már amennyire ezt a magamfajta, egyszerű madár biztonsággal mondatja. De a kémény mindig füstölög. Olykor-olykor nehéz szagok is áradnak. Meglehet, hogy páros kolbász ...

- Hijnye, aztán ippeg kolbász - utánozta a doktor Csomó bácsi szavajárását. - Az már teszi!

Sztyepan Sztyepanovics Zsadanov az égre pillantott. Néhány felhő tarkította a tiszta kéket, oszlatta az egyhangúságot.

Az ajtófélfához támaszkodva méregette a múltat. Lába alól kihúzta a talajt a háború: fiát elszólította a lőporszagú felejtés. Asszonyát vele együtt vágták le a kötélről a partizánok. A szerencse csak neki kedvezett. Szerencse? ... Így hát élve

magára maradt.

A sors játékostársa az embernek. Életet ad és vesz. Apját az első világháború kergette messzi Oroszországból a távoli Macedóniába. A falu befogadta, s a hagyomány tiszteletet parancsolt. Így történt, hogy apja után Sztyepan Sztyepanovics Zsadanov maradt.

Az öreg vargát szerették az emberek. Foltozgatta, toldozgatta az elnyűtt cipőket, csizmákat. Ki-ki fizetett, ha fizetett, amivel éppen tudott: hurkával, kolbásszal, babbal, néha még pénzzel is. Hívogatták szíveslátásra,. de Sztyepan Sztyepanovics nem mozdult, hűséges maradt a hegyekhez, fenyőfából ácsolt egyszobás magányához.

Néhanapján hadakozott az egyedülléttel. Aztán addig-meddig ügyeskedett, mígnem összefabrikálta Jankót, a bólintós kis szolgát. Igaz, csak madzagra járt a feje, de könnyebb lett a panasz, mert szóra válthatott.

- Rosszkedvűen ébredtél, kis szolgám, pedig vidám napra virradtunk. Friss kolbászt ebédelünk - rántotta a zsinórt Sztyepanovics.

Jankó sűrű bólogatásba kezdett.

- No, lelkem-galambocskám, látom, derül már az arcod. Hozhatnál egy pohár vizecskét, mert igen megszomjaztam. Igaz is, majd én - beszélgetett a magánnyal.

- No - folytatta -, az erdő ugyancsak igyekszik a házunk felé. Kivágok egyet-kettőt. Te pedig, galambocskám, vigyázz a finom kolbászra. Ha érzem az illatát, nyomban jövök.

Sztyepanovics rántott egyet a madzagon. Jankó nagyot bólintott. Kezébe kapta a fejszét és kilépett a házból.

- Megérkeztünk - mondta Otyinko, és egy-két szárnycsapással a földre ereszkedett. Zuhatag magasra emelte orrát.

- Te, itt mintha debreceni pirulna - ragyogott fel. Óvatosan körüljárta a házat, és belesett az ablakon. Hallotta, mint sercen a zsír, és látta, hogy nyugtalankodik a lábas. - Otyinko, Otyinko, hol vagy? Nagyon vörösödik ám!

- Jó helyen vagy, professzor ... tavasszal újra találkozunk - kelepelte a magasból a gólya, s piciny ponttá zsugorodva belerepült az ég aljába. Társai várták ...

52

- Meg kell találnom azt a rohadt dögöt, érti ... érti signore Nicolini ... Érti, vagy nem érti? - verte az íróasztalt iszonyatos dühvel Pirese. - Emilio, fiam, friss borogatást a fejemre! - A jéggel tömött zacskó kétoldalt rálottyadt fülére, csak középen hegyesedett valamelyest. Ez a napóleoni sapka aligha emelte tekintélyét, de éles pillantása a félelmet ígérte. - Professore - hajolt előre -, a professzort akarom ... illetve azt a rohadt dögöt!

- Signore Pirese, mit tehetek én? - szabadkozott Nicolini.

- Például ... mondjuk gondolkozhatna - tagolta a szavakat. - Egy ilyen híres, mi több, világhíres állatpszichológusnak talán nem esik túlságosan nehezére.

- Signore Pirese, engedje meg, hogy tiltakozzam! Ön átlépi a jóízlés határát.

- Természetesen, professzor - gúnyolódott Leonardo -, nézzük csak ... tízezer dollár doktor Nicolininek, újabb ötvenezer a kiváló pszichológusnak, harmincezer az idomításért. Kedves barátom - fordult sokat sejtető mosollyal a professzor felé -, ha én ezt a nyilvánosság elé tárom, akkor... Egyébként hallhatta a sajtókonferencián.

Nicolini visszazuhant a medvebőrös fotelba. Az ólombetétes ablakok piros karikákat szórtak szemébe.

- Kérdezzen ...
- Hol lehet a dög?
- Honnan szerezte?
- Honnan, honnan? Szereztem! Nem elég ez önnek?
- Nem! Tudnom kell a professore származási helyét.
- Mármint annak a dögnek?
- Ha így nevezi a doktort, akkor igen! Leonardo lekapta fejéről a napóleoni tömlőt és a vízesés közepébe hajította.
- Pécsett akadtam a félvérre. Az a két barom földműves nem akarta eladni. Ezer dollárt ígértem! Doktor lenni barát, nem eladó semmiféle pénzért, hajtogatták. A marhák!
- Ilyen is akad, példának okáért ...
- Professzor Nicolini, ha most előjön az. elaggott szentimentalizmusával ... akkor ...
- Lefordítva, signore Pirese: ön vesztegetéssel tulajdonította el a félvért.
- Éleslátása és kifejezéstechnikája, professzor úr, abszolúte kifinomult. Mondhatnám, lenyűgöző - hajolt előre, rászögezve tekintetét.
- Így képtelen vagyok gondolkozni.
Leonardo előzékenyen felállt.
- A világért sem zavarom, csak minél jobban mélyedjen gondolatai közé. Rendkívül kíváncsivá tesz, milyen végső következtetésre jutott. Mert az én elméletem kész.
Nicolini úgy ült a medvebőrök tetején, mint egy indiai fakír a kihegyezett szegeken. Arca kővé dermedt, csak időnként vetett egy-egy réveteg pillantást az oszlopok között fel-felbukkanó rendezőre.
- Nos, signore Pirese, csak két megoldás jöhet számításba.
- Pontosan.
- Ezt ön honnan tudja?

Leonardo egy öntelt mosollyal válaszolt.

- Egyszóval: két megoldás ... - dadogta Nicolini -, vagy a forgatás környékén, vagy ... ahogy ön említette, Pécsett találhatjuk meg. A félvérnek napi ötven kilométer aligha jelenthet komoly akadályt.

- Találhatjuk ... - kapott az előbbi szón Leonardo. - Nagyrabecsülésem, signore Nicolini! Így gondoltam én is. Hajszálra így! Emilio, fiam! - kiáltotta.

Az inas felsejlett a semmiből.

- Emilio, fiam - ismételte. - Értesítsd Belgrádot. Fernando helyezzen készenlétbe két kifogástalan terepjárót és három kocsit. Néhány megbízható emberre is szükségem lesz, és természetesen kiváló minőségű fegyverekre. Érted, kedves gyermekem, a feladatot? Rendkívül rossz néven venném, ha …tévedés csúszna a számításomba. - Pirese hangjából valamiféle hűvös kiszámítottság áradt, amely aligha ismerte a megbocsátás fogalmát. - Érted, ugye, kedves fiam?! A professzor úr bizonyára már holnapután telefonál nekünk, tájékoztat a dög tartózkodási helyéről. Légy szíves, Emilio, add át Nicolini úr vízumát és a tízezer dolláros csekket. És ne feledd, hogy a Mercedes holnap nyolckor Nicolini úr rendelkezésére áll! A professzor úr koránkelő. Egyébként közöld a sofőrrel, rendkívül fájlalnám ha a kocsi útközben meghibásodna! Holnapután eldől merre indulunk!

- Erről nem volt szó! - ugrott fel szinte magából kikelve Nicolini.

- Ejnye, ejnye, félreértettem volna? Hiszen imént többes számban beszélt, és ezt készpénznek vettem - mondta nem minden él nélkül Pirese.

- Az előadásaim az egyetemen!

- Kedves barátom, az én inasom - az ön inasa, Emilio már

tegnap lemondta.

Nicolini levegő után kapkodott.

- Magyarul sem tudok!

- Ugyan, professzor, egy ilyen egyszerű nyelv megtanulni?! Feleslegesen aggódik. Erre még legalább tíz órája van.

53

No, öcsém, aztán jó bilétát adjon, mert kéne nekem a Sirató utcából egészen Belgrádig - kászálódott a buszra Csomó bácsi. A vezető rácsodálkozott.

- Nem megy az, bátyám uram - kapta régire a szót. - Pécsig lehet, tovább nem.

- Az mán nagy baj - igazított iszákján az öreg.

- Egyet se búsuljon, segítek én. Megváltjuk a jegyet a végállomáson Belgrádig.

- Aztán ott is ilyen vékonykát adnak?

- Hát milyen jegyet adjanak?

- Amit lapogatni lehet, mert az ilyen fajtában kevés a bizodalmam. Ez csak cédulka, annak is silány.

- Vasúton folytassa az útját, bátyám - tanácsolta a buszvezető. - Kényelmesebb, meg a jegy is valódi.

- Lapogatható?

- Kiállja még az esőt is.

- Az mán teszi. Köszönöm a szívjóságát, meg is fogadom.

Az autóbusz hegymenetbe lódult. A hajnali szürkületben csak a fényszórók pásztázták az utat. Néhány utas ébredezett.

- Hát egy kis hazaival megkínálhatnám-e, mert én ugyancsak megéheztem - gombolyította a beszéd fonalát Csomó bátyó.

- Köszönöm szépen.

- No, akkor lássuk csak - vágta katonásra a kolbászos

kenyérszeleteket az öreg -, így bizonyára ippeg jó lesz. Még az istrángot sem kell eleresztenie.

Csendesen falatoztak. A gumiabroncsok alatt fogytak, soványodtak a kilométerek.

- Hát aztán, bátyám uram, merre tart? Ha meg nem sérteném - törölte le szájáról a kolbászillatot a buszvezető.

- Belgrádon is túl, messzire - sóhajtott Csomó bácsi.

- Nagy út, nagyon nagy út. És minek? - vallatta hamiskásan a sofőr.

- Hogyhogy minek? - válaszolta felháborodva az öreg. - Barátságból történik a dolog. Az pedig szent! Érti ezt, öcsém, bizonyára.

A buszvezető bólintott. Ráhajolt a volánra, s nagyobb sebességre kapcsolt. Pécs nem sokáig váratott magára. Megérkeztek.

- Innen már csak toronyiránt, bátyám, könnyen meglelheti az állomást.

Kezet fogtak. Szó nem kellett a megértéshez.

Csomó bácsi megigazította hátizsákját, és a vasút felé tartott. Fene módon cifrázta lépteit. A buszvezető belépett a telefonfülkébe, és felemelte a kagylót.

- Határállomás? Gyurkó, te vagy? Délután ki lesz szolgálatban? Te? Ez nagyszerű! Ide figyelj! A négy huszonötös gyorssal egy öreg érkezik. Könnyen felismerheted. Szeme apámé, szíve anyámé. Egy kereke hiányzik, de az is meglehet, hogy a mienk forog lassabban. Gyurkó, vigyázzatok rá!

Mihály furcsának találta a reggelt. Tett-vett, megcirógatta a gyereket, megborotválkozott. Valahogy mégsem lelte nyugalmát. A tűzhely békét pattogott. Az augusztus még csak

tessék-lássék hátrált a konyha melege elől. A tükörbe pillantott.

- Kincses Mihály, Kincses. Mihály, hol a te nagy kincsességed? Kellett neked az elnökség? - hadonászta önmagának. - Haragosaidnak se szeri, se száma. Egyiknek a munkához nem fűlik a foga, másik meg irtózik a becsülettől. No, akkor aztán hogyan egyenesíted ki a dolgokat? Egyenesíted ki? … Hol van Csomó bácsi?

- Kivel beszélgetsz? - csodálkozott Éva.

A kérdésre csattanós volt a válasz. Látta Mihályt a tornácon, amint ráborul egy levélre.

- Baj van? - tárta szélesre a konyhaajtót. A pántok ijedten nyikorogtak az ijedtségre. - Az ... van ... Csomó bácsi elment! ... Olvasd! - „ ... mert a doktorka mindkettőnk szíve gondolatja" - hangsúlyozta az utolsó szavakat Éva.

Egymásra néztek, amolyan hosszú, fürkésző tanácstalansággal. Éva szorosan Mihály mellé ült, ahogy ez illik. Mert az asszony az ember részestársa a bajban.

- Tennünk kell valamit. Most már nemcsak Zuhatagra leselkedik veszély, hanem Lajos bácsira is. Útlevél, vízum nélkül, csak forinttal a zsebében ... Istenem!- sóhajtott Éva.

Mihály rápillantott. Szemében apró felhők kergetőztek. És hát: apró felhőkből is csurran-cseppen néha eső.

- Mit tegyünk, mit tegyek?

- Te, Alföldi Mihály, nem tudod?

- Életemben először: nem!

- Itt a térkép, nézz rá! Itt a vasúti menetrend. Itt a határ. Megmenthetjük Lajos bácsit idejében. A gyors négy huszonötkor indul, a busz pedig hat órakor. Akárhogy számolom, nyolcórányi időnk van!

- Hijnye - pattant fel bénultságából Mihály. - Milyen

feleségem van nekem! Bepasszolnál ippeg, nagyon is Csomó bácsi tengerszemű királylányának kristálypalotájába ...

Egymásra mosolyogtak, s a verőfényben megakadt a pillanat.

Mihály nem sajnálta a gázpedált. A kombi prüszkölt és, hápogott, szinte fulladozott a benzingőzben..

A határőrség zenekara a Rienzi-nyitányt próbálta, de a fékcsikorgás rácáfolt a dúrokra és mollokra.

A toronyóra nagymutatója kettőt mutatott, mikor belépett a parancsnok szobájába.

- Mi már találkoztunk egyszer Pécsett - üdvözölte a százados. - Kutyaügyben.

Mihály bólintott.

- Rendkívül jó az emlékezőtehetsége.

- Szakmai ártalom. Végül megkerült a német juhász?

- Sajnos nem. De itt az újság, olvassa!

- No, ezek jól átvertek bennünket. Egy félvérről van szó. Egy sztárról! Nekünk sem ártana!

- De most nem ezért jöttem - szabadkozott Mihály -, egy barátom rövidesen bajba kerül!

- Egy öreg?

- Ezt meg honnan tudja?

- Gyurkó fiam, gyere csak - nevetett a százados.

A hadnagy belépett a szobába. Tisztelegve lecövekelt.

- Telefonált már egy kérelmező. Gyurkó hadnagy, jelentsen!

- Igenis - vágta ki a vigyázz!-t a hadnagy. - Tisztelettel jelentem, hogy a négy huszonötös gyorson utazik egy öreg. Szeme apámé, szíve anyámé. Egy kereke hiányzik, de az is meglehet, hogy a miénk.

- Jól van, Gyurkó - mosolygott a százados -, aztán

ügyeljetek rá! Most már megnyugodhat, nem lesz semmi baj. De ez a félvér, ez csodálatos!

A négy huszonötös meglódult. A dízelmozdony mind sebesebben utasította maga mögé a tájat.

Csomó bácsi akkurátusan élére hajtogatta a szalvétát. Egy mozdulattal tenyerébe kergette az elszabadult morzsákat, aztán elégedetten hátradőlt. - No, kis szógám, megyen már az öreg Csomó, úgy bizony. - Kényelmesen beleigazgatta magát az ülésbe, és csakhamar elnyomta a buzgóság.

- Kérem az útlevelét - hajolt föléje Gyurkó hadnagy.

Hijnye - szisszent a valóságra Csomó bátyó -, ez egy fél generális. Csillagok, arany paroli! Mi a fene!

- Tán ismer engem kigyelmed? Mert arca formája nem parolázik az emlékezetemmel.

- Ismerni éppen nem ismerem, csak hallomásból.

- Megteszi az is, jobb híján. De ha meg nem sértem kigyelmedet, akkor minek ébresztett fel?

- Mert kérem az útlevelét, bátyám ...

- Útlevél? Az meg mi a fene? Tán passzus?

- Az is megteszi, ha van.

- Itt van ni - emelte ki iszákjából a személyit Csomó bácsi -, benne van ebben minden!

Gyurkó hadnagy tanácstalanul forgatta az igazolványt. Kutyaszorítóba került. Mitévő legyen? Hogyan kezdjen neki a tapintatnak?

- Látom ám én, fennakadt kigyelmed. De egy kis pénzzel elsimíthatjuk a dolgot. - Csomó bácsi kiemelte az ötvenezret a gondosan összehajtogatott újságpapírból. - Kettőt költsön kigyelmed egészséggel jóra, egyet meg küldenék a masinisztának, ne sajnálja annyira a gőzt, mert a haladással

bizony elégedetlen vagyok.

A hadnagyot nyomban kilelte a hideg veríték.

- No, no - vigasztalta Csomó bácsi -, nem olyan sok ez. Hozhattam vóna többet is, csak ippeg fukarkodtam.

- Dugja vissza a zsákba - kiáltotta kétségbeesetten Gyurkó. A biztonság kedvéért vállára kapta Csomó bácsi iszákját, és húzta maga után a méltatlankodó, mindjobban perlekedő öreget.

- Ez bizony tiltott határátlépési kísérlet, Csomó úr. Nem beszélve az ötvenezer forintról. Ez újabb bűntettnek minősül - komorodott a százados íróasztala fölé.

Az öreg rácsodálkozott a világra, de azt mégis érezte, hogy a baj körüljárja.

- Tábornok úr, dédapám, nagyapám is amolyan mesteremberféle vót. Járták a világot. De határról meg tiltott forintról egyikük sem beszélt. A bosnyákok sem lőnek, hiszen béke vóna. Hát minek az a nagy készültség? - vágta ki a rezet Csomó bátyó.

- No - csapott az asztalra a százados -, egy szónak is száz a vége. Szabad, elvonul, és hatszáz!

- Köszönöm, tábornok úr - mondta Csomó bácsi kurtán. Az alku, az alku.

Sok volt az izgalom, a lépcsőre már alig futotta erejéből.

- Majd én segítek, bátyám - ölelte az öreget Mihály.

Csomó bácsi megmerevedett, és eltolta magától a jó szándékot.

- Úgy, hát - villant a szeme - kigyelmed kampózott el!

- Elkampózta magát a Poncius Pilátus meg a Heródes ... az a ... hogy verje meg ... Nem lehet a maga megátalkodott, kemény fejébe még szöggel sem beütni a világosságot.

Csomó bácsi hamarjában visszahúzta az istrángot. Látta,

hogy az aggodalom rángatja a harang lelkét. Mégpedig erősen.

- Hát ha Poncius meg Pilátus, ráadásul Heródes is ...az más, akkor mehetnénk is ...

- Bátyám, maga a bolondját járatja velem?

- Nem, nem, ippeg nem ... - csendesedett az öreg. - Meg is követem kigyelmedet. Úgy nézem, elbotlottam a sűrűben ...

54

Sztyepan Zsadanov visszanézett a dombtetőről. - A falura is ránő az erdőre, nemcsak a házra - gondolta. Megfordult, és magasra emelte a fejszét. A tompa puffanásra nyikorogva sóhajtott a fenyő. - Persze az is meglehet, hogy a falu osonkodik az erdőbe. - Megvonta vállát. - Végeredményben mindegy - s újra emelte a fejszét. Mindjobban belefeledkezett a munkába, csak a nagy, kopasz szikla verte vissza a hangot, ha éppen úgy tetszett neki.

Zuhatag ráhajtotta fejét a lábára. A házból egyre jobban kúszott kifelé az illat. - Mihály, Csomó bátyó, a páros debreceni ... a dianás ... a huppanós vakargatások ... - osztogatta a sorrendet. Nagyot fújtatott bánatára.

Zenita, Zenita ...- kergette a jövőt, s a gondolatra rögtön felült. Egyenesre igazította fülét, s körülnézett. - Egy talpalásnyira sem lehet.

A kolbászszag meg csak terjengett, szállt; fertőzte a levegőt. A doktor gyomra akkorát morrintott, hogy égzengésnek is beillett. A nyelve hegyéről csurranó nyál a tűlevelekre harmatosodon.

Szó ami szó, keszegül nézett ki. Még professzori tekintélye is csak lapított szemében.

A zsír újra sercent, a kolbász pukkant. Zuhatag minden

pukkanásra egyet-egyet rándult. Szinte világháborús, sőt két világháborús rokkantnak tűnt, aki még Doberdót is megjárta.

Újra körülsettenkedte a házat. Bekukkantott az ablakon. - Hm ... - állapította meg -, ez üres. A zengő fejszecsapások eloszlatták pislákoló gyanúját is. A konyhaajtóhoz surrant.

Lopnak ezek, bátyám, nem egyezkednek - szólította a múlt. Zuhatag balra kapta fejét a hang irányába, de az emlékek nem válaszoltak.

A zsír bugyborékolva sistergett. A kolbász fekvőtámaszba emelkedett s rákacsintott. A doktor nagy hirtelen jobbra fordította kobakj át.

Vince neki pofozza a pörcöt a szekrény tetejéről. Ez meg klutty, elkapja. Bűnrészesség az ítélet, ne is védelmezze őket.

- Klutty ..., klutty ... - nyelte az üres szagot Zuhatag, s a jelen a múlttal szövetkezve egyre sebesebben forgatta a fejét. Jobb, bal, jobb ... bal ... - mígnem beleszédült, s a vörösre hizlalt karikák táncra kérték látását.

De itt másról vagyon szó. Éghet a ház is, ha idejében nem gondoskodom - egyezkedett gyomrával Csomó bácsi hangján a doktor.

Besurrant a konyhába. A polcon szép, katonás rendben lyukas cipők ásítoztak. A kis szolga a sarokból rábólintott.

- No ... no ... - hőkölt vissza Zuhatag. - Nem úgy van ez, nem ám. Éghet még a ház is - magyarázta. A fából faragott magány újra bólintott.

Sutty ... iszkolt a szabadba Zuhatag. Csörömpölt is utána jóformán az egész ház. Észre sem vette, hogy az irányítómadzag a lábára tekeredett.

- Hijnye, ezzel jól megjártam - oldozta fogaival a hirtelen keletkezett hurkot.

Lassan lehűlt benne az ijedtség. Visszasomfordált a

bejárathoz. Mert a veszély aligha volt igazi, csak furdaló lelkiismerete.

Zsupsz ... - ugrott a tűzhelyhez. Az áradó hőségtől ugyan félt, de a gyomrában zendülő szimfóniák önkívületbe repítették.

Villámgyors mozdulattal leütötte a serpenyőt. A karikába font kolbász a földre pottyant. Egyet-kettőt még rángatódzott, aztán belenyugodott a döngölt padló hűvösébe.

- Ó be szép vagy, ó be gyönyörű - lelkendezett a doktor és a küszöb felé pofozgatta a ropogósra sült élményt. - Meg kell gondolni, hogy merre húzzuk - adta magának a jó tanácsot. Mert hát fortélyos dolog ez!

Zuhatag megfelelő műgonddal az erdő széléig cibálta a gyomoringerlőt. Talpával időnként óvatosan meg-megtapogatta.

- Ez bizony ippeg jó lesz - dülledt ki a szeme a kolbászt ölelő hártyásodó zsírra. Az első klutty után az üdvözültek mosolya fényesedett arcára. Az erdő hangosan zengett a doktor étvágyától.

Sztyepan Zsadanov ugyancsak döngette lépteit hazafelé. Kivágta még az erőltetett díszlépést is. Csattogott, jajdult a föld talpa alatt.

- Kis szolgám, megmenekültünk! - fakadt az első sóhajtásra, s hirtelen körülnézett. - Cipőcskék, csizmácskák, mind megvannak - ujjongott az öreg varga. - Bizony nehéz számadásra kényszeritett volna a sors, de felmentette Sztyepant. Jól tette a sors, nagyon jól! Csuda ez, kis szolgám, valóságos csuda! - Lehajolt a kalapozó lábasért s felemelte. - Ni csak, a kolbász is elindult, keze is van a sorsnak, kis szolgám - rikkantotta a vidámságot. - Meglehet, hogy még

vendégünk is akad. Úgy legyen!

- Úgy legyen! - ismételte komolyan. - De hol a vendégünk? - s kilépett a házból.

Körülnézett. Szinte azonnal felfedezte a doktor kandikáló bundáját. Látásáról megfeledkezett az idő: éles maradt.

- Bújj elő, koma, te Sztyepan Zsadanov vendége vagy! Esküszöm, így legyen!

A doktort meglepte a hang. Kidugta fejét a fenyvesből. Tekintetéből fel-fellángolt a kolbászos bűntudat. Zsadanov széttárta karját.

- Barátocskám, lelkecském, jöjj közelebb, hadd öleljelek ... Vendégem vagy! Úgy legyen …

Zuhatag tanácstalanul méregette. Az égbe törő vulkán meglepte. Aztán lassan elindult a ház felé.

- Kis testvérem - hadonászott Zsadanov -.-, megmentetted a becsületem! Tudod-e?

A doktor leült és az öregre forgatta kobakját. Szemében emlékek villantak.

- Galambocskám, hiszen a te lelkedben is szomorúságra hajtja fejét a sors. Látja ezt jól Sztyepan Zsadanov, igen jól. - Hangjában az iménti vihar fájdalomra csendesedett. - Emberhez vagy te szokva, kis testvérkém - simogatta a doktor fejét. - Merre szaladnál, fenn farkasoké a világ! Elvesznél! Maradj nálam! Igaz, hogy csak kevéske akad a háznál, de megtoldjuk bánattal, emlékezéssel. Akkor éppen elég lesz.

Hiába csengett idegenül a szó, Zuhatag megértette, hiszen Csomó bácsi melege járta körül. Nagyot hunyorított.

Zsadanov átkarolta a nyakát.

- Megvédelmezlek én embertől, állattól, a sátántól is! Úgy legyen!

A perc megállt egy pillanatra: megbotlott az idő.

55

Csengettek. A berregés kirángatta Marcellót gondolatai közül.

- Ki az ördög lehet, ebben a szakadó esőben? - latolgatta szélesre tárva az ajtót.

Az esernyő alól egy ismerősnek tűnő szempár pillantott rá.

- Signore Vandetti - mondta az idegen -, Guido Bertolucci vagyok a Stampától. Remélem nem zavarom. Az ügy, amelyért jöttem, halaszthatatlan. In medias res ... - köhécselte.

- Kérem, fáradjon be!

Bertolucci ügyefogyottan hajtogatta formára esernyőjét, majd zavartan körülnézett.

- Kiváló ízlése van, signore Vandetti. Ismétlem, remélem, hogy nem zavarom.

Ez is egy módszer - gondolta Marcello -, a sajnálat-sajtószolgálat; éles tekintettel. Jó lesz résen lenni. Egy kis meghatódás, aztán durr. - Rendkívül hálás lennék, ha magyarázattal szolgálna, Bertolucci úr.

- Én elsősorban az egyszerűségére célzok. Ez általában fémjelzi az egyéniséget. Nem láttam úszómedencét, toronyszobát. Feltételezem, még szaunával sem rendelkezik.

Marcello hangos nevetésre fakadt.

- Minek, signore, minek; ha az embert egyszer betemeti a kényelem, nehezen bújik ki alóla.

- Megengedi, hogy ezt a kijelentését feljegyezzem?

- Kérem - tárta szét karját Vandetti -, nincs ellenvetésem. Egyébként örülök, hogy megtisztelt látogatásával. Minek köszönhetem?

- Ez az átkozott asztma. A legkisebb izgalom ... Bocsásson meg, de oxigénre van szükségem ... - tért ki a válasz elől a Stampa szerkesztője.

Marcello énje nem jelzett különösebb veszélyt, de az óvatosságot azért fontolóra vette.

- Talán egy italt?

- Nem, nem, köszönöm - hárította el az ajánlatot Bertolucci. - Milyen viszonyban van ön Leonardo Piresével? - csapott le a váratlan kérdéssel.

Marcello magasra emelte vállát, aztán leejtette.

- Nézze, signore Bertolucci, szeretném tudni, újságíróként keresett fel vagy magánemberként?

- Nehéz kérdés! Talán a legjobb megfogalmazás: hivatalosan, magánemberként.

- Ezt természetesen nem értem.

- Nos, véleményem szerint, ön ismer engem a sajtókonferenciáról.

Marcello bólintott. Valamilyen bizalom támadt benne. Ez az élesszemű kis ember nem az ő skalpjára törekszik. De vajon miért jött és hová akar kilyukadni?

- Látom, kételkedik jó szándékomban. Akkor másképp teszem fel a kérdést. Pirese markában tartja önt? Igen vagy sem? Ez perdöntő! In medias res! Az idő múlik!

Marcellót elhagyta önuralma.

- Mit tételez fel rólam, signore Bertolucci! A legszívesebben kihajítanám! Piresének hálával tartozom, de kizárólag a moralitás határáig. Befejeztük! Kérem, hagyj a el a házamat!

- Köszönöm, signore Vandetti!

- Köszöni? Mit? Hogy kirúgtam? ...

- Pontosan! - mosolyodott el Bertolucci. - Bizonyítékra van szükségem.

- Bizonyítékra? - tagolta a szót Marcello. - Ha most azt mondja, hogy csak sakkozott velem, és a játszmában én

voltam a gyalog-paraszt, akkor ...

- Signore Vandetti, megnyugtathatom, távolról sem volt ez a szándékom. Engedje meg, hogy rátérjek jövetelem céljára!

- Jövetele céljára? Ez észbontó! In medias res! Csak ezt ne mondj a még egyszer!

- Ígérem, rövid leszek. Az információk tömege áll rendelkezésünkre. A forgatás minden egyes mozzanatáról tudunk. Piresének halotti anyakönyvre van szüksége. Mindent megragad. Nicolini holnap átlépi a magyar határt. Megindul a hajtóvadászat. A doktor életéért nem adnék egy lyukas garast.

Vandettiben visszakanyarodott a múlt. Újra látta a ketrecbe zárt Zuhatagot. Újra érezte az első simogatást, a cseperedő megértést.

- A doktor a barátom! Számíthat rám - ugrott fel.

- Köszönöm, signore Vandetti. Engedje meg, hogy kezet rázzak önnel. Az olasz, francia és természetesen az angol állatvédő liga nevében ... - emelkedett fel ünnepélyesen Bertolucci - felkérem önt az életmentésre.

Az eső vastag cseppekben kopogott. A szürke felhők szürkére festették Róma utcáit.

- Nem tudnál ezzel az átkozott vízeséssel valamit csinálni? Egy szavadat sem értem! Csobog, bugyog, sistereg!

- Egy pillanat - mondta Pirese, s az íróasztalán sorjázó gombok egyikére rátette ujját. - Vízesés leállt! Elégedett vagy?

- Természetesen! Az imént úgyszólván suttogásnak tűnt a hangod. Megesküdtem volna, hogy egy bokor kellős közepéből szüremlik elő kopott fáradtsággal. Emlékszel? - hahotázott Vandetti. - Igazán lebilincselő voltál!

Pirese szeme keskenyre szűkült.

- Csak röhögd ki magad, Marcellino! Várok türelmesen.

Vandetti tovább játszott. Már-már csuklott a nevetéstől. Ismerte Piresét, s jól tudta, hogy énjének két alkotóeleme van: a pénz és a hiúság. A hiúságra helyezte a tétet. Valahogy fel kell robbantania ezt a bankot! Letörölte arcáról a nagyjelenet könnyeit. Felpillantott.

- Úgy látom, remekül kiröhögted magad! Őszintén mondva, felmerült bennem a gyanú, hogy ki akarsz borítani! De miután tökéletesen hülye vagy, elvetettem ezt a megfontolást. Hadd szolgáljak egy kis meglepetéssel! - folytatta Pirese Marcellóra szegezve tekintetét. - Imádott professorédat egy hét leforgása alatt elteszem négy láb alól ...

- Ez tréfa! Nem gondolhatod komolyan ...

- Most röhögj, Marcellinóm! No rajta ... Nicolini már átlépte a magyar határt. Belgrádban ugrásra készen állnak a terepjárók. Vagy itt, vagy ott, elkapom azt a rohadt dögöt!

Vandetti elérte célját. Világosan látta, mit kell tennie.

- Nem ismerlek többet, Leonardo Pirese ...

- Marcellino, Marcellinóm, milyen szentimentális gyerek vagy! Ha nem csal az emlékezetem, a dögöt ketten raboltuk el!.

Vandettit villám sújtotta. Dermedten, szinte mozdulatlanul állt.

- Most röhögj! S ha nem veszi rossz néven, signore, hadd mutatkozzam be újra. Nevem: Leonardo Pirese.

56

- Hát, bátyám, megérkeztünk volna - karolta át az öreget Mihály.

- Úgy nézem én is. Itthon lennénk. Aztán ippeg esteledik.

- Lajos bátyó! - ugrott elő a váratlanból Éva. - Édes Lajos

bátyó! - s nedves arcát rászorította a barázdált múltra.

Megilletődve és némán álltak, majd Vince is bemerészkedett a csendbe. Hangtalan nyávogásra tátotta száját. Mert pont is kellett a mondat végére.

- Megnézném Jolánkámat - futamodott az érzések elől Csomó bácsi. Szapora léptekkel az istálló felé indult.

- Csak aztán ne feledje, bátyám, terítve az asztal - köszörülte torkát Mihály.

A leves még némára sikerült, de a káposztánál már megindult a beszéd.

- Nem akarom bántani az- érzését, bátyám. De szólhatott volna!

Csomó bácsi magasra emelte a kanalat. A káposzta megijedt és visszacsurrant a tányérba.

- Szólhatni ippeg szólhattam vóna, mégsem szóltam. De tudja meg, kigyelmed, miért. Csomó Lajos egy buta vénember, aki kereknek hitte a világot, holott ippeg nem az.

- Mihálykám - vágott a szomorúságba Éva -, tisztelettel adózzunk Lajos bátyónak és ne kérdésekkel.

- A tisztelet mán aligha illet meg, kisasszonykám! Megbuktam a szándékomban. Köszönöm a szívjóságát.

Néma tekintetek váltogatták egymást az asztal felett.

- Másképp futnak a dolgok - folytatta az öreg. - Kigyelmed arcán ott időzik a szeretet, kisasszonykám meg ráleheli a lelkét. Megmondom én egyenest, miért nem búcsúztam szép szóval. Mert ezzel tartozásom vagyon kigyelmednek. Úgy gondoltam ki, hogy fellelem a doktorkát. Megérzéssel! Mert az kell hozzá. Legyen újra egész a család. Muzsikáljon a jókedv, igazítsa a munkát. De mint mondottam, megbuktam ... mégpedig nagyon.

- Búnak ne adja a fejét, bátyám, megmentjük a doktorkát!

Becsületemre! A passzust is beszerzem egykettőre. Együtt indulunk!

- Késő lesz az! Aztán hogy gondolja kigyelmed? Szép asszonyát, gyermekét, elnökségét csak úgy háta mögé hányja? Nem megyen az, nagyon nem.

- Becsület is van a világon.

- Az van, ha ippeg akad, de a kötelesség is benne lakozik ám a becsületben! Akkor pedig nagy a különbség.

- A mindenségit! - vörösödött Mihály. - Az ánglius eszével úgy forgatja a szót, hogy se éle, se sarka! Mutattam egyszer, milyen hatalmas ország Jugoszlávia.

- Ippeg lefedtem a térképen bütykös ujjam hegyivel - pattintott körmével Csomó bácsi.

Mihályban megfulladt a szó, a gondolat is alig cihelődött; a káposzta is kihűlt.

- Azt hiszem, én vagyok a vétkes - ívelte szemöldökét Éva.

- Nono, kisasszonykám. Tett, amit tennie kellett. A féltésben mindig ott lakozik a feloldozás. Az hánytorgassa szemére az első szót, aki maga veti az igazságot. Aztán ki merészelné mondani, hogy ippeg ő veti?

Mihályra rákapaszkodott a múlt.

- Bátyám - kérlelte az öreget -, okítson ki már az érzésekkel kapcsolatban, mert nehezen értem.

- Nem szorul kigyelmed tanításra. Tán csak felejtett. Ősről ősre száll az ige. Öreg parasztról fiatalra. Apjaura is tudta, mit beszélnek a fűszálak. A természetből fakad, ebben ver rügyet és talál múlást. Ez minden, de minden.

Nyolcra járt az idő. Éva újra tanulta a bölcsesség ábécéjét. Kellett a tanításhoz. Mihály fáradtan hajtotta fejét az asztal lapjára.

- A reggel majd megoldja a bánat zsinegjét - indult kifelé

Csomó bácsi. - Szomorúságot gyűjtöttem és ki is osztottam. Buta vénember vagyok ... Megkövetem kigyelmedéket. Ideje van már az időnek.

Az ajtó ráhalkult az öregre. A tűzhelyben aludni készült a parázs. Vince hátára feküdt, négy lábát égnek tartva mórikálta magát. Egy cseppet sem hiányzott a zsandár. Az egerekkel kibékült, megnemtámadási szerződést kötött velük.

- Erről a diplomáról bizony lemaradt a pecsét. Megbuktunk emberségből. Menteném a doktort égő házból, földrengésből, mennyköves csapásból, de csak az asztalt üthetem napestig. Hej, doktor ... doktor ... - nyögte Mihály.

Éva hangosan felnevetett.

- Hadd idézzem mesterünket, Lajos bátyót: „Főbe kólintotta kigyelmedet a szeretet, aztán attól van a fájás." Meg a félrebeszélés is. Ne haragudj, de egészen Zuhatagos lett a tekinteted!

57

A százados, belefáradt az éjszakai szolgálatba. Megropogtatta csontjait, egyet nyújtózkodva jókorát szippantott az éles levegőből.

- No, Gyurkó, nemsokára készülődhetünk.

- A vonatot jobban kedvelem, mert az legalább menetrend szerint jön. Akad egy kis pihenés. De itt?

- Mi a fenét csináljunk, a szolgálat az szolgálat. Hanem az öreg még mindig benn fészkel az agyamban. Szabad elvonulás és hatszáz.

- Szemében annyi volt a jóság, hogy restelkedtem. Akadt egy-két cifra esetünk, de ilyen? Átengedtem volna ötvenezrestül, ha rajtam múlik.

- Gyurkó hadnagy, ez bűnpártolás ... A mindenségit!

Odanézzen!

Nagy fekete Mercedes kanyarodott a határállomásra kiszámított méltósággal.

- Hiszen ez olyan hosszú, mint a körúti hatos. Első kereke már nálunk lapul, a hátsó még a jugóknál.

A százados tanácstalanul megvakarta a fejét.

- Ez csak valami nagyfejű lehet. Csínjával, Gyurkó fiam!

- Good morning - lépett a kocsihoz a hadnagy. Néhány nyelvet már törögetett, egyiket-másikat kerékbe.

- Jó hajnalt kívánok - pattant a volán mögül a sofőr. - Az útlevelek, tessék parancsolni. Ez lenni Nicolini professzor úré.

- Nagy kutya lehet ez a manusz, talán sztár - harsogta messziről a százados. Nem vette észre Gyurkó vészt jelző kacsingatását.

Nicolini nem tartozott a bátor emberek közé: gyorsan rémült és folyamatosan ijedt. Látta a kocsi felé loholó századost, hallotta a jól ismert kutya szót. A mondat sztárral fűszerezve szecskává aprította ítélőképességét. Megfontolás nélkül magasra röpítette karját.

- Megadom magam - kiáltotta olaszul, miközben kifelé kászálódott a soha sincs vége Mercedesből.

Gyurkó rábámult Nicolinire, mint Kolombusz Kristóf az új földrészre.

- Ennek meg mi baja? - lihegte a százados.

Alfredo is felemelte karját.

- Salve Hungária! - kiáltotta hangosan.

- Salve ... - utánozta reményt vesztetten Nicolini.

- Mi bajuk van?

- Semmi, százados elvtárs. Magyarországot üdvözlik, méghozzá latinul.

- Ez igazán szép dolog.

- Az bizony - mondta a hadnagy. - Jó utat kívánok önöknek. Minden a legnagyobb rendben.

Salve! - ismételte a sofőr, és a kocsiba berakta az ájult professzort.

- Sajnálom, signor Nicolini, de az ön viselkedése minden képzeletet felülmúl. A történteket jelentenem kell Pirese úrnak - mondta Alfredo. A kilométeróra százhúszra ugrott.

- Nem csökkentené a sebességet? Az utak ...

- Sajnálom. Az idő sürget. A kettes utasítás értelmében átveszem öntől az irányítást. Úgy vélem, nem túlságosan örülne, ha Emilio úr meglátogatná Rómában és esetleg kifejezésre juttatná elégedetlenségét.

Nicolinit Emilio úr gondolatára kilelte a hideg. Megadta magát a sorsnak. Belehanyatlott a párnázott kényelembe, és elfordította tekintetét a sebességmérőről.

Ha az idő unatkozik, olykor-olykor ismétli önmagát ... A kocsmáros felébredt ... a Mercedes befordult ... a boltvezető gyors mozdulattal a pult alá vágta a helybelieknek fenntartott szürkére vénült pohártörlőt Hófehéret kapott elő, s mosolyogva közeledett.

- Tessék, uraim, erre méltóztassanak! Mivel szolgálhatok?

- Ha lenne valami ízes dolog, enni ...

- Rántott disznóláb, mint a mese ... olyan ...

- Az lenni jó, ugye, professzor úr?

- Az úr nemcsak Mercedes, hanem professzor is? - álmélkodott a boltvezető.

- Az bizony - emelte a hangsúlyt a teljes jogú megbízott -, méghozzá dísz! Budapesten is!

- Micsoda megtiszteltetés! Egy valódi díszprofesszor! Itt, nálunk! Szedjétek a lábatokat lányok! üvöltötte a kocsmáros.

- Mosolyogni és nyájaskodni, erre az emberre szükségünk lehet - adta ki az utasítást Alfredo ellenkezést nem tűrő hangon.

- Hé, komám, két üveg sört, előszörre ide! De igen gyorsan! Mert különben beverem a fejed! Ne hívjanak Kurta Andrásnak! Aztán legyeskedhetsz a külföldiek körül.

- Tüstént hozom, Andriskám. No látod, már itt van! Minek ez a sok mérgelődés?

Alfredó előrehajolt.

- Micsoda szerencsénk van, Nicolini úr! – suttogta - Ez itt mellettünk András Kurta. Iszogat. Pirese forgatókönyvében ő az első láncszem. A többi megy magától. Mi lenne, ha elkapnánk a félvért? - fűzte tovább gondolatait. - Pirese úr nem szűkmarkú.

- Én semmiféle rablásban nem veszek részt! Különben sem feladatom.

- Sajnálom, professzor úr, ön a történtek után engedelmességgel tartozik. Kövesse utasításaimat! Kérem, mosolyogjon, figyelnek bennünket! Kocsmáros! - fordult Alfredo a pult felé -, talán mi megbántani a sarokban kuporodó signorét? Mi hívni asztalunkhoz, szeretni magyart. Invitálni!

- Hallod, Andriskám, vendégül látnak.

- No, ebből nem esznek, mert ilyen volt már egyszer. Attól hasgat a vállam! - keskenyítette szemét Kurta András.

- Ne bomolj már, úgyis tartozol vagy kétezerrel.

- Mi fizetni, amit tartozni - kapott a szón Alfredo. - Még mulatni is. Lehullani rezgő nyárfák, sej-haj ... Jönni, signore?

- Nem vagyok én semmi jónak ellensége - emelődött. Mert az adósság ugyancsak szorongatta, vékonyította becsületét. - Kurta András vagyok. Itt a kezem, nem disznóláb.

- Itt a finom disznóláb - csúsztatta az asztalra a díszesre cifrázott tálat a kocsmáros.

- Te is éppen a legjobbkor szólsz, Dezső. Kitekerem én még a nyakadat, meglásd!

- Andriskám ...

- Nocsak, pusztulj ...

Hozzáláttak a falatozáshoz. Alfredo biztatóan mosolygott Kurtára. Kissé meglepte, hogy a sörnek még habzásra sem jut ideje, nyomban eltűnik. Nicolini megtanulta a nyájaskodást, de többnyire csak vicsorgott. Messze volt még az egyetemi szinttől.

- Pirese úr - kezdte Alfredo - igen tiszteli önt. Küldeni egy kis pénzt. Ötezret.

- Mennyit?

- Ötezret.

- Aztán miért? Én többé azzal a nyomorult döggel ki nem kezdek. Nincs az a pénz! Néhány hete sincs, hogy megkergetett. Órákig ültem egy fa tetején. Ha nem hívják bevásárolni, még most is gunnyasztanék. Nem felejt az a baromi állat. Úgy kap a szagomra, mint macska az egér után. Köszönöm Pirese úr tiszteletét, de nem kérek belőle.

- Mi van a doktoréval? - ráncigálta izgatottan Alfredo kabátját Nicolini.

- Nyomon vagyunk.

- Itt van?

- Itt!

- Akkor telefonálok Leonardónak. Befejezettnek tekintem küldetésem.

- Várjon csak, professzor úr! Hangsúlyozom, nem olyan egyszerű a dolog. - Egy hirtelen mozdulattal visszakényszerítette Nicolinit az asztalhoz.

A professzor csuklója szinte beleroppant a szorításba. Feljajdult.

- Félreérteni, Kurta úr! Ez lenni tiszteletteljes ajándék - nevetett hangosan a jajszóra Alfredo. Aztán olaszról magyarra, magyarról olaszra fordította a beszédet, nehogy a társalgás csorbát szenvedjen. - Gubbasztani a fa tetején? - folytatta. - Ez lenni borzalom! Egy dög miatt! Vendetta kell, a bosszú!

- A bosszú éppen eszemben van, de Alföldi Mihály az elnök. Én húznám a rövidebbet, minden bizonnyal.

- Miért nem bosszulni, Kurta úr? Sérteni önt becsületben. Bosszulni! Mi fizetni százezer forint.

- Százezer? - hurkásodott Kurta András sörbe áztatott szeme.

- Plusz öt, Pirese úr ajándéka. Lenni összevissza szép summa.

Kurta Andrást megütötte a pénz szele. Már rég megalkudott önmagával, csak tettette a nemértést.

- Ötvenezer most nyomban! Állani alku?

- Élve semmiképp. Az nem megy.

- Nem is kelleni. Hullani elég, mint a rezgő nyárfa.

- Akkor megegyeztünk. Egészségükre! - öntötte garatra a római tízes számú sört Kurta András. - A többi az én dolgom - fűzte hozzá.

- Ez lenni nagyon helyes. Itt van ni, ötvenezer előre, a többi a hulla után. De nem nagyon felaprítani, mert kelleni Pirese úrnak felismerni.

58

Kurta András úgy járta körül az Alföldi-portát, mint a vadászó róka. A villámsújtotta fánál kezdte, aztán széles ívben

közeledett az ormánsági talpas házhoz.

Jól kigondolta. A balta élén megbicsaklott a holdvilág. Három óra lehetett. A Zengő is csak képmutatásból csobbant. Mert szerette a nyugalmat, főleg ilyentájt.

Megfogom én hajnali ötre - fogadkozott. - Meg én! Így szól az alku. Százezer forint! A szentségit! Emberöltő múlik ilyen szerencse nélkül. Egy éve majdnem ráfizettem, de okultam. Rákap a szagomra, elcsalom a Zengő nádasába, akkor pedig nekem áll a világ. Egy suhintás és kész!

Hirtelen mégis elkapta a félsz.

Ha valahol elrontom a dolgot, az elnök és Csomó bácsi fejemet veszik. Az már hétszentség! De nem rontom el - fektette két vállra a rettegést. - Meghánytam-vetettem alaposan, hogy hiba ne essék. Ha gonddal vet az ember, azzal illik aratni. Előre, Andriskám! A százezernek szava-szaga van! - adjusztálta magamagának a bátorságot.

Nem habozott. Végighúzta ujját a kerítés lécein, aztán a földre lapulva várt. A biztonság kedvéért erősebbre markolta a baltát, mert a támadás jöhetett innen is meg onnan is.

A kerítés egyet csikordulva csendre váltott.

Ejnye hát - lepődött meg -, de jó alvókája van. Nem értem. Itt a szagom, zenélnek a lécek, mégis semmi. No majd megtoldom a dolgot. - Ráköpött egy kőre és a papírba csomagolt kihívást kézigránátos mozdulattal áthajította a kapu felett.

Szegény Vince! Hát nem éppen kupán találta! Méghozzá legszebb szunyókálásában. Sohasem látta a csillagokat ilyen közelről. Talpra ugrott, s kótyagos vernyogással adta hírül kimondhatatlan fájdalmát. De ki törődik egy szerelmes kandúr nyekergésével álomtájt?

Kurta András süvöltő bombaként várta Zuhatagot. A csend

azonban nem hagyta magát.

Itt valami félrestimmel - konstatálta. - Szagra nem kap, hangra nem acsarkodik. Ez bizony nehezen mászik bele a fejembe. Odalenne a százezer?

A Sirató utcai talpas ház nem sietett a válasszal, a messzi toronyóra négyre számolta az időt.

Kurta András szeme keskenyre szűkült.

Minden óvatosságot félretéve kétségbeesetten újra próbálkozott. Hiába! A némaság megvonta egyenlegét s nem engedett a negyvennyolcból.

Hétszentségit! - kuporodott az út szélére. - Ezt megette a fene! - Százezres könnyek homályosították látását. Siratta a doktort. Válla is beleremegett a szívtépő fájdalomba.

Hirtelen mentő gondolat szirénázott át fején.

Ha ez a dög nincs, akadhat egy másik! - Hamarjába kifényesítette az ötletet. Ragyogott is. Felpattant s inalt a falu felé, mert az idő szorongatta.

A Mercedes zümmögve várakozott. A tücskök vidáman ciripeltek, mert csak megtévedt darázsnak vélték a motor járását. Hajnali szellő támadt. A falevelek suhogva ébredtek.

- Nemsokára itt lesz - mondta Alfredo.

- A carabinierikkel együtt - válaszolta sápadtan Nicolini.

A föld hirtelen dobogni kezdett, mintha szíve lenne. A tücskök nótát felejtve hanyatt-homlok menekültek. Kurta András ledobta fóliába csomagolt terhét.

- Itt lenni ... - fújtatta izzadtan. - Nagy harc lenni - harsogta.

- Csendnek lenni először - vágott közbe élesen Alfredo. - Professzor, itt a zseblámpa, kérem agnoszkálja a hullát.

Nicolini élőhalottként vacogott kifelé. Iszonyodott a vértől. Döbbenten meredt a tetemre.

- A doktornak ... alig ... alig ... maradt feje ... - dadogta az ájulás mezsgyéjéről.

- A doktornak? Egyszóval felismerte?

- Nagy harc lenni - sivított a megkönnyebbülés Kurta András melléből.

Alfredo gyanakodva nézett rá. Sehogy sem tetszett ez a sípoló sóhajtás.

- Nyilatkozzon, felismerte? - kérdezte ismét.

Nicolini bólintott és gyorsan visszaremegte magát a kocsi párnái közé.

- Akkor pakolni befelé. - Kinyitotta a minibár ajtaját és megnyomott egy gombot. A csomagtérben zajtalanul bukott előre a posztó. - Ez lenni mélyhűtő, ide gyömöszölni.

Kurta András hátán végigszánkázott a hideg.

- Csak nem ijedni? Minek? Nálunk ide kerülni, aki lenni nem becsület, vagy tévedni, mert az egységes. Kurta úrnak mi barát. Hálabarát! Az jelenteni sok. Még egyszer vissza is jönni, köszönni.

- Nem járni ezért köszönet.

- De, de. Most rázni kezet és jönni hálálkodni, viszontlátni.

A Mercedes lámpái vörösre váltottak, és eltűntek az útkanyarulatban, de Kurta András talpát még mindig fogta a föld.

Jönni ezek viszontlátni, akkor nekem kampec ... - Megtapogatta zsebében az ötvenezret, s nyugalmat keresett lelkének. De érzékei megtréfálták. Ujjai között hűvösnek ítélte a ropogós bankókat. - Uramisten! - kiáltotta - deresedik a pénzem!

59

Sirató utca kettő ... Az ormánsági talpas ház már nem

támaszkodott omladozva az erdőszéli hegyhátnak, Mihály és Csomó bácsi keze munkája helyreigazította az évtizedek rontását. Mégis a hegyoldal után sóhajtozott, ki tudja, miért.

Sirató utca. Egyetlen házacskából állt. A falu kanyarodott fölfelé, aztán meggondolva magát, beleveszett az erdőbe. Vajon kit siratott? Élni készülőket vagy halni vágyókat? Tán mindegy. Az élet teremt és temet.

Csomó bácsi benyitott a postára.

- Jaj, édes Istenem - rettent Postás Manci - elszámoltatni jött. Kivét, betét ... Irgalmazzon Csomó úr!

- Áldás, békesség, kisasszonykám! A postáért jöttem, ha van.

- Se kivét, se betét, édes Csomó bátyó. Áldassék akkor maga is - lelkendezett Manci, és olyan hévvel vágta a boldogságot a kuvertákra, hogy még a dátum is agyrázkódást kapott.

A posta találkozóhely volt. A falubeliek itt cserélték a gondolatot szóra. De csak a férfiak. Az asszonynak kifelé mutatott az út, mert az ember beszél, az asszony meg fecseg. Az évszázadok így szabták a rendet.

- Hanem - folytatta Manci, mert egy postamesternő nem számít asszonynépnek -, itt egy levél Alföldi Mihálynak, Rómából.

- Rómából? - hitetlenkedett Csomó bácsi. - Aztán miért nem mondta?

- Hát most mondom.

- Az ilyesmit rögvest kellett vóna!

- Csomó úr, Csomó úr, maga nem szível engem, hiába, pedig épp most mesélek a taljánokról.

- Taljánokról?! Hát itt jártak?

- Itt bizony. Értettek is a beszédhez, nem úgy, mint egyesek - révült a tegnapba. - Szép signora, hívni Firenze, Róma, itt

lenni sok szám - simogatták a kezem. - Lenni gyönyörű, mint egy Madonna, csak sürgölődni, forgolódni. - Milyen finom emberek, csak úgy sugárzott belőlük a jóság - puffantotta nagyot sóhajtva a stemplit a bélyeg homlokára.

- Aztán a kis fülön, szép szinyorgó, nem hallotta, kivel beszélnek? Mert lenni igen fontos - szánta udvarlásnak a düledező mondatot Csomó bácsi.

- Kikérem magamnak, nem szoktam lehallgatni a telefonbeszélgetéseket!

- Nem sértésnek szántam, szinyorgó Manci - fogta könyörgésre a szót. - Csak arra vettem gondolatom irányát, hogy ráakadt a fejére a kagyló. Tengernyi a munkája, ki ér rá ilyenkor le- és felcibálni.

- Ez rögtön más - könyvelte a jobbik oldalra az elismerést a postamesternő. - Mert éppen így történt, Csomó úr.

- Aztán ha elmondaná, miről folyt a beszéd, megköszönném,

- Sajnos, ez aligha megy. Az olaszra nem hajlik a fülem. Emlegettek valami Perezsét, szinyorozták is becsülettel. Ennyi az egész.

- Soknak bizony nem sok. Mondani meg ippeg semmit sem mond. De ki tudja, mikor szaporodik a kevés sokra. Köszönöm, kisasszonykám.

Csomó bácsi kilépett az októberbe. Elsejét mutatott a kalendárium, de a nyárnak még szíve volt.

Az ajtóban egy régi cimborájába ütközött. Valaha együtt vigyázták, kerülték az erdőt. Meglepődött.

- Hallod-e, Sándor - kezdte -, igen betyárul nézel ki. Még kanócnak sem kellenél a gyertyába. Betegség kerülget tán?

- Az már nem.

- Akkor mi a fene?

- Nagy oka van annak.

- Hallod-e, Sándor! Szegenként húzogassam ki belőled a dolgot? A cimboraság kötelez, de a béketűrésből kifogyok ám. Ha bajod van, miért nem szóltál?

- Szólni éppen szólhattam volna ...

- Akkor pedig szólják!

- Ne heveskedj, Lajos, abban nem sietős a segítség.

- Ráhibáztál az igazságra - restelkedett Csomó bácsi.

- Nohát: eltűnt Lackó. Hajnal óta keresem. Tűvé tettem érte az erdőt, nem lelem.

- Hát csak ezért búsulsz? Német juhásznak ippeg német juhász vót, de igen elaggott pára. Hallani alig hallott, szeme is hályogosodott - vigasztalta Csomó bácsi.

- Jolán bőre is csusszanik a földre! Oszt még tartod!

- Hijnye, de mélyre kalapáltad az igazság szegét - szégyenkezett az öreg. - Megkövetlek én most nyomban, mert vétkeztem.

- Ne vedd a lelkedre, Lajos! Más gondja, más baja. Téged a szándék vitt, nem a fontolgatás.

Megakadt a beszéd..

- Úgy történt - kezdte végre Sándor bácsi -, hogy hajnaltájt kerestem Lackót. Szólongattam, hívogattam de nem jött. Furcsállottam. Sebtiben körüljártam házat. A pitvar előtt a kiskapunál vértől piroslott a föld. Állat aligha tehette, ember meg minek. Rablásról szó sem eshet. Kinek jutna eszébe egy vén nyűgöt a nyakába venni? Most aztán tényleg itt vagyok. Csak azt nem értem, hogy hányadán áll a dolog. Te tán kiokosíthatnál, Lajos.

- Magam sem értem, de - emelte fel bütykös ujját Csomó bácsi - úgy mondják, a föld kerek, járásában nem eshet hiba. Mindennek megvan a maga láncolatja. Ha pedig az egyik lánc

fogja a másikat, akkor semmi sem történhet hiába. Ebben legyen bizodalmad, Sándor!

- Szépen csengett a templomi prédikáció. Érteni ugyan nem értettem, de megkondult bennem a harangszó. No hát akkor áldás, békesség ... ha már tett nem akad.

Csomó bácsi nagy bölcsességét hirtelen megette a penész.

- Úristenit - morogta dühödten -, a harmadik kakasszóra is falsolt a fülem. De összerakom én az eseményeket, ha addig élek is.

A titkárnő rábámult, mert az ajtó nem nyílott, hanem kivágódott.

- Az elnök úrral van beszédem, azon nyomban. Sürgős!

- Tanácskozás folyik, nem lehet! Tiltva van!

- Ha mondom! - villámlott Jupiterként Csomó bácsi.

A titkárnő szinte beugrott a tanácsterembe, nehogy megcsipkedje a mennykő.

- No, bátyám - bukkant elő Mihály -, milyen vihar fújta ilyen nagy sebességgel?

- Itt van ni! - ütött a kuvertára az öreg. - Levelet írt a kis szógánk, Zuhatag.

- Méghozzá expressz ajánlottat? Olvasta a feladót is?

- Olvasni ippeg nem olvastam, mert a piciny betűket nem állja a szemem. De érzem, az meg több.

- Bátyám, bátyám - korholta szeretettel Mihály -, nem venné elő a jobbik eszét?

- Ippeg hogy elővettem. Különben nem lennék itt. Erre jártak a taljánok tegnap. Kapaszkodnak a dolgok egymásba. De hogyan? Haditanács kellene, mert később tán késő lesz. Apellálok kigyelmed eszére.

- Ne mérgeskedjék, bátyám! Szabadulok egy kurta órán

belül. Üljön be a kombiba és várjon - komolyodott el Mihály. Hallgatott az öregre, mert tudta, hogy az évszázadok értelme fölé szőtték a sejtést.

60

A fazekak fedelét erősen emelgette a dél. Vince keserű ábrázattal somfordált kifelé a konyhából. A tornácon heves beszéd folyt. - Iszonyú messze lehet még az ebéd - gondolta. Egy-két vernyogással megpróbálkozott, de mikor a kutya sem törődött vele, elérkezettnek látta i időt a megbántódásra.

- Már megint a zsandár - nyávogta felháborodva -, erről beszélnek, tanácskoznak. Zsandár, Zuhatag, doktor! - Az istálló felé indult, közben vissza-visszanézett, hátha feladhatja a sértődőttséget. Mert egy kanál hússal ízesített leves azonnal kiengesztelhette volna. De se leves, se hús.

- Kreh ... kreh ... - köhécselt Jolán -, minek zavarsz hajnaltájt. Tudod, hogy ki nem állhatom a nyávogásod.

- Hajnaltájt? - morgolódott Vince. - Hiszen már déli korgásnak indult a világ, cseng-bong a toronyóra gyomra.

- Kreh ... kreh ... - klattyintott hatalmas nyelvével Jolán - jókor mondod. Akkor rákezdhetek az új étvágyra. Kérődzni is kell.

- De jó dolgod van! Egyszer nyelsz és kétszer eszel!

- Setétpofájú, setétpofájú - rázta fejét béketűrően Jolán. - Nem sokat érő vagy, jársz, kelsz, hasadban dorombol a szíved. Pitypang az, nem is agáca.

- Pitypang? - hüledezett Vince. - És a hűség, a ragaszkodás?

- Kreh ... kreh ... a tiéd csak faltól falig, háztól házig tart.

- De megharagítottál! Hát a zsandár nem bűnös? Itthagyta az emberét! Annak több a jussa?

Mohu észrevétlenül beszökött az istállóba. Tanácsért jött a

szent tehénhez. Akaratlanul fültanúja lett a szóváltásnak. A kétszínű macska kihozta sodrából.

- Kreh ... kreh ... - válaszolta Jolán. - Bizony több.

- Hogyhogy? - kerekedett Vince szeme.

- Zuhatag derék legény, önérzetében érte nagy ... lapulevélnyi sérelem. Tegnap épp itt járt.

- Tegnap - vágott közbe vörösre sötétedve Vince. - Rég eltűnt, ki tudja, merre jár.

- Az meglehet, cseppecskét szunyókáltam. Kreh ... kreh ... - köszörülte a zavart köhécselve Jolán. - De az önérzet a legfontosabb.

- Miféle önérzet? Aki áruló, az áruló.

- Tüskés tévedés ez, Vince. Kreh ... kreh ... Az önérzet fogja össze a szeretetet és hűséget. Nincs anélkül sem egyik, sem másik. Okulj!

Vince talpra ugorva égnek borzolta szőrét.

- Áruló vagy te is, Jolán!

Mohunak fejébe szállt a méreg. Leugrott a gerendáról, és egyetlen jól irányzott csapással kupán vágta Vincét.

- Köszönöm, Mohu, éppen ezt akartam, de hiába, mindig kerülget az álom. Még szunyókálnék, kreh ... kreh ...

Vince szemében a csillagok vizsgálták a fényt. Szédelegve indult a ház felé.

- Egyszer elkapom ezt a diótolvajt - nyekeregte.

- Olvassa fel, kigyelmed ismét a levelet, aztán majd helyére rakjuk az összefüggéseket - mondta izgatottan Csomó bácsi.

Szerencsétlen Vince! Éppen a legrosszabbkor érkezett. Oltalomért dörzsölgette az öreg lábát.

- Nyughass, te macska! A doktorról van szó, hallod-e? Irányozd a konyhát - adta ki az egyértelmű utasítást. Mert hát

Csomó bácsi szíve-szavát még hevületében is fegyelmezte az indulat jósága.

Jön a zsandár - szédelgett Vince. - Vágjon inkább ötször kupán Mohu. - A küszöbön megtorpant. Újabb válság fogadta. A fazék fedele égre fordult. Odakozmált a dél.

- Olvassa, vagy nem olvassa?

- Ejnye, bátyám, de sürget! Adjuk meg a módját. Átgondolnám.

- Csak húzza-vonja az időt kigyelmed. Bízza csak ide a dolgok furfangját. Az én reszortom lenne, vagy mi a fene?

- Bátyám, bátyám, kezdem már. - És olvasta fennhangon:

„Mélyen tisztelt Alföldi úr!

Sikerült pontos címére bukkannom, nem volt könnyű dolgom, elhiheti. Remélem, soraim időben érkeznek. A doktor, vagy ahogy mi nevezzük, a professore, végveszélyben van. Leonardo Pirese, a filmproducer, anyagi és erkölcsi oknál fogva mindent elkövet, hogy ezt a csodálatos állatot eltegye láb alól. Tudom, a doktor annyit jelent önnek, mint jómagamnak. Meg kell mentenünk. Kérem, minden eszközzel vigyázzon rá!

Be kell vallanom, hogy annak idején részt vettem a professore elrablásában. A későbbiek folyamán igyekeztem jóvátenni vétkemet. Mindent elkövettem, hogy a doktore hazataláljon. Remélem, sikerült.

Kérem sürgős értesítését a professore tartózkodási helyéről. Létfontosságú! Signore Pirese megbízottja órákon belül megérkezik önökhöz. Cselekedni kell!

Természetesen nem tudhatom, mennyire bízik egy bűnös őszinteségében, de kérem, higgyen nekem! Igyekszem vétkemet jóvátenni. Mindent elkövetek a doktorért, egyben

kérem felhatalmazását.

Sürgős értesítését várva, maradok tisztelettel:

Marcello Vandetti.

Utóirat: Egyetlen perc is számít. Macedónia, a film forgatásának helye messze van. Pirese pedig gyors!"

Mihály gondosan összehajtogatta a levelet, és az asztal közepére csúsztatta.

- Mondja, kigyelmed - kérdezte Csomó bátyó --, ez a Pirese lehetne Perezse is?

- Már hogyne lehetne, ha rosszul mondják.

- Akkor vidámodhat a világ, mert nyitjára jöttem. Hej-haj ... - örömködött az öreg. Szeme közepében úgy világosodott az értelem, mint sötét vihar után az első napsugár. Hát nem érti kigyelmed? Miért nem érti?

- Mi az, hogy hej-haj, bátyám? Meg hogy érti, nem érti? A maga esze fonalát ki a fene gombolyíthatja? Hej-haj! - mérgesedett Mihály.

- Ne fújja mán a kását hegynek, mikor tányérra lapul az. Említettem kigyelmednek, hogy szegény Lackót szecskává aprították.

- Lackót? Sándor bácsi kutyáját?

- No, látja, hogy nem látja. Ippeg akkor másra hajlott a füle hallása, pedig mondani mondtam. Lajosi becsületemre!

- Bátyám - kezdte reszelős-hangon Mihály -, ha a Fiastyúknál kezdi, akkor a Göncölszekérnél fejezzük be. Fogjuk rövidre a szót! Maga mondta: később már késő lesz. A Poncius Pilátusát, Zuhatag élete forog kockán!

- No, akkor helyben lennénk. Gondoltam, kihozom kigyelmedet a sodrából. Rögvest könnyebbedik a dolog.

Mihály hallgatott, csak színe változott kissé zöldre a delet

felejtő napsugárban.

- Akkor sürgönyösen sorjában. A taljánok itt jártak tegnap éjjel. Szecskává aprították Lackót. Elrabolták a hullát. Postás Mancitól több ízben telegrafáltak Rómába. Perezsével beszélgettek, tanácskoztak. Vandetti úr levele ippeg a legjobbkor érkezett. Kifényesedett minden. Érti a dolgok fonalát?

- Ánglius esze van magának, bátyám - pattant fel Mihály, és átölelte az öreget. - Miniszternek sem lenne rossz. Sürgönyözzön Vandetti úrnak, járjon el legjobb belátása szerint! Felhatalmazzuk!

- Ez így van rendjén. De azért baj is akad.

- Aztán mi? Az idő sürget.

- Hát - restelkedett Csomó bácsi -, tudja, kigyelmed, annak idején a kis szóga eltulajdonította a leckét. Bizony-bizony azóta nem hajlik a kezem a betűre.

- Odakozmált az ebéd! - kiáltotta Éva. De a kombi már messze járt, a cinkosok pedig reményt vetettek a jövőbe.

61

Bertolucci behúzta a párnázott ajtót. A szerkesztőség zivataros kattogása csendes esőnek tűnt.

- Nem értem önt, signore Vandetti. Miért nem vállalhatja ezt a nemes küldetést?

- Ha megelégszik egy nemmel, rendkívül hálás lennék - mondta Marcello.

- Erről szó sem lehet! Felhívom figyelmét: mozgósítottam a sajtót. Az olasz, francia és angol állatvédő liga tetemes összeget bocsátott rendelkezésünkre. Nincs visszaút, csak botrány. Magyarázatot kérek!

Vandetti lehorgasztotta fejét.

- Megfeledkeztem az igazságról - válaszolta, s szemébe belopódzott a magatehetetlen öregség.

- Az igazságról?

- Pontosan, signore. A doktor elrablásában én is részt vettem. Hiába ellensége az ember a tettnek, ha nem állja útját.

- Római jog! De megnyugtathatom, ez a törvény jelen esetben önre nem vonatkozik - nevetett halkan köhécselve Bertolucci.

- Akkor?...

- Akkor megkérném, olvassa fel azt a táviratot, melyet a kezében szorongat. Feltételezem, nekem szánta.

Vandetti bólintott, és gépiesen engedelmeskedett: „Köszönettel vettük levelét. A dottore, professore, ahogy mi nevezzük, Zuhatag, több hete eltűnt. Félreértésből hála helyett bántással fizettünk. Számítunk önre, signore Vandetti. Kérjük, segítsen, segítsen!

Alföldi Mihály"

A távirat falevélként hullott az asztalra.

- Segítsen, signore Vandetti! Vajon mi a véleménye erről?

- Egyetlen utam van, levonom a végkövetkeztetést ...

- Mire gondol?

- Gondolom, hogy nincs más választásom, mint eltűnni, örökre! Örökre búcsút venni a filmtől!

- Ajánlanék ennél egy jobb megoldást, s ráadásul nem esne el a becstelenség mezején.

- A becstelenség mezején? - tagolta döbbenten a szavakat Marcello.

- Pontosan, signore Vandetti, pontosan - ismételte Bertolucci. - önt felkérték a segítségre. Önben bíznak. Ezzel a visszavonulással nem hagyhatja cserben jó néhány ember reményét. Ehhez egyszerűen nincs joga!

Marcello gondolataiba süllyedt.

- Említettem önnek, hogy Piresenek hálával tartozom. Sehogysem tudom összeegyeztetni a kettőt. Végeredményben bűnrészes vagyok. Sajnálom, teljesen megzavarodtam.

- Engedje meg, hogy segítsek! A mi nyomorult századunkban a becsület csak tét. A cél a döntő! Megmenthetünk-e egy új Rin-Tin-Tint vagy sem, mindegy. Pusztán egy újsághír. De hogy lehetőségünk van megmentésére, az perdöntő. Felvehetjük, illetve felvesszük a harcot a Pirese-félekkel, ez ugyancsak perdöntő. Nyújtsa már a kezét, signore Vandetti!

- Szégyellem magam, Bértolucci úr, magam sem tudom, milyen ember vagyok ...

- Becsületes, de lehetőleg ne törődjék ezzel ... Kezet fogtak.

- Egyébként - folytatta - holnap kora reggel indulunk. Helikopter és terepjáró rendelkezésünkre áll, s vagy harminchat óra előny ...

62

Pirese feje fölé glóriát font az elégedettség.

- Emilio, édes fiam, a helyzetjelentést!

- Signore, átlépték a határt. Alfredo néhány perce telefonált, Róma felé tart. A hullát hozzák ... Megjegyzem, uram, ismét győzött!

- Rendkívül figyelemreméltó a hűséged, Emilio! Sőt mi több, megható! Csak tanuld meg, édes gyermekem, hogy a legkitűnőbb koncepcionális logikába is hiba csúszhat. A hiba forrása pedig az ember. Az emberi hülyeséggel mindig számolnunk kell, mert az végtelen. Érted, édes fiam?

- Sajnálom, signore, de nem. Az éri szellemi képességeim ...

- Jól van, jól, hozz valami frissítőt! - vágott közbe ingerülten Leonardo, és az órára függesztette szemét.

Az oszlopok unatkozva tartották a házat. A vízesés is kényszeredetten csobbant. Leonardo felállt, és hosszú léptekkel rótta fel-alá a termet.

Fél Róma rajtam röhög ... a suttogó rendező ... Vagy én, vagy a félvér ... Nyakamban az állatvédő liga ... a sajtókonferencia ... Nincs más kiút, csak a dög hullája. A stábnak befoghattam volna a pofáját egy kis pénzzel. Az utolsó jelenet az marhaság volt ... iszonyatos marhaság. Azt hiszem - állt meg egy pillanatnyi időre -, jól döntöttem. Ez az egyetlen járható út. A másodpercmutató négyre ugrott, megemelte kalapját az egésznek, aztán továbbszökellt.

Csak ne tűnne olyan túlontúl simának ez az ügy - rendezgette tovább gondolatait.

- Signore! - rohant a szobába Emilio. – Megérkeztek!

- Valóban? - válaszolt közömbösen. - Megkérnélek, édes fiam, tölts még egy Martinit, s pakolják ki a hullát. Látni akarom!

- Ön valóban utánozhatatlan, uram - adózott a hidegvérűségnek döbbent csodálkozással az inas.

- Nos, professzor úr, lássuk csak - bámult a dermedt tetemre Pirese. Látta, hogy az áldozat nem a professore. A düh és a csalódottság valamilyen vészterhes gúnnyá ötvöződött benne. A vulkán alattomosan kitört. - Signore Nicolini, szeretném, ha megmagyarázná, hová tűnt a fehér folt a félvér lábáról. Talán lefestette?

- Signore Pirese, sötét volt ...

- Akkor nézzük a fogait. A rágófelület kopásából. hány évesnek ítéli ezt az útszéli német juhászt?

- Tíz, tizenkettő lehet ... - nyögte Nicolini.

- Kiváló, professzor úr, igazán kiváló. Emilio fiam - kiáltotta -, vendégeink bizonyára rendkívül fáradtak. Gondoskodj kényelmükről! Rúgd ki mind a kettőt!

Leonardo felkapta a telefonkagylót, de olyan erővel fogta marokra, hogy a műanyag reccsenve tört ketté.

- A fene egye meg! - vágta földhöz. - Egy másikat, Emilio! Igyekezz! Hallod? Cammogásra most nincs időnk!

Az automata készülékbe egyetlen mozdulattal behelyezte a programozott hívókártyát, aztán tarkójára kulcsolt kézzel várt ...

Pirese félt. Először életében. Minden koncepciója, logikája, körültekintése valahogy jégre futott. A telefon élesen felsikoltott. Felkapta a kagylót, az egymást követő hosszú jelzések unalomra váltottak.

Az lehetetlen, hogy a vén ripacs ne tartózkodjék otthon. Hacsak ... - és erre a gondolatra újraijedt. - Akkor pedig megelőzött ... - Az automatát állandó hívásra programozta, S várt ...

Nagy sokára kattant a készülék. Leonardo úgy kapott a kagyló után, mint dagadt szemű béka a horogra akasztott pipacsra.

- Itt Leonardo Pirese ...

- Én pedig a házvezetőnő vagyok, Marija.

- Marija, Marijám, de örülök, hogy ismét hallom a hangját. Sohasem felejtem el azt a csodálatos halsalátát, melyet Vandetti úr partiján készített.

- Kiváló ember ön, Pirese úr, igazán kiváló. Egészen meghatott.

- Signore Vandettivel beszélhetnék? - szeletelte gondolatban az undorító halsalátát Leonardo.

- Sajnálom, signore Pirese, de Vandetti úr szigorúan megtiltotta, hogy elutazásának céljáról beszéljek. Rendkívül aggódom érte. Macedónia messze van, s Bertolucci urat nem találom a legjobb segítőtársnak.

63

- Merre indulsz, komám? Fenn kegyetlen törvények uralkodnak! - integetett kétségbeesetten Zsadanov.

Zuhatag az ösvény felé ügetett. Az erdő elvesztette a taposott utat, sűrűre fordult.

- Gyere vissza, gyere vissza! - ismételte az öreg.

A hegy bordái keményre kovácsolták a hangot. - Gyere vissza, gyere vissza! - parancsolták.

Zuhatag hirtelen megtorpant. A sziklák Mihály és Csomó bácsi hangját kolompolták innen is, onnan is.

- Kis barátom, gyere, gyere - tárta karját a hófedte csúcsoknak Zsadanov. - Megosztjuk a megoszthatót, lelkem-galambocskám! Meglásd, vigasság uralja a házat, s a mosoly lesz kedvünk határa. Sztyepan Sztyepanovics keblére ölel téged, s a szeretet soha többé nem kerül madzagvégre.

A doktor tétovázva forgatta fejét jobbra meg balra.

Van, ugye - hümmögte magában -, Csomó bácsi s Mihály-szagú ember. De itt a kettő keveredik. Ippeg, mint a tepertő a kolbásszal. Hm ... hm ... Jolán tanácsa kellene ide - húzta az időt.

Váratlanul két erős kar ölelte át. Melléből úgy szusszant kifelé a levegő, mint a présbe fogott szőlőből a must.

- Sztyepan Sztyepanovics ritkán szeret. De te lelkemből egy cseppnyi lelkecske vagy - emelte pehelyként feje fölé az ötvenkilós doktort.

Hijnye - pislákolt a magasban ijedten Zuhatag - de nagyra

nőtt a világ.

A karsztvizek bugyborékolva bukkantak, völgyre találva tűntek a feledésbe. A hegyek felől vékonyka üvöltés nyomorította a csendet. A doktor megrázkódott.

Zenita, Zenita - üvöltötte égre kunkorodó hanggal. Zsadanov mindent megértett. Óvatosan letette a doktort.

- Menj, barátom, menned kell! Hogyan is állhatná útját a szeretetnek a szeretet.

Zuhatag kirúgta maga alól a földet, és az erdőnek iramlott. Mégis egy pillanatra megállt és visszanézett.

- Vigyázz magadra, barátom! Sztyepan Sztyepanovicsnál mindig oltalomra lelsz! - kiáltotta. Aztán a ház felé fordult. Felemelte a fűről a tépett madzagot. - Hozz egy pohár vizet, kis szolgám! No várj, majd inkább én ... Hiszen újra magányra leltünk. Barátocskám, barátocskám - suttogta -, a magány is nagy, ünnep, főleg, ha megtréfálják.

A doktort ösztöne a cél felé vitte. Ütemesre fogta a vágtát. Ágak csapódtak, oldalából friss vér serkent. Hiába tudta, ismerte az utat, a rengetegben az évszázadok szabták a törvényt. A fény is csak hívatlan vendégnek lopakodott a sötétbe, ha éppen úgy esett.

Ugrott, szökellt és futott. Mikor hogy. A kilométerek meg nyelték az órákat. Észre sem vette, kivilágosodott körülötte az erdő.

Puskás emberek - gondolta ijedten, s nesztelenül az első fa mögé rejtőzködött. Hosszú ideig mozdulatlanul várt. Nem kockáztatta, hogy egy alvó falevél árulója legyen. Nagy sokára kikukkantott a tölgy mögül. Alig hitt a szemének: megérkezett … a filmforgatás színhelyére.

Hm ... hm ... ez bizony nagyon érdekes.

A tisztás közepén ott magasodott a kút. A házak ajtaja nyílt

és csukódott, a fújdogáló szél kedve szerint.

Lassan előremerészkedett. A farkasvér új törvényt diktált. Lépésének helyét is megfontolta, levél sem jajdult, ág sem reccsent a lába alatt. Minden neszre ügyelve körüljárta a halott várost.

A karámnál egy másodpercre megállt. Innen menekült a Szabadságba.

Menj, menj ... te is professore - köszönt vissza a múlt.

Zuhatag kimerülten haladt el Vandetti régi kunyhója mellett. Gyomrában az éhség piros karikákra váltotta a jelent. Fáradtan vonszolta magát, s a völgy szélén leheveredett.

A nap végigsimogatta a fák tetejét, aztán szégyenlősen elbújt a szurdok mögé.

A doktor pedig álmodott ... Csomó bácsi közeledett felé páros debrecenivel a kezében.

64

Zuhatag mély álomba merült. A nap már elmúlatta a reggelt, de a doktor meg sem moccant. A hosszú út, a fáradtság leterítette. Fújta a kását kegyetlenül. Egyet-egyet morrintott, s a másik oldalára huppanva tovább húzta a lóbőrt.

Dél felé járhatott. Orra alól hirtelen elszökött az éles hegyi levegő. Valamilyen sípoló meleg fullasztotta ébredésre.

Hm ... hm ... készül már a szalonnás, tepertős tojásrántotta - képelt arcára az elégedettség.

- Visszajöttél, édes párom! Ó be szép vagy, ó be gyönyörű! - kólintotta kupán a tepertős, tojásrántottás álmát Zenita cérnavékony hangja.

A doktor akkorát ugrott, mint egy szöcske. Szeméből az álom hullócsillagként iramlott elfelé.

- Hogy ... hogy ... hogy? - forgatta fejét a sors rendelésére -

Hogy ...kerülsz ide?

- Régóta követlek, de mindig lemaradtam. Ki tudna a nyomodban járni, ha egyszer futásnak eredsz.

- Ez már bizony így van. Így bizony!

- Ó be szép vagy, ó be gyönyörű! Visszajött az én édes párom! - zendített az elragadtatásra Zenita.

A doktor kidüllesztette mellét.

A szeretet az igen szép és nagy dolog! De a tepertős rántotta is megjárja - gondolta.

Fel-alá peckeskedte magát, amolyan hányaveti módon.

- Mi az, hogy édes párom? - torpant meg ijedten, s felhagyott a peckeskedéssel: - Te is majdnem gyönyörűnek látszol - silányította az elragadtatást. Mert: asszony az csak asszony, az ember meg ember. Így van; így ez, így, így. Zenita szóáradattal válaszolt.

- Erős vagy, okos! Hangod puha, mint a tavaszi fű. Ó...Ó...Ó... - parázslott szemében a viszontlátás gyönyöre.

Zuhatagot valami furcsa érzés szorongatta.

- Puha, mint a tavaszi fű - ismételte. - Ez bizony nagyon szép. Ippeg fején találtad a szeget - bólintott elérzékenyülten. Aztán másra fordította a szót. - Egy kis hűvös vízzel eloltom a gyomrom, mert kegyetlenül tüzet rakott benne az éhség.

- Egyet se mozdulj, édes párom! Hoztam én neked egy nyulacskát.

- Nyulacskát? - derült fel széltében-hosszában a doktor professzoros ábrázata.

- Itt van ni! - tálalta a véres húscafatot Zenita.

Zuhatag rémült tekintete fennakadt az undortól.

- Azért egy cseppnyi víz nem árt - inalt el.

A tisztás szélén kis patak csordogált. Időnként meg-megállt és tükörré feszült.

A doktor nyelte, lefetyelte a vizet. A nyers hús víziója görcsbe rántotta gyomrát. Piszok Vince, most eszi a tepertőt - gondolta, s a friss zsír emléke nedvesre hályogosította tekintetét - A törvény az törvény, éhség pedig éhség.

- No még egy falatocskát, édes párom - dörzsölgette fejével a doktor szemét, fülét Zenita. - Ugye milyen ízes?

- Ízes ... - nyögte csatavesztetten Zuhatag Gyomra szinte ródlipályává változott, mert ami lefelé szánkázott, s ami végre célhoz ért, megfordult és vissza indult.

- No ezt a finom falatocskát még ... A doktor lehunyt szemmel hasalt. Szemöldöke égnek ágaskodott.

- No még ezt ...

Zuhatag talpra szökkent.

- Elég! - üvöltötte - elég!

- Talán nem volt zsenge? - nyikorogta Zenita.

- Zsenge volt és fi ... finom, meg elég ... - dadogta zavartan. - Szép vagy, Zenita, majdnem tetszetős, csak az édes páromat valahogy nem értem.

- Ó - muzsikálta -, nem jelent az semmit. Az csak kezdődik és befejeződik.

- Hm ... hm ... Mi az, hogy kezdődik és csak úgy befejeződik?

- Édes párom, a kettő között nincs egy teknősbékányi idő.

- Az jó, nagyon jó - virágzott tepertősre a doktor ábrázata. - Hijnye, de jó kedvem támadt, édes párom! - udvarolta körül a kiválasztottat. - Hijnye!

- Ó be gyönyörű vagy, ó be szép! - lehelte Zenita.

Zuhatag vidámsága debrecenisre fokozódott.

- Szép az élet, heje-hej! Ippeg mert nagyon szép - énekelte Csomó bácsi bölcsességét. - Aztán, édes párom, meddig él egy teknősbéka?

Zenita szerelmesen legyintett.
- Nem lát az száz, százhúsz tavasznál többet ...

65

A doktor tudálékos ábrázatán mély gondba szaladtak a ráncok. Kobakja remegett, szeme pislákolt, mint az alvásra készülődő éji mécses. Görcsbe rándult körülötte a világ. Szívében annak idején Mihály és Csomó bácsi tüzet rakott, Zenita pedig fújja, élesztgeti kegyetlenül az újat.
- Miért inog a fejed, édes párom? - kérdezte Zenita.
- Fontolgatom a jövőt. Mert arra gondolni kell, ha az ember ember.
- A beszéded, szavad ejtése is milyen gyönyörű, be gyönyörű ...- zokogta az elismerést Zenita.
- Csak ippeg választékos - kandikált oldalvást doktor.
-Ó...
- Semmi ó - vágott közbe.
- Akkor ... - pislogott rá értetlenül Zenita.
- Ippeg erről esne szó. - Az édes párom egyáltalán nem választékos, sőt ... - hümmögte rosszallóan Zuhatag - meglehetősen pocsolyaszagú, amolyan teknősbékára emlékeztető. Egy dupla doktornak, aki ráadásul start, illatos illat a fizetsége. Teknősbékára még gondolnia sem szabad.
- Nem mondom többé, hogy édes párom. Csak baja ne essék a szaglásodnak - zsugorodott szőlőből mazsolává Zenita.
- Ez jó, nagyon jóóó - derült napsugaras nyárra Zuhatag ábrázata. - Majd én tanítgatlak, okítgatlak.
- Az jó lesz, nagyon jó, jóóó, édes párom.
A doktornak fennakadt a szeme.
- Az imént mondtad, hogy nem mondod.
- Nem is mondom, mert mondtad, édes párom.

- Hijnye! - üvöltött a derült égre a doktor. - Ennek a Mohunak nagy igazsága van. Púp az asszony az ember hátán, s még tepertő sem akad benne - Egy hatalmas ugrással a tisztás felé iramodott. Zenita árnyékként követte.

Csaknem zajtalanul szelték az erdőt. A fák itt-ott egymásra dőltek. Évszázados törzsek a földre lapulva keresték a nyugalmat. Az élet sarjadt, követelte a létet, s tűnt. A homály sötétre váltott. Ugrottak, repültek. Játékosan perdültek a levegőben. Zuhatag lefékezett. Fene nagy büszkeséggel pillantott hátra.

- Hogyhogy? - hangsúlyozta. - Hogyhogy ilyen messze lemaradtál?

- Édes ...

- Nono ...

- Akkor hogyan szólítsalak?

- Mondhatnád ippeg, hogy doktorkám, mert abból dupla is vagyok, ugye. De ... azért ha jól meggondolom, a professzor valahogy jobban illik hozzám, sőt választékosságból professore. Ez már bizony igen jól hangzik. Egyébként start is ...

- Professorém - lelkendezett Zenita -, édes párom, szépséges párom ... - próbálkozott a maga jussával.

Zuhatag elkomorodott.

- Hiába tanítgatlak, okítgatlak, erdőbeli mivoltodból nem egyenesedsz kifelé. A pocsolyaszag erősen bántja a szaglásom - méltatlankodott.

- Professorém, gyönyörűségem ... - húzta vissza a kísértés szekerét Zenita. - (5 be szép vagy, ó be ... - hízelegte körül. Fejét Zuhatag vörösbarnára színezett bundájára hajtotta. - így megfelelő? – kérdezte sűrű pislogások közepette. A doktor ábrázata kivirult.

- Így már bizony igen jó, jóóó ... - Szemében büszkeség peckesedett, és jóformán rá sem eszmélt, hogy lelke mélyét megvette a Zenita. Új érzés settenkedett, ólálkodott benne, mint a szú, csak éppen nem percent. Nagyot fordult vele a világ.

A berekből egy néma árnyék bukkant elő. Izmai acélosan feszültek, s tekintetében a harag, a megvetés zöldre váltott.

- Zenita! - üvöltötte Villám. - Hogyan merészelted megszegni a Törvényt? Szerelemtől nyavalyogsz, holott ... a világosság egyezkedik az éjszakával. Messzi a tél! Szökdécselsz, ugrabugrálsz, holott ... a Törvény másképp írja elő!

Zenita rémülten hőkölt a professzor háta mögé.

- Hogyhogy holott? - ugrott négy talpra Zuhatag. Egymásra meredtek.

- Hm ... hm ... - hümmögte. - Netalántán meg sem ismersz?

- Hm ... hm ... hm ... - válaszolta Villám - hogyne ismernélek. Hiszen bűzlesz az emberszagtól. Fiam voltál ... holott ... csak egy hólyag vagy! Egy ... egy levegőbe fújt semmi!

- Hólyag? Egy levegőbe fújt semmi? - mélyült vörösre a professzor rozsdaverte ábrázata. Előrenyújtott nyakkal folyamatos hümmögésbe kezdett.

- Többet merészelsz hümmögni, mint én? Holott

- Holott?

- Holott ...- közeledett fenyegetően Villám.

- Holott ... - verte vissza tekintetével a zölden foszforeszkáló szikrákat Zuhatag - én doktor vagyok, professzornak sem kutya ... továbbá és ezen túl - fontoskodott - start is! Ezek mind nagy dolgok ... igen nagy dolgok. Csak: hiába magyaráznám! Magadfajta erdőbeli esze messze kujtorog az

értelemtől.

- Erdőbeli? - torpant meg zavarodottan. - Mi az, hogy erdőbeli?

- Az ippeg olyan, mint a levegőbe fújt semmi.

Villám nem vesztegette tovább az időt. Elrúgta a talajt, s süvöltve szelte a levegőt.

Zuhatag nemhiába volt dupla doktor. Kijárta az egyetemet. Vandetti annak idején fortélyoskodásra okosította. A sztár az sztár! Egyetlen mozdulattal tért ki a hatvankilós bomba elől. S mikor a nyekkenés egy sziklán robbant, átfogta Villám torkát és erősre szorította.

Villám tüdejéből kiszusszant a levegő. A táncoló piros karikák gyászleplet vontak szemére. Sötétre fordult előtte az élet.

A doktort a győzelem rémületre ijesztette. A váratlan szomorúság kiütötte a diadalt.

- Hümmögj már egyet! - kérlelte kétségbeesetten az eszméletlen farkast.

Villám tekintetében nagy sokára jelt adott az élet.

Zuhatag megkönnyebbült.

- Hümmöghetsz akár többet is, mint én ...

66

Némán mérték az erdőt. Hárman: Villám, Zuhatag, de Zenita illendőségből lemaradt. Tudta: hátravan még a komoly beszéd. A barlang felé tartottak. Villám hirtelen megtorpant.

- Hümmöghetnél már egyet ... vagy sokat.

- Nem hümmögök - válaszolta határozottan a doktor.

- Egyet sem?

- Sem egyet, sem többet ...

- Holott ... igazán tehetnéd ...

A doktor hiúságára ráhajlott az új szomorúság. Megrázta a fejét.

Villám csodálkozva pillantott fel. Az évezredek óta beleivódott törvényt: a fennmaradás és a lét törvényét megrendítették benne az előző percek. Valamilyen melegség járta át.

- Te valóban dupla doktor vagy, sőt professzornak is inkább farkas. Ezt meg kell hagyni! Ami igaz, az holott is igaz - mondta elismerően -, csakhogy Zenitára a Gyilkos is szemet vetett ám.

- Hogyhogy? Az én Zenitámra?

- Úgy, hogy ...

- Környékezi? - választékoskodott gurgulázó szemmel a doktor.

- Fiiinom beszéd, szaglik benne a nagy tudás. Ami igaz, az ...

- Holott is igaz - vágott közbe ingerülten Zuhatag. - Ezt már hallottam sokszor. Ki az a Gyilkos? Ez jobban érdekelne. Mert a neve az igen ronda. Meg kell hagyni.

- A földre! Veszély! - parancsolta váratlanul Villám.

Egy égre törő szirt önmagának követelte a világosságot. Csak néhány ostoba repkény próbálkozott, de hajlott gerinccel hamar visszahullott.

A sziklák egymást támogatva csúcsba íveltek. A völgy felett - az egyik sziklán - egy hatalmas árnyék szürkésbarnára festette a nap sugarait.

- Ott a Gyilkos! - suttogta Villám. - Az a szerencsénk, hogy a szellő nem erre jár. - A doktor gurgulázó szeme majd kiguvadt a csodálkozástól. - Mert nyomban megérzi ám az idegen szagot, s holott akkor nyomban fuccs ...

- Nem is zutty?

- Nem, nem ... - ingatta fejét Villám. - Fuccs! A Gyilkosnál minden fuccs!

- Édes párom, nehogy eltalpalják! A Gyilkos messze van, a szél sem erre fúj. Szövetkeztünk is volna, édes párom ... - nyüszítette ijedten Zenita.

- Mi az, hogy ne talpalj el? Mi az, hogy édes párom? - dadogta felháborodva Zuhatag.

- Professorém - váltott a helyes szóra. - Egy kis fuccsért csak nem kuncsorogsz a félelembe?

A doktor válaszra sem méltatta az alantas felvetést. Villám felé fordult.

- Mondd, ez a Gyilkos mindig ilyen hosszú, meg széles?

- Hát - felelte -, mostanság csak szélesedik, szélesedik ... nemigen akaródzik neki összemenni.

67

- Itt a barlang - mondta Villám. – Megérkeztünk.

Zuhatag körülnézett.

- Hol? Mert ippeg nem látok semmit.

Egy vénülő tölgy állta útjukat. Gyökerei a semmi fonódtak, kapaszkodtak. A földet az évtizedek a szurdok felé mosták alóla. Öregen álmodott a sarjadó életről.

A gyökerek alatt két-három tenyérnyi lyuk tátongott.

- Erre még nem járt emberfia - büszkélkedett Villám.

Zuhatag elismerően bólintott.

- Ez nagyon nagy dolog ... - gúvasztotta szemét. Méltóságteljesen leült. - Menj csak előre, követlek mondta a furfangos Kolumbusz Kristóf, mert egy repkénnyel álcázott lyukat mégiscsak nehezebb felismerni mint egy aprócska földrészt.

A barlangban a világosság sötétre váltott.

- Nyúlpecsenyét a győztesnek! - mondta Villám - Mert ami igaz, az holott is igaz.

- Finom, finom - ugrabugrált vidáman Zenita.

A doktor tekintetében összetört a maradék fény.

- Nem lehetne valamit kirántva? - nyögte, s a múltból a páros debrecenik dagadt önteltséggel, zsírtól izzadva rátekeredtek bajuszára.

- Most hamarjában?

- Szó ami szó, igen jólesne.

- A győztesnek minden kijár! Máris loholok a patakhoz. Kirántok neked egy-két békát és hozom is nyomban, melegen. Holott még varangyosra is rábukkanhatok - ajánlotta készségesen Villám.

- Hogyhogy hozol, kirántod? - csapta kupán Zuhatagot a rettenet.

- A patakból!

- S hozod? - kérdezte bizonytalanul.

- Megeshet, hogy varangyost is találok!

- Varangyost?

- Több neki a húsa.

- Finom, fiiinom ... professorém - ugrálta körül Zenita. - Az aztán igen finom, főleg, ha varangyos. Finom, finom!

A doktor magából kikelve szökött talpra. Bőre, szőre haragosan az égre kiáltott, s hogy időt és tekintélyt nyerjen, Zenitával kezdett pörölni.

- Zenita, hagyj fel ezzel az éktelen visongással, mert ... - lépett előre fenyegetően - mert igen erősen rontja a hallásom!

Zenita jöttment boldogsága könnyekbe fulladt.

- Csak nem a Gyilkost látod valahol? - tekergette nyakát ijedten Villám. - Ugyancsak szikrázik a szemed.

- Az éhségtől. Igen kérgesedik a gyomrom. A piros karikák

meg csak táncolnak, táncolnak előttem.

- Maradjunk a nyúlpecsenyénél - ajánlotta Villám.

- Maradjunk - helyeselt sietősen Zuhatag gyomra. A nyúl gyorsan fogyott. Zenita és Villám derekasan hozzálátott, a doktor pedig a legjobb falatokat is csak nyögve nyelegette.

- Holott ez nagyon finom volt - nyalta meg szája szélét elégedetten Villám.

A doktor felelet helyett komolyan bólintott. Jolánra gondolt. Végre megértette a kérődző állatokat.

- Holott - kérdezte Villám méltósággal a másik oldalára fordulva -, ti valóban szövetkeztetek?

- Bizony, bizony szövetkeztünk az én okos, bátor professorémmal egy teknősbékányi időre - énekelte átszellemülten Zenita.

A doktor torkán megakadt a felkívánkozó falat.

- Mi az, hogy egy teknősbékányi időre? Semmiféle pocsolyaszag! Csak: professore - krákogta.

- Én édes párom, legyen kedved szerint.

- Hijnye! Már megint az én édes párom! - durrant a doktor. - Ezer hangya mászkál a fülemben. Már zümmögnek is.

- Professorém ... édes professorém, sem pocsolyaszag, sem teknősbéka - könyörögte a megbocsátást Zenita.

Villám elkomorodott.

- Igen nagy köztetek a megértés, mert hát ... a veszekedés a megértés alapja. Ez szép, igen szép. Csakhogy neked éppen ezért fuccs - bölcselkedett szomorúan.

- Mi az, hogy fuccs? - emelkedett fel a doktor.

- A Gyilkos!

Zuhatag megdöngette mellét.

- Én okos vagyok és bátor! Kirázom ezt a Gyilkost a bundájából, ha ippeg úgy tetszik.

- Nono ... - ellenkezett Villám. - Hogyhogy? Hiszen a Törvényt sem ismered … De ha kissé kiokítanálak ... - tette hozzá elgondolkodva.

- Engem, a győztest, a dupla doktort, a professzort, a startot? - utasította vissza büszkén az ajánlatot.

- Éppen hogy csak .... - bizonytalanodott el Villám.

A hangban a kérlelés megnyerte Zuhatag tetszését. Meg hát: szeme előtt ismét megjelent a szirtre kuporodó hosszú árnyék.

- Éppen hogy csak ... Az más! Erről beszélhetünk ... - mondta nagyképűségéből engedve Zuhatag.

68

Az eső kopogni kezdett. Nem csurrant, cseppent, nem zuhogott lélekszakadva: kopogott. A fenyők fehérre rajzolódtak. A néhány idemerészkedett tölgy haladéktalanul postára adta leveleit, hadd fújja a szél még idejekorán a címzetthez. Messze volt a tél, de kopogtatni azért kopogtatott. Egy kis figyelmeztetés nem árt.

Zuhatag felfigyelt, füle szinte megnyúlt. Valamilyen távoli zümmögés erősödött és gyengült. Aztán kattant és a csend újra teljes lett.

- Puskás emberek a tisztáson - suttogta Villám. A doktor megperdült a levegőben.

- Hogyhogy? Nem is hallottam, hogy jössz.

- Ez már igen nagy baj ... Holott nagyobb is lehetne ...

- Hogyhogy nagyobb?

- S ha ippeg a Gyilkos? Akkor neked fuccs!

A doktor büszke tekintetébe keserűség csurrant.

- Ág sem reccsent, levél sem csusszant!

- Hát ippeg ez az, hiányzik a sejtés.

- A sejtés?

- Hát ippeg ez a legfontosabb - mondta elnézően Villám, aki a választékos beszédet rendkívül megkedvelte. Főleg az ippeg volt ínyére. - Látom - folytatta -, kullancs fúródott eszedbe. Sose búsulj, kiokítalak!

- A sejtésre is? - szégyenkezett porig alázva Zuhatag.

- Azon ippeg csak finomítani kell.

- Az jó, nagyon jó - válaszolta a doktor. - A hernyótalpasokkal meg egy cseppet se törődj.

- Hernyótalpasok? Az meg mi a csoda?

A doktor nyomban lerázta magáról az alázatot. Fényesre virradt az ábrázata.

- Hát ez bizony nagy baj, igen nagy baj ... ha ezt sem tudod. Holott ...

- Holott?... - kíváncsiskodott Villám.

- Ippeg így van - tudálékoskodott a professzor. - Pedig egyszerű, csak néhány hernyó kell hozzá és egy talp.

- Csudálatos - válaszolta lesújtóan Villám. - Puskás emberektől hangosodik a tisztás, a Gyilkos kerülget, te nem ismered a Törvényt! ... Körülszimatolok - tette hozzá gondterhelten, s nesztelenül eltűnt a fák között.

Zuhatag egy darabig tanácstalanul álldogált. - Azért a puskás embereket megnézem - gondolta és a tisztás felé vette útját. Első pillantása egy rotyogó kondérra esett. Megrendülten lapult az avarra. A zsíros pörkölt illata gúzsba kötötte az orrát. Gyomra földrengést jelzett, szeme zsírban ázott. Minden porcikáját átjárta a nagy kísértés. - Egy nyelésnyit tán megkockáztathatnék - játszott a szagokkal. - Ez ... ez ... - dadogta - egy csipetnyi szalonna, ez ... pe ... pedig pirított hagyma. A hús már reped, rimánkodik. Még odaég!

A „búcsú a kondértól" jelenet egy szemvillanásnyi idő alatt játszódott le. Két markos férfi lépett ki a faházból, megragadta

az üstöt, aztán rácsapta a doktor orrára az ajtót. A fahasábok egyet-egyet sercentek ...

A barlang meleg volt. Zuhatag lábára szorította kobakját. A kondér harangozott a fejében, a sok-sok ízes zsíros hússal.

- Nagy öröm, nagy öröm! - ugrabugrált Zenita. - Szép vagyok, szép vagyok!

- Szép vagyok, szép vagyok! - üvegesedett a doktor szeme.

- Apa vagy, apa vagy!

- Apa vagy, apa vagy - ismételte Zuhatag. Gondolatai még a kondér körül jártak. Régóta idegesítette Zenita örökös locsogása, jobbnak vélte az állandó igenlést.

- Nem én vagyok apa, hanem te! Anya leszek, professorém! Anya! Nagy öröm, nagy öröm!

- Anya leszek, anya, nagy öröm - morogta a doktor. Aztán gyorsan kifordult az üstös, füstös kondérból ... - Hogyhogy anya?

- Ki mondta, hogy anya? - énekelte Zenita. - Ippeg, hogy apa!

- Az rögtön más - bólintott komolyan Zuhatag.

- Már mocorognak is!

- Mocorognak? Ki mocorog?

- A sok kis apró professore.

A doktor szemében szikrát vertek a csillagok. A Kis Medvétől egészen a Göncölszekérig.

- Hová indulsz, édes professzorom? Erősen inog a kobakod! - gonoszkodott Zenita.

- A nagy öröm, a nagy öröm - fújtatta reszketegen Zuhatag. - Passzol hozzá egy kis friss levegő.

69

Az este melegre fordult. A doktor kihullámzott a barlangból és az avarba fészkelte magát. Az égre hunyorgott. A csillagok reszketve bólogattak: az ereszkedő köd fojtogatta fényüket. Az ormánsági talpas ház, Mihály, Csomó bácsi emléke bele-belekapott ziháló mellébe. Zenita meg mocorog - rémült a fenyegető valóságra. - Hűségre hűség, hogyan is passzol? - kérdezte önmagától. S mikor egy kaptárnyi méh zavarosra zümmögte agyát, felpattant. - Sztyepan Sztyepanovics száz ugrásnyira sincs! - Ki tudja, honnan jött a kolbászszagú mentő ötlet.

Bevágtatott az erdőbe. Ágak hajoltak s dühödten reccsentek. Új utat tört a sűrű rengetegben. A puskás emberek, a félelem eszébe sem jutott.

Egyre erősebbre fogta a vágtát. Repült, iramlott. Nem telt bele egy kurta óra, és az éjszakában árnyékot vetett Sztyepan Sztyepanovics háza.

A doktor teleszívta tüdejét friss levegővel, mert erősen kifulladt. Egy cseppet megpihent, aztán megnyújtotta lépteit.

Földbe gyökerezett a lába! Nem pislákolt világ, ajtó is nyikorogva csapódott tetszése szerint. A tűzhely hidegen köszönt, s a hajnali kávé magára maradtan értetlenkedett.

- Hm ... - gondolta -, itt valami nincs rendjén - Körülszaglászta a házat. - Nem kavarodik idege szag. Csomó bácsié mintha kissé jobban érződne, de Mihályéval ippeg passzol. - Tétovázva pillantott kibukkanó holdra. - Ez is ippeg legjobbkor jön oszlatja a sötétet - zsörtölődött.

De a doktort aligha csapta be a csend hazugsága. Kővé dermedt, amikor egy gyenge szellő ismerős szagot hozott. Hirtelen a levegőbe vetette magát és süvítve iramodott az ösvény felé.

Sztyepan Sztyepanovics eszméletét vesztve feküdt: egy fatörzs kalodába fogta.

A doktor egy villanásnyi időre megrémült. Kisvártatva Zsadanov mellé feküdt és jókora nyelvével becsülettel nyalogatta az öreg arcát.

- Megérkeztem a túlvilágra? Te vagy az, Péter, az ég kapusa? - kapkodta az összefüggéstelen szavakat. Lassan magához tért. - Testvérem, hát búcsúszóra érkeztél! Kondítják már a lélekharangot az öreg Zsadanov felett. De ha egy cseppnyi szeretet vegyül a búcsúba, nem volt hiába az élet. Hát itt vagy, kis testvérem?

Zuhatag izgatottan nézegette a fatörzset. Térült, fordult, meg-megnyalta az öreg arcát, aztán ki tudja hányadszor, újra és újra kezdte.

- Hagyj magamra, kis testvérem, segítséget amúgy sem hívhatsz a faluból. Kilyuggatnák a bőröd. Hagyj magamra, kis testvérem! Megfogott a fa, nincs menekvés.

A doktor tanácstalanul rótta az erdő szélét. Az égre nézett és a csillagok kifényesítették eszét.

Ki kell kaparni a földet az ember alól - üvöltötte viruló ábrázattal. S mire a perc mozdult volna, már iszonyatos erővel hányta, rágta a rögöket.

Egy fél órába sem került, a doktor olyan mély árkot ásott, hogy Zsadanov lába szinte magától pottyant a gödörbe.

Zuhatag szeme elé tűzijátékot varázsolt a kimerültség. Szédelegve nyalogatta Sztyepan Sztyepanovics arcát.

Zsadanov eszméletlenségére ráparancsolt az öntudat.

- Mozog a lábam, mozog, mozog ... -A doktorra pillantott. - Csuda, csuda! - kiáltotta. - Csuda, csuda ... - négyelték, tizedelték a hegycsúcsok a hangot. Két kezével megragadta Zuhatag grabancát, s tűzijátékos szeme közé rácuppantotta a

szeretetet. - Lelkemből a lélek vagy, szívemből a szív! Tartozom neked az élettel, ne felejtsd szavam ... - próbált újra talpra állni, hogy széttárt kezekkel égre szegezze fogadalmát. De visszahanyatlott. Fagytól, hidegtől gémberedett lába még korainak tartotta a járást. - No, most már mi legyen, megvárjuk a hajnalt? - kérdezte letörten. - Talán az lenne a legjobb, galambocskám!

Zuhatagot a cuppanós szeretet elragadta. Büszkeségét az önérzet új erőre frissítette. Pattanásig feszítve izmos hátát, Zsadanov mellé diadalmaskodta magát.

- Csak nem gondolod, hogy elbírsz?

A doktor mozdulatlanul állt.

- Megpróbálhatjuk, de Sztyepan Sztyepanovics szégyelli magát - mondta halkan, és könnyekre fakadt.

Zuhatag szinte dakszlivá zsugorodott. A nyolcvanan kiló bizony meghaladta erejét. Imbolyogva indult a ház felé.

- Állj meg, galambocskám - lelkendezett az öreg -, visszatért a lábamba az élet! Nézz ide, nem tört, nem reccsent, bírja már a járást! Hej, de nagy ünnep ez lelkem, lelkecském. Csuda történt, nagy csuda! - Égre tárva karját felkiáltott. - Legyen nagy vigasság, dínomdánom! Sisteregjen a kolbász, fogyjon a bor! Legyen szívvel fogadott vendég, aki jön, s ne bocsátassék útnak áldás nélkül, aki megy. Úgy legyen, kis megmentőm, úgy legyen ...

Nemsokára beléptek a házba. Zsadanov világot gyújtott. A petróleumlámpa ijedten remegte a fényt.

A tűzhely csakhamar vörösödni kezdett, kóstolgatta a fazék alját. A zsír olvadt, kolbászillatot ígért.

- Bolond ember vagyok én, lelkem-galambocskám. Ki oszthatja velem örömét, tán a lyukas cipőcskék? Nem jár erre hívatlan vendég sem. Az öreg Zsadanov lelke árad, árad, akár

a zúgó folyó.

A tűzbe bámultak. A rostélyból parazsak hullottak alá, s a szürke hamuba rejtették izzó fényüket.

Sztyepan Sztyepanovics a padlóra telepedett, átfogta Zuhatag nyakát. Felsóhajtott.

A padló reccsent, lépés surrant a deszkán. Zuhatag ' ösztönösen a levegőbe lendült.

Lövés dördült. A golyó sivítva pattant a tűzhelyen, aztán célját tévesztve fúródott a falba. Az öreg gyors mozdulattal kitépte a gerendából a kést és magasba emelte.

Az idegen újra célzott. Elkésett. A doktor kemény koponyája hihetetlen erővel csattant az állán. Hanyatt vágódott, s kezéből messzire repült a fegyver.

- Ivo! - kiáltotta csodálkozva Zsadanov. - Mi szél fújt erre? Ilyentájt?

- Hát - tápászkodott fel szédelegve Mitics - felcsalogatott az éji világ az ablakodból. Gondoltam, baj van, vagy vész kerülget. Tévedni aligha tévedtem - nézett hideglelősen Zuhatagra. - Böhöm egy állat, a fejed kóstolgatta.

- Kóstolgatta azt a fészkes nyavalya! Megmentette az életem!

- Ejnye Sztyepan Sztepanovics, bizonyára félreverték fejedben a harangokat!

- Verték a nyavalyát!

A doktor nemhiába volt sztár. Felemelte a puskát és a biztonság kedvéért Zsadanov lába elé csúsztatta. Mellé telepedett.

- No látod - diadalmaskodott az öreg. - Szavunkat is érti.

- Ez kész csuda ... - reszketett babonásan Mitics. - Nem az ördög lakozik benne?

- Az ördög, az ördög? Hogyan lakoznék benne, mikor

megmentette az életem.

- S ráadást nem kért a lelkedből?

- Ne bolondozz, Ivo! Mondom hamar, sorjában, hogy megértsd.

- Az bizony nem ártana, meg egy kis borogatás az államra, mert erősen hasogat.

Zsadanov nem szaporázta a szót. Töviről hegyire elbeszélte a történteket, csak Zuhatagot faragta, festegette szivárványosabbra.

- No, most már megértheted - töltött a rejtett butykosból. - Mondom én neked, Mitics, ha lelkem-galambocskámnak baja esett volna, megöllek.

- Hegyi ember vagyok magam is. Életért élet a fizetség. Nem több, nem kevesebb. Bizony helyesen gondoltad, Sztyepan Sztyepanovics. Derék ember vagy! Hát legyen akkor egészségedre!

Halk, szomorú nótára gyújtottak. Zümmögve szárnyalt a dal, suhogva sajdult az erdő.

Az öreg varga kirúgta maga alól a széket. A kondérnyi hurkát, kolbászt a doktor elé tálalta.

- Egyél, testvérkém, eszünk mi majd holnap. Igaz?

Mitics rábólintott.

- Így van rendjén. Egészségedre, Sztyepan! Hadd öleljelek!

Új dal csendült. A szél feltámadt, s az erdő felsírt.

70

Zenita már a barlang bejáratánál várta. A doktor feje felett rögtön megdördült a mennyköves szemrehányás.

- Én csak lestelek, lestelek, te pedig kujtorogsz, kujtorogsz!

Zuhatag ábrázata friss tepertősre mérgesedett.

- Mi az, hogy mi az? Egyébként is hogy ... hogy ... hogy ... Egy nyavalyát!

- Egy nyavalyát? - meredt rá Zenita.

- A nyavalya az nagy dolog. Igen nagy dolog - magyarázta. Azon túl csak egyszer emlegethető. Nem úgy, mint: apa vagy, apa vagy, nagy öröm, nagy öröm, vártalak, vártalak, kujtorogsz, kujtorogsz ...- fényesítette bölcsességét.

- Lehet, hogy a nyavalya az nagy dolog, de a nyulacska még nagyobb. Hoztál-e? - jelentette ki ellenkezést nem tűrő hangon Zenita. - Mert a kis professzorok mocorognak ám, erősen mocorognak.

- Egy nyavalyát hoztam, Fontos, igen nagy dolgokat rendezgettem.

Zenita éneklő vonításba kezdett.

- Itt a Gyilkos ...

- Hol? - fordult sebtében tengelye körül a doktor.

- Itt járt …

- Az sokkal masabb ...

- Megkérte a lábam.

- A lábad?

- Csalogatott, hívogatott, de futottam, rejtőzködtem, hogy maradjak neked, édes párom ...

- Édes párom? - mordult fel Zuhatag, s dühödten bekúszott a barlangba.

- Brr ... brr ... de ronda emberszagod van. Még szunyókálni sincs kedvem - mérgelődött Villám.

- Egy nyavalyát - válaszolta Zuhatag, és rálefetyelt egy kevéske vizet a hurkával ízesített kolbászra.

- Egy nyavalyát? Szép szó, választékos - ugrott fel Villám. - Még az ippegnél is ippegebb.

- No látod - fordult vissza a doktor. - Tanítgatlak, okítgatlak,

te meg csak zsörtölődsz, zsörtölődsz.

Villám mérgesen rázta bozontos kobakját hol erre, hol arra.

- Nomármost - cifrázta a doktor -, láttad-e a Gyilkost?

- Egy nyavalyát, nyomát sem szaglásztam.

- Zenita említette: erre ólálkodott.

- Hazudott!

- De miért hazudta, ha nem látta?

- Miért, miért? Mondja, amit hisz; s hiszi, amit mond! Egyszerű és világos. Költögeti benned a féltést, hogy hálóba kerítsen, mint a pók a legyecskét. Akkor aztán zümmöghetsz még egy keveset és zutty!

- Zümmögős zutty? - szörnyülködött Zuhatag. - Zümmögős zutty! - ismételte. Hogy néz az ki?

- Még egyszerűbben, világosabban! Szolgálja, lesi az asszonyt, s közben bőre-szőre keszegedik.

- Keszegedik? Egy … egy nyavalyát - dadogta a doktor. - Én egy igazi professzor vagyok, méghozzá start ...

Zenita puha léptekkel környékezte Zuhatagot.

- Én édes ...

A doktor felpattant.

- Semmi édes, semmi párom, semmi teknőc, ippeg semmi keszeg zuttyolva! - üvöltötte haragosan...

Zenita kihúzta magát.

- Akkor el ... megemésztem magam.

- Ez bizony igen, igen nagy dolog - helyeselt a doktor -, hiszen akkor csak egyszer eszel, másodszor meg kérődzöl. Nyulacskából sem kell annyi - vigyorgott.

Zenita előrenyújtva nyakát édes párjára szikráztatta szemét.

- Legyen akaratod szerint, uram, parancsolóm -, s sértődötten tűnt a barlang sötétjében.

- No - fordult meg a doktor. - így már jó, igen, igen

tetszetősnek tűnik. Nem gondolod?

Villám komolyan bólintott.

- Annak mondható, holott nem az.

- Nem az?

- Egy nyavalyát! Zenita vár, vár, ugrabugrál, kedveskedik. Benned szép lassacskán szunyókálni kezd a győztes becsülete. Kiguvad a szemed a gyönyörűségtől, holott ... akkor neked már zutty!

- Igen, igen nagy dolgokat mondtál, anyám ... Zenitát kedvelem, mocorognak is neki a kis professzorok. Az sem kutya. De: sem teknőc, sem édes párom, sem zuttyolt keszeg - jelentette ki határozottan.

- Nem vagyok az anyád! Voltam, valamikor régen. A Törvény az Törvény! - vágott közbe élesen Villám. Győzteseké a jövő, a legyőzötteké a múlt. A Törvény az mindig Törvény! - tette hozzá némi keserűséggel.

A doktorban nagyot lódult a szomorúság. Nem visszhangzott benne sem a büszkeség, sem az öntelt rátartiság, csak a szomorúság.

Villám azonnal észrevette az osonkodó járványt: a szeretetet. Szeme zöldre váltott. - Törvény az Törvény! Egyszerűen! Világos?

Sokáig hallgattak.

- A nyavalya igen szép szó és választékos - tűnődött Villám. Aztán nagyot sóhajtott. - Közeledik a tél, nyomot hagy talpunk alatt a hó. A Gyilkos is kerülget. A falka lassan gyülekezik. Ki lesz a vezér? A Gyilkos? Akkor neked fuccs! Le kell győznöd, okos vagy és bátor!

Zuhatag szóra nyitotta volna száját, de Villám ráförmedt.

- Te mindig közbevágsz! Holott ippeg fontos, igen nagyon fontos, amit mondani akarok. Mihamar összeakadsz a

Gyilkossal. Itt vagy ott, ki tudja? De egyre vigyázz: mielőtt szeme villan, ragadd torkon, s szorítsd minden erőddel. Különben fuccs ...

- Mielőtt? - tekergette nyakát a professzor. - Honnan tudjam, hogy a mielőtt után mi van?

- Ez egyszerűen világos. A mielőtt előtt rándul egyet a lába, aztán villan. A kettő között vesd rá magad, különben ...

Zuhatag a biztató jövőbe bámult. A barlang mennyezetén a pára elunta magát és vízcseppé kövéredett.

- Hová indulsz? - kérdezte Villám.

- Hm ...hm ...- válaszolta Zuhatag - Fejemben mind erősebben világosodik. Hogyan szunyókálhatnék?

- Régen hallottalak hümmögni. Ez kijár a győztesnek. Csak vigyázz, a tisztás felé ne fuss, mert puskás emberek falkában gyülekeznek - tanácsolta Villám. - Sokat fáradoztam ma - mondta és hirtelen álomba merült.

Zuhatag szinte kettészelte a sűrűsödő rengeteget. Mihály, Csomó bácsi, Zenita, Villám, Zsadanov forogtak, örvénylettek a fejében. S az érzések a mélybe rántották. Ha Csomó bátyó megvakarná füle közt a huppanót, akkor ... más szagú lenne a világ. Szemét is behunyta, de hiába. Csak néhány toboz hullott sustorogva az új életbe.

A szurdok tetején megállt. A látvány meglepte. Lent a völgyben megannyi tábortűz zsarátnokolt az éjszakába. A kunyhók világtalanul bámulták a sötétet, csak az egyikben remegett a fény lelke.

Távoli kiáltás csapódott a hegy fokának. Zuhatag felkapta a fejét.

Ismerős, ismerős - mordult égnek tartott orral -, igen ismerős. - De a szél elfújta a szagot, s így emlékezete nem váltott képre. - Most már csak azért is körülnézek.

Lépésről lépésre ereszkedett lefelé. Ág sem reccsent, levél sem csusszant talpa alatt. Versenyt játszott az éji árnyakkal.

Körüllapulta a házat. Az ajtó hívogatóan nyitva állt.

Egyetlen ugrás - latolgatta -, egyetlen ugrás a veszélybe - s a szürkésbarna test a világosságba vágódott.

Vandetti és Bertolucci gúzsba kötve hevert a padlón, mikor Zuhatag átrepült a fejük felett, lehunyták szemüket.

- Itt a vég - mondta Bertolucci. Marcello meg sem moccant. Valami ütemes lihegés megcsapta arcát. Felnézett: egy bozontos kobak ki-kibillenő nyelvvel fújtatott rá.

- Professore, dottore! - kiáltotta.

- Mi az? - kérdezte Bertolucci - megérkezett a Rin-Tin-Tin? Pedig már vesevelőnek éreztem magam.

Zuhatag nem pocsékolta az időt. Teljes erejével harapta, rágta a kötelet. Időnként óvatosan az ajtóhoz lopódzva körülnézett. Minden idegszála veszélyt jelzett. Aztán újra kezdte.

Léptek csikordultak.

- Menni, menni, menekülni professore, gyilkolni halálba téged! Nincs lenni perc! - suttogta Vandetti.

Zuhatag tudta: döntenie kell! Mitévő legyen? Gyávaságnak vélte a menekülést, botorságnak a kilátástalan harcot. Végül is ösztöne döntött. Vandettihez ugrott, és képen nyalta. Aztán beletűnt a világló világból a sötét sötétségbe.

- Helyes fickó ez a professore - nevetett fel kurtán Bertolucci. - Sztárt csináltál belőle ... De azért véleményem szerint … a kötél elfűrészelésére is megtaníthattad volna.

71

A tél körülnézett, de egyelőre csak lapogatta a kalendáriumot. Az idő csípősre fordult.

Zuhatag majd minden éjjel körüljárta a tisztást. Kereste az utat, a lehetőséget, de hiába. Hatalmas fahasábok ropogva lobogtak, s a tűz fényre derítette a rejtett ösvényeket, csapásokat. Figyelte a puskás embereket, akik fülelve őrködnek a táborban. Csodálkozva látta, hogy Vandetti szabadon mozog. Ez végképp megzavarta. - Hogy-hogy-hogy ...? - A finom idegszálak fejében tapogatták az igazságot. - Többféle szabadság van, ugye? - gondolta. - Ilyenfajta meg olyanfajta. Ez meg ippeg olyan.

Feladta a reményt, legalábbis ma éjszakára. Lassan elindult Zsadanov háza felé. Útközben vadászott egy nyulacskát Zenitának: már nagyon mocorog a sok kis professore. Gondoskodnia kell róluk.

Hirtelen megállt: valaki követte. Kései levél sem hullott a fákról, mégis határozottan érezte. Gyorsabb ütemre váltott, majd lefékezett. A némaság csenddel válaszolt. Úgy látszik, képzelődik.

A hetyke rátartiság már rég lekopott arcáról. Izmai acélossá edződtek, s egész lényét az új Törvény uralta. Pedig megvetette a Törvényt. Nem szerette a friss vér szagát, az ölést. A kosaras bevásárlás igazi, ... az igazi volt! A számolócédulára is rá-rápillantott - feszítette pattanásig az emlékezés rugóját.

Néhány falevelet kapart a nyulacskára. - Szegényke - mondta sajnálkozva -, ugrabugrált, örömködött, most pedig fuccs. De hát Zenitának mocorognak a kis professorék. A Törvény pedig Törvény - nyugtatta magát. - Apa vagyok, apa - üvöltötte hosszan, elnyújtva. - Csakhogy - folytatta - doktori tekintélyem mintha penészedne az apaságtól.

Zuhatag bekukucskált az ablakon. Zsadanov békésen kártyázott Miticcsel. Csak egy-két adu fakasztott hangos

kurjantást.

Benyitott. A hétpróbás professzornak egy kis ajtónyitogatás nem jelentett különösebb akadályt.

- Kis testvérem! - rikkantott örömködve Sztyepan Sztyepanovics. - Elhozott téged a meleg szíved szeretete. Ugorj csak mellém, mert éppen vesztésben vagyok. - Marokra fogta a doktor grabancát, és cuppanós csókot nyomott feje közepére. - így ni! Oszthatod a következőt, Mitics!

Zuhatag „búsképű lovagként" emelte orrát a magasba. Szomorúan szusszantott.

- Értem én, hogyne érteném, galambocskám. Morgolódik a gyomrod. Sajnos, mára a sors csak paszulyt osztott nekünk. Megteszi?

A doktor ábrázata a paszuly szóra szinte gyászba borult.

- No, azért kis zsíros hagymácska kerül ám rá ... Zuhatag szemében napfelkeltét játszott az ég.

- Zsíros hagymácska, az jó ... igen, jó, tepertősnek is mondható - vakkantotta.

- No látod - büszkélkedett az öreg -, minden szót ért.

- Meg a gusztusa se nyomorék - tette hozzá epésen Mitics.

A professzor jóllakottan Zsadanov mellé telepedett. Lapok repültek, adu csattant.

- Mióta itt vagy, lelkem-galambocskám, rámkacsintott a szerencse. Ivonak a gatyáját is elnyerem! - dörrent Zsadanov tenyere az asztalon, és széles jókedvében rácuppantott a doktor kobakjára.

Zuhatag hamar elunta magát. Eszébe ötlött a pécsi vásár. A pénz! Elkotorta Zsadanov elől, aztán Csomó bácsi tanítása szerint nagyobbacskákat a nagyobbhoz, kisebbeket a kicsikhez söpörte. Észre sem vette, hogy álmélkodás fojtogatja a levegőt.

- Akármit is mondasz, Sztyepan, lelked az ördögé!

- Itt a bizonyság! Rakosgatja a te pénzedet is - kiáltotta Zsadanov. - Hol akkor a te lelked, Mitics? Az ördögnél?

- Az enyém bizony nem! - utasította el az iszonyatos feltevést Ivo.

- Akkor pedig csuda!

- Ekörül járhat az igazság - kapott a szón Mitics.

Zsadanov égnek tárta karját.

- Örvendjünk alázattal, mert az ember életében ritkán adódik csuda!

Egymás nyakába borultak.

- Csuda ...csuda! - hajtogatták, és sírva fakadtak az örömtől. - S nekünk adatott ...

Zuhatag egy darabig tekergette fejét, erre is, meg amarra. A történtekből mit sem értett. Sztyepan és Mitics sírva vigadt, nagy zengő-zúgó érzelmekkel. Nézte, bámulta őket, lassacskán tekerőlanttá szédült a feje. - A nyulacska - kapott észbe -, Zenitának igen-igen mocorog. Hijnye ... - gondolta, s a búcsút felejtve kiszaladt a felhőket számlálgató holdvilágba.

Sietve kaparta félre a faleveleket. Döbbenten csodálkozott rá a nyúl hűlt helyére.

Valahol egy ág reccsent ...

- Ha ... ha ... hi ... hi … professzor! A pecsenye már az enyém! - süvöltött egy vészterhes hang, mint a fagyhalált lehelő téli szél.

A hold éppen kibukkant, és a domb hátára rajzolta a Gyilkost.

Zuhatag az éjbe erőltette szemét. Látta, hogy a sötétből kivillanó árnyék miképp terjed, növekszik.

- A Törvény az Törvény, hallod-e? A nyúl az enyém!

- Hi ... hi ... ha ... ha ... professzor, mert így emlegetnek.

Mulatságos. Ha … ha … hi … hi … - gúnyolódott - nagyon, nagyon mulatságos. A Törvény az én vagyok! - üvöltötte minden átmenet nélkül a Gyilkos. - Érted?

- Egy nyavalyát!

- Egy nyavalyát? Hiába hízelegsz, kedveskedsz, aprócska professzor. Így is, meg úgy is kirázlak a bundádból!

- Aprócska professzor? - hörögte vérig sértve Zuhatag. Előrevetette magát, aztán hirtelen megtorpant. Csomó bácsi bütykös ujja figyelmeztette: a méreg, a düh rossz tanácsadó, kis szógám, s mindig eltéveszti a célt. - Rövidebbre fogta a távolságot. - Kár, hogy igen-igen buta vagy! Mondhatnám, nagyon.

- Én?

- Ki más?

- S a nyavalya?

- Az nem több a levegőbe fújt semminél.

- Levegőbe fújt semmi? Én semmi? - üvöltötte a Gyilkos. - Én, az erdő Törvénye? Én, én?... - rúgta ki maga alól a földet.

Zuhatag erre várt. Szinte röptében kapta el a hatalmas testet, és egy farönkhöz vágta.

A küzdelem kezdetét vette: zuhantak, repültek, hemperegve terültek el és kaptak lábra. A doktor az újabb támadás elől finoman elhajolt, s a Gyilkos állkapcsa az üres levegőben csattant. Zuhatag egy váratlan mozdulattal átfonta a falkavezér torkát. Egyre erősebben szorította. De érezte: a Gyilkos sokkal erősebb nála. Ha most lerázza ... akkor ... Maradék erejével magasra emelte.

Zsadanov felkapta a fejét.

- Ivo, hova lett a lelkecském?

- Bizonyára megszökött.

- Megszökött, megszökött. Nézzünk utána hamarjában, mert valami furcsát hallok.

- Én is! - nyúlt a puska után Mitics.

- Oda nézz!

- A betyárját, Sztyepan! Az ördög megöli a csudánkat! - emelte gyorsan vállához fegyverét Mitics, habozás nélkül lőtt. A Gyilkos holtan terült el.

Zuhatag nem értette, mi történt. A lövést sem hallotta, csak könnyű lett körülötte a világ. Egy-két lépéssel meg-megpróbálkozott, aztán a szeme előtt vibráló csillagok kirántották lába alól a talajt.

- Virágocskám, lelkecském, galambocskám - kapta ölbe Sztyepan Sztyepanovics -, csak nem esett valami bajod?

72

Sztyepan Sztyepanovics keze alatt roppant, reccsent a tépés. Kövérek, soványak, rendre sorakoztak. A magára utalt hegyi embernek ismernie kell az orvoslás csínját-bínját. Mert: a baj mindig a közelben leselkedik, a segítség meg mankón érkezik, ha egyáltalán jön.

Kocsonyás kenőccsel vastagon bekente Zuhatag torkán a véres szántást. Aztán leemelte a polcról a kincses dobozt, és a gyógynövényekből gondosan kiválogatta a legjobban megfelelőt. A száraz füvet gőzölgő fazék fölé tartva várt, s mikor a forró pára újra színesítette, tétovázás nélkül a sebre tapasztotta. A vászontépés oly gyorsan tekeredett a doktor nyakára, hogy emberi szem aligha követhette Zsadanov keze iramlását.

- Elkelne holnapra egy falatnyi gyenge hús a betegnek - mondta Ivo.

- Hej, hej, nem telik nekem arra, de legyen a holnap gondja a

holnapé.

- Majd hozok én! Így rögtön más, igaz-e?

- Így bizony egészen más - bólintott Zsadanov.

- No hát akkor! Fizetségről ne is beszéljünk.

- Nagy a te szíved, Mitics, lángol benne a lélek.

Ivo hirtelen fordult ki a házból. Meghatotta Sztyepan Sztyepanovics, s meghatotta saját jósága. Hegyi emberek voltak.

A doktor nehezen eszmélt a világra. A sötétség homállyá derengett. Feltápászkodott. Úgy tűnt: új barátja imbolyogva közeledik. - Furcsa - gondolta -, milyen bizonytalan a járása.

- Szépséges galambocskám, most már fordul a sorsod. Meggyógyít téged Sztyepan Sztyepanovics. Lelke rajta! - kurjantotta torka szakadtából. Aztán körültáncolta Zuhatagot. - Hej, hej dobbantott a lábával. Zizegett az ablak, mozdult a kondér, remegett a ház.

A doktor csodálkozva pillantott körül. Torkán a kötés szinte görcsbe rántotta. Szeme kövérkésre dagadt. Szó ami szó, határozottan egy foltozott nyakú zsiráfra emlékeztetett.

Zuhatagra szép napok virradtak. Zsadanov és Mitics versengve kényeztették.

- Itt egy finom falatocska, galambocskám!

- Itt egy másik - mondta Ivo -, méghozzá a zsírosabb fajtából.

Mi tagadás, rászakadt a jólét. - Mohunak a szakajtóban sem lehetett jobb dolga, mint most nekem - gondolta. - Pedig jócskán kapta a mézes diókat. Olykor-olykor talán többet is.

A doktor elégedetten szunyókált. A szeretet tett-vett körülötte, s figyelte minden mozdulatát. A csodafüvek csodát műveltek. A levesek, finom falatokkal tűzdelve hamar talpra állították.

Esténként el-elbeszélgettek Sztyepanoviccsal. Hegyezte fülét, forgatta fejét, olykor bólintott is. A madzagon rángatott kis szolga nyugdíjba vonult. Legalábbis egyelőre.

A tél süvöltve támadt. A fenyők mélyen meghajolva köszöntötték. A szél kedve szerint szórta a havat, felkapta, táncoltatta, aztán mérgesen a földhöz vágta.

- Mennem kell Sztyepan, nehéz lesz az út lefelé. Betört a tél - fogta puskáját Mitics, és az ajtó felé indult.

Iszonyatos üvöltés rázta meg az éjszakát. Még a vihar is dühbe gurult, földhöz csapta jégvirágos sapkáját, mert torkán akadt a hó. Kisvártatva üvöltést üvöltés követett. Zengett a vadon.

A doktor szikraként pattant a lócáról, s figyelmeztetően Mitics fegyverére tette a lábát. Kinyitotta az ajtót, és belehullámzott a vaksötétbe. Professzorhoz illően hányaveti módon fontoskodta lépteit. Nem sietett. A tisztás szélén leült, és egy rövidet vonított.

Zuhatag nyakán a madzagolás döbbent hatást keltett.

Először Villám vált ki a sustorgó erdő széléből.

- Üdvözöllek, vezér! Szemed a tűz, nyakad mint a kötözött sonka - mondta büszkén, s fejével meg-megdörzsölgette a doktor torkát szorító tépést, aztán messze, igen messze, illő távolságra belehuppant a hóba.

- Üdvözöllek, vezér! - követte egyik farkas a másikat, katonás rendben.

- Üdvözöllek, vezér, én vagyok Canci-Canci - ugrabugrált egy Zenita-féle, de nem olyan tetszetős. - A Gyilkos is kedvelt ám!

- Canci-Canci, ez nagyon, nagyon szép - válaszolta a doktor minden meggyőződés nélkül.

Végre, nagy sokára befejeződött a kimerítő „fogadás". Az

árnyak tűntek, vesztek a tisztásról.

- Canci-Canci eljött, de Zenita nem? - morogta a doktor mélyen megbántva.

- Nem érted, vezér? Hogy jöhetett volna?! Éppen most érkeznek a kis professorék. Apa vagy! - felelte Villám.

- Apa vagyok? - üvöltött fel.

- Ippeg háromszoros, de lehet, hogy többszörös.

- Többszörös?

- Nagy öröm, nagy öröm - suttogta büszkén Villám.

Zuhatag magára maradt.

Egyszer vagyok dupla doktor és vezér, kétszer start, sokszor professore. Nem passzol ez a sok igen nagy, fontos dolog az örömös apasággal - ingatta komoran fejét. - Meg aztán ... meg aztán a sok nyulacskát honnan vadásszam? Loholhatok, talpalhatok.

A doktor visszaugrott a lócára, s körülhordozta tekintetét. Egy kis elismerésre számot tartott, mert a büszkeséget nem árt időnként kissé aládúcolni.

- Vedd elő a rejtett butykost, Sztyepan! Erre inni kell! Éltem is, meg láttam is sok mindent, de ilyet nem pipáltam! Vezérválasztás volt ez a javából!

- Bizony-bizony nagy igazságod van. Veszítsük el a józanságot, Ivo. Itt az ideje. De azért lelkem-galambocskámnak is töltök egy cseppecskét. Ünnepeljünk! - cuppant a csók az újdonsült vezér homlokán.

Hej, Csomó bácsi, Csomó bácsi! Erősen megágyazott Zuhatag rátartiságának. Még a poharas ivásra is kitanította. Persze nem tudhatta szegény, milyen vihart támaszt.

A professzor komótosan foga hegyére kapta a poharat, orrával ügyesen alátámasztotta s kinyelvelte.

A riadalom egyszerre felmérte az értelmet. Mitics tüdejébe szorult a levegő, az öreg kezében pedig úgy állt a butykos, mint a panoptikumban a hóhér kezében a bárd.

- Újabb csuda, Mitics, hallod-e?

- Még hallom, de nem sokáig, mert ... csudából is megárt a sok.

Észre sem vették, hogy a vezér is pórul járt ám. Gyomrában tüzet rakott a pálinka. Felágaskodott, mint egy tanyasi gémeskút, aztán elterült a padlón ...

73

- Ennyi barom hogy járhat két lábon? - dörzsölgette borotválatlan állát Pirese. - Nem értem! Hozz még egy Martinit, Emilio!

- Signore, tegnap éjjel nagyon rosszat álmodtam ...

- Ez nagyszerű, édes fiam! Kiváló! Én nappal is ugyanígy vagyok, de azért folytasd - hajolt előre kíváncsian.

Leonardo, a célratörő, gátlástalan producer, a komplex agytröszt: babonás volt. Úgy vélte, az álom a jövő sejtése. Az ösztön, a megérzés pedig a siker alapja.

- Hagyjuk ezt a rohadt dögöt!

- Meghibbantál, Emilio, hogyhogy hagyjuk?

- Signore, én félek!

Pirese újra zizegtetni kezdte borostás állát.

- Édes fiam, nagyra becsülöm hűségedet, de: a sajtókonferencián Leonardo Pirese kijelentette, hogy a félvér elpusztult! Nem hátrálhatok. Az üzleti életben a szó szent, legalábbis a látszata. Másodszor: mindenképpen be kell bizonyítanom, hogy a befogott farkas és a professore harca pusztán csak játék volt. Operatőri trükk. Hiszen a nyakamon az állatvédő liga nyájas gyülekezete, Vandetti és Bertolucci!

Harmadszor: és ez a legfontosabb: a közvélemény. Mit gondolsz, mi történne, ha Vandetti kezébe kaparintaná a félvért? Hogyan köpné hasábszámra bűzös verítékét Bertolucci a Stampában? Érted végre, Emilio?

Az inas elismerően bólintott.

- És a stáb, uram?

- Kiröhögtek, hogy dögölnének meg! – csapta földhöz mérgében a martinis poharat. - Szenny népség! Pénz kérdése az egész. Röhögnek ezek még a saját temetésükön is, csak fizesd meg! - Pirese újra gondolatai közé zuhant. Agya komputerként zümmögött. A nagy megoldást kereste: a variálható koncepciók sokaságához a valószínűség végső határát. A két tényező együtt a valóság. - A vén ripacs előnye már csak két óra. Hívd fiam, Fernandót, beszélni akarok vele!

- Belgrád, signore - nyújtotta a kagylót Emilio.

- Mi a fene van veled, édes fiam, Fernando, harminc másodperce kereslek. Mit képzelsz, mennyi idő áll rendelkezésemre? Ne signorézz! Árvíz? Fütyülök az árvizedre! Vegyél egy nagy teljesítményű szivattyút, amelyik lyukas gödörré pucolja az Adriát és kész. Most pedig jól nyisd ki a füled, Fernando! Diktálom! Két terepjáró, három teherkocsi, élelem, konzerv harminc embernek két hónapra ... - Mit mondasz? Nem értem? Nem értem! Páncélkocsi és bombavető? Az nem kell! Megőrültél? Ki az ördög akarja elfoglalni Belgrádot? Folytassuk, Fernando! Szerződtess húsz jólelkű fiút! Néma gyerekeket, Egyszóval ezek a becsületes legények először lőjenek, aztán gondolkozzanak. Az utóbbira amúgy sincs szükségük. De egyre figyelmeztetlek, nem olyanokra gondolok, akik tegnap jártak a hadtörténeti múzeumba, s már jól ismerik a mozsárágyú kezelését. És most jól nyisd ki a füled! Macedónia felé, a filmforgatás

színhelyére tart két-három terepjáró. Küldj utánuk néhány hondás motorszerelőt. Még ötven kilométert döcöghetnek, többet nem! Ez határozott utasítás. Erre vigyázz, ez a legfontosabb! Ugye megértettél, Fernando? Tudod: Emilio különórái igen nagy szellemi és testi megerőltetést igényelnek! Rengeteg Időd van, legalább nyolc óra! Helikopterrel hajnalban érkezem.

Pirese letette a kagylót, aztán harsány hahotára fakadt. Képzeld, képzeld el ... Bertoluccit, a kis fújtató cingárt rezgő lábakkal a járatlan utakon. Mennyi oxigénre lenne szüksége?

- Azt hiszem, signore, nem túl sokra.

- Úgy van, édes fiam, pontosan! Beledöglik!

- Sajnálom, signore Pirese, nem így értettem. A hegyi levegő rendkívül oxigéndús, ha szabad megjegyeznem.

- Emilio, te gondolkozol! - mondta meglepődve Leonardo. - Gondolkozol! Ez csodálatos, kiváló! Igazad van! Légritkítóról megfeledkeztem. - Újra végigszántotta arcát, s eltöprengve nézett fel. - Azért, édes fiam, öt mesterlövészről gondoskodjál! Jó gyerek ez a Fernando, de a biztosat sem kockáztathatom ...

74

- Sajnálom, uraim, de legfeljebb még két-három kilométer. Ennyit bír a gép. Az út lassan az égbe szalad - jegyezte meg a gépkocsivezető.

- Az elágazás már nincs messze - mondta Vandetti -, ott átrakodunk és terepjárókkal folytatjuk az utat.

- Becsülettel fizettek, signore, rajtam nem múlik.

- Azt hiszem - kezdte Bertolucci -, szűkre méreteztük az expedíciót. Öt ember, mi ketten, az hét. Egyhavi élelem és két terepjáró rendkívül kevésnek tűnik.

- Szívemből beszél az úr. Dzsungel ez! Ha élve visszatérnek, gyertyát gyújtok a Madonnának, pedig nem is rokonaim az urak ... A barmok! - rántotta hirtelen félre a kormányt a sofőr, s megdörzsölte izzadt homlokát. - Hondás barmok! - ismételte - csaknem ...

A két motorkerékpár az első kanyarban belefeküdt a semmibe.

- Az ilyenek teszik tönkre az ember idegeit - csikorgatta fogát a gépkocsivezető.

- S ha netán Pirese rájön a valóságra? Akkor mire számíthatunk - folytatta Bertolucci.

Vandetti vidáman felnevetett.

- Honnan sejthetné?

Bertolucci összecsippentette szemét.

- Sajnállak, Marcello - szólította először keresztnevén -, Piresét lebecsülni vétkes könnyelműség.

- Álljunk meg, ott a csapás! Átrakodhatunk a terepjárókra. Fiúk, kezdhetjük! - kiáltotta Vandetti.

Az állatvédő liga önkéntesei vidáman láttak munkához. Az angol fél kézzel repítette a harminckilós csomagot a két svédnek, azok pedig kurjantva továbbították a franciának. A nemzetközi brigád lelkesen dolgozott.

- Nagyszerű emberek - jegyezte meg Bertolucci. Irigylem szélfújta bőrüket, fagytól, jégtől cserzett arcukat. Irigylem a szemüket, hitüket, izmaikat.

- S az ész, Guido?

- Egy asztmás ész, ugyan, Marcello, hagyjuk ...

A két Honda váratlanul ismét feltűnt. Csikorogva fékeztek a terepjárók mellett.

- Uram - kapta le bukósisakját a megnyerő külsejű idegen -, nem vették észre, hogy a terepjárókból folyik az

üzemanyag?

Marcello az emelkedőre pillantott. Valóban: olajfoltok tarkították az utat.

- Nem értem, üzembiztosan vettem át ...

- Ugyan, uram, üzembiztos jármű nem létezik. De szívesen segítek, ha ön is úgy gondolja.

- Rendkívül hálás lennék - kapott az ajánlaton Vandetti.

- Véleményem szerint pusztán egy tömítéscserére van szükség. - A hondás idegen ledobta overállját, és hozzáfogott a javításhoz. - Nézze, uram, ezt, szinte teljesen tönkrement - mondta néhány perc múlva.

- Nem is tudom, hogy köszönjem meg.

- Semmi az egész. Legközelebb ön segít rajtunk. Vandetti szóhoz sem jutott, a két hondás a másodperc törtrésze alatt motorra pattant, s eltűnt. Még hallotta a csikorgó fékek éles hangját. Intett. A terepjárók reszketve fordultak a csapásra. Bertolucci mellé telepedett.

- Ez rosszabb, mint a hullámvasút. Hol a talpamba szalad a gyomrom, hol a fejembe.

- Ötven kilométer az egész ...

- Csak? - zöldült Bertolucci.

A vadon és a dzsungel valaha testvérek voltak. Az embert semmire sem becsülték, s visszaloptak minden ösvényt, csapást, ha tehették.

- Két kilométernyi tiszta út, se szikla, se egyéb - vigyorgott az angol. - Minden all right.

- Vajon hány csomós sebességgel navigálhatunk - kérdezte epésen Bertolucci.

- Négy madzagossal - mérgelődött Marcello.

- Te hajlamos vagy a túlzásra - válaszolta Guido, és sértett hallgatásba burkolódzott.

- Hé! - kiáltott hátra az egyik svéd - az én masinám feldobta a talpát! Effolyt a hűtővíz!

- Ne búsulj, majd vontatlak!

- Ezzel, pajtás? bökött az üzemanyagszint-jelzőre. - Legfeljebb egy legyet két centiméterre.

- Uraim - fordult az angol kifogástalan udvariassággal Bertolucciék felé -, attól tartok, gyalog kell folytatnunk az utat. Úgy tűnik, ezek a hernyótalpasok nem felelnek meg az adott terepviszonyoknak. Rendkívül sajnálom!

Bertolucci megfeledkezett hullámzó gyomráról. Átvette az expedíció irányítását.

- Konzerv, muníció, egy kevés víz a hátizsákokba! Öt perc áll rendelkezésünkre. Uraim, gyalog folytatjuk az utat!

- Százados úr, készen vagyunk - jelentette az egyik francia.

- Uraim - pattogta a szavakat Bertolucci -, veszély fenyeget mindannyiunkat. Az életünkkel játszunk. Nem kényszeríthetem önöket. Visszafelé rövidebb az út!

Senki sem mozdult. - Akkor előre, uraim!

Elindultak … Vandetti és Bertolucci egymás mellett haladtak.

- Guido, te valóban százados vagy?

- Egy asztmás százados.

- Veszélyes játékra vállalkoztál.

- Utálom Piresét - felelte tömören.

Vandetti megállt. Előrenyújtott karral a távolba mutatott.

- Ott a szurdok. Kicsit balra a tábor. Látod?

A százados harctéri mozdulattal szeméhez igazította távcsövét.

- Kihaltnak tűnik. De ... in medias res, korántsem biztos.

- Mire gondolsz?

- Például a hondásokra. Mindkét terepjáró szinte egyszerre

mondta fel a szolgálatot. Ez perdöntően gyanús! Erre nem gondoltál, Marcello?

- Rémeket látsz ...

A százados megvonta a vállát.

- Mennünk kell. Végeredményben nincs más választásunk. Vízre szükségünk van. Uraim, irány a kút! - parancsolta éles hangon.

A nemzetközi brigád egyetlen rohammal bevette a kutat. Szomjukat oltva, az erőltetett meneteléstől kimerülten egymás után buktak a földre.

Leszállt az este: nyugalmat ígért ...

Váratlanul fényszórók kereszttüzébe kerültek.

- Fegyvert eldobni, kezeket fel!

- A fegyvereket már eldobtuk, kezünket pedig nem emeljük fel. Túlságosan fáradtak vagyunk - mondta Bertolucci.

- Signore, az ön humora utánozhatatlan - tagolta Leonardo Pirese. - Ebédre vártam önöket, de sajnos alaposan elkéstek.

75

A völgynek kedvét szegte a meredek sziklafal, s katlanná szélesedett. Az innenső oldalt százados fák keskenyre szabták. A nyugalom völgye - így emlegették.

- Nos, uraim - emelte magasra poharát Leonardo -, sajnálom ezt a szerény vacsorát. De a jelen körülmények megfosztottak a tökéletes vendéglátás örömétől. Egészségükre!

- A hondásokat természetesen ön küldte ...

- Természetesen! - mosolygott Pirese -, de ez csak amolyan koncepcionális végső simítás.

- Akkor sem értem. Legalább ötvenórás előnyünk volt - köhécselt Bertolucci.

- Emilio, fiam, néhány palack oxigént a signorénak.

- Válaszra van szükségem, nem oxigénre.

- Sajnálom, százados úr, egy-két nehéz helikopter és néhány jól képzett ember megfelelő vezetéssel, csodákra képes. Stratégia az egész. Bocsásson meg neveletlenségemért, de ön pocsék stratéga.

- Kikérem magamnak - hadonászott Bertolucci -, a második világháborúban a ...

- Nyugodjék meg, signore, önök ezt a háborút villámgyorsan elveszítették. S mit gondol, miért? Rendkívül egyszerű, százados úr. Ön teljesen sötétben, különösebb megfontolás nélkül hét embert vezényelt ki céltáblának. Sajnos ez az igazság, signore Bertolucci. Leonardo Pirese ezzel szemben nem veszthet háborút. Ez luxus lenne, túlontúl nagy és veszélyes.

Bertolucci levegő után kapkodott.

- Térjünk a lényegre, mi az elképzelésed?

- Bravó, Marcellinóm, bravó! Tárgyalóképes lettél?

Milyen meglepetések érik az embert! Hiába, a hegyi levegő élesíti az elmét. Emilio, édes fiam, olvasd fel a levelet és a cikket - intett tarkóra kulcsolt kézzel és hintázni kezdett a nyekergő széken.

Emilio, fehér kesztyűben ünnepélyesen magasra emelte a levelet.

„Mélyen tisztelt Leonardo Pirese úr, Róma, Via Flaminia. Tiltakozása ellenére, amely fémjelzi az ön nagylelkűségét, mégis úgy döntöttünk, hogy e néhány szerény sorban kifejezésre juttatjuk hálánkat. Tisztelt Pirese úr! Életünket köszönhetjük önnek! Személyes bátorsága nélkül bizonyára stb. Fogadja nagyrabecsülésünket. Aláírások."- fejezte be fennhangon Emilio.

- Ez egyenesen felháborító! Felháborító! - ugrott fel

Bertolucci. - Ez ...

- Ez, kedves barátom - válaszolta Pirese -, a stratégia. Különben szeretném megkérni, őrizze meg nyugalmát. Önnek még külön egy cikket is írtam, s attól úgyis elveszti lelki egyensúlyát. Folytasd, édes fiam!

- Szalagcím - emelte fel hangját Emilio - Pirese ismét csodálatos volt. Az utolsó pillanatban lépett közbe. A zokogó Guidi Bertolucci ...

- Soha, érti!? A Stampában, míg élek, ez nem jelenik meg!

- Uraim - folytatta Pirese ügyet sem vetve a századosra -, kérem, írják alá a levelet!

Senki sem mozdult.

- Akkor, barátaim, a tárgyalás és a vacsora véget ért. Kérem, térjenek nyugovóra! De milyen szórakozott is vagyok. Sajnos - tárta szét karját - holnaptól nem oszthatom meg asztalomat barátaimmal. Szűkében vagyunk az élelemnek. Kénytelenek lesznek beérni rántott békával. Természetesen vajban pirítva ...Emilio gondoskodik önökről.

Nicolini ismét rezgő mozgásba kezdett, mikor Pirese felé fordult.

- Nos, professore, általában hol rejtőzködnek ezek a dögök?

- Mármint a farkasok?

- Mármint - válaszolta epésen Pirese.

- Barlangok, mélyebb sziklarepedések, esetleg odvas fák, föld alatti járatok, nádasok jöhetnek számításba.

- Mennyi időt vehet igénybe felkutatásuk?

- Ha - fontolgatta a szavakat - figyelembe veszem a geológiai viszonyokat, három hónap.

Leonardo dühtől tajtékozva ugrott fel.

- Bravó, bravissimo, professore! Kitűnő szolgálatot tett.

Véleményem szerint ön is megérdemelne egy vajban pirított békát. Emilio - ordította, aztán rácsapta az ajtót a zsugorodó. Nicolinire.

A napok egymás sarkát taposva siettek a holnapba. Leonardo Pirese mind idegesebb és kiszámíthatatlanabb lett. Fel-alá mérte a tábort. A legkisebb rendellenességet is kegyetlenül megtorolta. A kockázatban mindig benne rejlik a sikertelenség lehetősége, ez rendben van. De a tehetetlenség elviselhetetlen.

Aznap este korán lefeküdt. Koncepcióit latolgatta. De az álom hirtelen feketére törölte a gondolatok iskolatábláját.

Felriadt. Az ajtón Emilio dörömbölt.

- Signore, signore, keljen fel! A kettes barakkhoz, uram, siessünk - mondta lélekszakadva.

- Itt meg mi történt? - nézett körül meglepetten Pirese. Aztán széles mosoly virradt arcára. - Marcellóm, Marcellinóm, vendéget fogadtál? Csak nem a professorét. Nos, barátom, kérdeztelek! Vagy talán a jó öreg Leonardót hülyének nézed? Hozzátok! - parancsolta.- Rendben van - ült le Vandettivel szemben -, nem is kell válaszolnod. Nézd, Marcellóm, ezt a gyönyörűséges kötelet. Csaknem szétrágták! Mondd meg őszintén, a filmvilágban ki a fenének jutna eszébe megmenteni egy öreg ripacsot? Ilyen őrültségre senki sem képes. Kivéve a dögöt!

Vandetti tudta, Pirese mindent elkövet, hogy kihozza a sodrából. S akkor egy-egy elejtett szóra lecsaphat. Harsányan felnevetett.

- Te röhögsz, Marcellino? Valóban röhögsz! Rendkívül mulatságos! Tudod mi leszel rövidesen? Egy horogra akasztott kukac! Ez fenomenális! Nos, kedves gyermekeim - intett a várakozó őröknek -, a kutat kivilágítani! Napnyugtától

hajnalig! Ugyanis signore Vandettinek kedve szottyant egy kis sétálgatáshoz. Mondjuk: estétől reggelig. Természetesen reflektorfényben. Ilyen kérést egy régi barát nem tagadhat meg. Nyilván - fordult Marcello felé - hívatlan vendégünk, az a dög, ismét megkísérli, hogy eszmecserét folytasson veled. Érted már? Most röhögj, Marcellinóm! Főszerepet kaptál! A film címe sem rossz: kukac a kútnál.

Pirese elégedetten hintázott a széken. A szerencse ismét kezére játszott.

- Signore - köhécselt finoman Emilio -, ön valóban zseniális.

- Tudom - legyintett nemes egyszerűséggel Leonardo. - Tölts egy konyakot, s magadról se feledkezz meg!

76

A fenyők mélyen meghajoltak ... üvöltve érkezett a korai tél. A hó szédelegve perdült, fordult, s amint tehette; egy-egy szegletben fáradtan megpihent. Néhány öreg fa életuntan bukott a földre. Feladták a reményt.

- Uram, bocsásson meg, de úgy vélem - terített vacsorához Emilio -, hogy az időjárás meghiúsítja elképzeléseit.

Pirese tűnődve nézte az ablakra kúszó alattomos hófergeteget.

- Feltehetően, édes fiam, sajnos minden bizonnyal. Marad a végső megoldás.

- Remélem, nem veszi tolakodásnak az előbbi megjegyzésemet, signore.

- Távolról sem, édes fiam. Sőt! Ha húsz évre ítélnek, még a cellámat is megosztom veled. Azt hiszem, ez egy kiváló ajánlat.

- Megtisztel, uram - hajolt meg Emilio. - Hívhatom a

vendégeket? - kérdezte merev arccal.

- Essünk túl rajta! - bámult a tűzbe Pirese, és töprengve figyelte, miképp feszítik pattanásig vibráló idegzetüket a parázzsá roppanó fahasábok. - A végjátszma elkezdődik!

Hideg süvített végig a szobán. Ajtó nyílt és csukódott.

- Parancsoljanak, uraim! - emelkedett fel lekötelező udvariassággal Leonardo. - Először kérem önöket, írják alá!

Az állatvédő liga öt tagja szótlanul vette kezébe a levelet.

- Sajnáljuk, signore Bertolucci, a testi és lelki kínokat könnyen elviseljük. De a békát, azt nem - mondta restelkedve egyikük.

- Árulók! - hadonászott a szerkesztő.

- Ezek szerint ön, signore, nem hajlandó?

- Ehhez kétség sem férhet!

- S te, Marcellinóm?

- Felesleges kérdés volt.

- Az viszont perdöntő - kezdte újra Bertolucci -, hogy feleségem jó ideje semmi hírt sem kap rólam.

Pirese elmosolyodott.

- Legyen nyugodt, signore, kedves neje hetenként kap levelet öntől.

- Mi ez, mi ez?... - A szó torkán akadt.

- Stratégia, százados úr. Lássuk inkább a tálakat, mit rejtenek! Emilio, édes fiam, kezdheted!

A vacsora halotti torra emlékeztetett. Csendben telt, s némán múlt.

- Önök közül most senki sem gondolja, hogy ez a mai este az utolsó - szólt nyájasan Pirese. - Mindnyájan szabadok.

A meglepődés moraja futott végig. Értetlenül néztek egymásra.

- Vagy feltételezik, hogy egy tömeggyilkossal állnak

szemben? - fakadt hangos hahotára Leonardo. - Egyszerűen szabadok! Elhagyhatják a tábort. Természetesen két csoportban. Signore Vandetti és Bertolucci holnap hajnalban indulhatnak, az expedíció többi tagja a következő napon.

- Ez előre megfontolt gyilkosság!

- In medias res! Ez perdöntő! - hadonászott gyér bajuszát ráncigálva a százados. - Perdöntő! Gyilkosság!

Leonardo Pirese fáradtan hanyatlott a székbe. Kezét tarkójára kulcsolva szomorúan nézett körül.

- Kedves Marcellinóm - hangsúlyozta -, elindulhattok. Ha nincs hófúvás, ha nem fenyeget veszély. Tökéletes felszerelést biztosítok. A terepjárókat már értesítettem. Elindultak a szurdok felé. Kívánsz valami egyebet, Marcellinóm?

Vandetti kénytelen-kelletlen hitelt adott Pirese szavának. Ilyen letörtnek, rezignáltnak sohasem látta.

- Százados úr, az ön részére külön négy-öt kézigránátot is biztosítottam! Feltételezem, ismeri a kezelésüket. Nos, uraim, pihenjék ki magukat! Szép jó éjszakát! - állt fel. - Igaz is - szólt Marcello után -, te maradj még egy pillanatra! Tartozom neked egy vallomással. A játékot elvesztettem, de a befejezés legyen nemes. Ég veled, vén ripacs! Azt hiszem, nem látjuk egymást többé e földi vándorlásban.

- Leonardo, ne hülyéskedj, mire készülsz?

- Marcellinóm, édes Marcellinóm, a mi világunkban nincs helye az érzelmeknek. Én is utálom. Vannak vesztesek és nyertesek, pusztán csak ezt kell tudni, érezni, sejteni. A tévedés végzetes.

- Gondold meg, Leonardóm - mondta halkan Vandetti, és megölelte.

A fahasábok vörösre felizzva ontották a meleget.

Egyik-másik meggondolta magát, s aléltan pattant szikrává. Leonardo ismét a tűzbe bámult. Valamilyen halk szipogás kiráncigálta számításai közül.

- Emilio, édes fiam, mi a bánat ütött beléd? Sírsz? Mi a fenének?

- Signore ... signore ... nem tudom elviselni, hogy ön elvesztette a játszmát. Megyek, uram, ellenőrzöm hogy utasítása szerint a terepjárók útnak indultak-e.

- Megbolondultál, miféle terepjárók?

Emiliónak földbe gyökerezett a lába. Elképedt, szeme dagadtra meredt.

- Kedves fiam, meddig gondolkozol? Kétségtelen, kedvellek, de ez az állandó csikorgás a fejedből kissé zavar.

- Mester ... - mondta ünnepélyesen Emilio -, értem a börtönt és a cellát!

- No végre ... - sóhajtott fel Pirese.

Verőfényes reggelre ébredtek. Az üvöltő szél elült. A távoli hegyek ormain meg-megvillant a napfény. Marcello némán csatolta fel a síléceket.

- Csodálatos ez a nyugalom - kurjantott elégedetten Bertolucci. - Felszerelésünk tökéletes, egykettőre célhoz érünk. Nem rossz gyerek ez a Leonardo, csak ne lenne Pirese - nevetett. - No előre, pajtás!

- Mit gondolsz, meddig juthatnak el? - kérdezte Leonardo.

- Ezen a terepen? Sível nem messze! Véleményem szerint, signore, azon a magaslati ponton kénytelenek lesznek tábort ütni.

- Körülbelül! Elég sűrű az erdő. Mindenesetre a mesterlövészeket szedd össze. Napnyugta után indulunk. A dög semmiképpen nem juthat a kezükre! Ravasz mint a róka.

Ösztöne vetekszik az enyémmel, megérzéseimmel. Ez a dög életem legnagyobb vetélytársa. Tudod, Emilio, arra is számítanunk kell, hogy hátba támad. Mondd meg a fiúknak: az illanó árnyra is azonnal tüzeljenek!

- Vigyázz, Guido - kiáltotta Marcello -, ne olyan gyorsan! Túl élesen veszed a kanyarokat.

A százados a hóba szúrta botját, és hetykén pillantott Vandettire.

- Tudod, öregem, nem túlságosan kedvelem a gyáva alakokat. Tanulj egy kicsit tőlem! Már viszket az ujjam, micsoda vezércikk lesz! Hopplá, hopplá ... és nekiiramodott.

A tegnap esett hó vastagon takarta a földet. Egy roppant faóriás magatehetetlenül feküdt. A vihar szemfödelet húzott emlékére. Csak néhány ág kért segélyt az elmúlástól.

- Hopplá! - kiáltotta vidáman Bertolucci, s a következő ugrásnál váratlanul hóemberré kerekedett. A szaltó mortálét szerencsésen megúszta. A hó szinte samponosan habzott körülötte.

- Nem történt bajod? - kérdezte hirtelen fékezve Marcello.

- Mi történt volna? - kászálódott fel a százados.

- Nem szédülsz?

- In medias res! Miért szédülnék?

Marcello megkönnyebbülten felnevetett.

- Olyan vagy, Guidóm, mint egy remekbe szabott hóember, csak a répaorr hiányzik!

- Vegyem ezt talán sértésnek, signore Vandetti?

- Ne hülyéskedj, Guido, inkább örüljünk, hogy megúsztad. A síléceknek persze kampec. Pedig mondtam ...

- Mondtad, mondtad, ez nem perdöntő - mérgelődött a százados, és tehetetlen haragjában bajszát kezdte ritkítani. -

Most benne vagyunk a csávában, hogy finom legyek.

- Azért közel sem végzetes a helyzet. A környéket jól ismerem. A sílécekből szánkót fabrikálunk, átpakoljuk a felszerelést, és indulhatunk. Legfeljebb a hegygerincen kell éjszakáznunk. Holnap pedig elérjük a terepjárókat.

- Ne vedd rossz néven az imént történteket! Kérlek, bocsáss meg! Időnként perdöntően hülye vagyok.

- Lássunk munkához, Guido!

Kezet ráztak.

Hamar végeztek. A sílécekből készült szán útra készen állt. Gondosan ügyeltek a súly elosztására. A kötél megfeszült: elindultak.

- Hopplá hó ... - kiáltotta Marcello.

- Hopplá hó ... hó ... hó ... - kontrázott Bertolucci.

Lassan haladtak előre. Fehér sziklák, éles rönkök szegték útjukat. A nap mérgesen hullt az ég peremére.

- Tábort kell ütnünk - szólt Vandetti. - Fél óra múlva sötét lesz.

- Tüzet gyújtok - ajánlotta Bertolucci. - Egy forró tea sem ártana.

Becsületesen megosztották a munkát. Marcello a sátrat feszítette, Bertolucci a tüzet csiholta, élesztgette. Lassan párásodott az edény, s forrt a víz.

- Kész a tea - hívta büszkén Vandettit a százados.

- Ezt gyorsan összehoztad, Guido. Hogy a fenébe?

- Harctéri edzettség, találékonyság - feszítette mellét Bertolucci.

Némán ültek a tűzhöz. Kóstolgatva itták a friss meleget. Minden nyelésnél elismerően bólogattak egymásra.

- Iszonyatosan jólesik. Kitűnő! Elismerésem, Guido!

- S a csend, Marcellinóm, a csend! Az úgyszólván perdöntő.

Az első lövés sivítva húzott el fejük felett.

77

A barlangban csak a félhomály köszönt vissza. Zuhatag görcsbe rándult nyakkal meredt a három sündisznócskára.

- Ó be gyönyörűek, ó be szépek! - üvöltötte nagyanyai büszkeséggel Villám.

- Ó be gyönyörűek, ó be szépek - vonította Zenita.

- Ó ... ó ... be ... be ugyancsak szépek - palástolta kétségbeesését a doktor, és hangja gurgulázó nyikorgássá fajult.

- Én édes ... uram, parancsolóm, nagy öröm, nagy öröm!

- Nagy öröm, nagy öröm? Uram, parancsolóm? Meg vezéred is - toldotta hozzá a nyomaték kedvéért Zuhatag.

- Aztán nyulacskát hoztál-e? Mert nagy szükségem van rá - énekelte Zenita. - Nyulacskára, sokra, sokra!

A doktor professzori módra tekergette fejét hol jobbra, hol balra. De a nyakán feszülő, kötözött sonkára emlékeztető bugyola nem váltott ki repeső lelkesedést Zenitából.

- Azért - kockáztatta meg a kérdést - mondhatnád nekem is: ó be szép vagy, ó be gyönyörű! Mert mostanság igen ritkán emlegeted, holott ippeg ...

- Mondtam, mondtam. Anya vagyok, anya - vágott közbe Zenita. - A nyulacska jóval fontosabb. Hol van? Ilyen girhes? Hát látjátok gyönyörűségeim, ez az apátok! Így gondoskodik rólatok!

- Ó be szépek vagytok, ó be gyönyörűek - simogatta a családi perpatvart gyors beavatkozással Villám.

Zuhatag oldalba taszította.

- Ne üvölts már! Rontod a fülemet. Az „ó be gyönyörűek"-től lassacskán az ág reccsenését sem hallom. -

Kedvetlenül dobta magát a földre. A barlang mennyezetén gyülekező pára cseppenve csobbant. - Valaki végre igazán elzárhatná a vízcsapot, mert igen-igen idegesít- dohogta.

Zenita vidáman sertepertélt.

- Girhes, girhes, az apátok, az apátok ... A doktor behunyta szemét.

Nagy igazsága van ennek a Mohunak, egy professzorságot kiérdemelne. Púp az asszony az ember hátán, igen-igen hatalmas púp.

- Mondd - fordult Villámhoz és szinte suttogva ejtette a szavakat -, ezek a kis gyönyörűségek mindig ilyen sündisznócskák maradnak?

- Egy nyavalyát! Ippeg ... holott - keveredett a beszédbe -, maholnap a füledbe csimpaszkodnak, somfordálnak, ölelgetnek, ó ... ó ... be szép - üvöltötte.

- A fülem - parancsolta napóleoni tekintéllyel Zuhatag.

Villám rögtön egy sziklamélyedésbe kushadt.

- Vezér az vezér, a Törvény pedig Törvény! - Csak a szeme zöldellt a büszkeségtől.

Zuhatag ábrázatán kiteljesedett az első apai vigyor.

- Ölelgetnek, csimpaszkodnak ... ez szép, igen-igen szép. Hátára fordult, szunyókálva vizsgálgatta a cseppkövesedő mennyezetet. - Ez szép, igen-igen szép ... - ismételte.

Futott az idő, nyomában a holnappal. Egy napon, mikor a hajnal épp hogy kihúzta lábát a sötétségből, a barlang előtt puha léptek nesszé sűrűsödtek.

- Vezér - jelentette szivárványos örömmel Villám -, a falka vár.

A doktor kényszeredetten hullámzott kifelé. Hátsó lábával a madzagolt kötést kissé helyére billentette, mert a

tekintély az tekintély. Aztán peckesen kilépett a világos éjszakába. Egy rövidet üvöltött, és belehuppant a hóba.

- Vezér! - kezdte a legbátrabb. - Kopogtat szemünkön az éhség. Az erdő már nem védelmez bennünket. Zsákmány se nem csurran, se nem cseppen.

- Hányan vannak ezek? - kérdezte Zuhatag Villámtól, aki a Törvénynek megfelelően illedelmes távolságban ült.

- Sokszor sokan.

- Az igen sok - düllesztette szemét Zuhatag.

- Úgy gondoltuk, holnap betörünk a faluba. Akad ott fogra való!

- A faluba nem! Annyi ott a puskás ember, mint ti vagytok. Főképp éjjel! A minap - választékoskodott a doktor - arra settenkedtem, ólálkodtam. Csattogott is a puska - hazudta, ravaszkodta.

- Bölcs a mi vezérünk, nagy bölcs. Ólálkodik, settenkedik, méghozzá minap - üvöltötték kórusban a lelkesedést.

Zuhatagban az ünneplés mámorrá szélesedett. Büszke hiúsága messzire sodorta a józan megfontolást. Megrángatta a gyengülő kötést, aztán orrát égre emelve csendet parancsolt.

Holnap hajnalban vadászok nektek egy agancsost!

- Agancsost? - kiáltották innen. - Agancsost? - támadt a hangzavar onnan.

- De vezér, az agancsos rögtön a tisztás felé tör, s akkor a puskás emberek levadásznak minket!

- Ki mondta, hogy falkában? Én, a vezér, egyedül! - repesztette mellét Zuhatag.

- A vezér egyedül? Ilyet még nem láttunk, nem hallottunk, mióta erdő az erdő.

A doktor bátorsága teljes tudatában hadvezérhez méltóan visszavonult - Ez már megjárja - idézte Csomó bácsit, s

elégedetten elterült.

Villám kerülgette, még köhécselt is, mint akinek erősen száraz a torka.

- Vezér, nagy vezér, láttál te már valaha agancsost?

- Hogyhogy ... hogyne láttam volna!

- Holott is?

- Holott is!

- Akkor ippeg jó. Mert könnyen nézheted egy fa tetejéről a sötétedő világot, mint a fáradó gólya.

- Otyinkóra gondolsz?

- Otyinko? Ki az az Otyinko? - érdeklődött.

- A barátom.

- Barátod ...barátod ... a fa tetején te kelepelsz.

- Én, a vezér, a start? Ne zavarj, mert ippeg fontolgatok. Az pedig nagy dolog, igen nagy ... A Törvény pedig Törvény - folytatta a doktor. - Tudhatnád!

Villám azonnal meghátrált, s ismét a barlang szögletében vert tanyát. Álmatlanul várta a hajnalt.

A pirkadat már úton találta Zuhatagot. Jól tudta, tettre van szükség. Csak a hogyannal állt hadilábon. A szerencse miért, miért nem, talpára játszott. Nem messze egy elaggott szarvas rázta, tördelte a gallyakat. Az élet még védte, a halál meg szánta.

A doktor gyomra hol jobbra, hol balra fordult az iszonyattól. - Ezt öljem meg? - Távoli üvöltés választ adott a kérdésre. Döntött.

Egyetlen ugrással a kiszolgáltatott állatra vetette magát, s átharapta a torkát. A patakzó vér vörösre festette a friss havat. Néhány lépést hátrált, aztán szédelegve leült. Gyűlölte a Törvényt.

- A legjobb falat a vezéré! - zengett az erdő. Zuhatag

megfordult és vad vágtában menekült. Félúton sem járt, mikor Villámmal találkozott.

- Hát vezér, nem kelepelsz egy fa tetején?

A doktor dühbe gurult.

- Ha ott lennék, ippeg nem lennék itt!

- Bölcs vagy, nagy vezér, igen-igen bölcs. Friss hús szagát érzem, loholok ... Viszek Zenitának is, vár, nagyon vár.

A professzor a barlangba surrant. Leheveredett, és szomorúan bámult maga elé. Pitty-potty, cseppent a víz. Felnézett. Tekintete Zenita vádtól égő szemével találkozott.

- Ez a kölyök nem az enyém! A tied! Lefetyeli a vizet. Öld meg!

Zuhatagban elemi erővel támadt fel a múlt.

- Nem! - jelentette ki határozottan, s az ő szemében is új láng lobbant.

- A Törvény az Törvény!

- A Törvény most én vagyok!

- Akkor majd én! - parázslott a gyűlölet Zenitában.

Zuhatag gyengéden fogai közé kapta a kis zsemleszínű árvát, és elindult. Vissza sem fordult ...

Óvatosan körülkémlelte Zsadanov házát. A kilincsre tette a talpát, de az ajtó nem engedett. Pedig pislákolt odabenn. Két lábra állva belesett az ablakon. Hallotta, amint az öreg madzagos kis szolgájával beszél:

- Magányba zárt bennünket a hó, hej, hej, barátocskám.. De Sztyepan Sztyepanovics szép meséket tud ám: emberről, törvényről, igazságról. Bizony szépeket. Aztán, ha kiszárad a torkom a beszédtől, hozol nekem egy pohár vizecskét. Megegyeztünk?

Zuhatag megkocogtatta az ablakot. Az üveg zizzent. Zsadanov felugrott.

- Ki járhat odakinn ebben a lélekveszejtő időben? A doktor besurrant a gazda lába mellett, és szomorúan nézett az öregre.

- Lelkem, virágocskám, az ég küldött nagy magányomba. De szép vagy! Borjúnyira erősödtél! Ejnye ennek a laposra sikerült kerek világnak, még ajándékot is hoztál?

A doktor finoman a földre simította a kis Zuhit, aztán félve felnézett.

- Hej, a nemjóját! Elhoztad a fényképed? Másod ez, kurtított másod! - csendült a csók Zuhatag kobakján. Sztyepan Sztyepanovics magasra emelte a kis árvát. - Óvja az ég minden lépésedet, lelkem-galambocskám, mert tüzet csiholtál egy öreg ember szomorúságába.

A doktor felsóhajtott. Apai gyötrelmére pontot tett Zsadanov öröme. Megrázta magát: aggodalma elillant. Ippeg így gondoltam - fújta nagy megelégedéssel.

78

Marcello a fa mögé rántotta Bertoluccit.

- Jobb, ha nem a tűz fényénél teázunk.

- Nem értem, ezek összevissza lövöldöznek. Bemértem. Természetesen egy gellert kapott golyó kilyukaszthatja a bőrünket - fitogtatta ismét világháborús tapasztalatait a százados. - Mintha árnyékokra pufogtatnák a drága muníciót. Legalábbis olybá tűnik.

Vandetti egyszeriben mindent megértett.

- Guido, rátapintottál az igazságra. Kukac lettél te is Guido. Milyen érzés?

- Kukac? - kapkodta a levegőt Bertolucci. - Kikérem magamnak! Signore, túlságosan messzire vetette a sulykot.

- Nem érted, Guido, mindketten azok vagyunk!

- Semmi Guido! Bertolucci a nevem, a Stampa független

szerkesztője, nyugállományú százados. Kérném, Vandetti úr, próbáljon ebben a nehéz helyzetben gentlemanhez méltóan viselkedni.

- Árnyékokra lövöldöznek. Telibe találtad az igazságot. Zseniális vagy, Guido! Mit gondolsz, miért engedett szabadon Pirese? Csaléteknek! Tudja, hogy a professore így vagy úgy, segítségünkre siet. Ez Leonardo nagy játszmája.

- Ez logikus és perdöntő! - tűzte mellére a zsenialitást Bertolucci. - Előre, Marcellóm! - harsogta, miközben néhány lépést hátrált.

A föld vermet ásott a hónak. A százados lába alól kiszaladt a talaj. Marcello utánakapott, de elkésett. Egyensúlyát vesztve ő is lefele gurult a meredek lejtőn.

Vandetti vállába vad fájdalom nyilallt.

- Azt hiszem, kiugrott a karom, de lehet hogy eltört.

- Én megúsztam ... - kapkodta a levegőt Bertolucci. - Egy kicsit ugyan forog velem a világ, de rögtön segítek, Marcellóm. Próbáljunk meg egy fenyő alá húzódni!

Bertolucci a hátára vette Vandettit, és lépésről lépésre vonszolta. A percek óráknak álcázták magukat. Végre elérték a célt. A fa törzséhez támasztották hátukat. Sokáig hallgattak. A százados szólalt meg először.

- Rosszul vagy, látom rajtad. Tarts ki! Felmászom, hozok kötszert és élelmet.

- Megőrültél, Guido? Nézz fel! Szédelegve még az első párkányig sem juthatsz. Jó fizikumú, egészséges embernek sem lenne könnyű.

- In medias res! Ez perdöntő. Akkor mit tegyünk?

- Fogalmam sincs - torzult el Marcello arca a fájdalomtól. - Talán várjunk ...

- S mire?

- Ne gondolj a holnapra, élvezd a mát. Carpe diem!
- Ne bántódj meg, Marcellóm, de ha te ezt a helyzetet élvezetnek nevezed, akkor némi agyrázkódást is szenvedtél.
- Tudsz ennél valami jobb megoldást? Bertolucci sokáig maga elé nézett, aztán tanácstalanul
megrázta a fejét.
- Úgy yélem, igazad van. De felhívom figyelmedet, hogy reggelre megfagyunk.
- Kell ennél szebb halál?
- Ez igaz, perdöntő, de kissé kellemetlen

Az ajtó nyikorogva csapódott. Ivo Miticset hófelhő kísérte a szobába.
- A mindenségit! Ismét feltámadt a szél - csapkodta magáról a telet. - Nicsak, vendéged van, Sztyepan, a pálinkás barátunk!
- Megmásztad a hegyet, galambocskám? - ölelte át elérzékenyülten az öreg.
- Hát - mondta Ivo - régen esett jó szó közöttünk, éppen itt volt már az ideje. - Letelepedett a lócára és belemarkolt Zuhatag kobakjába. - Te, pálinkás, a mindenségedet!
- A tél ugyancsak bekerített, de nagy ünnep ez a mai ... Három vendéget is küldött jó sorsom - tárta szét kezét Zsadanov.
- Hármat?
- Úgy ám - bólogatott titokzatosan -, ide nézz! Láttál-e már ilyen gyönyörűséget? - emelte a levegőbe a kis Zuhit.
A doktor arcán kiteljesedett az apai büszkeség.
- Meg kell hagyni, tényleg gyönyörű. Nem is láttam ehhez mérhetőt. Pedig hegyi ember volnék. Aztán ki hozta? - kérdezte gyanakodva.
- Ki hozta? Ki hozhatta volna, mint az én

lelkem-virágocskám.

- Ide figyelj, Sztyepan, az utóbbi időben annyi csuda esik körülötted, hogy az sok. Becsülnek, szeretnek téged lenn a faluban, meg azon túl is. Nagy a lelked jósága. De meghánytam-vetettem, mégis az a gyanúm, kerülgeti lelked az ördög. Kimondom nyíltan: a féltés hozott. A pálinkás az ördög cimborája, no!

- Mitics, Mitics, lelkem-galambocskám, hát ártott nekem az ördög cimborája? Megmentette az életem, mosolyt és nevetést lopott öreg szívembe. Hegyi ember volnék én is. Az ördög, az más. Markodba nyomja az előleget, aztán egy életre gonosszá tesz. Hát gonosz vagyok én?

- Hát - vakargatta feje búbját Ivo -, így gondolom, meg úgy is. Nagy bölcsesség hajnalodik szavaidban, legyen akkor inkább így, mert annak jobban illik.

- Akkor ünnepeljünk, galambocskám - kapta elő a butykost Zsadanov. - Ha az ég barátokkal áldja meg az embert, vidámodik a világ - tárta szét karját.

Éppen megfordult a kisüsti az üvegben, mikor puskaropogás támadta meg a csendet.

Zuhatagban az ösztön veszélyt jelzett. Leugrott a lócáról és a kilincsre szorította talpát. Aztán meggondolta magát és Zsadanovra pillantott.

- Segítséget kér a kis barátunk. Nem így vélekedsz, Mitics?

- Te jobban beszélsz a nyelvén. De azt a vak is látja: nyugtalankodik. Még a pálinkát is otthagyta.

- Tán más barátja is akadhat? Aztán kérdem én: az ő barátja nem a mi barátunk?

Ivo Mitics felugrott.

- Bölcsességedben lakozik a szeretet. Nem késlekedhetünk, Sztyepan!

Sietve felcsatolták a síléceket, vállukra vették a puskát. S máris porzott utánuk a hó.

- Bízzuk a vezetést a kis lelkem-galambocskámra! - Ennek ő a mestere.

A szél feltámadt. Egyre hidegebb lett. A szurdok mint éles penge, kettémetszette a hegyoldalt.

- Iszonyúan fázom - nyögte Marcello - és átkozottul álmos vagyok.

Bertolucci megrémült. Maradék erejével pofozta, csapkodta Vandettit.

- Tarts ki! Megpróbálok tüzet gyújtani. - De utóbb belátta: reménytelen. Dermedt ujjai közül minduntalan kifordult a gyufa.

- Most egy kicsit jobban vagyok. Köszönöm!

- Ne hülyéskedj! Mit köszönsz? Ki kell húznunk hajnalig! Ez most perdöntő! - Szinte szuggesztív erővel kereste Marcello tekintetét. Pedig tudta: ő sem bírja sokáig. A levegő visítva tört fel tüdejéből.

- Hallgass, Guido! Valaki jön! Csikordult a hó.

- Hallom - mondta szomorúan a százados, mert jól tudta, hogy a hallucináció a vég kezdete.

- Oda nézz! A professore!

A százados gyorsan előhúzta revolverét. Felkészült az utolsó harcra. Egyszer már látta a sztárt: a vékony, keskeny dongájú félvért. De most egy hatalmas farkas, foszforeszkáló szemmel közeledett. Célzott ...

Vandetti ütése pontosan a csuklóján érte. A pisztoly messzire repült, s egy sziklán csattanva fejezte be gyilkos szándékát. Bertolucci hátrabukott.

- Professore, lenne te itt? Menteni! Professore ... - nyögte Marcello, és feladta a küzdelmet. Elvesztette eszméletét.

Zsadanov és Mitics talpa alatt csikordult a léc.

- Hát ezeknek bizony-bizony egy órán belül pendült volna a lélekharang. Betyárul néznek ki. De nincs időnk a tétlenkedésre. A nagyobbikat vidd te, az apró bajuszos legénykét meg én kapom a hátamra.

A csapat elindult Zsadanov háza felé.

- Nézz csak hátra, Mitics! A kis megmentő, a lelkem-galambocskám mögöttünk rója az utat.

- Az ám, Sztyepan, aztán miért?

- Miért, miért? Egy kis olaj ráférne agyad kerekére! Vigyázza a hátunkat az ördög cimborája.

- Mondtam valaha,, hogy az ördög cimborája lenne? - zsörtölődött Ivo.

- Ha jól meggondolom, nem is emlegetted, barátocskám.

- Akkor pedig minek a szó?

- Igazságod van, Mitics, ne késlekedjünk!

79

Bertolucci a tűz előtt vacogott. Inkább egy ázott drótszőrű foxira emlékeztetett, mint egy hajdani századosra. Bajusza kettéválva a négy égtáj felé ágaskodott.

- Most egy kicsit kapaszkodjék, mert reccsen! - végezte az orvosi teendőket nagy szakértelemmel Zsadanov. - Segéljen az ég! - fohászkodott. Nagyot rántott Marcello karján. Szó, ami szó, reccsent is becsülettel.

Zuhatag a lócán ült. Diadalmasan hordozta körül tekintetét. Várta az elismerést, mert ami jár, az ugye jár.

Vandettiből nyomban elpárolgott a fájdalom. Búját-baját feledve állt fel.

- Köszönöm, signore, köszönöm, uram!

Zsadanov röviden felnevetett.

- Nem vagyok én úr, sem paraszt. Egyszerűen öreg. Készülődik nálam a kis harang lelke, hogy ament kondítson. De fordítsunk a szón! A megmentője ott ül a lócán, igaz-e?

A doktor büszkén kihúzta magát.

- Igaz-e, lelkem? - Puff, csattant a barátság földrengésként Zuhatag hátán. - Galambocskám … - Puff! - Kis megmentő ... - Puff! - Virágocs-kám ... - Puff!

Hm … hm ... - gondolta a doktor. - Szép az elismerés, de lapulok ám összefele. Kisebb puffal is beérném, ha lehetne. - Szerényen lehunyta a szemét, mert a barátocskám még hátravolt. De a cuppanós csók megváltotta.

- Professore, dottore ... lenni te nagy ember - ölelte Vandetti.

- Mondtam neked, Sztyepan, hogy ez professzor - jelentette ki határozottan Mitics.

Zsadanov Ivóra függesztette szemét.

- Hát az bizonyos, hogy egy kis furfangért nem szomszédol az esze. - Aztán huncutkodva villant tekintete. - Valóban említetted, úgy látszik, öreg eszem kereke inkább fordul, mint emlékezésre jár. Békesség! Elő a butykossal, Mitics! A vacogó legénykét is emeld a lócára, nehogy kárt valljon hetyke bajusza.

Némán ették a paszulyt. A kis Zuhinak Sztyepan Sztyepanovics az utolsó cseppig kiöntötte a tejet. A csupor üresen magára maradt.

- Aztán holnap mit eszel? - kérdezte Mitics.

- A holnapnak van baja elég, ne tőlem kérdezze!

Ismét előkerült a butykos. Szájról szájra járt, mert az illendőség az illendőség. A szót szó követte, s a beszéd történetté folyt.

- Megvédelmezem az én lelkem-barátocskámat, mert törlesztésem is van! A bitangok! - csapott térdére haragtól

vörösödve Zsadanov. - Azért kinézek a biztonság kedvéért - nyúlt volna puskája után, mikor … mikor sarkából kifordult az ajtó.

- Nem kell külön mondanom, uraim, hogy szíveskedjenek kezüket a lehető legmagasabbra emelni - hangsúlyozta Pirese. - Mély lélegzet, karlendítés, így ni, most jöhet a törzshajlítás előre és hátra. Egy kis éjszakai torna igazán nem árt!

Emilio a perc törtrésze alatt lefegyverezte a mesélő, beszélő ünneplőket.

Zuhatag szaggatottan felüvöltött, aztán újra és újra kezdte. A ház eresztékei megrázkódtak, a sziklacsúcsok pedig visszaverték a hangot. A doktor teste megfeszült és...

Vandetti észrevette, hogy a professzor Pirese torkának szánja a támadást. Teljes erejéből rávetette magát, és a padlóra szorította.

- Köszönöm, Marcellóm, megmentetted az életem - nevetett hangosan Leonardo. - Csodálatos! Kár, hogy nem hozattam kamerát! Nos, uraim, foglaljanak helyet - ült az asztalhoz. - Pezsgőt, édes fiam, mert a megfontolás, az ész győzelme ez a mai este.

- Az ön zsenialitása ismét fordított a vesztes játszmán. Engedje meg, signore, hogy kifejezzem mély elismerésemet - töltött Emilio.

- Úgy tűnik, hogy az urak nem osztoznak örömömben. Mindegy. De ön, Zsadanov úr, azt hiszem, így hívják, nyugodtan leeresztheti karját. Az esti tornának vége.

Sztyepan szeme Miticsre villant. Megértették egymást. Az öreg a gerendába szúrt kést egyetlen mozdulattal Pirese felé vágta. Emilio nyomban lőtt. Sztyepan Sztyepanovics a földre zuhant.

- Bitang gyilkosok! - kiáltotta eltorzult hangon Mitics.

- Nincs semmi baj, lelkem-galambocskám, csak a karom húsát csípte meg a golyó. Állítsd el a vérzést, Ivo! Ebcsont beforr - tápászkodott fel.

Bertolucci kivágta a díszlépést, s felnézett Piresere. Körülbelül a válláig ért.

- Ön uram, egy gazember! Feljelentést teszek gyilkossági kísérletért, illetve arra irányuló felbujtásért. Remélem, szavaim súlyából levonja a végkövetkeztetést!

- Nézze, kedves százados, életem során eszembe sem jutott, hogy Foxi Maxikkal vitatkozzam. Soha, becsületemre! Uraim - folytatta -, a játszmának vége! Emilio, lődd le a dögöt!

Az ajtó halkan nyílt, és gyorsan rácsappant az áramló hidegre. A két maffiózó halálra váltan reszketett.

- Signore, kérem, nézzen ki!

Pirese az ablakhoz lépett. Megdöbbent. Farkasok százai vették körül a házat. Szoborként ültek, valamilyen ismeretlen, néma csatasorban.

Leonardo hangos káromkodásra fakadt.

- Áttörünk, át kell törnünk!

- Uram, - válaszolta Sztyepan Sztyepanovics -, ha egyáltalán úrnak tisztelhetem, önökből egy cafatnyi hús sem marad, ruha is kevés.

Pirese csípőre tette a kezét.

- Ne mondja, öreg, ismétlő fegyverekkel?

- Az erdőn keresztül még géppuskával sem! Aztán ne felejtse szavam, a professzor a falkavezér. Reménytelen a helyzetük.

- Micsoda?! - üvöltött tehetetlen dühében Leonardo -, a félvér dög a falkavezér?

- Úgy ám! Értse szavam az úr! Ha egy órán belül nem jelez a társainak - még egyszer mondom: nem jelez - a csorda támad!

Attól pedig az ég őrizzen bennünket! Hegyi ember volnék, láttam ilyet, nem is egyet.

- Nem birok a doktorral - nyögte Marcello -, fogytán az erőm, hiába segédkezik Bertolucci. Már habzik a szája.

- Tanácsolnám az úrnak, hogy ízibe másszék fel a kemence tetejére. Ott nem érheti el. De ha másképp gondolja, akkor gondolja másképp.

- De lelőni lelőhetem önvédelemből, ki akadályozhat meg ebben?

- Hát - húzta a szót Zsadanov -, látom, még mindig nem érti a jelbeszédet. Nehéz a felfogása az úrnak, vagy a düh vakítja talán? Ki adja meg akkor a jelt?

- Signore - lépett Pireséhez Emilio -, a kemence teteje rendkívül biztonságosnak tűnik. Félek: nincs más választása.

Leonardo belátta, az utolsó pillanatban elvesztette a játékot. A tehetetlenség tajtékzó hullámként csapódott arcára. Földhöz vágta fegyverét, s szó nélkül felfele kászálódott. A kemence tetejéről megkockáztatott egy pillantást, de a gúnyra váltó tekintetek elől a magányba menekült. Fogai között megcsikordult a múlt. - A suttogó rendező - hallotta. - A sült krumplivá zsugorodott producer - látta a jövőt.

Vandetti és Bertolucci végre elengedhették a doktort. Zuhatag gyanakodva nézett körül. Nem látta a rendezőt, de gyűlölt szagát érezte. Felpillantott, morogva húzta ínyét. A távolság áthidalhatatlannak tűnt. Morgolódva járt-kelt a kemence előtt, aztán egyet vicsorítva feladta.

- Lelkem-galambocskám - cuppantott egy hatalmas csókot Zsadanov a doktor kobakjára. - Intézkedhetnél már! Szalad az idő, professzor uram.

Zuhatag szájába kapta a puskát, és Mitics lábához tette. Várakozóan nézett rá.

- Mit akarhat? - kérdezte Ivo.

- Egyszerű. Hív, menj vele! - válaszolta Sztyepan.

- Aztán pont én? A farkasok közé?

- Ne rémüldözz, Mitics! A mi lelkünk-galambocskánk az égből küldött barát. Egy sóhajtásnyi időbe sem telik, itt leszel a rendőrséggel.

Ivo szótlanul csatolta fel a síléceket. Hátára kapta puskáját, s Zuhatag után indult.

- Ég áldjon, Sztyepan, aligha találkozunk az életben! - és kilépett a sötét éjszakába.

Villám kúszott elő a fekete erdőből.

- Vezér, nem esett bajod?

- Egy nyavalyát - peckeskedett a doktor. - Tudhatnád végre ... holott … nem is eshet.

Villám komolyan bólintott.

-Ippeg tudtuk, de azért aggodalmaskodtunk.

Zuhatag kissé elérzékenyült. Mi tagadás: szerette a szeretetet. De a tekintély kedvéért azonnal vezérré hatalmasodott.

- Add ki az utasítást, hogy ez az ember a barátom! Bántódása nem eshet!

- Legyen parancsod szerint - fordult hátra szaggatott üvöltéssel.

Mitics nekivágott az útnak. Úgy szelte, ívelte a kanyarokat a farkasok között, mintha csak öreg farönköket kerülgetne. - Csuda ez - gondolta, és a falu felé vette az irányt.

- Mikor látunk újra, vezér?

Zuhatag lassan, igen lassan állával végigsimította Villám huppanóját. Aztán szó nélkül megfordult.

Villám ismerte a soha fogalmát. A hóba zsugorodott, s a hideg könnyeket csalt szemébe.

A motorzaj mind erősebb lett, végül dübörgéssé fajult. A ház megremegett.

Az események gyorsan követték egymást. Az ajtóban Mitics jelent meg, egy nyomozó őrnagy kíséretében.

- Uraim, őrizzék meg nyugalmukat! őrmester - rendelkezett -, szedje össze a fegyvereket!

- Jobban érzed magad, Sztyepan? - kérdezte Ivo.

- Nincs semmi bajom.

- Nem úgy van az, mutassa a karját - mondta a nyomozó. Elgondolkozva nézte a lőtt sebet. - Orvos kell ehhez, Sztyepan Sztyepanovics.

- A sors gondja ez, nem az enyém. Majd intézkedik, ha úgy akarja. Mert én itt nem hagyom lelkem-galambocskám ajándékát - simogatta a doktor fejét.

- Ez lenne a pálinkás? Gyönyörű egy példány, annyi szent. Egyébként, bocsánat, professzor úr - folytatta az őrnagy -, gratulálok, szép munkát végzett. Engedje meg, hogy kezet, jobban mondva lábat rázzak önnel.

A nap hőse diadalmasan nézett körül. A dicséretet nyomban megérezte, hogyne érezte volna. Alkalomhoz illően szép kerekre igazította kobakját, s még nyelvét is kiejtette fogai közül fene nagy büszkeségében.

Bertolucci feszülő jéger alsóban szalutálva előrelépett.

- Az olasz hadsereg nyugalmazott századosa vagyok. Megengedi, hogy jelentsek, őrnagy úr?

- Köszönöm, százados úr - őrizte meg komolyságát a nyomozótiszt - erre most nincs szükségünk. Valójában mindent tudunk. Természetesen tanúvallomására igényt tartunk. Uraim, parancs értelmében önöket Belgrádba kísérem. Leonardo Pirese urat és társait előzetes letartóztatásba helyezem. Kérem, kövessenek!

- Ügyvédem nélkül nem vagyok hajlandó nyilatkozni - jelentette ki Leonardo.

- Sajnálom, nyilatkozatról itt szó sincs! Ön vádlott! Nem a sajtóval áll szemben. Egyébként Belgrádból értesítheti ügyvédjét. De most haladék nélkül kövessen!.

- Tudja mit, őrnagy, úr! Szívesebben leszek rostélyos itt fenn, mint apró vagdalt ott lenn. Csináljon már valamit azzal a döggel!

- Bravó, bravissimo - heurékázott Bertolucci -, megvan a szalagcím: Pirese még rostélyosnak is csodálatos volt.

- Majd én vigyázok a professorére - ajánlkozott Marcello.

Leonardo nagy nehezen kászálódott le a kemence tetejéről, s szó nélkül, sietve távozott.

Zsadanov felemelkedett. Széttárta karját, mint a múlt idők jövőt kémlelő látnoka.

- Búcsúra virradtunk, lelkem-galambocskáim. A jósors tapossa előttetek az utat, hogy bántódásotok ne essék! Elviszitek a szívemet. De nem szomorkodik Sztyepan Sztyepanovics, mert reményt kapott cserébe ... Lehajolt, s még egyszer átkarolta Zuhatag nyakát. - Téged külön áldjon az ég, lelkem-virágocskám!

A doktor megtorpant. A szavakat nem érthette, de tudta, hogy a hang színe a búcsú dallamát sírja.

- Jönni, jönni, professore, vinni én téged öreg hazába - sürgette Marcello.

Zuhatag még mindig Zsadanov magasba emelt karját nézte. Melyik hűséget árulja el? Hagyja magára az öreget, a barátait, a falkát, a fiát, Villámot, Zenitát, vagy ... kövesse a régit?! A bizonytalan régit?!

Döntött. Lassan felmászott a terepjáróra, Vandetti lábához heveredett. És mikor a motor felberregett, már nem látott

semmit. Valamilyen ismeretlen homály eltakarta a szemét.

80

A február szokatlanul meleg volt, de a március ráduplázott.

Csomó bácsi a tornácon üldögélt, s igen megfontolt arccal farigcsált.

Olyan szép volt az éjszakai álom, hogy keservesnek akaródzott az ébredés. Hej-hej, doktorkám, minek az emberi szív, ha több benne a siratás, mint a kedv.

- Látom, bátyám, erősen szorgoskodik - fedte el a napot az öreg elől Mihály.

- Egy kardot fabrikálok a picinykémnek.

- Korai az még, hiszen alig tityeg-totyog.

- Időben kell ám kezdeni a vitézséget, később fulladozik a félszbe. Kigyelmed tudhatja.

Mihály nem válaszolt. Magasba kapta a gügyörésző gyereket.

- Növögetsz, növögetsz, nemsokára legényke válik, belőled. Becsületemre! Hanem - folytatta - Mohu megint erősen sáfárkodik. Panaszkodnak a falubeliek, hogy igen-igen pusztul a dió.

- Pedig - mondta az öreg - minden hajnalban kiteszek egy szakajtónyit a körforgalom kedvéért. Hogy kettőt kell betakarítanom, arról igazán nem tehetek. Végeredményben kigyelmed vasalta a törött lábát egyenesre, nem én. Viselje a hálát, ha már viselnie kell. Aztán van-e valami szólása, mert látom, mondaná is, meg nem is.

- Bátyám - kezdte óvatosan Mihály -, piszokul veri a pénzét a kis Mihályra.

- Megkövetem én kigyelmedet százszor meg ezerszer. Engedélyezze nekem mán ezt a kis örömet, hiszen az öregség

végén járok.

Mihály úgy ugrott a konyhába, mintha, ezer darázs kergetné. Mit is válaszolhatott volna?

Éva hangosan felnevetett.

- Mi van, Mihályom, megkergetett Lajos bátyó?

- Kegyetlenül, betyárul! A mindenségit!

- Ilyen az öreg, de arany a szíve - ölelte át gyengéden Éva Mihály nyakát.

- Hát olyan, mintha apám lenne.

- Az is - komolyodott el Éva -, a föld ősapja.

Mihály hálásan pillantott rá. Próbálta ugyan keményre feszíteni arcvonásait, de sehogy sem sikerült. Tekintete amúgy is árulója lett volna mindenféle mesterkedésnek.

- Köszönöm a sorsnak, hogy mellém rendelt.

- Ilyen szép ajándékot még sohasem kaptam tőled - csillagosodon Éva szeme.

- Hogy kaphattál volna? - köszörülte torkát Mihály. - A nagy mondásokra sok idő kell, hogy ippeg beérjenek - emelte magasra ujját, Csomó bácsit utánozva.

Egymásra mosolyogtak. A megértés új napot látott.

A vasárnapi csendben élesen berregett a csengő. Csomó bácsi végigcsattogott az udvaron. Az álma hosszú szöget kalapált a fejébe, és várta a folytatást. Jött is! Meglepetésére a kapu előtt a kézbesítő várakozott.

- Vasárnap is jár a posta? - kérdezte.

- Manci kisasszony a lelkemre kötötte, hogy ezt a nehéz kuvertet mindenképp kézbesítsem. Nehéz is, meg kövér is, csak fontos lehet.

- Ami nehéz meg kövér, az csak fontos lehet - bólogatott helyeslően az öreg.

- Telegram is érkezett, de a szegény kisasszony sehogy sem

tudja összerakni a szavak értelmét. Van benne magyar, ilyen, meg olyan is. Hajnal óta sifrírozza, de igen lassan boldogul.

- Hát akkor áldás, békesség! Aztán ne feledjen kend meginni egy liter borocskát az én kontómra!

- Köszönöm, Csomó úr, a telegrammal is azonnal felkaptatok, csak Manci kisasszony minél előbb silabizálja ki.

Csomó bácsi valószínűleg megdöntötte a százméteres síkfutás világrekordját. Sivító bombaként csapódott a konyhába.

- Vastag kuvert kigyelmednek! Rómából! - lihegte az izgalomtól sápadtan.

- Rosszul van, bátyám? Gyorsan egy kupicányi pálinkát az ijedtségre! Aztán nyomban feltépjük a borítékot.

Az öreg némán fogadta el, s egy hajtásra kiitta.

- Most már ippeg tépheti is kigyelmed!

Egy vastag újság pottyant az asztal közepére, aztán laposra fordult, mint az őszi falevél a nedvességtől.

- Ez meg mi a ménkű?

- Egy újság. Méghozzá a szavakból ítélve: olasz!

- Akkor hajtsa mán ki lapjára kigyelmed!

- Nyissa ki maga, bátyám, korban az elsőség.

- Nem én lennék az adresszált!

A két hősnek inába szaladt a bátorság. Vacogtak a rossz hírtől, még a hideg veríték is kiütött arcukon. Végül Éva magára vállalta a sors szerepét. Felkapta az újságot, és lapjára egyengette.

- Itt virágzik a doktor az első lapon!

- Hej, hej, hijnye a mindenségit, de jól eltalálta kisasszonykám. Virágzik ám becsülettel a kis szolga, még a büszkeség sem hibádzik a szeméből. Hej-hej! - ugrált széltében-hosszában a konyhában Csomó bácsi.

Mihálynak szélesre derült az arca.

- De szép legényke vált belőle! Megemberesedett, a betyárját!

- Most aztán olvassa kigyelmed, ízibe!

- Olvasni olvasnám, csak éppen egy kukkot sem értek olaszul.

- Nem is arra gondoltam! Csak a nagybetűkre. Azt csak tudja?

- Ne mérgesítsen az örömömben, bátyám! Mi a különbség a kettő között?

Csomó bácsi csalódottan nézett maga elé. Mihály dohogva forgatta az újságot. Éva ebben a szemvillanásban döbbent az igazságra: nem egy, hanem három gyermeke van. Lelkükben könnyen borul az ég, de pirkad is sebtiben, az első fénysugárra. Olasz-magyar szótárt csúsztatott az asztalra.

- Olasz-magyar? - kiáltott fel Mihály. - Tényleg csodálatos vagy, Évám!

Éva kereste a szavakat, Mihály formálta a szöveget. Bizony-bizony, nehéz munka egyetlen szótárral, nyelvtani ismeret nélkül idegen nyelvvel hadba szállni.

Az este már rákönyökölt a napra, mire a címekkel végeztek.

- Nos - kezdte elégedetten Mihály -, ezt hallgassák meg!

„A professore három életet mentett meg ... Leonardo Pirese csaknem rostélyos lett ... a sztár biztonságban ..."

- A sztár biztonságban! - borult szipogva az asztalra Csomó bácsi. - A kis szolga … a kis doktorkám, ismeri ám a becsületet …

- Bátyám, bátyám - vigasztalta Mihály.

- No, Lajos bácsi - kérlelte Éva.

- Bocsásson meg, kisasszonykám, kigyelmedet is megkövetem. Hajlik bennem a kor, így könnyen törik a

mécses. Hijnye! - folytatta - telegram is érkezik nemsokára. A mindenségit a vén fejemnek, majd elfelejtettem. Postás Manci hajnal óta sif ... sif ... silabizálja. Mondta is a kézbesítő, hogy többet könyököl, mint ír. Mert hát erősen keverednek a betűk.

81

Aznap éjjel Csomó bácsi le sem hunyta a szemét. Forgolódott, inkább csak gyűrte az ágyat. A megváltó csengetésre várt. Végül mégis elszunnyadt.

Hajnaltájt vad berregésre ébredt. Nem bíbelődött cipővel, ruhával, egy szál fehér hálóingben, elkésett éji szellemként, csak úgy mezítlábosan talpalt keresztül az udvaron.

- A silabizálás sikerült, Postás Manci kitett magáért. Itt a telegram, csak írja alá, Csomó úr.

- Nincs arra érkezésem, fiam, majd alákanyarítom legközelebb. Csak adja ide, ízibe! Két liter bor a kontómra! No, áldás, békesség!

Az öreg megkocogtatta a konyhaablakot. Mihály szappanhabos arca vidáman mosolygott rá.

- A betyárját, de csinos ebben a pendelyben, bátyám!

- Itt a telegram!

- Az más! - kapta ki Lajos bácsi kezéből a négyrét görnyedt sürgönyt.

„Holnap, harmadikán menni. Lenni Hungária. A professoréval haladozunk. Marcello Vandetti."

- Csak - rántott egyet a hálóingen az öreg - a holnap ippeg ma van, ahogy a kalendáriumot nézem!

- A betyár mindenségit! - törölte le sietve a szappanhabot Mihály. - Akkor nekünk is haladoznunk kell!

Az Alföldi-porta perceken belül feje tetejére állt. Mihály elsistergett a kombival, hogy legfontosabb teendőit elvégezze.

Éva az ebédet készítette. No persze egy füzér páros debreceniről sem feledkezett meg. Csomó bácsi Jolán után nézett.

- Kreh ... kreh ... - köhécselt a szent tehén, mert erősen furcsállotta a szűkre szabott elemózsiát.

Vincét kitessékelték a konyhából. Zokon is vette. Hiába nyávogott, a konyhaajtó kegyetlenül rácsappant az illatokra.

Csomó bácsi keze alatt égett a munka. Az udvar szinte újjászületett. A kéziszerszámokat is fényesre suvikszolta. A tornácot sem felejtette ki. S mikor a kő visszaköszönt, megtörölte izzadt homlokát, lemosta magáról a verítéket, és felöltötte réges-régi ünneplőjét.

- De kipitykézte magát, bátyám - csikordult a fék.

- Ritkán várakozhat az ember örömre, legyen hát illő a fogadtatás.

Mihály nem válaszolt.

Jobb időben megfutamodni, mint folyton-folyvást hátrálni - gondolta.

Nemsokára ketten rótták az udvart, ki-kitekintve az utcára.

- Hát, szó ami szó, kigyelmed is alaposan kirittyentette magát.

Mihály éppen válaszolni készült, mikor távoli motorzaj ütötte meg a fülét.

- Hallja, bátyám, erre tart! Jönnek!

-Az ám! - inalt a kapu felé Csomó bácsi. Mihály sem volt rest, rohant az öreg után.

Vandetti áthajtott a falun. Az elöl vegyeskereskedés, hátul kocsma előtt lefékezett. A doktor, ott peckeskedett mellette az első, ülésen, mert ami dukál, az dukál. Időnként kipillantott az ablakon, aztán elégedetten Marcellóra nézett.

- Illeni, venni ajándék, én venni, vinni, te várni, professore - nyúlt hátra egy szatyorért Vandetti. De Zuhatag megelőzte. Szájába kapta a műanyag bevásárlótáskát, kiugrott a kocsiból, és uzsgyi, máris besurrant a boltba.

A vásárlók rémülten húzódtak fedezékbe. A doktor büszkén helyezte a pultra a szatyrot.

- Van szerencsém, doktor úr! Rég nem láttam. Vissza méltóztatott jönni. Pedig még azt is mondták, hogy odaveszett - üdvözölte a boltos kitüntető tisztelettel. Mert ki a fene merne udvariatlan lenne egy behemót nagy farkassal? - Megemberesedett az úr, ábrázatja is kitelt - folytatta az udvarlást régi kuncsaftjának. - De baj van ám, se cédula, se pénz!

Zuhatag égnek emelte az orrát, s egyet morgott. Szó ami szó, nem volt megelégedve a kiszolgálással.

- Természetesen egy százas dianást. A pénz nem számít. Felírom Alföldi úr kontójára. De még mit?

- Fizetni én mindig a professorénak. Négy üveg pezsgő tenni ... lenni kitűnő és finom - szólalt meg Marcello.

Még egy külföldi is? Ez meg már professzor lett? - hüledezett a kereskedő. No lesz miről beszélni Postás Mancival.

- Ahogy parancsolják az urak, a legjobbat ... Legyen máskor is szerencsém, professzor uraim - tárta szélesre az ajtót.

Zuhatag szájába kapta a táskát, és futásnak eredt.

- Hová menni, lenni, professore! - kiáltott Marcello kétségbeesetten. Aztán beugrott a kocsiba, s a Sirató utcai kaptatóra fordult.

Zuhatag hosszan időzött az ormánsági talpas ház előtt. Megelevenedett a múlt. Hallotta Mihály és Csomó bácsi

hangját. A rajongó öröm szinte elragadta. Megfeszítette izmait. Már-már elrúgta maga alól a földet, mikor egy ismeretlen érzés torkon ragadta. Félt. Félt, hogy nem a szeretet és a hűség a Törvény.

Újra és újra körüljárta a házat, aztán ott, ahol a Sirató utca belekeskenyedik az erdőbe, eltűnt.

A Ford csikorgó fékkel fordult a kapu elé. Marcello szinte kirepült az ajtón.

Mihály és Csomó bácsi egyszerre ugrottak a kocsihoz. A gyors bemutatkozás után Vandetti sápadtan kérdezte.

- A professore itt lenni?

- Nincs! - rajzolódott az ijedtség Mihály arcára.

- Hallja-e az úr, nem így szólt ám az egyezség! Még telegrafálta is, hogy együtt gyünnek! Hol van a kis szóga? - heveskedett Csomó bácsi.

- Kötél úr, nem bántani, rémüldözni halálra ... A faluban a doktore vásárolni, venni, tenni táskába pezsgő, aztán ugyisni, eltűnni!

- Tán uzsgyi - ragyogott fel a bánatból Csomó bácsi, s oly magasra csapott benne az öröm, hogy még az átkeresztelést is megbocsátotta, - Hallja, kigyelmed, bevásárolt a kis szóga! Itt kell akkor lennie!

- De eltalálta, bátyám! - harsogta a reményt Mihály.

Éva éppen az asztalra terítette az ormánsági szőttest, mikor három viharfelhő közeledett felé.

- Mi történt? - kérdezte rémülten.

- Itt sincs ... - lihegte Csomó bácsi.

- Eltűnt a doktorka - magyarázta Mihály -, de ne pazaroljuk az időt! Nézzük meg Jolánnál!

- Signorina, lenni nagy bűn, rémüldözni halált.

Az Alföldi-portán kihirdették a teljes hadiállapotot. Hol Mihály bukkant fel valahonnan, hol Csomó bácsi tűnt valamerre. Éva pedig elsősegélyben részesítette a zöldülő Marcellót.

- Signorina, mi jönni, venni, aztán volt uzsgyi, rémüldözni ... Hinni nekem, signorina - hajtogatta egyre Vandetti.

Nemsokára Mihály és Csomó bácsi is az asztalhoz telepedett. Szemükben a remény csatát vesztett.

A csend szele feltámadt s a tornácra sodorta a hallgatást. A konyhában a vekker éppen óráknak tévesztette a perceket, amikor egy panaszos üvöltés megrázta a csendet.

- Ez ő! A barlanghoz! - tanácsolta Mihály.

- Az oromhoz! - ugrott fel Csomó bácsi..

- Az örömhöz! - lelkendezett Vandetti.

Futásnak eredtek. S mikor az erdő hirtelen kettévált, megpillantották Zuhatagot a párkány tetején. A delelő nap fénye rozsdabarnára színezte mozdulatlan alakját.

- Kis szógám - rikkantotta Csomó bácsi. - Jöhetnél mán!

- Doktorkám, doktorkám! - kiáltotta fátyolos hangon Mihály.

Zuhatag előrenyújtott nyakkal, hosszan, igen hosszan nézte őket.

- Professzor - mondta félhangosan Éva -, rotyog már a páros debreceni.

Az orom tetejéről nyomban eltűnt az árnyék, s vágtázva közeledett.

Találkoztak ... s a Dráva felől vidám párafelhőket kergetett a déli szél ...